

NORGES OFFISIELLE STATISTIKK XII 1

ØKONOMISK UTSYN OVER ÅRET 1959

Economic Survey 1959

STATISTISK SENTRALBYRÅ
OSLO 1960

Norges offisielle statistikk, rekke XI

Norway's Official Statistics, series XI

Rekke XI

Trykt 1959

- Nr. 322 Økonomisk utsyn over året 1958 *Economic survey*
- 323 Folketellingen 1. desember 1950 IV Oversikt over yrkesstatistikken Detaljoppgaver for riket *Population census December 1, 1950 IV A survey of statistics on occupation Detailed figures for the whole country*
- 324 Alkoholstatistikk 1957 *Alcohol statistics*
- 325 Bedriftstelling i Norge 24. april 1953 III Øvrige næringer *Census of establishments April 24, 1953 III Other industries*
- 326 Produktivitetsutviklingen i industrien 1949—1955 *Productivity trends in mining and manufacturing*
- 327 Norges postverk 1958 *Statistique postale*
- 328 Forsikringselskaper 1957 *Sociétés d'assurances*
- 329 Samferdselsstatistikk 1959 I *Transport and communication statistics I*
- 330 Statistiske oversikter 1958 *Statistical survey*
- 331 Telegrafverket 1957—58 *Télégraphes et téléphones de l'Etat*
- 332 Sunnhetstilstanden og medisinalforholdene 1956 *Medical statistical report*
- 333 Folkemengden i herreder og byer 1. januar 1958 *Population in rural districts and towns*
- 334 Norges jernbaner 1956—57 *Chemins de fer norvégiens*
- 335 Syketrygden 1957 *Health insurance*
- 336 Norges fiskerier 1957 *Fishery statistics of Norway*
- 337 Kriminalstatistikk 1957 *Criminal statistics*
- 338 Meieribruket i Norge 1957 *Norway's dairy industry*
- 339 Lønnsstatistikk 1957 *Wage statistics*
- 340 Norges handel 1957 Del II *Foreign trade of Norway Part II*
- 341 Jordbruksstatistikk 1958 *Agricultural statistics*
- 342 Statistisk årbok 1959 *Statistical yearbook of Norway*
- 343 Sinnssykehusenes virksomhet 1957 *Hospitals for mental disease*
- 344 Undervisningsstatistikk 1956—57 *Statistics on education*
- 345 Folkemengdens bevegelse 1957 *Vital statistics and migration statistics*
- 346 Norges jernbaner 1957—58 *Chemins de fer norvégiens*
- 347 Skogstatistikk 1953—1956 *Forestry statistics*
- 348 Kredittmarkedstatistikk 1957 *Credit market statistics*
- 349 Norges industri 1957 *Industrial production statistics*
- 350 Varehandelsstatistikk 1957 *Distribution statistics*
- 351 Samferdselsstatistikk 1959 II *Transport and communication statistics II*
- 352 Alkoholstatistikk 1958 *Alcohol statistics*

Rettinger i Økonomisk utsyn over året 1959.

- Side 74, 2. spalte, 1. tekstlinje ovenfra: 300 mill.kr. rettes til 250 mill.kr.
- Side 75, 1. spalte, 19. linje ovenfra: 950 mill.kr. eller 6 prosent rettes til 900 mill.kr. eller 4 prosent.
- Side 75, 2. spalte, 10. linje ovenfra: 3,6 prosent rettes til 5 prosent.
- Side 75, 2. spalte, 14. og 15. linje ovenfra utgår.
- Side 75, 2. spalte, 3. tekstlinje nedenfra: 18,6 prosent rettes til 20 prosent.
- Side 75, 2. spalte, 1. tekstlinje nedenfra: 1 350 mill.kr. rettes til 1 300 mill.kr.
- Side 75, tabell 78, siste kolonne, 4. linje ovenfra: 4,2 prosent rettes til 3,9 prosent.
- Side 76, 1. spalte, 3. tekstlinje ovenfra: 1 200 mill.kr. eller vel 6 prosent rettes til 1 150 mill.kr. eller 6 prosent.
- Side 76, 1. spalte, 7. tekstlinje ovenfra: 230 mill.kr. rettes til 180 mill.kr.

NORGES OFFISIELLE STATISTIKK XII 1

ØKONOMISK UTSYN OVER ÅRET 1959

Economic Survey 1959

With a summary in English

STATISTISK SENTRALBYRÅ
CENTRAL BUREAU OF STATISTICS OF NORWAY
OSLO 1960

Forord.

Statistisk Sentralbyrå sender med dette ut «Økonomisk utsyn over året 1959». Publikasjonen som stort sett har samme innhold som i tidligere år, er utarbeidd under ledelse av byråsjef Paal Bog. Avsnittet om fiske og selfangst er utarbeidd av Fiskeridirektoratet, avsnittet om sysse'settingen av Arbeidsdirektoratet og avsnittet om bygge- og anleggsvirksomhet i det vesentlige av Boligdirektoratet. De andre avsnitt er som vanlig skrevet av funksjonærer i Byrådet.

Statistisk Sentralbyrå, Oslo, 30. desember 1959.

Petter Jakob Bjerve.

Innhold.

	Side
Verdensøkonomien	5
Verdensproduksjonen	5
Den internasjonale prisutvikling	6
Varebytte og betalingsforhold	7
Vest-Europa	9
Sambandsstatene	15
Konjunkturutsiktene	16
Norge	17
Utenriksøkonomien	17
Utenriksregnskapet	17
Vareomsetningen med utlandet	19
Produksjon og sysselsetting	30
Hovedtrekk av produksjonsutviklingen ..	30
Arbeidsmarkedet	32
Jordbruk	36
Skogbruk	40
Fiske	45
Selfangst	48
Hvalfangst	49
Gruvedrift, industri og kraftforsyning ..	53
Bygge- og anleggsvirksomhet	59
Skipsfart	62
Annen samferdsel	68
Inntekter og inntektsnytting	74
Inntekter	74
Privat konsum	78
Investerings	82
Priser og finanser	86
Priser og levekostnader	86
Offentlige finanser	92
Penge- og kredittmarkedet	97
Sluttord	108
Sammendrag på engelsk	112
Tabeller	*1

Følgende standardbetegnelser er brukt i tabellene:

- = null eller mindre enn $\frac{1}{2}$

.. = oppgave mangler

* = foreløpig tall; beregnet tall

— = horisontal strek markerer brudd i en serie

Contents.

	Page
World economic situation	5
World production	5
International price developments	6
International trade and payments	7
Western Europe	9
United States	15
Current economic trends	16
Norway	17
External economy	17
Balance of payments	17
External trade	19
Production and employment	30
General trends	30
Labour market	32
Agriculture	36
Forestry	40
Fisheries	45
Sealing	48
Whaling	49
Mining, quarrying, manufacturing and electricity production	53
Construction	59
Shipping	62
Other transport, and communication ..	68
Incomes and their disposal	74
Incomes	74
Private consumption	78
Capital formation	82
Prices and finance	86
Prices and cost of living	86
Public finance	92
Money and credit	97
Concluding remarks	108
English summary	112
Tables	*1

Explanation of symbols:

- = magnitude is nil or less than half of unit employed

.. = data not available

* = provisional or estimated figures

— = a horizontal line across the column indicates a substantial break in the homogeneity of a series

Verdensøkonomien.

I 1959 var det økonomiske verdensbildet preget av alminnelig konjunkturoppgang. Produksjon og sysselsetting tok seg over alt opp etter tilbakeslaget året før, og i de fleste land ligger nå industriproduksjonen høyere enn under den forrige konjunkturtoppen i 1957.

Verdenshandelen økte betydelig, men ikke så meget at fraktmarkedet ble stimulert i nevneverdig grad. Prisenivået på det internasjonale råvaremarked har endret seg lite.

I Sambandsstatene, der oppgangen begynte våren 1958, var produksjonsstigningen svært sterk i første halvår 1959, men i siste halvpart av året førte en langvarig streik i stålindustrien til at framgangen midlertidig stoppet opp. Vest-Europa kom som vanlig senere med i konjunkturoppgangen, men i løpet av 1959 fikk oppsvinget også der stadig større bredde og styrke. I noen land har den stigende takt i ekspansjonen ført til frykt for prispress, og det har begynt å gjøre seg gjeldende en mer kontraktiv innstilling hos myndighetene. Men Vest-Europas utenriksøkonomiske stilling var ved utgangen av 1959 sterkere enn på mange år.

Verdensproduksjonen.

Verdens jordbruksproduksjon nådde et nytt rekordnivå i 1959, men produksjonsøkningen var etter alt å dømme ikke så stor som året før, da den etter FAO's beregninger utgjorde rundt 4 prosent. Foreløpige oppgaver viser stigning i verdensproduksjonen av alle viktigere jordbruksvarer, og da forbruket ikke steg tilsvarende, fortsatte overskottslagrene av mange slike varer å vokse. Særlig store er nå lagrene av hvete, sukker, kaffe og bomull.

Kornproduksjonen ble i 1959 større enn året før i de fleste store produsentlandene. I enkelte land i Nordvest-Europa og i Midt-Østen satte den tørre sommeren avlingene noe tilbake. I U.S.A. gikk hveteproduksjonen ned med hele 20 prosent sammenliknet med rekordhøsten i

1958, men produksjonen av førkorn økte. De fire viktigste hvete-eksporterende land, U.S.A., Canada, Australia og Argentina, hadde sommeren 1959 på lager vel 50 millioner tonn hvete, og det svarer til omtrent det dobbelte av deres eksport det siste året. Rishøsten i sesongen 1958—59 ble betydelig større enn foregående sesong; særlig fikk de to dominerende risprodusentene i verden, China og India, uvanlig store avlinger.

Verdensproduksjonen av sukker i sesongen 1958—59 var nesten 10 prosent større enn sesongen før. Sukkerforbruket i verden har i det siste ti-året økt med gjennomsnittlig 5 prosent pr. år, men produksjonsstigningen har vært betydelig større. Høsten 1959 ble verdens samlede lagerbeholdninger av sukker anslått til 15 millioner tonn, som svarer til rundt tredjeparten av et års forbruk.

Kaffeproduksjonen har i de siste årene økt sterkt. I sesongen 1958—59 var den vel 10 prosent større enn sesongen før, og det regnes med en ny rekordhøst i 1959—60. Lagrene i produsentlandene sommeren 1959 svarte til rundt 70 prosent av et års verdensforbruk. Også produksjonen av kakao gikk opp det siste året. Etter den dårlige kakaohøsten i 1957—58 oppsto det en viss knapphet på denne varen, men produksjonsøkningen siste sesong skapte balanse mellom tilbud og etterspørsel. Årsproduksjonen av oljefrø, olje og fett er for 1959 anslått til 5 prosent mer enn året før.

Verdensproduksjonen av ull var i sesongen 1958—59 noe større enn foregående sesong og ventes i 1959—60 å bli av omtrent samme størrelse. Ullforbruket tok seg opp i 1959, men produsentlandene har fremdeles store overskottslager. Bomullsproduksjonen økte med ca. 7 prosent fra 1957—58 til 1958—59. Forbruket viste en noe mindre oppgang, og bomullslagrene i verden økte igjen etter to år med forholdsvis betydelig reduksjon. Ved inngangen til sesongen 1959—60 ble lagrene anslått til rundt 5 millioner

tonn, som svarer til om lag halvparten av et års verdensforbruk. For sesongen 1959—60 regnes det med ny stigning i bomullsproduksjonen, først og fremst som følge av en produksjonsøking i U.S.A. på hele 30 prosent.

Produksjonen av naturgummi økte i 1959. Forbruket har imidlertid de to siste årene steget vesentlig sterkere enn produksjonen, først og fremst fordi de østeuropeiske land og China har meldt seg som store avtakere.

Verdensproduksjonen i industri og gruvedrift (ekskl. de østeuropeiske land og China), som etter beregninger foretatt av FN's statistiske kontor viste en nedgang på 2—3 prosent fra 1957 til 1958, tok seg godt opp igjen i 1959. I gjennomsnitt for første halvår lå produksjonen vel 9 prosent over nivået i samme periode året før. I U.S.A. gikk industriproduksjonen opp med hele 15 prosent fra første halvår 1958 til samme tidsrom 1959. Vest-Europa hadde samtidig en stigning på bare 3 prosent, men de produksjonsoppgaver for siste halvår 1959 som foreligger når dette skrives, viser en betydelig større oppgang sammenliknet med foregående års nivå. Blant verdens viktige industriland synes Japan å ha hatt den sterkeste produksjonsstigning i 1959; i gjennomsnitt for årets seks første måneder lå industriproduksjonen der nærmere 20 prosent høyere enn i samme periode 1958. Også i de industrifattige land i verden, som holder på å bygge ut sin industri, kom det i 1959 ny fart i produksjonsframgangen, etter at den året før hadde vært hemmet av den inntektsnedgang som prisfallet på råvarer hadde ført med seg. I Sovjet-Samveldet og de andre østeuropeiske land er økingen i industriproduksjonen fra 1958 til 1959 foreløpig beregnet til 10—12 prosent.

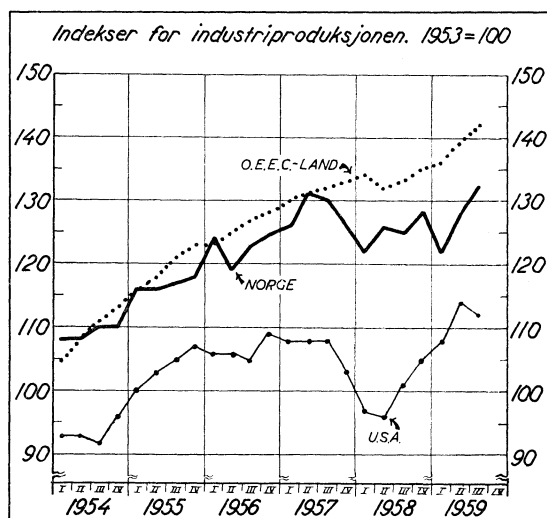

Fig. 1.

Produksjonsoppgangen i 1959 omfattet de fleste industrigrøner. Størst var den for varige forbruksartikler og innenfor visse deler av tungindustrien, i første rekke primær metallindustri og kjemisk industri. Blant annet økte verdens stålproduksjon fra første halvår 1958 til samme periode 1959 med vel 25 prosent. Innenfor den del av industrien som produserer ikke-varige konsumgoder rammet tilbakeslaget i 1958 først og fremst tekstilindustrien; produksjonen her tok seg godt opp igjen i løpet av 1959.

Et iøynefallende unntak er kullindustrien. I mange av de største produsentlandene hopet det seg i løpet av 1958 opp svære lager av kull, og de fortsatte å vokse i 1959 på tross av at produksjonen da lå lavere enn året før. Også skipsindustrien hadde nedgang i produksjonen det siste året.

I 1958 tærte industrien sterkt på sine egne beholdninger av råvarer, og for mange industrielle råvarer og halvfabrikater skapte etterspørssvikten overskottsproblemer. Det nye oppsvinget i verdens industriproduksjon i 1959, og industriens behov for å bygge opp igjen sine råvarelager, førte til en betydelig øking i etterspørselen etter industrielle råvarer. Jamt over var imidlertid forsyningene av slike råvarer tilstrekkelige til å møte den økte etterspørsel, selv om det av spesielle årsaker har kunnet gjøre seg gjeldende rent forbigående knapphetstendenser for enkelte varer.

Den internasjonale prisutvikling.

Det gjennomsnittlige prisnivå på verdens råvaremarkeder endret seg lite fra 1958 til 1959. I gjennomsnitt for de 10 første måneder av 1959 lå Reuter's britiske råvareindeks ubetydelig høyere enn i samme periode året før, mens Moody's amerikanske indeks lå 2—3 prosent under foregående års nivå. Begge indeksene registrerte en viss prisoppgang i vårmånedene, men falt igjen utover sommeren. Siden siste halvpart av juli har imidlertid Reuter's indeks vist en ganske markert stigning; inntil utgangen av oktober hadde indeksen gått opp med 5—6 prosent og lå da på sitt høyeste nivå siden slutten av 1957. Derimot viste Moody's indeks en svakt synkende tendens også utover høsten.

Den ulike utvikling i de to indeksene henger sammen med at industrielle råvarer har relativt større vekt og jordbruksprodukter relativt mindre vekt i Reuter's indeks enn i Moody's. For en rekke viktige industriråvarer (metaller, gummi, spinnestoffer) var pristendensen i siste halvår klart stigende, og selv om prisstigningen for enkelte varer hadde delvis sammenheng med mer eller mindre tilfeldige og spesielle omstendigheter, kan det alt i alt ikke være tvil om at

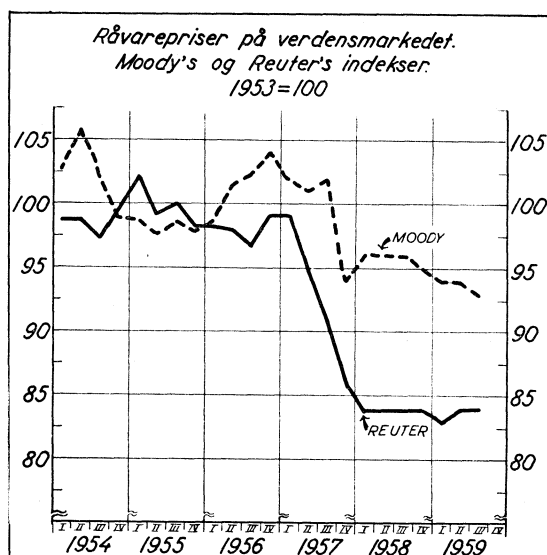

Fig. 2.

den i det vesentlige er et resultat av økt etterspørsel. I tiden framover kan det ventes fortsatt stigende etterspørsel etter industriråvarer, men samtidig synes også produksjonen jamt over å øke i et slikt tempo at det neppe er grunn til foreløpig å regne med mer enn en fortsettelse av de siste månedenes moderate prisstigning.

På de fleste konsumråvarer (hvete, ris, sukker, kaffe, kakao m. v.) lå prisene ved utgangen av oktober 1959 lavere enn et år tidligere. Som nevnt i foregående avsnitt, har verdensproduksjonen av en rekke viktige landbruksvarer i mange år vært større enn forbruket, og i produsentlandene har det hopet seg opp svære overskottslager som virker til å holde prisene nede. For visse varer arbeides det med forsøk på å regulere produksjon og priser gjennom internasjonale avtaler, men det er lite sannsynlig at det med det første vil finne sted noen nevneverdig pristilstramning for landbruksvarer.

Prisene på industrielle ferdigvarer på verdensmarkedet lå i 1959 gjennomgående litt under nivået fra året før.

Varebytte og betalingsforhold.

Under konjunkturtilbakeslaget i 1958 var det nedgang i det internasjonale varebyttet. I de tre første kvartaler av året var volumet av den samlede verdenshandel rundt 3 prosent mindre enn i samme periode året før. Med det nye internasjonale konjunkturoppsvinget fulgte også øking i verdenshandelen, og det er dessuten grunn til å tro at de viktige valuta- og handelspolitiske tiltak som ble satt i verk i Vest-Europa omkring årsskiftet 1958-1959 — innføringen av fri valutaomveksling, opphevel-

sen av importrestriksjoner, opprettelsen av det kontinental-europeiske fellesmarked — bidro til å stimulere varebyttet. I siste kvartal 1958 og første kvartal 1959 var verdenshandelens volum noe større enn et år tidligere, og i annet kvartal 1959 nådde volumet et nytt rekordnivå, vel 10 prosent høyere enn i samme periode året før og 6—7 prosent over nivået to år tidligere.

Ser vi på industrilandene og de råvareproduserende land hver for seg, finner vi en iøynefallende forskjell i importutviklingen de to siste årene. I første halvår 1958 viste industrilandenes samlede importvolum en markert nedgang sammenliknet med tilsvarende periode året før, mens råvarelandenes importvolum holdt seg på samme nivå som foregående år. I tredje kvartal 1958 var industrilandenes importvolum omtrent som på samme tid året før, og det har senere økt sterkt, slik at det i annet kvartal 1959 lå hele 16 prosent over nivået et år tidligere. De råvareproduserende lands import viste derimot nedgang i siste halvår 1958, og nedgangen fortsatte i første kvartal 1959, da importvolumet lå 10 prosent lavere enn på samme tid året før. I annet kvartal tok importen seg opp, men volumet lå fremdeles 5 prosent under foregående års nivå.

Når råvarelandene så vidt lenge kunne opprettholde et høyt importvolum, til tross for den inntektssvikt de ble utsatt for under det kraftige prisfallet på råvarer i 1957, skyldtes det dels at mange av disse landene hadde valutareserver som ble utnyttet til å finansiere import av investeringsvarer, og dels at det fant sted en betydelig tilstrømning av utenlandsk kapital til en rekke industrifattige land. Men etter hvert som valutabeholdningene ble redusert, i enkelte land så sterkt at de nærmet seg det nivå myndighetene betraktet som en minimal likviditetsreserve, måtte importen skjæres ned. Stigningen i industrilandenes etterspørsel etter råvarer i 1959 har igjen styrket de råvareproduserende lands importevne. Volumet av råvarelandenes eksport lå i første kvartal 4 prosent og i annet kvartal 15 prosent over foregående års nivå, og selv om det på grunn av prisutviklingen ikke var like stor stigning i eksportinntektene, må det kunne regnes med en betydelig øking i de råvareproduserende lands import i siste halvår 1959.

Blant industrilandene hadde Sambandsstatene den sterkeste importøking i 1959. I første halvår lå det amerikanske importvolumet 22 prosent høyere enn i samme periode året før. Det mest bemerkelsesverdige var den meget store stigning i importen av industrielle ferdigvarer og halvfabrikater fra Vest-Europa; regnet i verdi var U.S.A.'s import fra de vesteuropeiske land i første halvår 1959 om lag 40 prosent større enn i samme periode året før. Det kan tilføyes

Tabell 1. OEEC-landenes varebytte. Gjennomsnittstall pr. måned i millioner dollar.

	1957	1958				1959	
		1. kv.	2. kv.	3. kv.	4. kv.	1. kv.	2. kv.
I alt:							
Eksport	3 343	3 254	3 210	3 239	3 595	3 230	3 546
Import	3 868	3 624	3 569	3 488	3 763	3 498	3 810
Importoverskott	525	370	359	249	168	268	264
Dollarområdet:							
Eksport	428	410	418	438	521	471	562
Import	798	659	638	603	640	563	591
Importoverskott	370	249	220	165	119	92	29
Ytre Sterlingområde:							
Eksport	757	759	728	727	761	685	736
Import	868	813	811	794	820	823	873
Importoverskott	111	54	83	67	59	138	137

Kilde: OEEC General Statistics.

at stigningen var enda noe større sammenliknet med første halvår 1957, da U.S.A. var på toppen av den forrige konjunkturoppgangen. Bilimporten fra Vest-Europa gikk opp med 70 prosent fra første halvår 1958 til samme periode 1959; ellers var det sterk øking i importen av blant annet halvfabrikater av metall, maskiner og tekstilvarer.

I motsetning til de fleste andre industriland hadde U.S.A. nedgang i sin eksport i første halvår 1959. Eksportvolumet lå da 4 prosent lavere enn i samme tidsrom året før og 23 prosent under toppen i første halvår 1957. Det er imidlertid grunn til å peke på at over to tredjeparter av nettonedgangen i eksportverdien det siste året falt på bomull og kull; det var således først og fremst som følge av mindre eksport av disse varene at eksportverdien til Vest-Europa gikk ned med 10 prosent. Men det var også noe nedgang i eksporten av industrielle ferdigvarer til råvareproduserende områder, særlig til Latin-Amerika.

De oppgaver som når dette skrives, foreligger om U.S.A.'s utenrikshandel i tredje kvartal 1959 viser fortsatt øking i importen, og tyder også på at eksporten var i ferd med å ta seg opp.

For Vest-Europa var stigende eksport en viktig drivkraft i konjunkturoppgangen i 1959. I første kvartal var eksportvolumet rundt 5 prosent større enn i samme periode året før og i annet kvartal om lag 15 prosent høyere. Importvolumet lå i første kvartal i overkant av foregående års nivå og i annet kvartal vel 10 prosent høyere enn året før. Det var noe nedgang både i eksportpris- og importprisenivået, men mest på importsiden, slik at også

bytteforholdet var litt gunstigere for Vest-Europa i første halvår 1959 enn i samme tidsrom foregående år. Alt i alt resulterte volum- og prisutviklingen i en betydelig nedgang i de vesteuropeiske lands samlede importoverskott (se tabell 1). Det er imidlertid grunn til å merke seg at en vesentlig del av denne nedgangen falt på et enkelt land, nemlig Frankrike, som etter devalueringen i slutten av 1958 fikk både en sterk nedgang i importen og stor eksportøking. For de fleste andre land ble det registrert relativt små endringer i varebyttebalansen, men det kan nevnes at Storbritannia hadde en ikke ubetydelig øking i sitt importoverskott. Det er

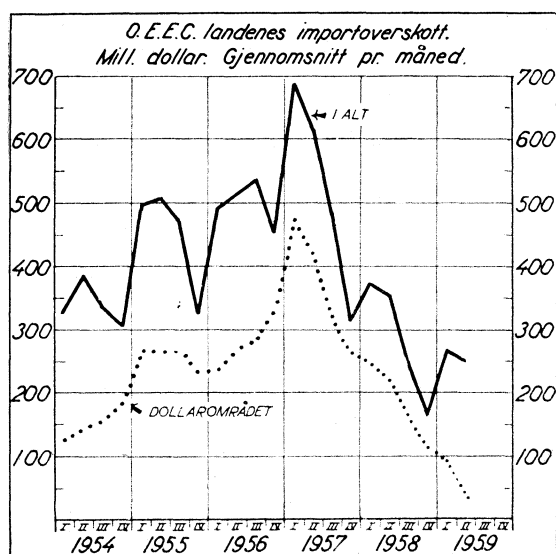

Fig. 3.

også grunn til å feste oppmerksomheten ved at nedgangen i Vest-Europas samlede importoverskott i sin helhet falt på samhandelen med dollarområdet. I varebyttet med oversjøiske, råvareproduserende områder hadde de vest-europeiske land et vesentlig større importoverskott i første halvår 1959 enn i samme periode året før (se tallene i tabell 1 for OEEC-landenes varebytte med det ytre sterlingområde, som omfatter størsteparten av verdens viktigste råvareland). Også i varebyttet med de øst-europeiske land økte importoverskottet.

Volumet av samhandelen mellom de vest-europeiske land innbyrdes viste fra første halvår 1958 til samme periode 1959 omtrent samme relative stigning som Vest-Europas samlede varebytte med andre land. Økingen i den inter-europeiske handelen må først og fremst ses i sammenheng med det alminnelige oppsving i den økonomiske aktivitet. Men det ser også ut til at opprettelsen av det kontinental-europeiske fellesmarked har bidratt til å stimulere varebyttet mellom «de indre 6», uten at det hittil har medført noen nedgang i samhandelen mellom «de indre 6» og de vesteuropeiske land som står utenfor fellesmarkedet. Betalingsforholdene innen Vest-Europa ble fra 1950 til utgangen av 1958 regulert gjennom Den europeiske betalingsunion (EPU). Da det i slutten av 1958 ble innført fri omveksling mellom de viktigste europeiske valutaslag og dollar, ble EPU oppløst, og i dens sted kom Den europeiske betalingsavtale (EMA). EMA har ikke den samme automatisme i kredittgivningen som EPU hadde og har heller ikke til rådighet økonomiske ressurser av samme omfang, men det nye betalingssystemet har hittil virket tilfredsstillende.

I løpet av de seks årene fra utgangen av 1952 til utgangen av 1958 ble OEEC-landenes samlede reserver av gull og valuta fordoblet, fra 10,5 til 21 milliarder dollar. Stigningen var særlig stor i 1958, da valutareservene økte med nærmere 4 milliarder dollar. Det svarte rundt regnet til overskottet på OEEC-landenes driftsbalanse overfor resten av verden, dvs. at kapitaloverføringene til og fra Vest-Europa i 1958 var omtrent like store. I første halvår 1959 var bildet annerledes. Det løpende driftsoverskottet var da på rundt 2,5 milliarder dollar, som svarer til en enda høyere årsrate enn i 1958, men samtidig fant det sted en nesten like stor netto kapitalutførsel, slik at økingen i valutareservene i første halvår 1959 var ubetydelig. Det var først og fremst kredittytelsene fra Vest-Europa til andre land som økte, men det var også nedgang i kapitaloverføringene til Vest-Europa fra U.S.A.

Økingen i Vest-Europas kapitaleksport i 1959 må ses på bakgrunn av de foregående årenes

kraftige bedring i den valutamessige stilling. OEEC-landenes andel av verdens gull- og valuta-reserver er nå omtrent den samme som disse lands andel av verdenshandelen og tilsvarende om lag halvparten av verdien av landenes samlede import i 1958. Men forholdet mellom valuta-reserve og importverdi varierer betydelig landene imellom. For noen land (Vest-Tyskland, Italia, Sveits, Østerrike, Portugal og Tyrkia) er det vesentlig høyere enn gjennomsnittet; den motsatte ytterlighet representerer Frankrike og de nordiske land, alle med et tilsvarende forholdstall på rundt 20 prosent. I alle land økte valutareservene i seksårsperioden 1953—1958, men vel halvparten av hele stigningen falt på Vest-Tyskland, som ved utgangen av 1958 hadde 30 prosent av OEEC-landenes samlede valuta-reserver.

Motstykket til økingen i Vest-Europas valuta-reserver i perioden 1953—1958 finner vi først og fremst i en betydelig nedgang i Sambandsstatenes reserver; dessuten fant det sted en mindre reduksjon i valutareservene til de råvareproduserende land sett under ett. Den siste gruppen av land bedret sin valutastilling litt i første halvår 1959. Men nedgangen fortsatte for Sambandsstatene, som for første gang på mange år hadde et underskott på driftsbalansen overfor utlandet. Selv om Sambandsstatenes valutastilling stadig er meget sterk, ser det ut til at det økende press på utenriksøkonomien har skapt en viss bekymring hos de amerikanske myndigheter. Det har blant annet ført til forslag om nedskjæring av utenlandshjelpen for kommende år og om at hjelpen i større utstrekning enn før skal bindes til kjøp av amerikanske varer. Videre har det vært framholdt fra amerikansk side at situasjonen nå burde tilsi avvikling av de restriksjoner på dollarimporten som ennå opprettholdes av OEEC-landene, og at disse landene i det hele bør legge mindre vekt på fortsatt øking i sine valutabeholdninger og i høyere grad overveie andre alternativer for anvendelse av ressursene. Særlig har det vært pekt på at Vest-Europa bør overta en del av U.S.A.'s rolle når det gjelder å yte bidrag og langsiktige kreditter til de industrifattige områder av verden. På dette felt er det imidlertid plass for atskillig større innsats så vel fra Vest-Europa som fra Sambandsstatene. For mange industrifattige land er den utenriksøkonomiske stilling stadig så svak at den setter særdeles snevre grenser for den økonomiske utbyggingen.

Vest-Europa.

Under den sterke økonomiske ekspansjonen i Vest-Europa i femårsperioden 1953—1957 økte det samlede bruttonasjonalprodukt i disse landene med gjennomsnittlig vel 5 prosent pr. år

og deres industriproduksjon med 8 prosent om året. Fra 1957 til 1958 var stigningen både i nasjonalproduktet og i industriproduksjonen bare på mellom 1 og 2 prosent. I noen land (Storbritannia, Belgia, Sverige, Norge) var det nedgang eller stillstand i produksjonen; i de andre land gikk produksjonen opp også i 1958, men langt mindre enn i de foregående årene.

Oppstillingen nedenfor viser utviklingen i den sesongkorrigerte indeks som OEEC beregner for industriproduksjonen i medlemslandene.

1957:	1. kvartal	100,0
	2. »	100,7
	3. »	101,5
	4. »	101,5
1958:	1. »	103,1
	2. »	101,5
	3. »	102,3
	4. »	103,8
1959:	1. »	104,6
	2. »	107,7
	3. »	110,0

Ser vi Vest-Europa under ett, var stagnasjonstendensene på sitt sterkeste våren 1958. Fra 1. til 2. kvartal var det nedgang i industriproduksjonen. I siste halvår 1958 tok produksjonen seg opp igjen, men stigningstakten var svært moderat, og først fra våren 1959 kom det fart og bredde i oppsvinget.

Tidspunktet for omslaget varierte betydelig fra land til land. Jamt over ser det ut til at omslaget kom først i land der det i vesentlig grad hadde sammenheng med en omlegging av den økonomiske politikk i ekspansiv retning. I Nederland og Danmark begynte industriproduksjonen å ta seg opp igjen allerede tidlig på året i 1958, mens omslaget kom i siste halvpart av året i Storbritannia, Vest-Tyskland, Italia og Norge, og ikke før i begynnelsen av 1959 i Sverige, Frankrike, Belgia og Østerrike. Helt i en særstilling står Hellas, der industriproduksjonen økte inntil 1. kvartal 1959, men senere har vist en betydelig nedgang.

Også tempoet i produksjonsstigningen har vært varierende fra land til land, men stigningstakten har jamt over vært økende, særlig fra 2. kvartal 1959. Stigningen har vært særlig sterk i Vest-Tyskland, Italia, Danmark og Nederland, og i det siste også i Storbritannia. Høsten 1959 lå industriproduksjonen i alle vesteuropeiske land unntatt Belgia og Hellas på et høyere nivå enn under den forrige konjunkturtoppen i 1957. Sysselsettingen i industrien har — blant annet som følge av økt produktivitet — steget relativt mindre enn produksjonen. Det var i særlig grad tilfelle i den første fasen av oppsvinget; siden forsommeren 1959 er det kommet større fart også i sysselsettingsøkningen, og i enkelte land, særlig i Vest-

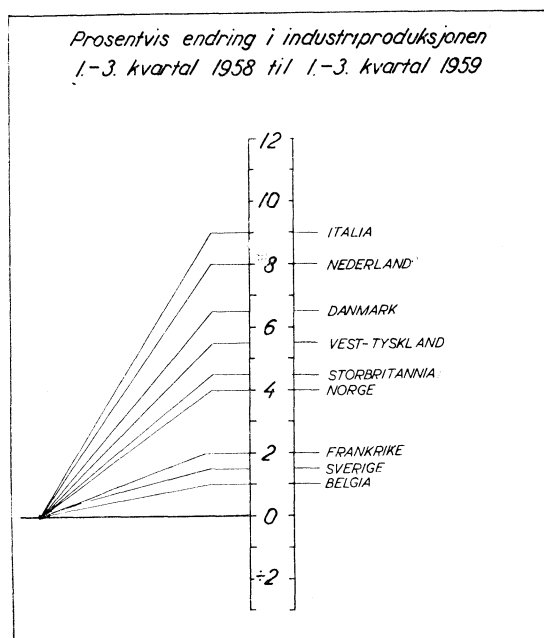

Fig. 4.

Tyskland og Nederland, er det nå en merkbar knapphet på arbeidskraft i visse industrigrener.

Drivkreftene bak konjunkturoppgangen i Vest-Europa har i første rekke vært den stigende eksport, boligbyggingen, økende privat konsum og lagerutviklingen. Den rolle som hver enkelt av disse faktorene har spilt, har imidlertid variert fra land til land. Eksporten har særlig fra annet kvartal 1959 vist betydelig stigning i praktisk talt alle land. Boligbyggingen, som jamt over har ligget på et meget høyt nivå, og den private konsumentterspørsel har i en rekke land vært stimulert gjennom kreditt- og finanspolitiske tiltak. Det er et gjennomgående trekk at det meste av økingen i konsumentterspørselen har vært rettet mot varige forbruksartikler. Oppsvinget i eksport- og konsumentterspørselen, og den økende ordretilgang til industrien i løpet av første halvår 1959, førte til en mer ekspansivt virkende lagerutvikling.

I de fleste land har næringslivets investering i fast kapital denne gang spilt en forholdsvis beskjeden rolle for konjunkturoppgangen, først og fremst fordi det da oppgangen satte inn fantes mer unyttet produksjonskapasitet enn på noe tidligere tidspunkt etter krigen. Bare i Sveits og Sverige synes investeringene hele tiden å ha vært en viktig drivkraft i oppgangen. I løpet av annet halvår 1959 tok imidlertid investeringsaktiviteten seg noe opp i flere land. I industrien som helhet er det fremdeles unyttet kapasitet, men innenfor visse grener av konsumvareindustrien er marginen nå liten i en rekke land, og bedrifter som produserer varige forbruksartikler melder i stigende utstrekning

om full kapasitetsutnyttning og lengre leverings-tid.

Unyttet produksjonskapasitet og reserver av ledig arbeidskraft, stabile råvarepriser og en jamt over moderat lønnsstigning bidro til at prisnivået i de vesteuropeiske land viste bare små endringer i 1959. Konjunkturoppgangen var mot slutten av året ennå ikke kommet så langt at presset mot prisnivået hadde begynt å gjøre seg alvorlig gjeldende. I noen land har likevel den sterke ekspansjonstakten i de siste månedene skapt frykt for ny prisstigning, og myndighetene synes å bli mer innstilt på å motvirke tendenser til prisoppgang ved tiltak som bremser på etterspørselen. I Vest-Tyskland, Danmark, Sverige, Nederland og Belgia er det satt i verk tiltak som betyr en tilstramning av den økonomiske politikk. Selv om det for tiden jamt over ikke synes å være aktuelt med mer vidtgående kontraktive tiltak, er det ingen tvil om at myndighetene i en rekke vesteuropeiske land er sterkt på vakt mot inflasjonistiske tendenser.

I det følgende vil utviklingen i de tre land som betyr mest i Vest-Europas økonomi, Storbritannia, Vest-Tyskland og Frankrike, bli behandlet mer inngående.

For Storbritannia ble 1959 et år med god økonomisk framgang etter tilbakeslaget i 1958 og den stagnasjon som hadde preget landet også i den foregående treårsperioden. Mens volumet av bruttonasjonalproduktet økte med knappe 2 prosent om året i perioden 1955—1957 og viste litt nedgang i 1958, regnes det med en øking på rundt 4 prosent i 1959. Industriproduksjonen i 1959 ble, etter foreløpige oppgaver, 5—6 prosent større enn året før og 4—5 prosent større enn i 1957.

Industriproduksjonen begynte å stige mot slutten av 1958, og oppgangen fortsatte i økende tempo i 1959. I annet og tredje kvartal 1959 lå den sesongkorrigerte produksjonsindeks for industrien henholdsvis 6 og 8 prosent høyere enn på samme tid året før. Produksjonsstigningen var størst i konsumvareindustrien, særlig innenfor de grener som produserer varige forbruksartikler; men framgangen var markert også i andre viktige industrier som stål, bygningssvarer, kjemikalier og papir. Mot slutten av året var det bare kullindustrien og visse deler av den mekaniske tungindustri, i første rekke skipsindustrien, som fremdeles kunne sies å være helt uberørt av den alminnelige oppgangen.

Drivkreftene bak produksjonsframgangen har først og fremst vært stigende privat konsum, boligbygging og eksport. Høsten 1958 ble kredittrestriksjonene og kontrollen med avbetalingshandelen opphevet, og dette førte til et kraftig oppsving i etterspørselen etter varige forbruksartikler. Fra begynnelsen av 1959 viste boligbyggingen en markert stigning, dels stimulert av lettere kredittmuligheter og dels som følge av større offentlig byggevirkomhet. I første halvår 1959 ble det satt i gang 25 prosent flere boliger enn i samme periode året før, og ved halvårsskiftet var tallet på boliger under arbeid 10 prosent større enn et år tidligere. Eksporten tok seg betydelig opp i annet kvartal, da volumet av vareeksporten var 9—10 prosent større enn i samme tidsrom året før, etter å ha ligget noe under foregående års nivå i første kvartal. Ut over våren og sommeren kom det så en sterkere stigning i de privat disponible inntekter, dels på grunn av den økende aktivitet og dels som følge av skatte- og avgiftslettelser,

Tabell 2. Storbritannia. Noen økonomiske hovedtall.

	1958				1959		
	1. kv.	2. kv.	3. kv.	4. kv.	1. kv.	2. kv.	3. kv.
Sysselsetting, ialt Mill. ¹	23,0	23,1	23,1	22,9	22,8	23,0	23,2
» industri 1000 ¹	10 078	10 001	9 985	9 911	9 880	9 934	10 064
Arbeidsløse 1000 ¹	433	429	476	532	551	413	405
Industriproduksjon 1957 = 100 ²	100	98	98	99	100	104	106
Eksportvolum, varer »	98	93	95	100	95	102	96
Importvolum, » »	99	97	99	105	102	108	104
Boliger under arbeid 1 000 ¹	235	240	237	230	239	263	276
Detaljomsetning 1957 = 100	95	99	99	117	98	104	103
Levekostnader »	102	104	103	104	104	103	103
Valutabeholdning Mill. £ ¹	989	1 099	1 114	1 095	1 115	1 133	1 171

Kilde: Monthly Digest of Statistics.

¹ Ved kvartalets utgang. ² Sesongjustert.

og økingen i den private konsumerterperspørsel bredte seg også til ikke-varige konsumgoder. Både i annet og tredje kvartal var detaljomsetningen rundt 5 prosent større enn på samme tid året før. Samtidig ser det ut til at lagerbeholdningene totalt sett begynte å øke i annet kvartal.

Det svakeste punkt har vært næringslivets investeringer i fast kapital. Både i første og annet kvartal lå volumet av disse investeringene i underkant av foregående års nivå, idet en nedgang på hele 10 prosent i industriens investeringer ikke ble helt oppveid av økte investeringer i andre næringer. Det ser heller ikke ut til at dette bildet endret seg nevneverdig i siste halvår, til tross for det alminnelige oppsving i etterspørsel og produksjon og de investeringsstimulerende tiltak som ble satt i verk våren 1959. Og den siste undersøkelse som er foretatt over næringslivets investeringsplaner i 1960 viser for industrien en ytterligere nedgang i de planlagte investeringsutgifter på 5 prosent sammenliknet med 1959, mens den for andre næringer under ett peker i retning av et om trent uforandret investeringsnivå. Under en oppgangsperiode vil riktignok investeringene i fast realkapital ha en tendens til å øke mer enn planlagt på forhånd, og det kan tenkes at utfallet av høstens britiske parlamentsvalg har styrket investeringslysten, men det ser likevel ut til at investeringene vil utgjøre en minusfaktor i konjunkturutviklingen i tiden framover.

En nedgang i industriens investeringer i fast realkapital vil på noe lenger sikt få følger for produksjonskapasiteten; på kort sikt vil nedgangen hemme veksten i den totale etterspørsel og produksjon. Men fordi andre konjunkturfaktorer nå peker klart oppover, kan det regnes

med fortsatt produksjonsframgang i den nærmeste tiden. Eksportutsiktene er gode; boligbyggingen holder seg på et meget høyt nivå; det regnes med fortsatt lagerøking; og stigende inntekter ventes å ville stimulere til fortsatt øking i konsumerterperspørselen. Både utenriksøkonomien og den indre markedsbalanse synes å gi godt spillerom for videre ekspansjon. Valutareservene økte det siste året til tross for et noe stigende importoverskott, og høsten 1959 var de større enn på nesten 10 år. I de fleste industrigrener finnes det ledig produksjonskapasitet. Sysselsettingen var høsten 1959 ikke nevneverdig høyere enn på samme tid de to foregående årene; tallet på arbeidsløse lå samtidig, til tross for en betydelig nedgang det siste året, vesentlig høyere enn høsten 1957. Det synes således alt i alt å være liten risiko for at det med det første vil melde seg noe alminnelig prispress.

V e s t - T y s k l a n d ble i mindre grad enn de fleste andre vesteuropeiske land rammet av konjunkturtilbakeslaget i 1958. Både bruttonasjonalproduktet og industriproduksjonen økte med rundt 3 prosent, som imidlertid betydde en betydelig svakere vekstrate enn i de nærmest foregående årene. Etter en forholdsvis kortvarig avslapning vinteren 1958—1959 fortsatte oppgangen, og den fikk ut over året stadig større styrke og bredde. I annet kvartal var industriproduksjonen bort imot 6 prosent større enn i samme periode året før, og i tredje kvartal lå den 7 prosent over nivået et år tidligere. Med kullindustrien som det eneste unntak, var alle industrigrener med i oppgangen. For hele 1959 regnes det med en stigning fra året før på 5—6 prosent både i industriproduksjonen og i det samlede nasjonalprodukt.

Sysselsettingen var i 1959 gjennomsnittlig vel

Tabell 3. Vest-Tyskland. Noen økonomiske hovedtall.

	1958				1959		
	1. kv.	2. kv.	3. kv.	4. kv.	1. kv.	2. kv.	3. kv.
Sysselsetting, i alt Mill. ¹	18,3	19,2	19,4	18,8	19,1	19,6	20,1
» industri 1 000 ¹	7 212	7 306	7 503	7 188	7 156	7 296	7 570
Arbeidsløyse 1 000 ¹	1 108	401	328	931	588	255	187
Industriproduksjon 1957 = 100 ²	103	102	103	105	106	108	110
Eksportvolum, varer »	96	100	105	114	102	115	119
Importvolum, » »	102	99	108	118	107	125	129
Byggevolum »	61	118	119	115	79	131	127
Detaljomsetning »	95	101	99	126	98	104	103
Levekostnader »	103	103	103	103	103	103	105
Valutabeholdning Mill. D. M. ¹	23 351	24 428	25 526	26 413	23 507	23 100	22 265

Kilde: Statistischer Wochendienst; OEEC General Statistics.

¹ Ved kvartalets utgang. ² Sesongjustert.

2 prosent større enn året før. Tallet på arbeidsløse, som i januar lå på 1,3 millioner, viste sterk nedgang i løpet av året og var i september kommet ned i under 200 000 eller mindre enn 1 prosent av den totale arbeidsstyrke. Det er det laveste ledighetstall som er registrert i Vest-Tyskland. Fra og med juni har tallet på meldte ledige plasser ligget betydelig høyere enn tallet på registrerte arbeidsløse, og en rekke industrigrener står nå overfor knapphet på arbeidskraft.

De viktigste faktorer bak oppgangen i 1959 var den sterke stigning i boligbyggingen, økt etterspørsel fra utlandet, og lagerøkingen. Byggevirksomheten ble stimulert av de lettelsene i kredittpolitikken som ble satt i verk i 1958; og den offisielle indeksen for det totale byggevolum lå i gjennomsnitt for årets tre første kvartaler 13 prosent høyere enn på samme tid året før. Volumet av vareeksporten i årets tre første kvartaler var rundt 12 prosent større enn i samme periode foregående år.

I løpet av året, særlig i siste halvpart, kom også næringslivets investeringer i fast kapital i stigende grad inn i bildet som en ekspansiv faktor. Til dette bidro at det etter hvert ble mindre unyttet kapasitet i industrien, samtidig som den nye situasjonen på arbeidsmarkedet stimulerte til økte investeringer med sikte på rasjonalisering av produksjonen.

Det offentlige konsum steg forholdsvis betydelig i 1958, først og fremst på grunn av økte forsvarsutgifter. Derimot synes stigningen i det private konsum å ha vært mer beskjeden. Volumet av detaljomsætningen lå i alle de tre første kvartaler i 1959 3—4 prosent over nivået et år tidligere, og for hele året regnes det med en svakere oppgang i det private konsum enn i det samlede bruttonasjonalprodukt. Konsumutviklingen må blant annet ses på bakgrunn av at lønningene steg mindre i 1959 enn i de nærmest foregående årene, samtidig som den private sparing var noe større enn året før. Produksjonen i konsumvareindustrien økte vesentlig sterkere enn konsumet. Det hadde dels sammenheng med eksportutviklingen, men først og fremst synes årsaken å ha vært en betydelig øking i omsetningsleddenes lagerbeholdninger.

Prisnivået var stabilt helt fram til årets siste måneder, da det begynte å gjøre seg gjeldende visse tendenser til prisstigning, særlig i byggevirksomheten, hvor knappheten på arbeidskraft var størst. Det økende etterspørselspress kom også til uttrykk i en betydelig øking i industriens ordreserver; i høstmånedene var ordretilgangen 10—15 prosent større enn den løpende produksjon. Forventninger om kommende prisoppgang førte da etter alt å dømme til en omfattende lagerøking og ordreplasing. Utviklingen resulterte i at myndighetene i

løpet av høsten satte i verk forskjellige tiltak for å bremse på den sterke ekspansjonstakten. Gjennom en oppjustering av rentenivået og visse andre tiltak ble kredittmarkedet strammet til, og det ble tatt skritt for å redusere den offentlige byggevirksomhet. Samtidig ble det meldt at det i denne omgang ikke var aktuelt med mer vidtgående kontraktive tiltak, men at regjeringen var i beredskap mot inflasjonistiske tendenser.

Offisielle tyske prognoser for 1960 regner med en mulig øking i bruttonasjonalproduktet på 4 prosent. Økingen i sysselsettingen vil bli vesentlig svakere enn i 1959, og den gjennomsnittlige arbeidstid vil bli redusert; produksjonsøkningen må derfor i det alt vesentlige oppnås gjennom økt produktivitet. Det regnes med at det private konsum også i 1960 vil øke i svakere tempo enn nasjonalproduktet, og at kreditt-tilstramningen vil bremse på boligbyggingen. På den annen side ventes det at eksporten, det offentlige konsum og lagerutviklingen fortsatt vil trekke i ekspansiv retning, og at næringslivets investering i fast kapital vil bli en sterkere ekspansiv faktor i 1960 enn året før.

Utenriksøkonomisk står landet også ved inngangen til 1960 som det sterkeste i Vest-Europa. Som følge av en sterk øking i kapitaleksporten i 1959 viste valutabeholdningen betydelig nedgang, men den utgjør fremdeles rundt fjerdeparten av OEEC-landenes samlede valutareserve.

I Frankrike kom det siste konjunkturomslaget senere enn i de fleste andre vest-europeiske land. Industriproduksjonen falt gjennom hele 1958, og den sesongkorrigerede månedsindeks lå i desember om lag 5 prosent under toppnivået i februar. For 1958 sett under ett var likevel produksjonen i industrien nesten 6 prosent større enn i 1957, mens økingen i det samlede bruttonasjonalprodukt var mer beskjeden på vel 2 prosent. I første kvartal 1959 begynte industriproduksjonen å ta seg opp igjen; i annet kvartal lå produksjonen 3 prosent høyere enn et år tidligere, og i tredje kvartal 6—7 prosent over foregående års nivå. Det regnes med at industriens årsproduksjon i 1959 ble 3—4 prosent større enn i 1958, og at bruttonasjonalproduktet økte med rundt 2 prosent.

Utviklingen i 1959 har vært preget av det økonomiske stabiliseringsprogram og devalueringen som ble satt i verk i slutten av 1958. Den dominerende ekspansive faktor har vært den meget sterke stigning i vareeksporten som fulgte etter devalueringen; eksportvolumet var i første kvartal 5—6 prosent større enn i samme tidsrom året før og i annet kvartal hele 30 prosent høyere enn et år tidligere, og de verdioppgaver som når dette skrives, foreligger for senere måne-

Tabell 4. Frankrike. Noen økonomiske hovedtall.

	1958				1959		
	1. kv.	2. kv.	3. kv.	4. kv.	1. kv.	2. kv.	3. kv.
Sysselsetting, i alt1957 = 100	100	100	100	100	99	100	100
» industri»	102	101	101	99	98	98	99
Arbeidsløyse.....1 000 ¹	96	77	86	134	161	117	118
Industriproduksjon1957 = 100 ²	106	105	105	104	105	108	110
Eksportvolum, varer »	104	98	95	123	109	126	118
Importvolum, » »	106	107	89	95	93	100	88
Boliger tatt i bruk1 000	68	64	71	87	79	72	..
Levekostnader1957 = 100	113	115	116	117	121	121	122
ValutabeholdningMilliarder frcs. ¹	294	320	467	515	615	801	912

Kilde: Bulletin Mensuel de Statistique; OEEC General Statistics.

¹ Ved kvartalets utgang. ² Sesongjustert.

der viser fortsatt oppgang. Stigende offentlige utgifter, i første rekke til investeringer, har også trukket i ekspansiv retning, særlig i første halvår. Boligbyggingen har vært økende. Den private konsumetterspørsel falt i årets første måneder som følge av omfattende subsidiereduksjoner og avgiftsforhøyelser på en lang rekke varer, men tok seg senere noe opp igjen, stimulert av de stigende inntekter og visse skattelettelser som ut på våren ble satt i verk for de laveste inntektsgrupper. I annet halvår begynte også den private investeringsaktivitet å vise tegn til stigning.

For 1960 regner offisielle prognoser med en øking i volumet av bruttonasjonalproduktet på rundt 5 prosent, stimulert først og fremst av stigende privat investering i fast kapital og fortsatt eksportøking. Hverken arbeidskraftssituasjonen eller den utenriksøkonomiske stilling

ventes å ville vanskeliggjøre en slik produksjonsframgang. Tallet på arbeidsløse gikk betydelig ned i løpet av de tre første kvartaler av 1959, men lå i høstmånedene ennå vesentlig høyere enn et år tidligere. Landets valutamessige stilling kan ennå ikke sies å være særlig sterk, men valutabeholdningen ble omtrent fordoblet i 1959 og var ved årets utgang større enn på flere år.

Myndighetene ser imidlertid med en viss bekymring på pris- og lønnsutviklingen. Prisstigningen etter devalueringen ble mindre enn ventet, og prisnivået var stabilt fra februar til ut på sommeren, men en svak oppgang i høstmånedene utløste en omgang av automatiske lønnsforhøyelser. Regjeringen søker nå å hindre ytterligere prisstigning gjennom skjerpet priskontroll, importliberalisering, og prisreduksjoner innenfor den nasjonaliserte sektor av industrien.

Tabell 5. Sambandsstatene. Noen økonomiske hovedtall.

	1958				1959		
	1. kv.	2. kv.	3. kv.	4. kv.	1. kv.	2. kv.	3. kv.
Sysselsetting, i altMill. ¹	62,3	65,0	64,6	64,0	63,8	67,3	66,3
» industri » ¹	16,1	15,9	16,5	16,5	16,7	17,2	16,9
Arbeidsløyse.....1 000 ¹	5 198	5 437	4 111	4 108	4 362	3 982	3 230
Industriproduksjon1957 = 100 ²	91	90	95	98	101	107	105
Eksportvolum, varer »	85	89	81	91	80	86	84
Importvolum, » »	100	101	101	114	117	126	125
Detaljomsetning » ²	98	99	100	103	106	109	108
Levekostnader »	102	103	103	103	103	103	104
ValutabeholdningMill. \$ ¹	22 487	21 412	20 929	20 582	20 490	19 750	19 580

Kilde: Survey of Current Business.

¹ Ved kvartalets utgang. ² Sesongjustert.

Sambandsstatene.

I Sambandsstatene ble alle tidligere produktionsrekorder slått i 1959. Foreløpige beregninger viser at volumet av bruttonasjonalproduktet ble rundt 7 prosent større enn året før og industriproduksjonen 11 prosent større enn i 1958. Sammenliknet med det forrige toppåret 1957 viste nasjonalproduktet i 1959 en øking på rundt 5 prosent og industriproduksjonen på om lag 4 prosent.

På grunn av en langvarig streik i stålindustrien, som begynte i midten av juli og varte i nesten fire måneder, kom utviklingen før og etter halvårsskiftet til å arte seg svært forskjellig. Vi skal derfor her behandle de to periodene hver for seg.

Gjennom hele første halvår var produksjonsframgangen meget sterk. Bruttonasjonalproduktet, beregnet på årsbasis i faste priser, økte med mellom 2 og 2,5 prosent i hvert av de to første kvartalene. Den sesongkorrigerte indeks for industrien viste en stigning på 1—2 prosent pr. måned; i mars kom indeksen opp på det tidligere rekordnivå som ble nådd i slutten av 1956, og i juni lå den 5—6 prosent over dette nivået. I løpet av annet kvartal kom alle grener av industrien med i oppsvinget for alvor, og det ble registrert nye produksjonsrekorder praktisk talt over hele linjen. Sysselsettingen økte betydelig, og ved halvårsskiftet var tallet på sysselsatte oppe i 67,6 millioner, dvs. 4 prosent mer enn et år tidligere, og det høyeste sysselsettings-tall som noen gang var registrert. Samtidig var tallet på arbeidsløse nærmere 1,5 millioner mindre enn et år tidligere.

De viktigste ekspansive faktorer bak oppgangen i første halvår var lagerøkingen, boligbyggingen og den private konsumetterspørsel, men i annet kvartal begynte også næringslivets

investering i maskiner og utstyr å ta seg godt opp (se tabell 6). De offentlige utgifter til varer og tjenester, som steg sterkt i løpet av 1958 og da var en betydningsfull faktor i oppsvinget, viste bare ubetydelig stigning i første halvår 1959. Eksporten av varer og tjenester viste nedgang fra året før.

Den meget sterke lagerøkingen hadde for en stor del sammenheng med at risikoen for streik i stålindustrien førte til ekstraordinære lageropplegg av stål, men det var også ellers en jamt stigende tendens til å øke lagerbeholdningene både hos produsenter og omsetningsledd. Konsumetterspørselen ble stimulert av en betydelig stigning både i lønnsinntekter og i eierinntektene i alle næringer unntatt jordbruket. Sparetilbøyeligheten var mindre enn året før, og utestående avbetalingskreditter viste en markert øking. Prisnivået var stabilt gjennom hele første halvår.

Streiken i metallindustrien begynte hos stålprodusentene i midten av juli og spredte seg til kopper og visse andre metaller i august. Streiken omfattet over 500 000 sysselsatte, og ytterligere 100 000 personer mistet straks arbeidet hos råvareprodusenter og i transportvirksomhet direkte avhengig av stålindustrien. På grunn av de store reservelagrene av stål hadde imidlertid streiken i første omgang ingen nevneverdige virkninger på produksjon og sysselsetting i andre industrigrener. Fra juni til august viste indeksen for den samlede industriproduksjon en nedgang på 4—5 prosent, men det meste av nedgangen falt på de streikerammede grener av metallindustrien og deres leverandører av råvarer (jern, kull, koks m. v.).

I september begynte imidlertid knapphet på stål å gjøre seg gjeldende innenfor den stålforbrukende industri, og ut over høsten fikk pro-

Tabell 6. *Sambandsstatene. Bruttonasjonalproduktet etter anvendelse.*
Milliarder dollar i løpende priser.¹

	1958				1959		
	1. kv.	2. kv.	3. kv.	4. kv.	1. kv.	2. kv.	3. kv.
Privat konsum	287,3	290,9	294,4	299,1	303,9	311,2	313,3
Privat investering i fast kapital							
Boliger	17,1	16,9	18,0	19,9	21,9	23,1	22,6
Andre bygg og anlegg	18,4	17,7	17,4	17,4	17,8	17,9	18,3
Maskiner og utstyr	23,8	22,6	22,2	23,2	23,9	26,0	27,0
Lagerendring	— 6,9	— 5,8	— 3,4	0,8	6,1	10,4	— 1,0
Offentlige utgifter til varer og tjenester	89,3	91,1	93,8	96,5	97,4	97,7	98,4
Eksportoverskott	2,0	1,2	1,6	0,2	— 0,9	— 1,8	—
Bruttonasjonalprodukt	431,0	434,5	444,0	457,1	470,2	484,5	478,6

Kilde: Economic indicators. ¹ Beregnet på årsbasis og korrigert for sesongvariasjoner.

duksjonsinnskrenkningene større omfang. I slutten av oktober var nærmere 900 000 personer uten arbeid på grunn av streiken. Svikten i lønnsinntektene resulterte i at den samlede private inntekt viste noe nedgang i august og september, som er de siste måneder det foreligger inntektstall for, og dette bevirket en viss avslapning i den private konsumetterspørsel (se tabell 6). Lageravviklingen hos den stålforbrukende industri førte til at stigningen i de totale lagerbeholdninger stoppet opp i tredje kvartal.

Av de andre konjunkturfaktorene som hadde bidratt meget til oppgangen i første halvår, viste boligbyggingen litt nedgang i tredje kvartal. Allerede fra tidlig på året fant det sted en gradvis tilstramning av kredittmarkedet; rentenivået var utpå høsten høyere enn noen gang siden 1920-årene; og dette bremset på boligbyggingen. De offentlige utgifter til varer og tjenester økte noe totalt sett, men det var litt nedgang i den offentlige bygge- og anleggsvirksomhet. På den annen side fortsatte næringslivets investering i fast kapital å stige, og mens praktisk talt hele nyinvesteringen i annet kvartal falt på maskiner og utstyr, var det i tredje kvartal også en merkbar øking i næringslivets investering i bygninger og anlegg. Også eksporten tok seg opp i tredje kvartal. Men alt i alt viste bruttonasjonalproduktet, beregnet på årsbasis i løpende priser, noe nedgang fra annet til tredje kvartal.

Sist i oktober grep regjeringen inn i konflikten i stålindustrien. Det skjedde med hjemmel i den såkalte Taft-Hartley-lov, som åpner adgang for myndighetene til i visse tilfelle å gi ordre om at arbeidet i en streikerammet næring må tas opp igjen for et tidsrom av 80 dager. I denne tiden skal forhandlingene fortsette mellom de to parter i konflikten. Arbeidet i stålindustrien kom i gang igjen 9. november. Det regnes imidlertid med at det vil ta en måneds tid før stålproduksjonen er oppe på samme nivå som før streiken. Også i industrier der stål mangelen førte til produksjonsinnskrenkninger i løpet av høsten, vil det ta tid før produksjonen tar seg fullt opp igjen. Det må derfor ventes at tallene for den samlede industriproduksjon både i november og desember vil ligge under topp-nivået i juni.

Konjunkturutsiktene.

I S a m b a n d s s t a t e n e kan det nå, etter at stålstreiken er avblåst, regnes med sterk oppgang i de første månedene framover. De uttømte lagrene skal fylles igjen, og lageretterspørselen vil på ny bli en kraftig ekspansiv faktor. Både de siste undersøkelser over industriens planlagte utgifter til investering i maskiner og nyanlegg, og de siste oppgaver som

foreligger over ordretilgangen til maskinindustrien og over inngåtte byggekontrakter for industri- og forretningsbygg, tyder på at det kan ventes ytterligere oppgang i investeringsaktiviteten. Det regnes også med fortsatt bedring i eksportetterspørselen. Stigende inntekter vil igjen stimulere til økt etterspørsel etter konsumvarer. Minusfaktorene i den første tiden framover synes å ville bli en strammere finanspolitikk og nedgang i boligbyggingen, men alt i alt kan det neppe være tvil om at de ekspansive kreftene vil være sterke nok til å sikre konjunkturoppgang i godt tempo iallfall i et halvt års tid. Det forutsetter imidlertid at det nå lykkes å nå fram til en lønnsavtale i stålindustrien, slik at streiken ikke begynner igjen når de 80 dagers «hvileperiode» er ute og bringer nye forstyrrelser inn i bildet.

Skal en se lengre framover, blir usikkerhetsmomentene større. Lagerkonjunkturen vil ventelig svekkes etter hvert. Frykt for økende prispress og hensynet til utenriksøkonomien kan føre til en mer kontraktiv økonomisk politikk. Men meget kan tyde på at en skulle kunne regne med fortsatt oppgang gjennom hele 1960, selv om kanskje stigningstakten vil bli svakere i siste halvpart av året.

I V e s t - E u r o p a peker de fleste konjunkturfaktorene klart oppover. Den økende etterspørsel fra industrifattige land etter vest-europeiske eksportvarer tyder på at eksporten også i tiden framover vil være en viktig ekspansiv faktor. Samtidig er etter alt å dømme næringslivets investering i fast kapital i ferd med å bli et ekspansivt element av vesentlig større betydning enn under den første fasen av oppsvinget. Det er neppe noen grunn til å frykte at betalingsbalansevansker med det første skal hemme en fortsatt produksjonsframgang i Vest-Europa. I enkelte land har frykten for et sterkere prispress ført til en mer kontraktiv innstilling hos myndighetene. Risikoen for en inflasjonistisk utvikling synes imidlertid nå å være vesentlig mindre enn under tidligere oppgangsperioder i etterkrigstiden. Det er ennå unyttet produksjonskapasitet i næringslivet, og de fleste land har reserver av arbeidskraft. Forholdene på det internasjonale råvaremarked, med store overskottslager av viktige konsumråvarer og en tilgang på industrielle råvarer som jamt over ser ut til å kunne holde tritt med etterspørselen, vil etter alt å dømme utelukke noen sterkere stigning i de vesteuropeiske lands importprisinivå i den første tiden framover. Alt i alt skulle det derfor være grunn til å vente at landene i Vest-Europa vil kunne mestre sitt interne prisproblem i året som kommer uten å måtte ty til restriktive tiltak som er så vidtgående at de vil bety noen avgjørende hindring for fortsatt produksjonsframgang.

Norge. Utenriksøkonomien.

Utenriksregnskapet.

De mindre overskottene på driftsregnskapet i 1956 og 1957 ble etterfulgt av et milliardunderskott i 1958. Dette skyldtes først og fremst en rekordstor skipsimport, men må også ses på bakgrunn av det internasjonale konjunkturtilbakeslaget, som særlig influerte på fraktinntektene. Foreløpige beregninger for 1959 viser et underskott på driftsregnskapet på 640 mill. kr. eller om lag 450 mill. kr. mindre enn i 1958. Eksportvolumet av varer og tjenester økte så mye sterkere enn importvolumet at dette kan forklare hele nedgangen i driftsunderskottet. Prisene var lavere enn i 1958, både på eksport- og importsiden, men nedgangen i eksportprisnivået var størst.

Det var i det meste av 1959 et relativt lett lånemarked både i Sambandsstatene og i enkelte europeiske land. Nettokapitalinngangen ble — som i 1958 — så stor at den, foruten å dekke underskottet på driftsregnskapet, ga en øking i nettovalutabeholdningen. Kapitalinngangen skyldtes først og fremst rederienes låneopptak i forbindelse med skipsimport. Men også enkelte industriforetak utnyttet de gode mulighetene for langsiktige lån. De kortsiktige lån (netto) som spilte stor rolle i 1958 ble nedbetalt i 1959.

Når dette skrives, foreligger utenriksregnskapet bare for de tre første kvartaler av 1959. Tilsammen for disse kvartalene utgjorde under-

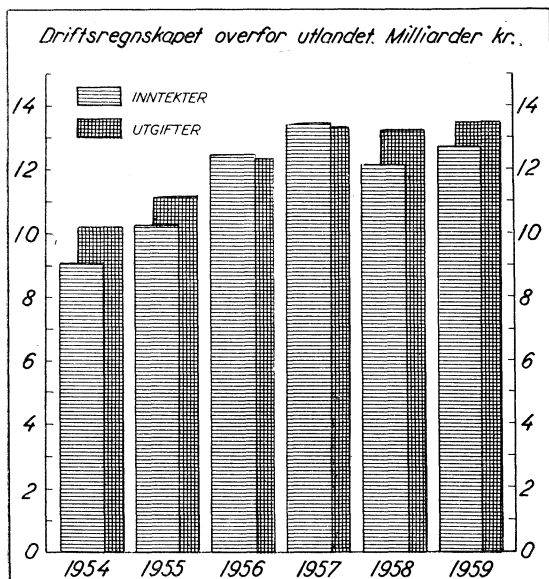

Fig. 5.

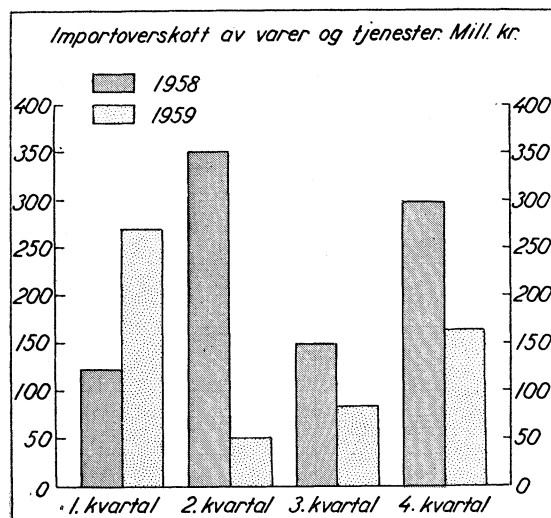

Fig. 6.

skottet på driftsregnskapet 555 mill. kr. mot 764 mill. kr. i samme periode i 1958. Netto kapitalinngangen gikk imidlertid bare ned med 95 mill. kr. til 760 mill. kr. Dette var tilstrekkelig til å dekke driftsunderskottet og samtidig å øke nettovalutabeholdningen med 280 mill. kr. eller vel dobbelt så mye som i 1.—3. kvartal 1958. Ved utgangen av september 1959 utgjorde nettovalutabeholdningen 2 707 mill. kr.

Importoverskottet for varer og tjenester gikk ned fra 622 mill. kr. i 1.—3. kvartal 1958 til 405 mill. kr. i samme tidsrom i 1959. Som det framgår av tabell 7, økte eksportverdien med noe over 300 mill. kr., mens verdien av importen gikk opp med vel 100 mill. kr. (Tjenestene er da regnet netto.) Oppgangen i eksportverdien faller i det vesentlige på vareutførselen etter handelsstatistikken. Nettovalutafraktene gikk opp med 60 mill. kr., mens netto av andre tjenester viste en nedgang på nær 50 mill. kr. Vareinnførsel uten skip gikk opp med 180 mill. kr., men samtidig var verdien av skipsimporten 75 mill. kr. lavere enn i 1.—3. kvartal 1958.

Med uforandrede priser fra 1958 til 1959 ville nedgangen i det samlede importoverskott ha vært mer enn en halv gang større. For varer og tjenester sett under ett lå eksportprisnivået i gjennomsnitt for 1.—3. kvartal 1959 om lag 4 prosent lavere enn i samme periode 1958, mens importprisnivået viste en nedgang på 3 prosent. Det totale bytteforhold (forholdet mellom eksportprisnivå og importprisnivå) var således litt dårligere i de tre første kvartaler

Tabell 7. *Utenriksregnskapet 1.—3. kvartal 1958 og 1959.**Foreløpige tall. Mill. kr.*

	1958	1959			
	1.—3. kv.	1.—3. kv.	1. kv.	2. kv.	3. kv.
I. Driftsregnskap					
A. Varer og tjenester					
1. Eksport ¹					
Vareutførsel (uten skip) etter handelsstatistikken fob.	3 788	4 089	1 337	1 386	1 366
Vareutførsel utenom handelsstatistikken..	38	42	6	25	11
Utførsel av skip	118	122	27	55	40
Nettovalutafrakter av skip i utenriksfart ²	2 120	2 180	680	740	760
Andre tjenester netto	280	233	39	91	103
I alt	6 344	6 666	2 089	2 297	2 280
2. Import ¹					
Vareinnførsel (uten skip) etter handelsstatistikken cif.	5 110	5 292	1 661	1 904	1 727
Vareinnførsel utenom handelsstatistikken.	51	49	9	20	20
Innførsel av skip	1 805	1 730	689	423	618
I alt	6 966	7 071	2 359	2 347	2 365
3. Eksportoverskott (underskott —) (1—2) .	— 622	— 405	— 270	— 50	— 85
B. Renter og stønader					
1. Nettostønader fra utlandet	16	33	7	8	18
2. Nettorenter til utlandet	158	183	52	73	58
3. Rente- og stønadoverskott (underskott —) (1—2)	— 142	— 150	— 45	— 65	— 40
C. Overskott (underskott —) på driftsregnskapet (A 3 + B 3)	— 764	— 555	— 315	— 115	— 125
II. Kapitalregnskap					
A. Inngang					
Offentlige lån	130	56	13	15	28
Bruttotrekk på kredittkvoten i EPU	131	—	—	—	—
Lån (netto) ved skipsimport	540	815	308	286	221
Andre lån ³	64	109	17	30	62
Annen kjent kapitalinngang netto	134	10	— 42	—	52
I alt	999	990	296	331	363
B. Utgang					
Avdrag på offentlige lån	138	135	31	70	34
Avdrag (netto) på konsolidert gjeld (EPU) ..	65	94	14	52	28
Avdrag på andre lån ³	34	18	4	12	2
Lån (netto) ved skipseksport	— 93	— 17	— 1	— 1	— 15
I alt	144	230	48	133	49
C. Netto kapitalinngang (A—B)	855	760	248	198	314
D. Overskott (underskott —) på driftsregnskapet (I C)	— 764	— 555	— 315	— 115	— 125
E. Uforklart differanse ⁴	37	75	41	109	— 75
F. Oppgang (nedgang —) i netto valutabeholdningen ⁵ (C+D+E)	128	280	— 26	192	114

¹ Tjenestene er regnet netto. ² Beregnet på grunnlag av Norges Banks tall for netto innkasserte frakter.³ Inklusive offentlige foretaks lån. ⁴ Summen av netto kapitalinngang (utgang) og overskott (underskott) på driftsregnskapet skal pr. definisjon være lik oppgangen (nedgangen) i netto valutabeholdningen. Differansen skyldes feil og ufullstendig statistisk materiale. ⁵ Norges Banks, valutabankenes, rederienes og forsikringsselskaperes netto valutabeholdninger.

av 1959 enn i samme tidsrom foregående år. I det rene varebytte (uten skip) viste bytteforholdet en svak bedring. Den ugunstige utvikling i det totale bytteforhold skyldtes nedgangen i fraktratene for den seilende flåte. Fraktindeksene registrerer bare mindre endringer fra 1958 til 1959, men flere og flere skip har gått ut av gunstige tidscertepartier og er blitt sluttet til dagens ratenivå.

Volumtallene for varer og tjenester sett under ett viser en eksportøkning på rundt 10 prosent og en importstigning på om lag 5 prosent. For varer inkl. skip var volumøkningen (regnet i prisene fra 1958) omtrent like stor på import-siden som på eksportsiden. Det var således utviklingen i frakttjenestene levert til utlandet som sto for hele volumbedringen totalt sett. Den seilende flåte økte med 8 prosent, til tross for skipsoppleggene som steg fra 650 000 bruttotonn ved utgangen av september 1958 til vel 1 million bruttotonn på samme tid i 1959.

Rente- og stønadsunderskottet viste bare en mindre oppgang fra 1.—3. kvartal 1958 til samme periode i 1959. En oppgang i rentebetalingene til utlandet, vesentlig på grunn av økte rentebetalinger på skipspantelån, ble nær oppveid av økte stønader fra utlandet.

Hele 815 mill. kr. av kapitalinngangen på 990 mill. kr. i 1.—3. kvartal 1959 var lån (netto) i utlandet ved skipsimport. Dette svarer til 47 prosent av verdien av skipsimporten. Andre private lån på 109 mill. kr. omfatter blant annet inngang av A/S Årdal og Sunndal Verks lån med 34 mill. kr. Av offentlige lån i forbindelse med kraftutbyggingen har det gått inn

33 mill. kr. til Tokke og 23 mill. kr. til Nea. Annen kjent kapitalinngang utgjør netto bare 10 mill. kr. Forhøyelsen av vår kvote i Pengefondet (IMF) med 90 mill. kr. i juli 1959 ble dekket ved bruk av gull fra Norges Banks gullfond. Da gullfondet ikke regnes med i valutabeholdningen, førte transaksjonen ikke til noen reduksjon i den registrerte valutareserve. Norge har ikke opptatt lån i Den europeiske valutaavtale (EMA), som avløste EPU ved utgangen av 1958.

Den ikke konsoliderte gjelden til EPU utgjorde ved utgangen av 1958 netto 344 mill. kr., men ved forhandlinger ble det oppnådd enighet om en avdragstid på fra 3—7 år for det meste av gjelden. Av totale offentlige avdrag på 229 mill. kr. utgjorde avdrag netto på konsolidert gjeld i forbindelse med EPU 94 mill. kr. Avdrag på andre lån var på 18 mill. kr., mens på den annen side rederiene mottok avdrag på lån (netto) til utlandet ved skipseksport på 17 mill. kr. Posten «Uforklart differanse» utgjør 75 mill. kr. på inntektssiden. Denne skyldes såvel feil i statistikken som ufullstendig statistisk materiale. Det kan således nevnes at varekredittene ved eksport og import (uten skip) ikke er registrert i kapitalregnskapet. Utviklingen i posten «Uforklart differanse» fra 2. til 3. kvartal 1959 tyder blant annet på at den store importen i 2. kvartal for en del ble betalt i kvartalet etter.

Som i 1958 var utviklingen av underskottene på driftsregnskapet fra kvartal til kvartal i 1959 preget av utviklingen i skipsimporten. For kapitalregnskapet gjelder det at inngangen av lån ikke behøver finne sted i samme periode som lånene blir tatt opp. Det vil derfor f. eks. ikke nødvendigvis være samsvar mellom tallene i kapitalregnskapet for offentlig låneinngang og de tall for offentlige låneopptak i utlandet som er gitt i avsnittet om penge- og kredittmarkedet.

Vareomsetningen med utlandet.

Handelspolitikken.

Fra 1. januar 1959 ble det tatt i bruk en ny tolltariff, som bygger på den såkalte Bryssel-nomenklatur. I den nye tariffen er varene gruppert på en annen måte enn tidligere. Samtidig er mange av de tidligere vekttollsatsene gjort om til verditollsats, men ved denne omleggingen ble det tatt sikte på å opprettholde tollnivået uforandret. Tollsatsene har således vært praktisk talt de samme i 1959 som i 1958. En del mindre tariffjusteringer ble foretatt fra 1. juli.

I den nye tariffen er det ca. 2050 tollmessige oppdelinger. Av disse er ca. 500 tollfrie, 750 har vekttollsats, og ca. 800 har verditollsats. Det er imidlertid lagt verditoll på mange

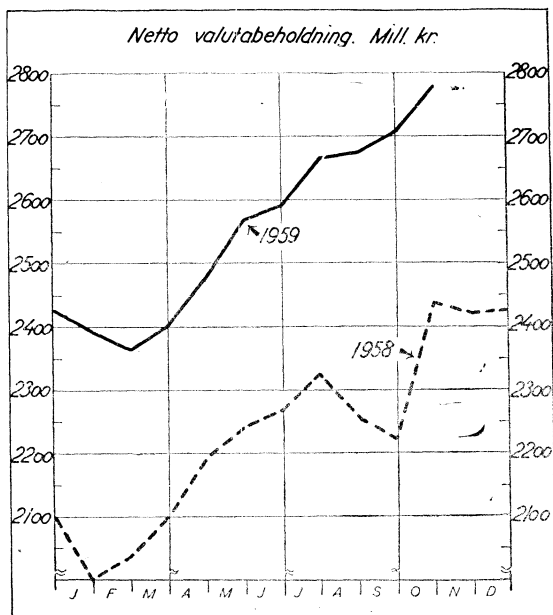

Fig. 7.

av de viktigste importvarene, slik at det nå betales toll etter verdien for den overveiende del av importen, mens bare 18,5 prosent av de tollbelagte varer hadde verditollsats i den tidligere tariffen. Etter omleggingen vil derfor tollbeskyttelsen i større grad enn før automatisk følge prisutviklingen.

Fra 1. januar 1959 har Handelsdepartementet erstattet frilisten for importen med en liste som omfatter bare de varer som er importregulert. I denne forbindelse er liberaliseringen overfor dollarområdet utvidd til å gjelde alle varer som har vært frilistet overfor OEEC-området. Frilisteprosenten overfor dollarområdet er dermed gått opp fra 86,6 prosent til 90,9 prosent beregnet på basis av importverdien i 1953. OEEC-frilisten omfatter siden 1. januar 1958 81,4 prosent av importen beregnet på basis av importverdien i 1948. Holdes skip utenfor, er frilisteprosenten ca. 93.

På samme måte som for importen har Handelsdepartementet fra 15. februar 1959 erstattet frilisten for eksporten med en liste som bare omfatter de varer som fortsatt er bundne eller regulerte. Etter denne kan ca. 96 prosent av den norske vareeksporten utenom skip utføres fritt til land hvis utenrikshandel foregår i dollar eller vesteuropeisk valuta. Den tidligere prosenten var 84,2. Basis for beregningen av disse prosenttall er eksportverdien i 1954.

Like før årsskiftet 1958—1959 ble Den europeiske betalingsunion (EPU) avløst av Den europeiske valutaavtale (EMA). Dette skjedde samtidig med at en rekke europeiske land, blant dem Norge, innførte en utvidd konvertibilitet for sine valutaer. Valutaavtalen medførte at det ble opprettet et europeisk fond som gir medlemslandene kortsiktige ikke-automatiske kreditter, og at det månedlige kompensasjonssystem som en tidligere hadde i EPU ble erstattet med et nytt multilateralt oppgjørssystem. Kortsiktige kreditter kan gis til land som er kommet i midlertidige betalingsvansker.

Norge har av handelspolitiske grunner fulgt det prinsipp at den utvidde konvertibilitet ikke gjelder overfor land som man har bilaterale avtaler med om handel og betalinger. Den utvidde konvertibilitet for norske kroner omfatter således hele verden bortsett fra Brasil, Bulgaria, Israel, Jugoslavia, Polen, Romania, Sovjet-Samveldet, Spania, Tsjekkoslovakia, Ungarn og Øst-Tyskland. Det er ingen endringer i de gjeldende bestemmelser for betalingen mellom Norge og disse land. Betalingen skjer fortsatt etter vedkommende lands clearingavtale med Norge.

Mot slutten av 1958 ble det klart at forhandlingene om et europeisk frihandelsområde mellom alle OEEC-land ikke kunne føres videre. Kort tid etterpå ble tanken om å opprette et frittstående «ytre» frihandelsområde tatt opp til

drøftelse mellom de land som senere har fått fellesbetegnelsen «De ytre 7»: Danmark, Norge, Portugal, Sveits, Sverige, Storbritannia og Østerrike. Arbeidet med dette fortsatte gjennom hele 1959, og i november ble avtalen om Det europeiske frihandelsforbund (EFTA) undertegnet av representanter for de 7 lands regjeringer. Det regnes med at avtalen i løpet av vinteren blir ratifisert av medlemslandenes nasjonalforsamlinger.

Et hovedpunkt i avtalen om frihandelsforbundet er at beskyttelsestollen for industriprodukter som har sin opprinnelse i et medlemsland skal avvikes over en 10-års periode fram til 1. januar 1970. Den første tollnedsettelse på 20 prosent skal iverksettes 1. juli 1960 og de senere nedsettelser i etapper på 10 prosent. Landene vil ha adgang til å opprettholde fiskaltollsats, men i de tilfelle da en tollsats dels har beskyttelseskarakter og dels fiskalkarakter, skal beskyttelseselementet fjernes i løpet av overgangsperioden. I den norske tolltariffen er det en del rent fiskale satser, bl. a. tollene på biler. Norge vil altså stå fritt når det gjelder biltollen, men må gjennomføre toll-lettelser for bildeler som produseres i Norge.

Når det gjelder de kvantitative importrestriksjoner, går reglene ut på at også disse skal avvikes over en 10-års periode. Den viktigste av disse restriksjoner gjelder for Norges vedkommende bilimporten, men den nåværende regulering på dette felt vil bli avvirket allerede høsten 1960.

Landene i frihandelsforbundet vil ikke bli forpliktet til å liberalisere overfor ikke-deltakerland, men vil være bundet av sine forpliktelser gjennom OEEC, GATT og Det internasjonale pengefond.

Dersom avviklingen av importregulering og toll fører til at et medlemsland blir utsatt for alvorlige problemer i en spesiell industrigren eller en bestemt næring, vil unntaksregler kunne komme til anvendelse.

Fra norsk side har det vært sett som en meget viktig sak å få frossen fiskefilet godtatt som frihandelsvare av Storbritannia. De langvarige forhandlingene om dette spørsmål endte med at britene godtok frossenfilet som industrivare under vilkår av at det ble opprettet en kvoteordning for importen av denne vare fra de skandinaviske land.

Planen om en nordisk tollunion er lagt til side. Det vil likevel i årene framover bli et nært økonomisk samarbeid mellom de nordiske land. I dette samarbeid vil også Finland, som ennå ikke har tatt endelig standpunkt i spørsmålet om tilslutning til Frihandelsforbundet, bli med. Nordisk Råd gikk på sin sjuende sesjon i Stockholm i november 1959 inn for å opprette en nordisk ministerkomité med tilstrekkelig

eksperthjelp, og understreket nødvendigheten av et økt økonomisk samarbeid mellom de nordiske land.

Den samlede vareomsetning.

Både innførselen og utførselen økte i verdi fra januar—september 1958 til samme tidsrom 1959. Det var størst stigning i utførselsverdien, slik at innførselsoverskottet viste en forholdsvis betydelig nedgang.

Tabell 8. Vareinnførselen og vareutførselen etter handelsstatistikken. Mill. kr.

	Jan.— sept. 1958	Jan.— sept. 1959
Vareinnførsel uten skip	5 110,4	5 291,5
Innførsel av skip	1 804,8	1 729,8
I alt	6 915,2	7 021,3
Vareutførsel uten skip	3 788,3	4 089,3
Utførsel av skip	118,4	122,0
I alt	3 906,7	4 211,3
Vareinnførselsoverskott:		
Med skip	3 008,5	2 810,0
Uten skip	1 322,1	1 202,2

Innførselsverdien økte i alt med 106 mill. kr. eller nær 2 prosent. Verdien av skipsinnførselen gikk ned med 75 mill. kr., mens det for andre

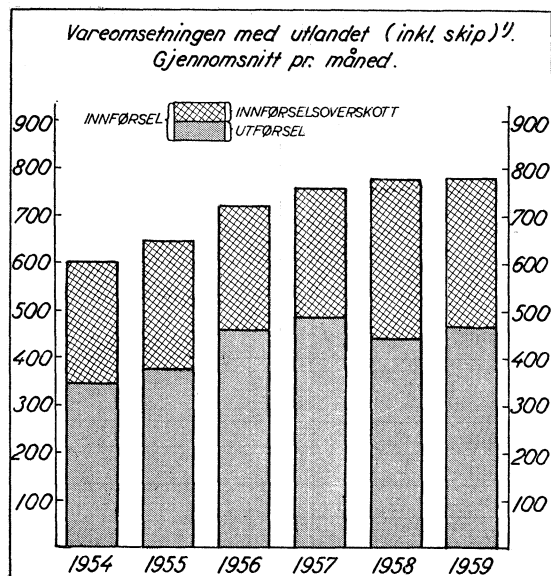

Fig. 8.

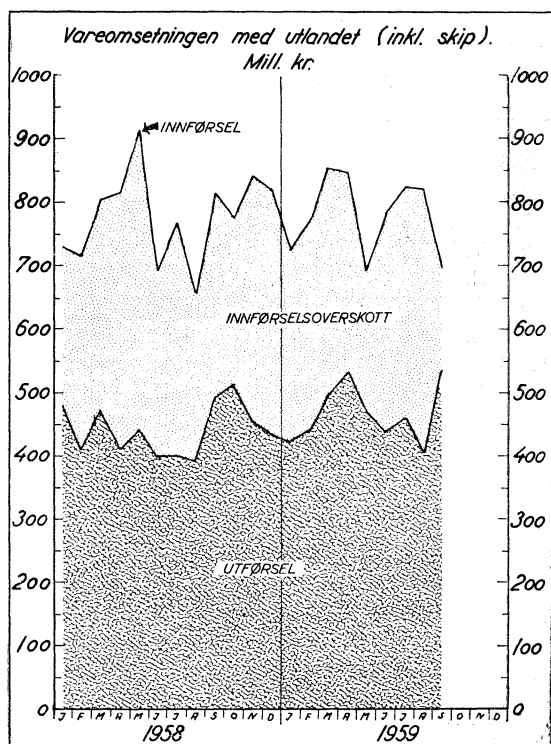

Fig. 9.

varer var en øking i innførselsverdien på 181 mill. kr. eller om lag 4 prosent. Stigningen i importen kom i 2. og 3. kvartal, da innførselsverdien uten skip lå henholdsvis 13 og 8 prosent høyere enn i de samme kvartaler året før. I 1. kvartal var verdien 9 prosent mindre i 1959 enn foregående år.

Verdien av den samlede vareutførsel i månedene januar—september 1959 var 305 mill. kr. eller 8 prosent større enn i samme periode året før. Praktisk talt hele økingen (301 mill. kr.) falt på varer utenom skip. Også for eksporten lå verdien i 1. kvartal noe under foregående års nivå, mens det i 2. og 3. kvartal ble registrert en verdioppgang fra året før på henholdsvis 14 og 9 prosent.

Vareinnførselsoverskottet var, når skip regnes med, 199 mill. kr. eller 7 prosent mindre i januar—september 1959 enn i samme tidsrom 1958. Holdes skip utenfor, var det en nedgang i importoverskottet på 120 mill. kr. eller 9 prosent.

Tabell 9 gir en oversikt over volum- og pristallene for vår samhandel med andre land (regnet uten skip og uten varer som ikke er med i handelsstatistikken). Det framgår av tabellen at stigningen i verdi fra 1958 til 1959 både for innførselen og utførselen skyldtes mengdeøking. For begge var det nedgang i det gjennomsnittlige prisnivå.

Volumet av innførselen lå i gjennomsnitt for

Tabell 9. Volum- og pristall for innførsel og utførsel (uten skip). 1955 = 100.

År og kvartal	Volumtall		Pristall		Indeks for bytteforholdet ¹
	Innførsel	Utførsel	Innførsel	Utførsel	
1956.....	105	113	106	104	98
1957.....	107	115	111	107	96
1958.....	107	115	103	101	98
» 1. kv.....	108	115	106	104	98
» 2. »	102	109	105	101	96
» 3. »	99	114	102	100	98
» 4. »	120	122	101	100	99
1959 1. kv.....	104	121	100	100	100
» 2. »	122	129	99	97	98
» 3. »	113	127	97	98	101

¹ Forholdet mellom utførselspristall og innførselspristall.

de tre første kvartaler 10 prosent høyere enn i samme periode 1958. For 1. kvartal var volumtallet litt mindre enn foregående år, men i 2. og 3. kvartal lå det henholdsvis 20 og 14 prosent over forrige års nivå. Importprisen viste en svakt synkende tendens i løpet av året og lå i gjennomsnitt for de tre første kvartalene 6 prosent lavere enn i samme periode året før.

Utførselsvolumet lå i alle de tre første kvartaler av 1959 høyere enn til samme tid foregående år. Kvartalstallene viste en oppgang fra året før på henholdsvis 5, 18 og 15 prosent. Pristallet for utførselen lå i gjennomsnitt for årets tre første kvartaler vel 3 prosent lavere enn i samme periode 1958. Fra 1. til 2. kvartal viste pristallet noe nedgang, men det tok seg litt opp igjen i 3. kvartal.

Tabell 9 viser også utviklingen i Norges bytte-

forhold overfor utlandet (forholdet mellom pristallet for utførselen og pristallet for innførselen). I alle de tre første kvartaler av 1959 var bytteforholdet gunstigere enn i tilsvarende periode året før.

I tabell 10 er det gitt kvartalsvise pristall for en del viktige varegrupper i innførselen og utførselen. På importsiden finner vi nedgang i det gjennomsnittlige prisnivå fra 1958 til 1959 for alle varegrupper unntatt drikkevarer og tobakk og arbeider av uedle metaller. I utførselen var det noe prisoppgang for fisk og fiskehermetikk, men for de andre varegruppene lå prisnivået lavere i 1959 enn året før. For malmer var nedgangen 14 prosent og for trelast 11 prosent; ellers var det gjennomgående et prisfall på 5—6 prosent.

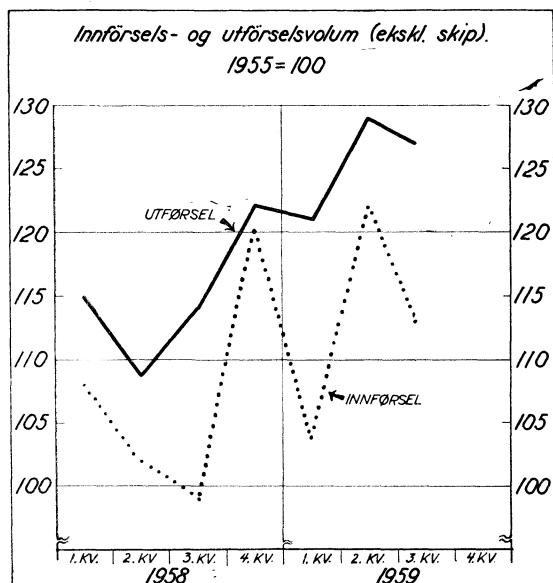

Fig. 10.

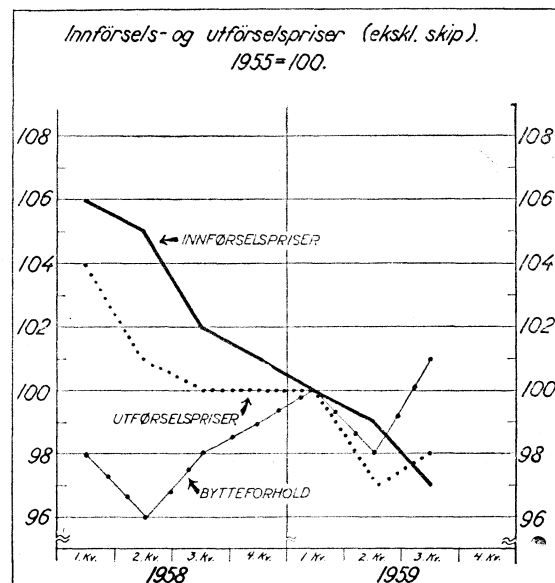

Fig. 11.

Tabell 10. *Pristall for enkelte viktigere grupper i utenrikshandelen.*
1955 = 100.

	1958				1959		
	1. kv.	2. kv.	3. kv.	4. kv.	1. kv.	2. kv.	3. kv.
<i>Innførsel:</i>							
I alt uten skip	106	105	102	101	100	99	97
Korn og kornvarer	85	89	89	89	86	86	85
Frukt og grønnsaker	116	133	125	112	110	119	114
Sukker, kaffe, te etc.	95	95	92	86	82	78	77
Drikkevarer og tobakk	99	103	98	105	105	95	108
Malmer og mineraler	117	114	99	96	113	91	97
Kjemikalier	106	107	104	109	101	97	93
Garn og tråd	100	91	89	89	86	83	84
Metervarer og klær	95	95	93	91	89	87	86
Uedle metaller	117	113	107	107	108	105	107
Arbeider av uedle metaller	118	108	109	116	117	117	111
Maskiner og apparater	106	105	106	107	106	107	102
Transportmidler unnt. skip	115	112	112	114	111	103	101
<i>Utførsel:</i>							
I alt uten skip	104	101	100	100	100	97	98
Fisk, fersk og saltet	102	101	100	105	105	104	105
Fiskehermetikk	112	110	112	110	119	117	106
Trelast	102	100	95	91	91	87	86
Papirmasse	100	97	95	94	93	92	90
Malmer	112	115	117	114	98	97	101
Dyre- og plantefett	103	102	96	98	92	96	94
Gjødning	95	93	92	92	96	93	91
Papir og papp	100	99	97	97	95	93	92
Uedle metaller	111	102	102	104	102	99	100

Innførselen av viktigere varer.

Verdien av vareinnførselen regnet uten skip (og uten varer som ikke blir registrert i handelsstatistikken) gikk opp fra 5 110 mill. kr. i månedene januar—september 1958 til 5 291 mill. kr. i samme periode 1959. Dette er en stigning på 4 prosent. Som tidligere nevnt, var det en øking på 10 prosent i de innførte varemengder, mens importprisene var gjennomgående lavere i 1959 enn i 1958.

Den prosentvise fordeling av innførselsverdien på viktigere varegrupper er gitt i tabell 11 (se også tabell B i tabellverket, side *5).

Det var bare små endringer i importens sammensetning fra 1958 til 1959. Litt nedgang viste den relative andel for uedle metaller, malmer og mineraler og frukt og grønnsaker. På den annen side var det litt høyere andeler for maskiner og apparater, kjemikalier og olje og fett.

Tabell 12 viser prosentvis endring i verdi, volum og pris for de viktigste varegrupper i innførselen. Sterkest stigning i verdien finner vi for gruppene oljefrø, dyre- og plantefett, spinne-stoffer, garn og tråd, metervarer og klær, og kjemikalier. Det var nedgang i importverdien for frukt og grønnsaker, kaffe, te m. v., brenselstoffer og transportmidler uten skip.

Oljefrø, dyre- og plantefett er den eneste av de nevnte varegrupper som viste stigning både i volum og priser. Det var imidlertid økingen i importvolumet, særlig av fiske- og sjødyroljer, som var den vesentligste årsak til verdistigningen. Volumøkningen må ses på bakgrunn av at importen i 1958 var liten.

Spinnestoffer, garn, metervarer og klær viste, til tross for et relativt betydelig prisfall, den absolutt sett største verdiøkningen. I alt økte tekstilimporten med 106 mill. kr. Det ble inn-

Tabell 11. *Innførselsverdien (uten skip) prosentvis fordelt på viktigere varegrupper.*

	1958	1959 ¹
Uedle metaller og arbeider herav	18	17
Maskiner og apparater	15	16
Brenselstoffer	12	12
Tekstilvarer	10	10
Kjemikalier	7	8
Transportmidler unnt. skip	6	6
Sukker, kaffe, te m. v.	5	5
Korn og kornvarer	4	4
Frukt og grønnsaker	4	3
Malmer og mineraler	3	2
Oljefrø, dyre- og plantefett ...	2	3
Arbeider av ikke-metalliske mineraler	2	2
Tre og treforedlingsprodukter ..	2	2
Andre varer	10	10
I alt (uten skip)	100	100

¹ Jan.—sept.

ført større mengder blant annet av ull, kunstige spinnestoffer, ullgarn, garn av syntetiske og kunstige tekstilfibrer, metervarer av ull, strømper og yttertøy. For en stor del har importøkningen sammenheng med den stigende produksjon i tekstilindustrien.

Den sterke stigning i importvolumet av kjemikalier (30 prosent) henger sammen med pro-

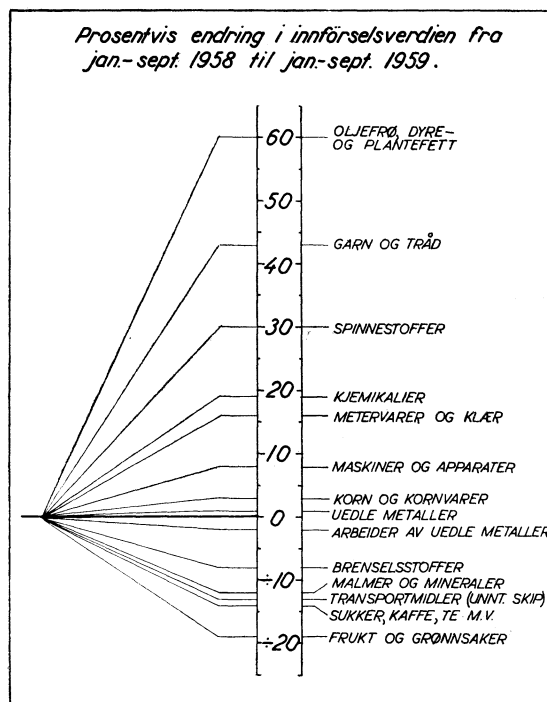

Fig. 12.

duksjonsøkningen i den kjemiske industri. Av stigningen skyldtes nær halvparten større import av forskjellige uorganiske kjemikalier (spesielt aluminiumoksyd), og fjerdeparten større innkjøp av organiske kjemiske råstoffer.

For maskiner og apparater steg innførselsverdien med 8 prosent. Det var en svak nedgang i pristallet for gruppen. Verdistigningen,

Tabell 12. *Prosentvis endring i innførselsverdi, volumtall og pristall fra januar—september 1958 til januar—september 1959.*

	Innførselsverdi	Volumindeks	Pristindeks
	%	%	%
Korn og kornvarer	+ 3	+ 6	— 2
Frukt og grønnsaker	—19	—12	— 7
Sukker, kaffe, te m. v.	—14	+ 3	—16
Oljefrø, dyre- og plantefett	+60	+48	+ 9
Malmer og mineraler	+ 8	+ 8	— 1
Brenselstoffer	— 8	— 2	— 7
Kjemikalier	+19	+30	— 8
Spinnestoffer	+30	+35	— 5
Garn og tråd	+43	+59	—11
Metervarer og klær	+16	+26	— 8
Uedle metaller	+ 1	+ 7	— 5
Arbeider av uedle metaller	— 2	— 5	+ 4
Maskiner og apparater	+ 8	+ 8	— 1
Transportmidler unnt. skip	—13	— 6	— 7
I alt uten skip	+ 4	+10	— 6

som nesten i sin helhet falt på ikke-elektriske maskiner og apparater, kan derfor tilskrives økt importvolum.

Den beskjedne oppgang i importverdien av uedle metaller falt vesentlig på kopper og nikkelpoppermatte til leieforedling. Importen av jern og stål hadde lavere verdi i januar—september 1959 enn i samme periode året før, men det var stigning i de innførte kvanta også av disse vareslag.

Det ble for frukt og grønnsaker registrert en verdinedgang på 40 mill. kr. eller 19 prosent, jamt fordelt på alle de viktigste vareslag (appelsiner, bananer, epler, friske grønnsaker og tørket frukt og bær). Lavere volum, delvis på grunn av bedre tilgang på norskavlet frukt og kortere tollfri periode for import av epler og gulrøtter, forklarer det meste av nedgangen i importverdien, men også prisene gikk ned.

I gruppen malmer og metallavfall teller manganmalm mest i innførselen. Det var nedgang i det innførte kvantum og i prisen for slik malm som var årsak til verdinedgangen for varegruppen totalt sett.

Av alle varegrupper viste brenselstoffer større absolutt verdinedgang fra 1.—3. kvartal i 1958 til samme periode i 1959. Importverdien gikk i alt ned med 53 mill. kr. Det var en volumnedgang på 3 prosent og et prisfall på 6 prosent. Den viktigste årsak til nedgangen var mindre import av fyringsoljer, men den må også ses i sammenheng med det stadig avtakende forbruk av kull og koks. Bensinimporten steg med 9 prosent i verdi.

Innførselsverdien av transportmidler gikk ned med 13 prosent. Det var mindre import av personbiler enn året før. Dette kan ha sammenheng med at det i 1958 ble innført en del biler til lager, som senere ble omsatt uten at det ble foretatt tilsvarende gjenkjøp. Det er videre mulig at importen er noe forskjøvet fordi kjøpetillatelsene i 1959 ble utdelt på et senere tidspunkt enn året før. Importstatistikken tyder ellers på at det har vært en tendens mot relativt flere biler av mindre typer. Karosserier og andre bildeler viste også stort verdifall. Importen av motorsykler og deler til disse gikk sterkt ned. (Se også avsnittet om «Annen samferdsel».)

Utførselen av viktige varer.

Verdien av vareutførselen perioden januar—september 1959 var 4 089 mill. kr. mot 3 788 mill. kr. i samme periode 1958. I disse tallene er skip og varer utenom handelsstatistikken ikke regnet med. Utførselsverdien steg altså med 8 prosent. Om lag halvparten av stigningen falt på uedle metaller.

Fordelingen av utførselsverdien på viktigere varegrupper er gitt i tabell 13 (se også tabell C

Tabell 13. *Utførselsverdien (uten skip) prosentvis fordelt på viktigere varegrupper.*

	1958	1959 ¹
Uedle metaller og arbeider herav	27	28
Papirmasse, papir og papp ...	20	19
Fisk og fiskehermetikk	14	14
Dyre- og plantefett	6	6
Gjødning	5	6
Andre kjemikalier	5	5
Maskiner og apparater	4	3
Førstoffer	3	3
Malmer	3	2
Mineraler	2	2
Huder og skinn	2	2
Andre varer	9	10
I alt	100	100

¹ Jan.—sept.

i tabellverket, side *5 og *6). Tabellen viser at det var små endringer i eksportens sammensetning fra 1958 til 1959. Uedle metaller og gjødning økte sin relative andel litt, mens treforedlingsprodukter, maskiner og apparater og malmer hadde mindre utførselsandel i 1959 enn året før.

Endringene i utførselsverdi, volum og priser for varer under de viktigste indeksgrupper går fram av tabell 14. Det var verdiøkning for fisk,

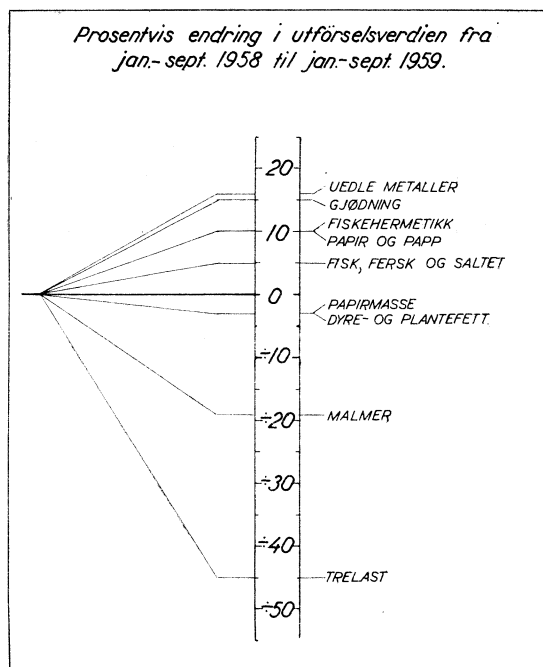

Fig. 13.

Tabell 14. Prosentvis endring i utførselsverdi, volumtall og pristall fra januar—september 1958 til januar—september 1959.

	Utførsels- verdi	Volum- indeks	Pris- indeks
	%	%	%
Fisk, fersk og saltet	+ 5	+ 2	+ 4
Fiskehermetikk	+10	+10	+ 2
Matvarer fra jordbruket	+105	+83	+11
Trelast	—45	—36	—11
Papirmasse	— 3	+ 3	— 5
Malmer	—19	— 6	—14
Dyre- og plantefett	— 3	+ 3	— 5
Gjødning	+15	+15	—
Papir og papp	+10	+17	— 6
Uedle metaller	+16	+22	— 5
I alt uten skip	+ 8	+12	— 4

Tabell 15. Utførsel av fisk og produkter av fisk og sjødyr.

	1958			Januar—september 1958			Januar—september 1959		
	Mengde 1000 t.	Verdi mill. kr.	Pris pr. tonn kr.	Mengde 1000 t.	Verdi mill. kr.	Pris pr. tonn kr.	Mengde 1000 t.	Verdi mill. kr.	Pris pr. tonn kr.
<i>Sild og fisk:</i>									
Fersk og kjølt sild..	30,1	14,4	478	29,9	14,3	477	39,9	20,4	511
Frossen sild	34,5	22,5	652	33,1	21,3	645	40,0	26,4	661
Fersk og kjølt fisk .	27,0	49,1	1 820	18,9	35,4	1 874	20,2	37,9	1 872
Rundfrossen fisk ...	14,9	38,0	2 545	7,9	24,2	3 066	9,6	25,2	2 618
Frossen filet	18,0	51,9	2 879	12,4	35,6	2 881	16,2	45,1	2 788
Tørrfisk	37,5	171,8	4 574	25,8	116,7	4 525	27,6	128,1	4 648
Klippfisk	33,5	108,2	3 233	24,8	79,6	3 217	18,9	63,5	3 363
Saltet sild	60,3	57,9	961	51,4	43,8	851	43,6	38,5	885
Saltet fisk	14,0	23,3	1 666	6,6	11,0	1 660	7,1	13,0	1 815
Skalldyr, ikke herm.	2,9	31,0	10 762	2,3	24,3	10 521	2,4	26,0	10 988
Annen fisk	5,1	8,8	1 722	3,4	5,7	1 687	4,7	9,2	1 913
<i>Fiskehermetikk og annen bearb. fisk:</i>									
Fiskehermetikk	25,8	121,6	4 706	18,3	85,8	4 680	19,7	86,4	4 386
Skalldyr	2,0	18,0	8 948	1,5	13,2	9 036	1,9	18,9	9 958
Annen bearbeidd fisk	11,3	16,3	1 446	8,0	10,7	1 333	8,9	16,8	1 895
<i>Andre produkter:</i>									
Sild- og fiskemjøl..	107,0	120,1	1 122	82,8	92,2	1 113	74,8	90,7	1 212
Tran	17,8	34,4	1 938	12,6	24,9	1 970	14,2	24,6	1 731
Herdet fett	47,0	90,4	1 924	36,6	71,1	1 942	38,1	71,3	1 871
Hvalolje, rå	95,1	135,9	1 429	88,6	127,3	1 437	92,7	131,4	1 417
Sperm- og bottlenose- olje, rå	14,4	19,7	1 374	10,7	15,0	1 411	12,8	14,0	1 098
Andre produkter....	26,6	41,7	1 565	21,5	33,3	1 549	15,7	21,5	1 369
I alt	624,8	1 175,0	..	497,1	885,4	..	509,0	908,9	..

fiskehermetikk, matvarer fra jordbruket, gjødning, papir og papp og uedle metaller. For trelast og malmer var det betydelig verdinedgang, mens eksportverdien av papirmasse og dyre- og plantefett viste en svakere nedgang.

Utførselsverdien av fersk og saltet sild og fisk gikk opp med 5 prosent. Prisene lå i gjennomsnitt nær 4 prosent høyere enn året før. Det ble dessuten registrert en mindre volumøking. Sildefiskeriene ga også i 1959 dårlig resultat, men utbyttet var noe bedre enn i forrige sesong. Eksporten av fersk, kjølt og frossen sild tok seg ganske sterkt opp, mens eksportverdien av saltet sild falt med 5 prosent på grunn av en noe sviktende interesse på de øst-europeiske markeder. Ellers var det en betydelig eksportøking for frossen fiskefilet og tørrfisk, mens de

usikre avsetningsforhold i Brasil førte til ganske sterk svikt i klippfiskeeksporten. Utførselsverdien av fiskehermetikk og annen bearbeidd fisk steg med 10 prosent, først og fremst som følge av økt utførselsvolum, men prisene var også gjennomgående noe høyere.

Størst relativ verdistigning av alle varegrupper ble registrert for matvarer fra jordbruket. Etter sammenbrøttet på smørmarkedet i 1958 tok eksporten seg igjen opp i 1959. Den tørre sommeren førte til svikt i mjølkeproduksjonen i Mellom-Europa og skapte økt behov for import av smør og ost. Prisene utviklet seg også meget gunstig for de norske eksportører.

Den overveiende del av gjødningseksporten består av kvelstoffgjødning. Produksjonsøkning og gode avsetningsmuligheter førte til større

Tabell 16. *Utførsel av papirmasse, papir og papp og arbeider herav.*

	1958			Januar—september 1958			Januar—september 1959		
	Mengde 1000 t.	Verdi mill. kr.	Pris pr. tonn kr.	Mengde 1000 t.	Verdi mill. kr.	Pris pr. tonn kr.	Mengde 1000 t.	Verdi mill. kr.	Pris pr. tonn kr.
Mekanisk masse ¹	376,7	193,2	513	273,1	142,1	520	302,1	147,0	487
Kjemisk masse ¹	298,3	327,2	1 097	220,9	244,6	1 107	220,2	229,1	1 040
Avispapir, heru. tynn- trykk	149,8	142,5	951	106,5	102,0	957	128,1	116,7	912
Skrive- og trykkipapir .	93,8	139,3	1 485	66,4	101,0	1 520	82,9	110,9	1 338
Pakkpapi	71,6	111,2	1 553	51,5	80,8	1 571	56,8	84,8	1 493
Papp og kartong ²	37,5	47,7	1 273	27,8	35,5	1 277	32,9	39,1	1 190
Annet papir og papp og arbeider herav	36,8	75,1	2 042	27,8	56,7	2 038	31,9	63,4	1 984
I alt	1 064,5	1 036,2	..	774,0	762,7	..	854,9	791,0	..

¹ Beregnet tørrvekt. ² Skrive- og trykkkartong inngår i tallene for skrive- og trykkipapir.

Tabell 17. *Utførsel av viktigere malmer og metaller.*

	1958			Januar—september 1958			Januar—september 1959		
	Mengde 1000 t.	Verdi mill. kr.	Pris pr. tonn kr.	Mengde 1000 t.	Verdi mill. kr.	Pris pr. tonn kr.	Mengde 1000 t.	Verdi mill. kr.	Pris pr. tonn kr.
Jernmalm	1 223,7	105,0	86	940,3	80,5	86	770,7	54,5	71
Svovelkis	394,8	36,9	93	300,1	28,1	94	316,7	26,2	83
Ferrosilisium	110,6	73,6	665	80,1	55,5	692	96,8	59,5	614
Ferrokrom	14,5	41,9	2 882	9,8	28,8	2 942	21,6	51,0	2 368
Ferromangan	42,5	54,4	1 279	27,7	37,3	1 348	47,0	55,8	1 186
Ferrosilicomangan	43,0	51,0	1 187	30,9	39,0	1 262	43,5	46,0	1 058
Rått kopper	16,9	63,1	3 735	13,1	46,6	3 550	12,4	54,5	4 386
Rått aluminium	109,8	393,7	3 585	78,5	286,8	3 653	92,4	317,5	3 438
Rå sink	37,3	49,0	1 314	27,4	35,1	1 281	29,6	45,4	1 533
Rå nikkel	21,4	269,2	12 571	15,0	190,5	12 675	19,3	230,5	11 913
I alt	2 014,5	1 137,8	..	1 522,9	828,2	..	1 450,0	940,9	..

eksportvolum. De utførte kvanta ble avsatt til stabile priser, slik at utførselsverdien steg i samme forhold som volumet, nemlig med 15 prosent.

Eksportverdien av papir og papp viste en oppgang på 10 prosent. De utførte mengder økte med 17 prosent, men de bedre avsetningsforhold ga seg ikke utslag i prisene, som gjennomgående viste en svakt synkende tendens. Verdistigningen fordelte seg på de fleste kvaliteter, men var størst for avisepapir, skrive- og trykkpapir.

Konjunkturukslaget ute førte allerede tidlig 1959 til økt etterspørsel etter uedle metaller. Eksportverdien for denne gruppen var i de tre første kvartaler av 1959 hele 16 prosent større enn i samme periode året før. Det var til dels stor verdioppgang for de fleste forrolegeringer, kopper, aluminium, sink og nikkel. Også her var det de utførte mengder som økte, mens det gjennomsnittlige prisnivå viste nedgang. Indeks-beregningene for 3. kvartal kan imidlertid tyde på at pristendensen har snudd i siste halvår.

Trelast var den varegruppe som relativt og absolutt sett viste størst verdinedgang. Eksportprisene falt med gjennomsnittlig 11 prosent, og særlig for skur- og høvellast var det sterk reduksjon i det utførte kvantum.

Utførselsverdien av papirmasse falt med vel 10 mill. kr. eller 3 prosent. Det utførte kvantum

økte med 3 prosent, men prisene falt i gjennomsnitt med 5 prosent. For mekanisk masse og sulfatcellulose ble prisnedgangen oppveid av volumøkningen, men for sulfittcellulose var det både prisnedgang og mindre eksportkvantum.

Malmeksporten viste en ugunstig utvikling for de tre første kvartaler av 1959. Den forholdsvis store nedgang i utførselsverdien skyldtes for en vesentlig del prisfall på jernmalm.

Det var også i 1959 vanskelige avsetningsforhold for dyrefett og -oljer. En forholdsvis beskjeden øking i det utførte kvantum var ikke tilstrekkelig til å oppveie prisfallet. Det er sannsynlig at nedgangen i prisene delvis skyldes priskonkurranse mellom norske leverandører. Det har ellers vært en merkbar tendens til å erstatte animalsk fett med vegetabilsk fett.

Utenrikshandelens fordeling på land.

Nesten 20 prosent av Norges samlede varebytte i januar—september 1959 falt på samhandelen med de andre nordiske land. Året før utgjorde andelen 18 prosent.

Innførselen fra Sverige steg med 40 mill. kr. fra 1.—3. kvartal 1958 til samme periode i 1959. Det var vesentlig større innførsel av skip, uedle metaller og ikke-elektriske maskiner. Utførselsverdien viste en oppgang på 8 mill. kr. fordelt på en rekke varegrupper. Innførselsoverskottet

Tabell 18. *Innførsels- og utførselsverdien prosentvis fordelt på verdensdeler og viktigere land.*

	Innførsel			Utførsel		
	1957	1958	1959 ¹	1957	1958	1959 ¹
Europa	75,1	78,1	76,7	74,9	74,3	73,5
Belgia og Luxembourg	3,2	3,0	2,5	3,5	2,9	2,0
Danmark	3,2	4,4	4,6	5,6	6,1	6,6
Frankrike	3,7	3,3	3,1	4,5	4,0	3,2
Italia	1,5	2,0	2,2	2,8	2,6	2,3
Nederland	5,8	6,9	5,9	4,1	3,7	3,4
Sovjet-Samveldet	1,9	1,5	1,3	2,2	2,0	2,2
Storbritannia	17,4	15,5	13,2	20,0	19,4	20,5
Sverige	16,2	15,9	15,9	10,1	9,8	8,9
Vest-Tyskland	17,1	20,2	21,2	13,3	14,1	15,0
Andre	5,1	5,4	6,8	8,8	9,7	9,4
Nord- og Mellom-Amerika	15,1	14,3	13,8	9,9	10,8	13,2
U.S.A.	8,8	6,9	7,0	6,8	9,0	11,2
Canada	4,5	4,5	4,7	0,4	0,4	0,4
Sør-Amerika	3,5	2,7	2,5	4,2	4,3	4,0
Afrika	2,6	2,2	3,9	5,2	5,6	4,5
Asia	3,5	2,5	2,8	4,3	3,6	3,7
Oseania	0,2	0,2	0,3	1,5	1,4	1,1
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

¹ Jan.—sept.

overfor Sverige ble i januar—september 31 mill. kr. større i 1959 enn i 1958. Vel 562 mill. kr. av et samlet overskott på 741 mill. kr. skyldtes skipskjøpene.

I samhandelen med Danmark gikk både innførselen og utførselen tilbake. Også i 1959 var innførselsoverskottet forholdsvis stort.

Vår samhandel med landene i det planlagte europeiske frihandelsforbund («de ytre 7») er totalt sett noe større enn vår handel med fellesmarkedslandene («de indre 6»). Innførselen fra «de ytre 7» viste i 1959 en moderat verdinedgang, mens det på utførselssiden ble registrert en øking på vel 11 prosent. Importoverskottet overfor disse landene samlet gikk dermed ned med nesten 20 prosent.

Storbritannias andel av vårt varebytte innen det planlagte frihandelsforbund var 43 prosent i januar—september 1959. Innførselen fra Storbritannia falt fra 1 084 mill. kr. i de tre første kvartaler 1958 til 925 mill. kr. i samme periode 1959. Det var en nedgang i skipsimporten på 157 mill. kr. Ellers gikk importen av sukker og sukkervarer, brenselstoffer, dyre- og plante-fett, uedle metaller og arbeider derav til dels sterkt ned, mens det ble registrert økt import av spinnestoffer og maskiner og apparater. Eksportverdien steg fra 748 mill. kr. til 864 mill. kr. Det var sterk øking i utførselen av smør og ost, fisk og fiskevarer, førstoffer, dyre- og plantefett og uedle metaller. Innførselsoverskottet overfor Storbritannia gikk meget sterkt ned fra 1.—3. kvartal 1958 til samme tidsrom i 1959, nemlig fra 337 mill. kr. til 64

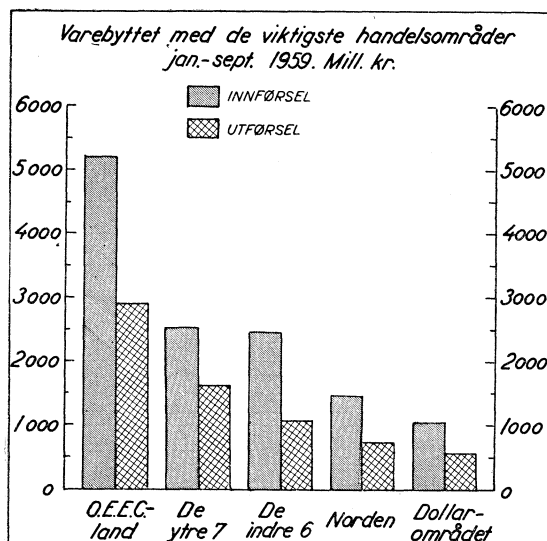

Fig. 15.

mill. kr. Holdes skip utenfor beregningene, var overskottet 123 mill. kr. i 1958 og bare 5 mill. kr. i 1959.

Vårt varebytte med Det europeiske fellesmarked («de indre 6») sett under ett viste mindre relativ stigning i innførselsverdien og utførselsverdien enn vår samlede utenrikshandel. Det skyldtes i første rekke at varebyttet med Belgia og Frankrike gikk sterkt ned. Innførselen fra Italia og Nederland viste noen øking, mens det ble registrert en betydelig nedgang i utførselen til disse landene.

Vest-Tyskland svarer for over halvparten av vår samlede handel med området. Verdien av innførselen fra Vest-Tyskland gikk opp fra 1 427 mill. kr. i januar—september 1958 til 1 489 mill. kr. i samme periode 1959. Det meste av verdistigningen skyldtes økt import av skip. Det var ellers oppgang i importen av kjemiske råstoffer og av garn, metervarer og tekstiler. Derimot var det mindre innførsel av uedle metaller og arbeider derav. Utførselen til Vest-Tyskland gikk opp fra 554 mill. kr. i januar—september 1958 til 633 mill. kr. i samme tidsrom 1959. Det var blant annet stor øking i salget av fett og olje, papir og papp og uedle metaller. Utførselen av førstoffer og malmer gikk derimot ned. Det samlede importoverskottet overfor Vest-Tyskland gikk ned fra 873 mill. kr. i månedene januar—september 1958 til 856 mill. kr. i de samme måneder i 1959. Regnet uten skip, gikk overskottet ned med 91 mill. kr.

Verdien av vår samlede innførsel fra land som er tilsluttet OEEC var omtrent uforandret, nemlig 5 210 mill. kr. i januar—september 1958 og 5 203 mill. kr. i samme tidsrom 1959. Verdien av utførselen økte imidlertid fra 2 499

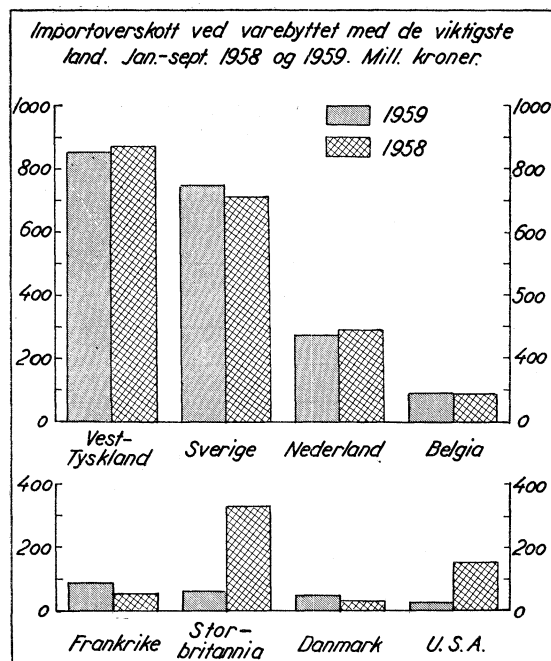

Fig. 14.

Tabell 19. Innførselen og utførselen fordelt på land- og valutaområder. Mill. kr.

	1958			Januar—september 1958			Januar—september 1959		
	Inn-førsel	Ut-førsel	Inn-førsels-over-skott	Inn-førsel	Ut-førsel	Inn-førsels-over-skott	Inn-førsel	Ut-førsel	Inn-førsels-over-skott
Nordiske land ¹	1 933	911	1 022	1 370	660	710	1 471	720	751
Det planlagte europeiske frihandelsforbund ²	3 537	1 989	1 548	2 566	1 452	1 114	2 525	1 614	911
Det europeiske fellesmarked ³	3 305	1 447	1 858	2 428	1 081	1 347	2 452	1 093	1 359
OEEC-land ⁴	7 123	3 694	3 429	5 210	2 711	2 499	5 203	2 901	2 302
Sterlingland ⁵	1 757	1 429	328	1 339	1 067	272	1 144	1 148	— 4
Dollarland ⁶	1 254	635	619	1 003	447	556	1 036	586	450
Øst-Europa ⁷	307	275	32	217	215	2	284	217	67
Andre land ⁸	462	404	58	354	298	56	343	303	40

¹ Unntatt Island. ² Danmark, Norge, Sverige, Storbritannia, Sveits, Østerrike og Portugal. ³ Italia, Vest-Tyskland, Belgia og Luxembourg, Nederland og Frankrike. ⁴ Land tilsluttet Organisasjonen for europeisk økonomisk samarbeid (unntatt Spania) og deres oversjøiske besittelser. ⁵ Eire, Island, Storbritannia og britiske besittelser, Libya, Sør-Vest-Afrika, Sør-Afrika-Sambandet, Rhodesia og Nyasaland, Burma, Ceylon, India, Irak, Pakistan, Jordan, Austral-Sambandet og New Zealand. ⁶ Liberia, Nord-Amerika, Mellom-Amerika (unntatt franske, nederlandske og britiske besittelser), Bolivia, Colombia, Ecuador, Venezuela og Filippinene. ⁷ Albania, Bulgaria, Jugoslavia, Polen, Romania, Sovjet-Samveldet, Tsjekkoslovakia, Øst-Tyskland og Ungarn. ⁸ Land utenfor de områder som er særskilt nevnt.

mill. kr. til 2 901 mill. kr., slik at innførsels-overskottet viste en nedgang på 197 mill. kr.

I de senere årene har vi hatt et stigende import-overskott i varebyttet med dollarområdet. Fra 1958 til 1959 økte imidlertid utførselen til området vesentlig sterkere enn innførselen, og importoverskottet gikk ned med 106 mill. kr.

Størst betydning i vår handel med dollarområdet har U.S.A. Innførselen derfra endret seg uvesentlig fra 1.—3. kvartal 1958 til samme periode i 1959, nemlig fra 497 mill. kr. til 494 mill. kr. Det var imidlertid en del forskyvninger i importen under de enkelte varegrupper. Importen av korn og kornvarer økte sterkt, mens det var en mindre oppgang for maskiner og apparater. Uedle metaller gikk sterkt ned i

importverdi. Eksportverdien gikk opp fra 339 mill. kr. til 472 mill. kr. Størst betydning for eksportstigningen hadde gruppen uedle metaller, med en særlig stor øking i leveransene av nikkel og aluminium. Ellers var det en markert oppgang i eksporten av fisk og fiskevarer, spesielt av frossen filet. Innførselsoverskottet overfor U.S.A. gikk ned fra 158 mill. kr. i januar—september 1958 til bare 22 mill. kr. i samme periode 1959.

Importen fra Afrika og Asia var en del høyere i 1959 enn året før. Det meste av oppgangen skyldtes skipsimporten fra Liberia og Japan. Eksporten viste en mindre nedgang til Afrika (Sør-Afrika-Sambandet), mens eksporten til Asia tok seg litt opp (China).

Produksjon og sysselsetting.

Hovedtrekk av produksjonsutviklingen.

Etter foreløpige beregninger økte brutto-nasjonalproduktet regnet i løpende priser fra 32,0 milliarder kr. i 1958 til 33,8 milliarder kr. i 1959, dvs. en oppgang på rundt 6 prosent. Regnet i faste priser (1955-priser) viste brutto-nasjonalproduktet en stigning på nærmere 4,5 prosent. Det svarer til en vekstrate som ligger klart over gjennomsnittet for femårsperioden 1953—1957. Både disse og de andre hovedtall fra nasjonalregnskapet som er gjengitt i tabell

20 kan bli korrigert etter hvert som Byrådet får inn mer fullstendige oppgaver over produksjonen i de forskjellige næringer.

De foreløpige beregninger viser at produksjonsvolumet økte i alle næringer så nær som skogbruk og hvalfangst. Relativt størst var produksjonsstigningen i industrien. Mindre gunstige naturforhold bidro til at produksjonsøkningen i jordbruk og fiske ble liten.

Arbeidsmarkedet viste alt i alt en noe strammere tendens i 1959 enn året før.

Ved utgangen av oktober var det sysselsatt 12 100 flere lønnstakere enn et år tidligere. Tallet på registrerte arbeidsløse var mindre enn året før i månedene februar—juli; i august—oktober lå det litt over foregående års nivå, men i november igjen lavere. Sysselsettingsøkingen var størst i industri, varehandel og offentlig og privat tjenesteyting. Det var fortsatt nedgang i sysselsettingen i jordbruk og lønt husarbeid.

Høstutbyttet i jordbruket i 1959 er for hele landet under ett foreløpig beregnet til 88 prosent av et middelsårs avling, eller noe mindre enn året før. Ulike værforhold gjorde at det ble store variasjoner i høstutbyttet fra landsdel til landsdel. Avlingene av grønnsaker, frukt og hagebær var omtrent som foregående år. Den samlede husdyrproduksjon var etter foreløpige oppgaver noe større enn i 1958.

I skogbruket ble det i hogstsesongen 1958—59 etter et foreløpig overslag avvirket om lag 7 mill. kbm bartretømmer til salg. Dette er 700 000 kbm mindre enn i sesongen før.

I fisket er årsfangsten i 1959 foreløpig beregnet til om lag 1 370 000 tonn. Det er noe mer enn i 1958, men vesentlig mindre enn gjennomsnittet for årene 1950—1957. Det var først og fremst det dårlige vintersildfisket som trakk totalfangsten ned. Utbyttet av de fleste andre fiskeriene var større enn året før. Fisket etter sei, makrell og reker ga bedre resultat enn i noe tidligere år.

Fangstutbyttet i hvalfangsten ble i sesongen 1958—59 litt mindre enn i sesongen før. Norske ekspedisjoner produserte 826 000 fat hval- og spermolje, eller 28 000 fat mindre enn i sesongen 1957—58.

I industrien økte produksjonen etter foreløpige beregninger med vel 4 prosent fra 1958 til 1959. Stigningen var større i eksportindustrien enn i hjemmeindustrien.

Innenfor eksportindustrien var produksjonsøkingen størst for hermetikkfabrikker, sildolje-

fabrikker, papirfabrikker, aluminiumsverk og ferrolegeringsverk. Etterspørselen fra utlandet tok seg godt opp for flere viktige eksportprodukter. Produksjonskapasiteten ble økt i enkelte grener av eksportindustrien, blant annet ved aluminiumsverkene. For sildolje- og hermetikkindustrien, særlig for den siste, var råstofftilgangen bedre enn året før.

Produksjonsoppgangen for hjemmeindustrien falt i det vesentlige på konsumvareindustrien, hvor produksjonen ble stimulert av den stigende etterspørsel etter mange forbruksvarer. Størst øking hadde tekstil- og bekledningsindustrien. Foreløpige produksjonsoppgaver for investeringsvareindustrien viser bare svak oppgang. Det var betydelig øking i produksjonen ved rujern, stål- og valseverkene, og i produksjonen av de fleste byggeartikler, mens produksjonsindeksen viser nedgang for jern- og metallvareindustri og transportmiddelindustri (indeksen for de sistnevnte gruppene er i overveiende grad en timeverksindeks).

Elektrisitetsproduksjonen var i 1959 om lag 5,5 prosent større enn året før. Dette er en noe mindre stigning enn i 1958.

Bygge- og anleggsvirksomheten var i 1959 større enn i 1958. Arealet av bygg under arbeid lå gjennom hele året over foregående års nivå. Igangsettingen av nye bygg viste for året under ett en oppgang fra 1958 som foreløpig er anslått til 6—7 prosent. Det ble tatt i bruk om lag 26 000 leiligheter mot 26 400 året før, og av andre bygg ble det etter foreløpige anslag fullført omtrent like meget som i 1958. Oppgangen i den totale anleggsvirksomhet skyldtes de omfattende ekstraordinære arbeider som var satt i gang for å holde vinter-sysselsettingen oppe. Den ordinære anleggsvirksomhet viste noe nedgang fra 1958.

For skipsfarten var 1959 preget av lave frakter og store skipsopplegg. Ved utgangen av oktober var det lagt opp 130 norske skip på til-

Tabell 20. Nasjonalproduktet etter anvendelse. Mill. kr.

	I løpende priser				I 1955-priser			
	1958	1959	Endring 1958—59	Prosent- vis end- ring 1958—59	1958	1959	Endring 1958—59	Prosent- vis end- ring 1958—59
Bruttonasjonalprodukt	31 950	33 767	1 817	5,7	28 579	29 838	1 259	4,4
Av dette til:								
Bruttoinvestering (inkl. lager).	12 074	12 120	46	0,4	10 458	10 307	— 151	1,4
Privat konsum	17 291	18 263	972	5,6	15 539	16 127	588	3,8
Offentlig konsum	3 506	3 834	328	9,4	2 941	3 069	128	4,4
Eksportoverskott	— 921	— 450	471	.	— 359	335	694	.

sammen 940 000 bruttotonn, dvs. 335 000 tonn mer enn et år tidligere. Den seilende flåten var likevel større enn på samme tid året før. Handelsflåten hadde i de tre første kvartaler av 1959 en netto tilvekst på tilsammen 730 000 bruttotonn. Kontraheringene var ubetydelige i 1959, og en del tidligere inngåtte kontrakter ble kansellert.

I innenlandske tjenesteytende næringer var det jamt over øking i produksjonsvolumet fra 1958 til 1959. Etter foreløpige beregninger økte nettoproduktet i disse næringene (inkl. offentlig administrasjon) med 926 mill. kr. regnet i løpende priser.

Arbeidsmarkedet.

Omkring årsskiftet 1958—59 begynte den registrerte sysselsettingen, som omfatter praktisk talt alle lønnstakere, å vise en stigende tendens igjen etterat den i løpet av 1958 hadde gått gradvis tilbake. Nedgangen i 1958 hadde sammenheng med bl. a. et dårlig vintersildfiske og den alminnelige konjunkturedgangen. Sysselsettingen i 1958 gikk sterkest ned i industrien. Økingen i 1959 har også i første rekke gitt seg utslag her, men i løpet av året fant det sted en øking i en rekke andre næringer.

Alt i alt har sysselsettingen i løpet av 1959 vist en langt sterkere stigning enn i 1958 og de

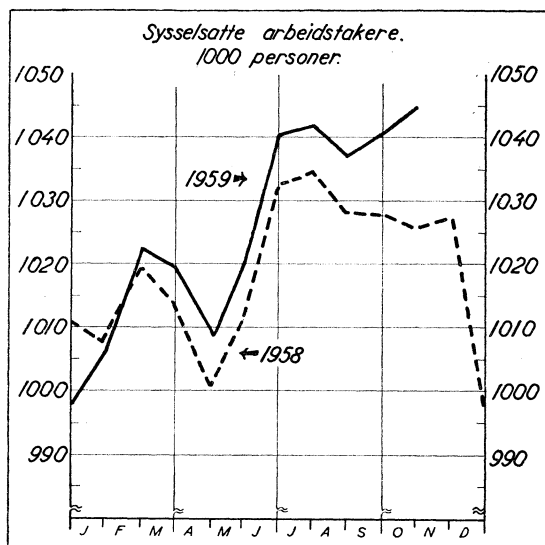

Fig. 16.

foregående år. Fra utgangen av 1958 til utgangen av september 1959 økte den registrerte sysselsettingen med 44 000 lønnstakere, når en ser bort fra ekstraordinære arbeider. I 1958 var det en tilsvarende oppgang på 18 100 lønnstakere og i 1957 på 35 300. Sysselsettingen i industrien gikk i samme tidsrom i 1959 opp med 16 500 lønnstakere, mens det i 1958 var en nedgang på 4 400 og i 1957 en oppgang på 8 600.

Tabell 21. Yrkesbefolkningen prosentvis fordelt på næringer.¹

	1958	1959
Jordbruk	17,9	17,7
Skogbruk	2,4	2,2
Fiske og fangst	3,7	3,7
Bergverksdrift	0,6	0,6
Industri	24,9	24,8
Bygge- og anleggsvirksomhet	8,2	8,3
Av denne:		
Byggevirksomhet ²	5,6	5,6
Anleggsvirksomhet	2,6	2,7
Kraft- og vannforsyning	0,8	0,8
Varehandel	10,9	11,1
Finansinstitusjoner og eiendomsdrift	1,5	1,5
Sjøtransport	4,9	5,1
Annen samferdsel	5,6	5,6
Offentlig administrasjon	2,5	2,5
Forsvar	3,2	3,0
Offentlig og privat tjenesteyting	8,2	8,5
Personlig tjenesteyting	4,7	4,6
I alt	100,0	100,0

¹ Beregnede gjennomsnittstall. ² Inklusive 23 000 selvstendige.

Tabell 22. *Sysselsatte lønnstakere.*¹

	3. kv. 1957	3. kv. 1958	3. kv. 1959	Endring 3. kv. 1958- 3. kv. 1959	Prosentvis endring
Jordbruk og skogbruk	58 390	54 614	48 784	— 5 830	— 10,7
Fiske og fangst	8 118	9 068	8 641	— 427	— 4,7
Bergverksdrift m. v.	9 681	9 286	8 985	— 301	— 3,2
Industri	335 550	322 990	325 948	2 958	0,9
Bygge- og anleggsvirksomhet	105 322	105 530	105 280	— 250	— 0,2
Kraft- og vannforsyning	12 212	12 267	12 287	20	0,2
Varehandel	127 864	128 337	131 528	3 191	2,5
Finansinstitusjoner og eiendomsdrift..	21 252	21 968	23 074	1 106	5,0
Sjøtransport (inkl. utenriksfart)	59 844	62 365	63 984	1 619	2,6
Annen samferdsel (inkl. N. S. B.)	72 299	71 597	71 146	— 451	— 0,6
Offentlig administrasjon og forsvar ...	60 311	60 721	61 065	344	0,6
Offentlig og privat tjenesteyting	105 632	109 175	113 814	4 639	4,2
Personlig tjenesteyting	63 890	62 240	60 332	— 1 908	— 3,1
I alt	1 040 365	1 030 158	1 034 868	4 710	0,5

¹ Gjennomsnitt av tallene ved utgangen av hver måned.

I gjennomsnitt for hele året økte sysselsettingen etter foreløpige beregninger med 6 000 personer fra 1958 til 1959, dvs. noe mindre enn den tilsvarende nedgang fra 1957 til 1958. Det er beregnet at den sivile sysselsetting økte med ca. 7 200 personer. Økingen i den registrerte sysselsettingen i 1959 tilsvarende omtrent tilveksten i yrkesbefolkningen.

I industrien var det ved utgangen av september 1959 sysselsatt vel 5 000 flere lønnstakere enn på samme tid i 1958, men fremdeles om lag 7 000 færre enn ved utgangen av september 1957. Det har særlig vært sterk øking i sysselsettingen i tekstil- og bekledningsindustrien, hvor den også gikk sterkest ned i 1958. Ved utgangen av september 1959 var det i disse industrigrupper sysselsatt vel 3 000 flere lønnstakere enn på samme tid i 1958, hvorav om lag 2 400 var kvinner. Betydelig øking i sysselsettingen var det i 1959 også i primær jern- og metallindustri (særlig aluminiumsindustrien). Ved utgangen av september var det sysselsatt ca. 1 100 flere i denne industrigruppen enn ett år tidligere, eller en stigning på 5 prosent. Det er også stigning i forhold til september 1957. I verkstedindustrien (eksklusive skipsindustri) var det ved utgangen av september sysselsatt om lag 67 800 lønnstakere, eller nærmere 900 flere enn på samme tid i 1958. Stigningen i sysselsettingen har her særlig vært tydelig de senere måneder. Skipsindustrien har hatt en betydelig nedgang i sysselsettingen de to siste år. Ved utgangen av september 1959 var det således sysselsatt om lag 2 400 lønnstakere færre enn på samme tid i 1957. Det ser imidlertid ut til at det — bortsett fra sesongmessige variasjoner — har vært små forandringer i selve sysselsettings-

nivået i skipsindustrien i de siste måneder en har sysselsettingsstatistikk for. Relativt sterk øking i sysselsettingen har det vært i treforedlingsindustrien. Ved utgangen av september 1959 var det bare i fisketilvirkingsindustrien, ved sagbruk og høvlerier, i kjemisk grunnindustri, olje- og fettindustrien og skips- og transportmiddelindustrien at sysselsettingen var lavere enn ett år tidligere. I de andre 19 industrigrupper — som statistikken er delt i — var det øking i sysselsettingen. På grunn av den sterke stigningen i tekstil- og bekledningsindustrien var det en relativt sett meget sterk stigning i sysselsettingen blant kvinner.

I jordbruket gikk sysselsettingen fortsatt ned. Særlig sterk var nedgangen i høstmånedene. Ved utgangen av september var det sysselsatt 3 800 lønnstakere færre enn ett år tidligere.

Sysselsettingen i skogbruket var i vinterhalvåret 1958—59 sterkt preget av de vanskelige avsetningsvilkårene for tømmer. I første kvartal 1959 var det i skogen gjennomsnittlig sysselsatt om lag 5 600 lønnstakere færre enn ett år før. Også i sommermånedene var det betydelig mindre aktivitet enn året før, men mot slutten av året tok sysselsettingen i skogbruket seg sterkt opp og lå etter foreløpige oppgaver høyere enn ett år tidligere.

I byggevirksheten lå sysselsettingen i 1959, bortsett fra i januar og februar, en del høyere enn på samme tid året før. Ved ekstraordinære statlige og kommunale byggearbeider var det i månedene januar—april sysselsatt gjennomsnittlig 1 550 lønnstakere. Det svarer til om lag 4 prosent av sysselsatte lønnstakere i alt i byggevirksheten. Ved utgangen

Tabell 23. Lønnstakere i industrien.

Næringsgrupper	Pr. 30. september			Endringer	
	1957	1958	1959	30. juni 1958— 30. juni 1959	30. sept. 1958— 30. sept. 1959
Næringsmiddelindustri (ikke hermetikk og fisketilvirkning)	27 013	27 062	27 507	271	445
Fiske- og kjøttthermetikkindustri	8 391	8 676	9 258	— 615	582
Fisketilvirkning	7 486	7 350	6 862	— 181	— 488
Drikkevare- og tobakksindustri	5 178	5 125	5 145	— 60	20
Tekstilindustri	19 744	17 164	19 257	1 699	2 093
Skotøyindustri	6 255	5 463	5 575	— 337	112
Annen bekledningsindustri m. v.	21 871	19 184	20 004	382	820
Sagbruk og høvlerier	10 871	10 124	9 382	— 1 120	— 742
Annen treindustri	4 490	4 086	4 262	27	176
Møbel- og innredningsindustri	14 434	13 518	13 638	— 105	120
Treforedlingsindustri	26 859	26 623	27 274	368	651
Grafisk industri, forlag m. v.	19 347	19 420	19 701	— 11	281
Lærindustri	2 589	2 397	2 481	81	84
Gummivareindustri	3 333	3 236	3 366	46	130
Kjemisk grunnindustri	11 167	11 100	10 973	— 317	— 127
Olje- og fettindustri	4 466	3 821	3 639	— 258	— 182
Kjemisk industri ellers og kull- og mi- neraloljeforedling	5 805	5 789	6 091	206	302
Jord- og steinvareindustri	12 410	11 883	12 156	83	273
Primær jern- og metallindustri	19 563	19 123	20 200	729	1 077
Jern- og metallvareindustri	22 409	21 812	22 355	315	543
Maskinindustri (ikke elektr. og for transport)	13 080	12 589	12 708	— 108	119
Elektroteknisk industri	14 681	14 601	15 033	— 46	432
Skipsindustri	30 096	29 180	27 589	— 2 034	— 1 591
Annen transportmiddelindustri	17 732	17 854	17 629	— 241	— 225
Diverse industri	5 518	5 341	5 500	225	159
Industri i alt	334 788	322 521	327 585	— 1 001	5 064

av september lå sysselsettingen i byggevirk-
somheten om lag 1 000 høyere enn på samme
tid året før. Det er en stigning på 1,5 prosent.
På samme tid var det samlede areal bygg under
arbeid vel 5 prosent større enn ett år tidligere.
Anleggsvirksomheten var i begyn-
nelsen av 1959 sterkt preget av de omfattende
ekstraordinære arbeider som var satt i gang for
å holde vintersysselsettingen oppe. I første
kvartal var det sysselsatt nærmere 7 800 lønns-
takere flere enn i første kvartal 1958. Hele
økingen skyldes ekstraordinære arbeider. Fra
juni og fram til september lå sysselsettingen i
anleggsvirksomheten lavere enn året før. Ned-
gangen skyldes særlig mindre kommunal og
fylkeskommunal virksomhet.

Nedenfor er det gitt en oppstilling som viser
omfanget av ekstraordinære arbeider i vinter-
månedene i 1959:

*Sysselsatte lønnstakere ved ekstraordinære statlige
og kommunale hjelpearbeider 1959.*

	Jan.	Feb.	Mars	April
Statlige anlegg	5 815	7 012	6 998	3 336
Statlige bygg ..	610	667	722	647
Kommunale anlegg	5 506	7 005	6 055	3 990
Kommunale bygg	750	988	1 058	711
Sum	12 681	15 672	14 833	8 684

Tabell 24. Sysselsatte lønnstakere i bygge- og anleggsvirksomhet.¹

1957.....	1. kvartal	85 710
	2. »	93 712
	3. »	105 322
	4. »	100 695
1958.....	1. kvartal	85 448
	2. »	94 688
	3. »	105 530
	4. »	102 344
1959.....	1. kvartal	93 307
	2. »	98 644
	3. »	105 280

¹ Gjennomsnitt av tallene ved utgangen av hver måned.

I alt ble det siste vinter disponert ca. 130 mill. kr. av statsmidler til ekstraordinære arbeid. Av beløpet gikk om lag 25 mill. kr. som støtte til kommunale tiltak, mens resten ble benyttet hovedsakelig til statlige bygg og anlegg.

Syssetningen i v a r e h a n d e l — som også gikk tilbake i 1958 — har i 1959 vist en sterkt stigende tendens. Ved utgangen av september var det sysselsatt 3 500 lønnstakere flere enn på samme tid i 1958. Det er en stigning på ca. 2,5 prosent. I s j ø t r a n s p o r t har sysselsetningen i 1959 ligget godt over nivået i 1958. Dette har sammenheng med at tilgangen til flåten har vært større enn økingen i skipsoppleggene, slik at den seilende flåten har vist

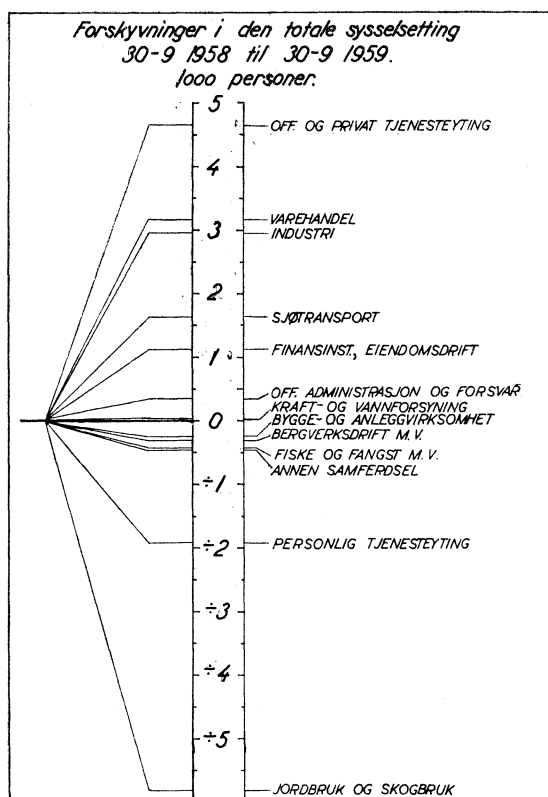

Fig. 17.

stigning. I i n n e n l a n d s k s a m f e r d s e l har sysselsetningen gått ned fra 1958 til 1959, særlig ved Norges Statsbaner. I offentlig og privat tjenesteyting har sysselsetningen også i 1959 vist en betydelig stigning. Ved utgangen av september var det sysselsatt

Tabell 25. Endring i tallet på sysselsatte lønnstakere i bygge- og anleggsvirksomhet 1958—59.

	31. mars 1958— 31. mars 1959	30. juni 1958— 30. juni 1959	30. sept. 1958— 30. sept. 1959	Sysset- ting pr. 30. sept. 1959
Kommunal og fylkeskommunal byggevirsksomhet..	605	116	1	1 393
Statlig byggevirsksomhet	162	127	106	540
Privat byggevirsksomhet	1 255	1 653	835	64 970
Byggevirsksomhet i alt	2 022	1 896	942	66 903
Kommunal og fylkeskomm. anleggsvirsksomhet ..	4 404	—132	—765	12 407
Statlig anleggsvirsksomhet	3 094	462	— 29	16 749
Kommunal og fylkeskomm. anleggsvirsksomhet ut- ført av private entreprenører	—169	—626	—998	2 159
Statlig anleggsvirsksomhet utført av private entre- prenører	105	—249	—169	2 721
Annen privat anleggsvirsksomhet	—533	207	376	6 370
Anleggsvirsksomhet i alt	6 901	—338	—1 585	40 406

5 000 flere lønnstakere i disse næringsgrener enn ett år før. På den annen side har det fortsatt vært en nedgang i sysselsettingen i lønt husarbeid. I innenlandske tjenesteytende næringer under ett (inklusive offentlig administrasjon) var det ved utgangen av september 1959 sysselsatt om lag 8 000 flere lønnstakere enn ett år før. I de vareproduserende næringer under ett var det på samme tid en nedgang i sysselsettingen på vel 2 000 lønnstakere, noe som skyldes lavere sysselsetting i jordbruk, skogbruk, fiske og anleggsvirksomhet.

Ved utgangen av september 1959 var det sysselsatt 7 200 flere lønnstakere enn på samme tid året før. Det er en stigning på 0,7 prosent. Av stigningen utgjorde hele 6 400 kvinner. I forhold til to år tidligere var det en nedgang på 2 500 lønnstakere i alt, en nedgang på 5 000 menn og en øking på 2 500 kvinner. Av økingen i sysselsettingen det siste år faller det meste på Oslo. Her var det en stigning på 6 200, hvorav 4 500 var menn. Sysselsettingen lå ved utgangen av september høyere enn ett år tidligere i 11 fylker og lavere i 9. I forhold til to år tidligere var det høyere sysselsetting i 7 fylker. Særlig Oslo hadde en betydelig stigning (4 000). En mindre oppgang var det ellers i Troms, Bergen, Hordaland, Finnmark, Sør-Trøndelag og Vestfold.

Ved utgangen av januar 1959 var det registrert 44 000 arbeidsløse eller nærmere 4 600 flere enn ett år tidligere. I de etterfølgende

måneder fram til juli lå ledigheten lavere enn i 1958, men både i august, september og oktober var den igjen høyere enn ett år tidligere. I de to siste månedene var stigningen henholdsvis 1 200 og 700. Den registrerte ledigheten utgjorde om lag 4,4 prosent av lønnstakerne da ledigheten var på det høyeste ved utgangen av januar, og 0,7 prosent da den var på det laveste ved utgangen av juli. Det er særlig i de 3 nordligste fylker at ledigheten i de siste måneder har ligget høyere enn i fjor på samme tid. Ved utgangen av oktober var det således registrert 1 100 flere ledige i disse fylker mot en nedgang i landet for øvrig på 500. I forhold til ett år tidligere var det blant sjøfolk og bygge- og anleggsarbeidere at den registrerte ledigheten hadde økt.

Tallet på registrerte arbeidsøkere ved arbeidsformidlingene var i tiden januar—september 1959 10 prosent høyere enn i samme periode i 1958. Det var i årets første måneder at tallet på arbeidssøkende var større enn foregående år, noe som skyldes det økte omfang av ekstraordinære arbeider. Fra juni har tallet på arbeidssøkende ligget lavere enn året før. Tallet på ledige plasser ved arbeidsformidlingene har på den annen side ligget høyere i 1959 enn foregående år, men lavere enn i 1957. Alt i alt har arbeidsmarkedet vist en noe strammere tendens enn i 1958, og for enkelte særlig kvalifiserte yrkesgrupper har det fortsatt vært mangel på arbeidskraft.

Tabell 26. Meldte helt arbeidsløse ved arbeidsformidlingen (utgangen av kvartalet).

	I alt	Bygge- og anleggs- arbeidere	Industriarbeidere		
			I alt	Tekstil- og bekled- nings- arbeidere	Jern- og metall- arbeidere
1958: 1. kvartal	34 708	14 667	8 325	1 390	1 380
2. »	9 324	2 578	2 643	1 107	484
3. »	13 910	4 023	2 989	562	725
4. »	41 816	17 502	9 296	832	1 726
1959: 1. kvartal	31 719	11 594	6 499	453	1 293
2. »	8 511	2 629	1 593	191	442
3. »	15 145	4 455	2 257	168	589

Jordbruk.

Sysselsetting.

Etter oppgaver fra Arbeidsdirektoratet var det fortsatt nedgang i sysselsettingen i jordbruket. I 1959 var det ikke mangel på arbeidstakere, men mekaniseringen har ført til et mindre behov for arbeidskraft.

Driftsmidler.

Det er fortsatt stor innførsel av landbruksmaskiner og traktorer. I januar—september 1959 ble det innført 7 764 traktorer, og en regner med at tallet på traktorer i jordbruket var over 52 000 i 1959. Av dette var vel 10 000 tohjuls-traktorer. Tallet på skurtreskere er økt til ca.

4 000, og en regner med at det er over 40 000 mjølkemaskinanlegg. Pr. 1. juli 1959 var det i drift 2 758 maskinstasjoner, med 3 900 traktorer, 190 bulldozere og 300 skurtreskere.

Forbruket av kunstgjødsel i 1959 var 109 000 tonn, regnet som verdistoff (nitrogen, kalium og fosfor), dvs. ca. 7 prosent mer enn året før. Flersidige gjødselslag blir mye brukt, og utgjorde halvparten av varemengden i 1959.

Omsetningen av kraftfôr har også økt siste år fra vel 570 000 tonn i 1957—58 til 628 000 tonn til grossist i 1958—59. Av omsetningen fra grossist — ca. 600 000 tonn — ble 264 000 tonn, eller 44 prosent, omsatt med prisrabatt. Omsetningen i juli—september 1959 var 8 prosent større enn forrige høst, og en må regne med at avlingssvikten vil føre til øking i forbruket i 1959—60.

Areal og avling.

Foreløpige resultater fra jordbruksstillingen pr. 20. juni 1959 viser at korndyrkingen i 1959 hadde nesten samme omfang som året før, men med noen endringer for de enkelte kornslagene. Potetarealet økte noe, mens arealet av rotvekster gikk tilbake. I alt var åkerarealet om lag som året før, men samlet engareal har fortsatt gått tilbake, slik at det samlede jordbruksareal var knapt så stort som foregående år. Ved tellingen i 1959 er utslåttene holdt utenom jordbruksarealet.

Vinteren 1958—59 var forholdsvis mild, og det ble tidlig vår over det meste av landet. I våronna var det stort sett gode værforhold over hele landet.

Sommeren 1959 ble uvanlig varm og tørr over Østlandet og i Agder. Det var ubetydelig nedbør i juni, og vesentlig lokale byger i juli. Varmen holdt seg til sist i august, da det ble kjølig vær med nattefrost på utsatte steder. Tørken gjorde betydelig skade på avlingen. Det måtte kjøres vann til folk og fe i mange distrikter, og jorda ble hard og ubekvem for høstpløyinga.

Ellers i landet var det mer normal nedbør og kjølig vær. Vestlandet og Trøndelag fikk forholdsvis lite regn i august, men i september var det uvanlig mye nedbør nordafjells og i nordlige deler av Vestlandet. Nord-Norge hadde den dårligste sommer i manns minne.

Værforholdene førte til store variasjoner i avlingene. Over Østlandet og delvis i Agder ble det svært små avlinger både på eng og åker, men avlingene var av god kvalitet og ble høstet under gunstige forhold. Fra Rogaland og nordover tegnet det til et meget godt år. Det ble store avlinger på slåtteng og beite, men åkervekstene ble delvis sterkt skadd under innhøstingen.

Samlet avling av jordbruksvekster er foreløpig beregnet til 1 950 mill. føreheter, mot 2 081 mill. i 1958. Høyavlingen er for eng på dyrket jord anslått til 97 prosent av et middelsår. Prosenttallet var omkring 60—80 på Østlandet, 110 på Vestlandet og i Nord-Norge og ca. 120 i Trøndelag. Middeltallet for landet svarer til 573 kg pr. dekar, mot 554 i 1958. Kvaliteten var svært god over Østlandet og tilfredsstillende ellers i Sør-Norge, men mindre god i Nord-Norge.

Potetavlingen er anslått til 86 prosent av et middelsår. Tallet varierer fra 55 til 85 på Østlandet og var ca. 100 for Vestlandet og 110 for Trøndelag. Gjennomsnittet for landet svarer til ca. 1 970 kg pr. dekar, mot 2 249 kg i 1958. Totalavlingen er anslått til knapt 1,1 mill. tonn. Rotvekstene ga også varierende avlinger, med 80—95 prosent av middelsårsavl som gjennomsnitt for landet.

Kornet tok tidlig skade av tørken og modnet svært ujamt. Det ble tidlig skuronn og godt bergingsvær på Østlandet, men regnværet i september sinket skuronna mye i Trøndelag. For landet under ett er avlingen anslått til 76 prosent av middelsårsavl for hvete, 81 prosent for bygg og 69 prosent for havre. For Østlandet lå kornavlingene på ca. 60—85 prosent av et middelsår, mens Vestlandet og Trøndelag fikk ca. 100. Gjennomsnittet for landet svarer til ca. 200 kg pr. dekar korn i alt, mot 231 kg i 1958. Den samlede avling av korn og erter i 1959 er foreløpig beregnet til vel 420 000 tonn.

Halmavlingene ble meget små over Østlandet og ble for landet i alt anslått til 64 prosent av middelsårsavl.

Gjenveksten på eng og beiter var uvanlig dårlig i tørkedistriktene, men ellers var det stort sett gode beiteforhold i 1958.

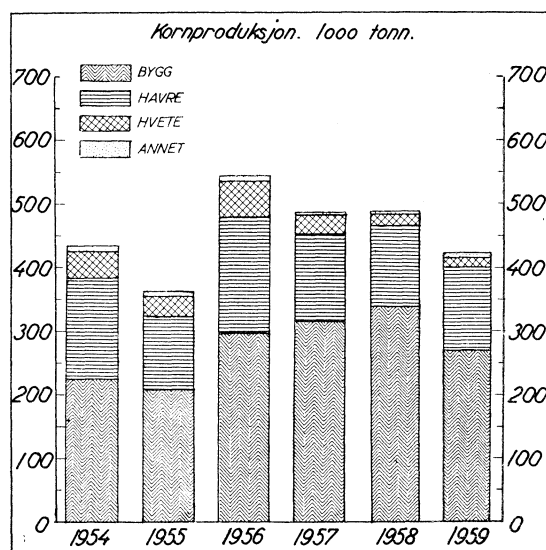

Fig. 18.

For hagebruket foreligger det også bare foreløpige avlingsberegninger. Eplene ble store og godt utviklet, og utbyttet er anslått til et middelsårs avling. Pærene ga i mange distrikter svært små avlinger, med 85 prosent av middelsårsavl for landet under ett. Plommehøsten var uvanlig rik i de fleste distriktene og er anslått til 120 prosent av et middelsår. Kirsebærene ga jamt over middelsårsavl.

Samlet fruktavling er foreløpig beregnet til ca. 96 000 tonn, om lag som i 1958. Hagebærene ga noe under middelsårsavl i tørkedistriktene, men over middelsårsavl ellers. Samlet avling er beregnet til 30 000 tonn, mot 28 000 tonn i 1958.

Grønnsakene ga også varierende avling etter jord- og nedbørsforholdene, men vanning har i mange tilfelle redusert skadevirkningen av tørken. Kålavlingen ble noe under et middelsårs, mens gulrot ga noe over middelsårsavl. Samlet avling av grønnsaker (hovedkulturene) på fri-land er anslått til 114 000 tonn, om lag som i 1958. Avlingen av tomater og agurker under glass ble ca. 12 000 tonn.

Husdyrhold og husdyrproduksjon.

Etter foreløpige resultater fra jordbruks-tellingen pr. 20. juni 1959 var det fortsatt noe nedgang i hesteholdet. Tallet på kyr gikk ned, men storfeholdet ellers var om lag som året før. Det synes å være øking i saueholdet, mens tallet på geiter har gått tilbake. Tallet på svin pr. 20. juni var noe større enn samme tid i 1958.

Mjølkemengden som ble innveid ved meieriene var i første halvår av 1959 ca. 6 prosent større enn året før, men i september ble det veid inn noe mindre enn i september 1958. I januar—september 1959 var det innveid i alt 995 000

tonn, eller 4 prosent mer enn på samme tid i 1958.

Tallet på førstegangskontrollerte slakt i januar—september 1959 var 3-4 prosent større enn i tilsvarende tid året før for storfe og svin, 15 prosent større for sau og lam, men noe mindre for geit og kalv.

Husdyrproduksjonen i bygdene var etter Byråets produksjonstelling 1954—55 og senere tilleggsberegninger, i tusen tonn:

Tellingsår	Kjøtt	Flesk	Kumjolk	Egg
1954—55	63,0	49,9	1 548	28,0
1956—57*	59,1	53,2	1 647	30,9
1957—58*	59,3	50,4	1 634	29,0

Tilførslene av kjøtt har i flere år vært større enn produksjonstallene viser. Dette gjelder særlig hest og ku, hvor nedslaktingene har ført til at dyretallet har gått sterkt tilbake.

Foreløpige tall for 1959 fra Budsjettneemnda for jordbruket viser disse tallene for mengdene av husdyrprodukter til salg og hjemmeforbruk (medregnet mjølk til fôr), i tusen tonn:

	Kjøtt	Flesk	Kumjolk	Egg
1957	66,1	52,4	1 661	29,5
1958	65,1	48,4	1 632	28,6
1959*	66,0	50,7	1 673	30,3

Priser og lønninger m. v.

Jordbruksavtalen av 1958 gjelder fra 1. juli 1958 til 30. juni 1961. Avtalen legger stor vekt på avsetningsspørsmål og markedsregulering, ved hjelp av importregulering og avgiftsmidler fra kraftførfondet. Avtalen inneholder også til-sagn om at jordbruksvarene skulle søkes gitt en særstilling under en europeisk frihandels-avtale.

Tabell 27. *Jordbrukets prisindeks.*
1952 = 100.

	Jordbruksprodukter			Pro-duk-sjons-midler
	I alt	Plante-pro-dukter	Husdyr-pro-dukter	
1957:				
3. kvartal	115	99	119	121
4. »	118	109	120	122
1958:				
1. kvartal	119	118	119	124
2. »	118	125	116	124
3. »	123	120	123	123
4. »	122	95	128	125
1959:				
1. kvartal	124	108	127	126
2. »	119	112	121	126
3. »	123	110	126	124

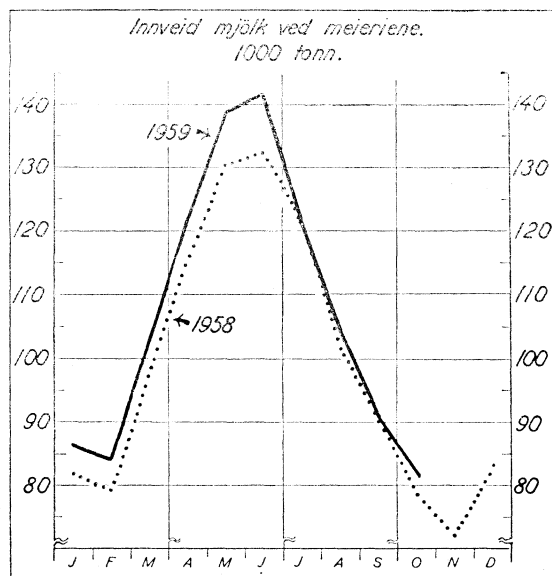

Fig. 19.

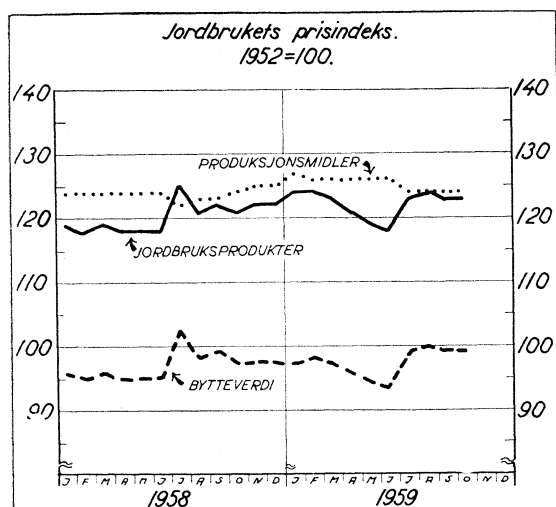

Fig. 20.

Avtalen kan reguleres etter endringer i levekostnader og i jordbrukets driftskostnader. Det fant ikke sted noen slik regulering i første avtaleår, men det ble ved en tilleggsavtale gjort endringer i mjølkeprisene i februar 1959.

Etter jordbrukets prisindeks, utarbeidd ved Norges Landbrukshøgskole, var indekstallet for jordbruksprodukter i alt 123 for september 1959 mot 122 i september 1958. Utviklingen siste år går ellers fram av tabell 27, som viser indekstallene som uveide kvartalsgjennomsnitt.

Statens grunnpriser for norsk korn er de samme for avlingsåret 1959 som året før. Korntrygdens satser er også de samme, og som før delt i en grunntrygd og en tilleggstrygd.

Potetprisene var i første halvår 1959 noe lavere enn i 1958. Høsten 1959 lå prisene noe høyere enn året før, og i oktober var prisnivået en tid over avtalens øvre priskgrense, slik at det ble gitt adgang til import. Tilgangen på grønnsaker var stort sett rikelig høsten 1959; prisene lå dels på samme nivå som i 1958, men dels noe høyere, bl. a. for gulrot. Det var også rikelig tilgang på bær og frukt, og prisene var gjennomgående lave og bare for pærer noe vesentlig høyere enn året før.

Jamført med jordbruksavtalens normalpriser var markedsprisene i Oslo i oktober (for tomat i september), i øre pr. kg:

	Pote- ter	Hode- kål	Gul- rot	Epler	Tomat
Uke nr.	42	42	42	42	37
Normalpris ..	27	28	48	208	308
Markedspris .	33	28	45	160	225

For kjøtt, flesk og egg skal jordbruksorganisasjonene sørge for å holde gjennomsnittsprisene

for året på eller under et avtalt nivå. For første avtaleår 1958—59 og for juli—september 1959 er nedenfor vist gjennomsnittlige noteringspriser jamført med avtalens gjennomsnittspriser:

	Okse kl. I	Lam kl. I	Gris kl. I	Egg kl. A
Jordbruksavtalen ..	6,25	6,70	5,50	5,50
Gj.snitt 1958—59 ..	6,27	6,70	5,52	5,47
» juli—sept. 1959 .	6,39	7,10	5,57	6,15

For okse var prisnoteringen ved årsskiftet kr. 6,10, men gikk etter hvert opp til kr. 6,45 i september 1959. Det var rikelig tilførsel av storfeslakt på grunn av tørken, og et lager på 2 000 tonn ble realisert til nedsatt pris i slutten av september. For svin var noteringen kr. 5,50 i første kvartal 1959, noe lavere i sommermånedene og noe høyere i august—september. Eggprisene til produsent var i første halvår stort sett lavere enn året før, men i tredje kvartal noe høyere enn i 1958. I mai var det også for egg et realisasjonssalg. Engrosnoteringen var i tredje kvartal kr. 6,30, varierte noe i oktober og var kr. 5,00 fra 2. november. Utførselen av egg var ca. 800 tonn i januar—september 1959.

Utsalgsprisene på mjølk og kremfløte ble satt ned med henholdsvis 18 og 15 øre pr. liter fra 1. mars 1959, dels ved øking av subsidiene til konsummjølk og fløte, dels ved en frivillig prisreduksjon, som ble dekket av midler fra kraftfôrfondet. Fra samme dato ble også osteprisene redusert med 99 øre pr. kg engros. Smørprisene ble ikke endret. Det var gode vilkår for utførsel av smør og ost i 1959. I januar—september ble det utført 5 400 tonn smør til bedre priser enn året før, og 6 900 tonn ost, også til stigende priser.

Prisnoteringene for norsk ull ble satt litt opp i oktober 1959 for kvalitetssortert vare. Det er fortsatt noe utførsel av norsk ull.

Prisene for pelsskinn var i sesongen 1958—59 stort sett høyere enn foregående sesong. Det var fortsatt liten interesse for sølvrev, men for blårev og de fleste sortene av mink var det god avsetning ved Oslo-auksjonene. I januar—september 1959 ble det utført minkskinn for 46,2 mill. kr. mot 39,5 mill. samme tid i 1958. Amerika er fortsatt et viktig pelsskinnmarked.

For jordbrukets produksjonsmidler var det små prisendringer i 1959. Landbrukshøgskolens prisindeks for september var 124, mot 123 for september 1958. For kunstgjødsel og traktorbensel er indekstallet gått noe ned. Dette gjelder også de enkelte kraftfôrslag, men omfanget av «fritt» kraftfôr (uten prisrabatt) er økt noe.

Arbeidslønnen i jordbruket 1958—59 har etter Byråets lønnsstatistikk steget med omkring 4 prosent i forhold til året før. For tariffestede

jordbruksarbeidere gjelder lønnsavtalen av 1958 til 15. januar 1960. Den ledende sats var fra 16. juli 1958 kr. 3,67 pr. time. Høsten 1959 ble det innledet forhandlinger om ny avtale.

Prisnivået for jordbrukseiendommer, uttrykt ved den gjennomsnittlige skyldmarksverdi, steg fortsatt i 1958, med ca. 10 prosent i forhold til året før.

Norges Landbruksøkonomiske Institutt har bearbeidd driftsregnskaper fra vel 1 000 jordbruk i 1958, fordelt over hele landet. Hovedresultatene går fram av tabell 28.

Tabell 28. *Regnskapsresultater i jordbruket. Kroner pr. dekar.*

	Inntekter	Kostnader	Driftsoverskott	
			I alt	Av dette familiens arbeidsfortjeneste
1956....	316,16	190,37	125,79	103,42
1957....	300,65	206,02	94,63	68,31
1958....	305,94	211,88	94,06	67,46

I 1958 var det noe større inntekter enn året før, både for husdyrprodukter og planteprodukter, men det kostet en større innsats av driftsmidler. Overskott og familiens arbeidsfortjeneste viste liten endring. Tallet på arbeidstimer gikk fortsatt ned, slik at lønnsevnene regnet pr. time var noe større enn i 1957, men likevel lavere enn i 1956, som var et godt driftsår i jordbruket.

Tabell 29 viser jordbruksnæringens samlede inntekter og kostnader i mill. kroner. Beregningen omfatter jord- og husdyrbruk, hagebruk og gartneri og pelsdyravl. Under inntekter er tatt med prisreguleringstilskott og trygder og statsstønad til visse jordbruksformål. Etter fradrag av kostnader til driftsmidler, vedlikehold og nedskrivning av realkapital, får en det rest-

Tabell 29. *Totalregnskap for jordbruket. Mill. kroner.*

	Inntekter	Kostnader	Godtgjøring for arbeid og kapital
1955	2 393	1 041	1 352
1956	2 711	1 167	1 544
1957	2 672	1 239	1 433
1958 *	2 728	1 311	1 417
1959 *	2 884	1 366	1 518

beløp som næringen har til å dekke rentekrav og godtgjøring for eget og leid arbeid. Dette beløp svarer til faktorinntekten i Byråets nasjonalregnskap.

Skogbruk.

For Østlandet og Sørlandet var det stort sett gode driftsforhold i 1958—59. Før jul var det mildt og gode forhold for hogsten. I januar og litt av februar var det en kuldeperiode, og på Sørlandet og sørlige del av Østlandet også betydelige snømengder en måneds tid midtvinters, men fra slutten av februar var vinteren svært mild og våren kom tidlig. I Nord-Norge og delvis i Trøndelag var det kuldeperiode i desember og januar, men fra midten av februar kom det varmt vær så snøen forsvant, og det ble meget vanskelige driftsforhold både nordafjells og på Vestlandet.

På Østlandet og Sørlandet var sommeren 1959 ualminnelig tørr. Planting og såing utført om våren slo derfor på mange steder helt feil, og sommer- og høstplanting ble av samme grunn ikke utført. I disse distrikter ble det derfor i 1959 utført betydelig mindre av disse kulturarbeider enn planlagt. Tørkesommeren medførte også nedsatt tilvekst på skogen, og på grunnlendte marker må man regne med at mange trær har gått ut. Dette utslag vil man ikke få full oversikt over før neste år. I vassdragene ble vassføringen så liten utover sommeren at det skapte store vansker for fløtingen selv i de største elver. For Vestlandet, Trøndelag og Nord-Norge var værforholdene sommeren 1959 stort sett meget gode for kulturarbeidene.

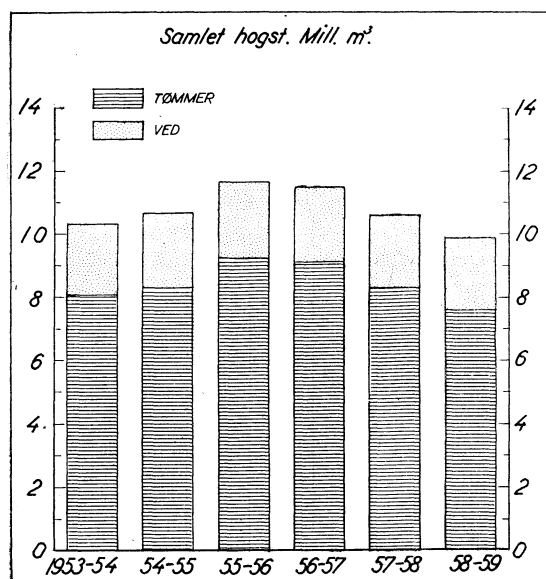

Fig. 21.

De foreløpige hogstrapporter pr. 30. juni 1959 går ut på at det i 1958—59 ble avvirket til salg ca. 720 000 m³ bartretømmer mindre enn i 1957—58, da det ble avvirket 7 665 000 m³. Det antas derfor at det i 1958—59 ble avvirket mellom 6,9 og 7,0 mill. m³ bartretømmer til salg.

Tabell 30. Samlet hogst. Mill. m³.

Driftsår	Til salg		Hus- behovs- virke på gårdene	Samlet hogst
	Tømmer	Ved		
1953—54	7,5	0,4	2,5	10,4
1954—55	7,7	0,4	2,5	10,6
1955—56	8,6	0,5	2,5	11,6
1956—57	8,6	0,4	2,5	11,5
1957—58	7,7	0,4	2,5	10,6
1958—59*	7,0	0,4	2,5	9,9

Avsetningen av bartrevirke til industriforbruk var i 1958—59 særlig vanskelig nordafjells, hvor både sagbruk og tremassefabrikker kjøpte betydelig mindre enn vanlig. I disse områder ble imidlertid driftsforholdene dette år så vanskelige at man ikke fikk fram mer tømmer enn det som kunne leveres.

Sønna fjells måtte det også foretas reduksjoner i de innmeldte tømmerkvanta, men bortsett fra Nidarå Tømmersalgslags område hvor det ble en mindre reduksjon også for gran, gjaldt reduksjonene bare furu og i første rekke småfuru. Forholdene vekslet imidlertid sterkt fra distrikt til distrikt. I Glommen Skogeierforenings område

kunne således alt innmeldt tømmer avsettes, mens det ble en reduksjon på 20 prosent for furu i Mjøsens distrikt, 30 prosent for småfuru i Lågendalen og inntil 35—40 prosent reduksjon også for furu til skur i visse områder av Telemark og Agder.

For utnytting av lauvtrevirke og småvirke er det i 1959 kommet i gang tre nye industribedrifter. Den ene er A/L Vestlandske Treforedlingsfabrikk i Vadheim som skal produsere halvkjemisk masse av lauvtrevirke, og som når virke fra skogreisingsfeltene kommer på markedet, også skal kunne foredle dette. De andre to bedrifter er sponplatefabrikker, hvorav en i Trysil og en på Orkanger. Det er ellers arbeid i gang med planer for nye foredlingsbedrifter, som tar sikte dels på anlegg i områder hvor virkestilgangen for tiden ikke blir utnyttet og dels på å nytte småvirke som de tilstedeværende bedrifter ikke kan bruke i produksjonen.

Rapporten om tømmerdriften pr. 15. november 1959 viser at det var hogd 1 419 196 m³, og at det var 15 523 hoggere i arbeid. Til samme tid i 1958 var det hogd 1 100 445 m³, og det var 12 873 hoggere i arbeid.

Tilgangen av arbeidshjelp i skogbruket har vært tilfredsstillende både for hogst og framdrift, og stort sett også for kulturarbeidene. På grunn av værforholdene var det nedgang i kulturarbeider over Østlandet og Sørlandet. Ellers er disse arbeider utført i stigende omfang, og skogreisingsarbeidet i kyststrøkene ligger svært mange steder langt foran de oppsatte planer.

Mellom organisasjonene av selgere og kjøpere av tømmer ble det i april 1955 inngått en avtale

Tabell 31. Hoggere i arbeid. Etter rapporter fra skogdirektøren.

	1954-55	1955-56	1956-57	1957-58	1958-59	1959-60
Pr. 15. november	14 767	17 250	17 576	15 440	12 873	15 523
» 15. desember.	19 918	22 478	23 057	21 453	18 618	..
» 15. februar	23 514	24 064	24 483	22 334	20 018	..
» 15. mars	23 136	24 099	21 624	21 611	19 995	..
» 15. april	12 025	13 169	10 650	11 122	8 564	..

Tabell 32. Sysselsatte menn i skogbruk og fløting¹. Etter Arbeidsdirektoratets oppgaver over pliktig syketrygdede.

Dato	1954	1955	1956	1957	1958	1959
28. februar	37 300	36 400	38 400	37 300	34 500	29 600
31. mai	21 200	21 100	24 600	23 600	21 500	18 400
31. august	21 900	22 800	25 200	23 200	21 700	19 000
30. november	29 100	32 100	32 000	30 000	26 700	..

¹ Tallene avrundet til nærmeste hundre.

om «Kjøp og salg av tømmer og kubb» for driftssesongene 1955—56 og 1956—57. Avtalen som ble godkjent av Priserådet, ble også gjort gjeldende for 1957—58 og 1958—59. Formålet med avtalen var å søke å få fastsatt tømmerprisene ved frivillige forhandlinger på et så tidlig tidspunkt som mulig, å skape ordnede omsetningsforhold og å fremme rasjonell og billig transport av virket fram til kjøper.

Denne avtale er i 1959 tatt opp til revisjon, og forhandlerne for organisasjonene har i oktober 1959 levert utkast til ny avtale som skal gjelde for driftssesongene 1959—60, 1960—61 og 1961—62. Utkastet går nå til behandling av de enkelte organisasjoner, og i tilfelle enighet oppnås, må avtalen godkjennes av Priserådet.

Utkastet til ny avtale om kjøp og salg av tømmer og kubb bygger på de samme hovedprinsipper som avtalen av 1955. De viktigste endringer er at tidsfristene for avslutning av prisforhandlingene faller bort, og at meglingsinstitusjonen er sløyfet.

Forhandlingene om tømmerprisene for 1958—59 ble meget vanskelige. Ved forhandlingene om prisene for sevgebarket tømmer og kubb i 1958 var det ikke mulig å komme fram til noen avtale. Partene sto så langt fra hverandre at det ikke engang ble forsøkt meglingslik som den inngåtte avtale om prisforhandlingene foreskriver. Prisene for sevgebarket virke ble derfor først fastsatt samtidig med avtalen om årets tømmerpriser. For sevgebarket midtmålt gran ble det da fastsatt et tillegg på 6 prosent til prisen for vanlig midtmålt gran, og for sevgebarket toppmålt tømmer 234 prosent tillegg til grunnpristabellen. Prisene i 1958 for sevgebarket grantømmer blir da kr. 86,00 pr. m³ for midtmålt og kr. 100,20 for toppmålt. I 1957 var tillegget for sevgebarket midtmålt tømmer 10 prosent.

Ved prisforhandlingene om høsten kunne det ikke oppnås enighet under de vanlige forhandlinger. Prisene ble derfor fastsatt ved frivillig voldgift den 23. oktober 1958 for Østlandet og Sørlandet. I det nordafjellske — Trøndelag, Heligeland og Møre og Romsdal — var det begrenset hva bedriftene kunne overta av tømmer, og det ble reist krav om endringer både i priser og leveringsbetingelser. For dette område kom derfor avtale om tømmerprisene først i stand etter midten av januar 1959.

For Østlandet og Sørlandet ble prisene for 1958—59 for midtmålt grantømmer kr. 81,00 pr. m³, for midtmålt furutømmer kr. 70,00 pr. m³ og for skurslip kr. 79,50. For toppmålt gran og furutømmer ble tillegget til grunnpristabellen fastsatt til henholdsvis 215 og 205 prosent, som svarer til kr. 94,50 og kr. 91,50 pr. m³.

I Trøndelagsdistriktet ble prisene for 1958—59 fastsatt til kr. 75,60 for midtmålt gran og

kr. 62,40 for midtmålt furu, og for toppmålt gran og furu et tillegg til grunnpristabellen på henholdsvis 825 og 793 prosent svarende til kr. 86,40 for gran og kr. 83,40 for furu.

Fra 1957—58 til 1958—59 var det for Østlandet og Sørlandet en nedgang i prisene for midtmålt gran og furu på kr. 3,00 og kr. 3,50, og for toppmålt tømmer på kr. 4,50 pr. m³. For midtmålt grantømmer var det således en nedgang på 3,6 prosent, mens det for de andre tømmerslag var mellom 4,5 og 4,8 prosent nedgang.

I Trøndelagsdistriktet var nedgangen fra 1957—58 til 1958—59 for midtmålt tømmer kr. 3,10 for gran og kr. 3,60 for furu, og for toppmålt tømmer kr. 5,50 pr. m³ både for gran og furu. Her var det således ca. 4 prosent nedgang for midtmålt grantømmer og 5,5 til 6 prosent nedgang for andre tømmerslag.

Nedgangen i tømmerprisene fra 1957—58 til 1958—59 var således litt større i Trøndelagsdistriktet enn for Østlandet og Sørlandet.

De fastsatte priser inkluderer en investeringsavgift på 10 prosent.

Ved forhandlingene våren 1959 om prisene for sevgebarket tømmer, viste det seg at det ikke var grunnlag for noen avtale på det tidspunkt. De videre forhandlinger om sevgebarket tømmer ble derfor utsatt til høsten, da årets tømmerpriser for vanlig midtmålt og toppmålt tømmer skulle avtales. Prisene for sevgebarket tømmer 1959 ble uforandret fra 1958, nemlig 6 prosent tillegg til prisen for vanlig midtmålt gran og 234 prosent tillegg til grunnpristabellen for toppmålt gran, svarende til henholdsvis kr. 86,00 og kr. 100,20 pr. m³.

Prisforhandlingene høsten 1959 ble meget langvarige, vesentlig på grunn av krav om endring i prisberegningen for toppmålt tømmer nordafjells. Avtalen om tømmerprisene for 1959—60 ble inngått 22. oktober. Den gikk ut på prolongering av prisene i 1958—59 unntatt for toppmålt grantømmer nordafjells. De fastsatte priser for driftssesongen 1959—60 ble for Østlandet og Sørlandet således for midtmålt gran kr. 81,00 pr. m³ og for midtmålt furu kr. 70,00 pr. m³, for skurslip kr. 79,50 pr. m³, og for toppmålt gran og furu 215 og 205 prosent tillegg til grunnpristabellen som svarer til kr. 94,50 og kr. 91,50 pr. m³. I Trøndelagsdistriktet ble prisene i 1959—60 for midtmålt gran og furu 845 og 680 prosent tillegg til pristabellen, svarende til kr. 75,60 og kr. 62,40 pr. m³. For toppmålt furu ble det 793 prosent tillegg til grunnpristabellen, svarende til kr. 83,40 pr. m³, mens det for toppmålt gran ble fastsatt et tillegg til grunnpristabellen av 626 prosent, pluss et fast tillegg på kr. 17,50 pr. m³, mens dette tillegg for 1958—59 var 825 prosent. Dette gir kr. 85,30 pr. m³ toppmålt gran i 1959—60 mot

Tabell 33. *Utdrag av tariffene for hogst og kjøring.*

	Driftsår			
	1956—57	1957—58	1958—59	1959—60
Vedhogst:				
1-meters reis	kr. 2,80	2,80	2,87	2,87
Bjerk (pr. meterfavn fra rot)	» 36,00	36,00	36,90	36,90
Barved (pr. meterfavn fra rot)	» 31,75	31,75	32,54	32,54
Hogst av merkingstømmer:				
Barket tømmer ¹	kr. pr. m ³ 9,85	9,85	10,10	10,10
tilllegg pr. stokk: rot	øre 53	53	54	54
midt og topp	» 20	20	21	21
Skogkjøring:				
Lunning	kr. pr. m ³ 4,55	4,55	4,66	4,66
På- og avlesning	» » » 2,20	2,20	2,26	2,26
Kjøring pr. km.	» » » 2,45	2,45	2,51	2,51

¹ Siden 1955-56 betales hogst av ubarket sagtømmer midtmålt utenpå bark, med 56 % av lønn for merkingstømmer.

kr. 86,40 i 1958—59, eller en nedgang på ca. 1,3 prosent.

Endringen i beregningen av pristillegget for toppmålt gran i Trøndelagsområdet fra et enkelt høyt prosenttillegg til grunnpristabellen til et lavere prosenttillegg pluss et fast kronebeløp, fører til at stigningen i kroner pr. m³ fra

dimensjon til dimensjon blir mindre etter den nye beregningsmåte enn etter den gamle.

De fastsatte priser inkluderer investeringsavgift, som i likhet med de tre foregående driftsår er satt til 10 prosent av bruttoverdien på vedkommende leveringssted.

Noteringsprisene for ved i 1959 for Trøndelag,

Tabell 34. *Tømmerpriser og driftsutgifter for Østlandet for midtmålstømmer av gran og barket og ubarket toppmålstømmer.¹ Beregnet i kroner pr. m³.*

	1955-56	1956-57 ³	1957-58 ³	1958-59	1959-60
Cellulosestømmer av gran:					
Pris for framdrevet tømmer	75,00	77,40	75,60	72,90	72,90
Driftsutgifter	45,42	48,66	48,60	49,44	49,54
Av dette arbeidslønn ca.	35,52	38,06	37,95	38,77	38,87
Tømmerets rotverdi	29,58	28,74	27,00	23,46	23,36
Driftsutgifter i % av pris	60,1	62,9	64,3	67,8	68,0
Skurtømmer, barket:					
Pris for framdrevet tømmer ²	86,10	89,10	87,75	83,70	83,70
Driftsutgifter	44,93	48,17	48,11	48,94	49,04
Av dette arbeidslønn ca.	34,75	37,28	37,18	37,96	38,06
Tømmerets rotverdi	41,17	40,93	39,64	34,76	34,66
Driftsutgifter i % av pris	52,2	54,1	54,8	58,5	58,6
Skurtømmer, ubarket:					
Pris for framdrevet tømmer ²	80,93	83,75	82,48	78,68	78,68
Driftsutgifter	37,44	40,26	40,11	40,86	40,86
Av dette arbeidslønn ca.	26,90	28,92	28,85	29,44	29,44
Tømmerets rotverdi	43,49	43,49	42,37	37,82	37,82
Driftsutgifter i % av pris	46,3	48,1	48,6	51,9	51,9

¹ Investeringsavgift kommer i tillegg. ² Middelpriis for gran og furu. ³ Tallene er rettet.

Østlandet og deler av Aust-Agder er uforandret fra 1958 med kr. 86,00 pr. favn 60 cm for barved, kr. 70,00 for osp og annen lausved og kr. 110,00 for bjørk og annen hardved.

Ved avtale av 12. april 1958 ble overenskomsten om arbeidslønningene i skogbruket fastsatt for driftsårene 1958—59 og 1959—60. Avtalen har bestemmelse om regulering av lønnsattsene etter levekostnadsindeksen. Som følge av denne regel ble det fra 1. september 1958 gitt tillegg til timelønnssattsene med 3,5 prosent og til akkordsattsene med 2,5 prosent. Da det ikke har vært noen indeksregulering etter 1. september 1958, er tariffønningene i skogbruket i 1959—60 hittil uforandret fra 1958—59.

I overenskomsten mellom Norsk Skog- og Landarbeiderforbund og Skogbrukets Arbeidsgiverforening om arbeidsforhold og lønninger i skogbruket har det siden 1. september 1955 vært inntatt bestemmelse om tilleggsgodtgjørelse til arbeideren under fravær på grunn av bedriftsulykker, utenom ytelsen fra Ulykkestyrgden. Da endring i lov om syketrygd av 2. mars 1956

åpnet adgang til å tegne tilleggsforsikring med rett til dagpenger under sykdom for de enkelte arbeidere, ble det i overenskomsten for skogbruket inntatt bestemmelse om at medlemmer av Skogbrukets Arbeidsgiverforening skal være tilsluttet den fellesforsikring som ble opprettet fra 1. juli 1957, eller ha opprettet egen sykekasse eller annen ordning som er godkjent av hovedorganisasjonene. For medlemsskap i tilleggsforsikringen betaler både arbeider og arbeidsgiver ukentlige premier som graderes i inntektsklasser etter årlig arbeidsinntekt. For vanlige skogsarbeidere blir det regnet med en ukepremie til tilleggsforsikringen på kr. 0,80, og arbeidsgiverens ukepremie er da kr. 1,40.

Fra 1958—59 til 1959—60 blir det således små endringer både i tømmerpriser og driftsutgifter. Under forutsetning av normale driftsforhold kan en derfor regne med at utbyttet pr.m³ framdrevet tømmer i 1959—60 vil bli omtrent som i 1958—59.

På grunnlag av oppgavene over tømmerpriser og tariffoverenskomsten for skogsarbeid er det

Tabell 35. *Bruttoverdi, driftsutgifter og rotverdi for bartretømmer til salg.¹ Mill. kr.*

	1954-55	1955-56	1956-57 ²	1957-58 ²	1958-59*
Bruttoverdi	604,7	732,3	792,4	701,0	632
Driftsutgifter	320,8	383,9	414,7	368,8	340
Av dette arbeidslønn ca.	249,0	296,5	321,0	285,0	264
Rotverdi	283,9	348,4	377,7	332,2	292
Driftsutg. i % av bruttoverdi	53,1	52,4	52,3	52,6	53,8

¹ Investeringsavgift medregnet. ² Tallene er rettet.

Tabell 36. *Totalregnskap for skogbruket. Mill. kroner.*

	1955	1956	1957	1958*	1959*
Levert skogsprodukter i alt	784	938	1 003	897	762
Inntekt av egne investeringsarbeider ..	36	54	66	65	60
Verdi av endring i trekapital og høstkvantum	23	— 4	6	38	74
Bruttoinntekt i alt	843	988	1 075	1 000	896
Kostnader ¹	70	83	85	84	81
Skogbrukets bidrag til nasjonalproduktet (nettoprodukt)	773	905	990	916	815
+ Subsidier	12	14	13	15	14
— Avgifter	3	3	3	3	3
Godtgjøring til arbeid og kapital (faktorinntekt)	782	916	1 000	928	826

¹ Kostnader omfatter leie av hest og redskap, andre varer og tjenester og kapitalslit.

i tabell 34 gjengitt beregninger over de gjennomsnittlige tømmerpriser og driftsutgifter for Østlandet. Forutsetningene for beregningene er nærmere omtalt i «Økonomisk utsyn over året 1949», side 43. Ved beregning av driftsutgiftene er det gått ut fra «vanlige» driftsforhold og midlere driftsvei, og det er regnet med et midlere gang- og vanskelighetstillegg. Videre er det i driftsutgiftene regnet med tillegg for ferie og bevegelige helgedager. Det kan også nevnes at det for alle år er regnet med at utgiftene til administrasjon utgjør 6 prosent av tømmerpris til skogeier etterat investeringsavgiften er fra trukket.

Skogbrukets samlede inntekter og kostnader er tatt inn i tabell 36.

Fiske.

Det samlede fangstresultat.

Arsfangsten i 1959 anslås foreløpig til 1 370 000 tonn. Det er noe mer enn fangstmengden i 1958, som var den laveste siden 1949. Når fangstmengden holdt seg så vidt lav, skyldtes det at utbyttet av vintersildfisket også i 1959 lå betydelig under det gjennomsnittlige utbytte av vintersild i tidligere år. Torskefangsten var om lag som i foregående år. Utbyttet av seifisket var større enn i noe tidligere år, og det samme gjaldt makrellfisket og rekefisket. Videre var det et godt utbytte av brisling. For å skaffe råstoff til sildmjøllindustrien ble fabrikkfisket ved Island, trålsildfisket og tobisfisket i Nordsjøen utvidd, og det ble også tatt opp fiske etter nye sorter som øyepål, strømsild og stavsild.

Tabell 37. Samlet fangstutbytte.

	Mengde i tonn	Verdi i 1000 kr.
Gj.snitt 1946—1950	1 106 206	302 387
Gj.snitt 1951—1955	1 657 645	535 612
1957.....	1 573 892	626 751
1958.....	1 238 851	582 275
1959*.....	1 370 000	665 000

Syssetsetting.

Tallet på fiskere går fortsatt tilbake. I 1958 var det en nedgang på 4 625 personer, slik at det samlede tallet ved utgangen av 1958 var 75 844 fiskere. Av tilbakegangen falt den overveiende del på Nord-Norge, og den var særlig stor for Troms fylke. Ellers var det forholdsvis stor nedgang for Sør-Trøndelag, Sogn og Fjordane og Hordaland. I Møre og Romsdal holdt

tallet på fiskere seg omtrent uforandret. Også i 1959 antar en at tallet på fiskere gikk tilbake. I skreifisket i Lofoten deltok således 9 819 mann i 1959 mot 12 125 mann i 1958 og i vintersildfisket henholdsvis 24 400 mann og 27 800 mann.

Fiskefartøyer.

Det var registrert 40 810 fiskefartøyer med maskin pr. 1. juli 1959. Av disse var 12 692 dekte og 28 118 åpne fiskefartøyer. Tonnasjen er beregnet til 388 409 brutto tonn. Tallet på dekte fartøyer økte med 29 og på åpne båter med 1 254 i forhold til foregående år.

Torskefisket.

L o f o t f i s k e t. Oppsynet var i kraft fra 29. januar til 25. april. Været var usedvanlig stormfullt i februar og begynnelsen av mars. Senere var værforholdene gode. For garn- og linefiskerne ble resultatet likevel tilfredsstillende; særlig hadde de som drev fiske i Øst- og Midt-Lofoten godt utbytte av fisket. Derimot ble juksafisket mye hindret av været, og utbyttet på snøre ble svært dårlig. Sammenliknet med foregående sesong var det en del øking i tallet på fiskere med garn, line og snøre. Når den samlede deltaking gikk ned, skyldtes det at snurpenotfisket falt vekk som følge av forbudet mot bruk av notredskaper under skreifisket i Lofoten. Det samlede utbytte av lofotfisket var 44 177 tonn.

A v a n n e n s k r e i ble det tatt 13 931 tonn i Finnmark, 7 868 tonn i Troms, 13 152 tonn i Nordland utenom lofotfisket, 3 396 tonn i Trøndelag og 7 302 tonn i Møre og Romsdal. Fisket var større enn året før i alle distrikter.

V å r t o r s k e f i s k e t i Finnmark ga et utbytte som var mindre enn rekordfangsten året før, men holdt seg fortsatt på et høyt nivå vesentlig på grunn av større fangster med trål i Øst-Finnmark. Fangstene på garn og line gikk tilbake både i Øst-Finnmark og Vest-Finnmark og utgjorde bare om lag halvparten av fjorårets kvantum. Også deltakingen var mindre. Utbyttet var i alt 52 484 tonn.

Fangsten av a n n e n t o r s k har holdt seg på rundt 118 000 tonn fra og med 1956. I 1959 ventes et omtrent tilsvarende eller noe høyere utbytte.

Sildefisket.

V i n t e r s i l d f i s k e t. Silda kom sent inn til kysten liksom i forrige sesong, og fisket ble derfor av kort varighet. Værforholdene gjorde driften vanskelig for snurpenotfartøyene. Av den grunn fikk snurpenotflåten alt i alt et mindre fangstkvanrum enn garnfartøyene, mens snurperne har brakt i land storparten av fang-

Tabell 38. Skrei og loddetorsk. Bruken av fangsten.

	Total fangst	Av dette brukt til:			Rogn	Lever	Tilvirket damp-tran
		Henging	Salting	Fersk og filet			
	Tonn	Tonn	Tonn	Tonn	Hl	Hl	Hl
Gj.sn. 1935–1939	155 902	68 188	80 218	7 496	58 563	153 342	74 068
Gj.sn. 1951–1955	131 936	54 975	57 708	19 253	46 941	150 558	75 140
1957.....	111 640	61 728	37 412	12 500	35 686	97 011	41 985
1958.....	139 888	87 405	31 731	20 752	40 995	138 187	59 989
1959	142 310	97 224	17 497	27 589	48 404	130 262	56 660

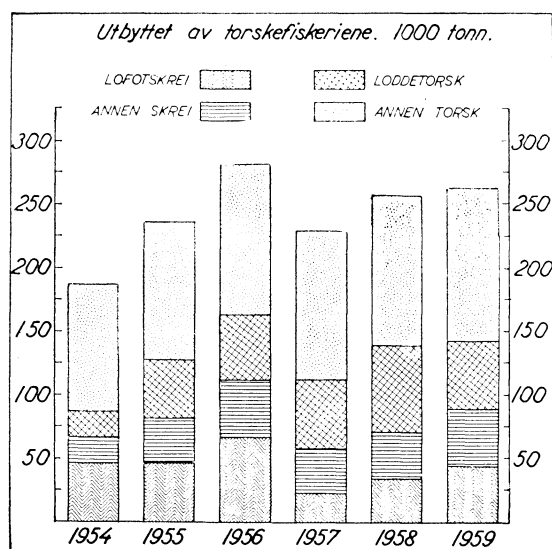

Fig. 22.

sten i tidligere år. Storparten av fangsten, 74 prosent av totalutbyttet, ble tatt i Møre og Romsdal. I de tre siste sesongene har fisket avtatt sterkt sør for Stad, og i Hordaland var fisket denne sesong særs lite. I 1959 ble 24 prosent av fangsten tatt i Sogn og Fjordane, Hordaland og Rogaland sammenliknet med 30 prosent i 1958, 43 prosent i 1957 og 60 prosent i 1956. Under vårsildfisket ble det i 1959 tatt

67 000 hl i Nordland mot 65 000 hl i foregående sesong. Deltakingen i fisket gikk ned med i alt 3 300 mann. Nedgangen gjaldt særlig snurpenot-hjelperne og garnfiskerne og bare i mindre grad fiskere som deltok med snurpenot. Det samlede utbytte av vintersild var 4 476 991 hl.

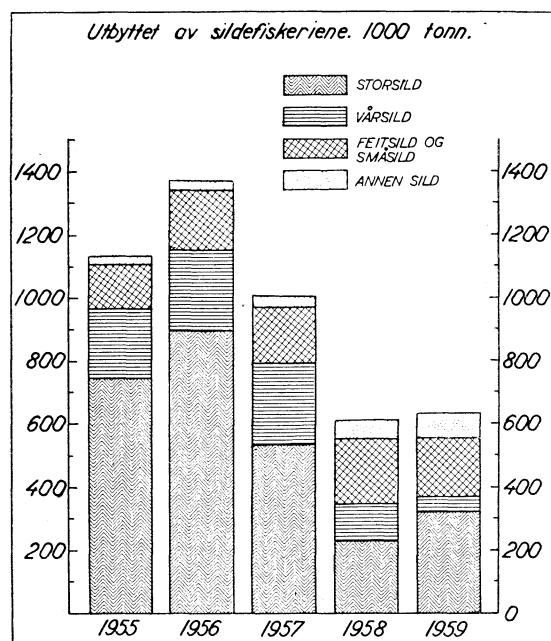

Fig. 23.

Tabell 39. Vintersild. Bruken av fangsten. 1 000 hl.

	Total fangst	Av dette brukt til:					Fersk innenlands
		Fersk eksport	Salting	Mjøl og olje	Hermetikk	Agn	
Gj.sn. 1946–1950	6 473	977	1 037	4 145	163	84	67
Gj.sn. 1951–1955	9 540	868	1 005	7 413	143	60	51
1957.....	8 555	1 143	871	6 290	157	46	48
1958.....	3 713	743	862	1 912	101	50	45
1959.....	4 477	992	862	2 332	172	66	53

Tabell 40. *Fangsten av vintersild fordelt etter redskapenes art. 1000 hl.*

	1957	1958	1959
Snurpenot	4 905	1 871	2 203
Garn	3 600	1 833	2 269
Landnot	50	9	5
I alt....	8 555	3 713	4 477

Feit- og småsildfisket. På Vestlandet var det et godt småsildfiske i tiden mai—juli. I juli tok feitsildfisket seg opp i de samme distriktene. Alt i alt ble sildefisket på Vestlandet bedre enn i 1958. I Møre og Romsdal og Trøndelag falt fisket ut om lag som året før. Høstfisket etter småsild i Nord-Norge tok til sent, men ble meget rikt.

Tabell 41. *Feitsild og småsild. Bruken av fangsten. 1 000 hl.*

	Feitsild		Småsild	
	1958	1959*	1958	1959*
Fersk eksport....	0	3	4	2
Salting.....	19	18	8	8
Mjøl og olje....	464	364	1 358	1 577
Hermetikk	3	12	172	170
Agn	88	80	26	0
Fersk innenlands.	5	10	3	8
I alt.....	579	487	1 571	1 785

Trålsildfisket. En del fangster av trålsild ble brakt i land gjennom hele året. Trålsildfisket i Nordsjøen tok til i midten av juli og ble avsluttet i oktober. Det samlede fangstutbytte ble om lag 16 500 tonn mot 8 187 tonn i 1958. Av fangsten ble bare ca. 700 hl anvendt til salting, av resten gikk det meste til oppmaling og en del til frysing for agn.

Sildefisket ved Island. Deltakingen i dette fiske gikk opp fra 239 fartøyer i 1958 til 262 fartøyer i 1959. Fangstutbyttet av fabriksild var ca. 330 000 hl mot 278 000 hl i 1958. Også en del garnbåter leverte sild til oppmaling i denne sesong. Utbyttet av fisket etter sild til salting ble ca. 215 000 tønner sammenliknet med 230 437 tønner i 1958.

Annet fiske.

Brislingfisket var godt med et utbytte på ca. 650 000 skjepper. Kvantumet var

det største siden 1953. I 1958 ble utbyttet bare 330 388 skjepper.

Loddefisket tok til 7. mars og ble avsluttet i midten av april. Fisket var til dels værhindret, og utbyttet ble 814 090 hl mot 945 194 hl i rekordåret 1958.

I de senere årene har det vært drevet fiske med trål etter flere nye sorter med sikte på leveranse til sildmjølindustrien. Det gjelder tobis (sil), strømsild, stavsil og øyepål. Av disse sortene er hittil bare tobis underlagt et av de lovbeskyttede salgslag. Tobisfisket tok til i 1956, og fangstutbyttet har økt fra 1 435 tonn i det første året til 7 291 tonn tobis i 1959. Fisket etter øyepål tok til i 1959. De første fangster ble levert i mars, og fisket var særlig stort i juni da utbyttet var ca. 4 100 tonn. Ved utgangen av oktober var det levert i alt ca. 17 500 tonn øyepål til sildmjølindustrien. Fangsten av strømsild og stavsil var ca. 400 tonn. Øyepål, strømsild og stavsil tas dels sammen med fangster av sild, og det er trolig at enkelte fangster av disse sortene er kommet med i det oppgitte fangstkvantum av trålsild.

Makrellfisket ga rekordutbytte med en fangst på over 17 000 tonn. Det store utbytte skyldtes for en del at fisket fortsatte utover høsten. Det ble tatt særlig store fangster med snøre. Av fangsten ble en stor del frosset, og det ble også levert mer på innlandet til fersk forbruk. Til oppmaling gikk det mindre enn i 1958.

Tabell 42. *Makrell, pir og gyt omsatt av Norges Makrelllag. Tonn.*

	1958 pr. 1/11	1959 pr. 31/10
Fersk innenlands	3 985	4 215
Fersk eksport	247	986
Filetering	774	299
Frysing	3 917	6 195
Røyking	268	83
Salting.....	754	931
Hermetikk	1 271	737
Førmjøl.....	953	717
Agn	1 109	1 508
Diverse	14	11
I alt....	13 292	15 683

Makrellstørjefisket. De første fangster ble tatt 21. juli på Griptaren. Fisket i juli foregikk for det meste i Norges Råfisklags distrikt og i Hordaland. Senere ble det ikke tatt fangster nordpå, men det var noe fiske i Hordaland og Sogn og Fjordane. Fisket var værhindret i september. Fiskerne la opp i slutten

av måneden, og det ble senere ikke drevet fiske etter størje. Det samlede kvantum var 2 457 tonn mot 3 004 tonn i 1958.

Anvendelsen av fangstene.

Av skrei og loddetorsk ble det i 1959 levert større partier til hending og mindre til salting enn i foregående sesong. Av sei ble det likeledes hengt et betydelig kvantum. Da seien for en del var småfallen, måtte en stor del gå til oppmaling. Også av annen torsk ble det hengt mer enn i 1958.

Av vintersilda gikk det mer enn året før til alle anvendelser utenom til salting. Salteriene fikk tildelt et tilsvarende kvantum vintersild som i 1958. Det mindre fiske av feitsilt, småsild og lodde førte til at tilførslene til sildmjølindustrien ble omtrent som i 1958 til tross for det større utbyttet av vintersild, islandssild og trålsild og det nye industrifisket i Nordsjøen.

Priser.

Av Prisreguleringsfondet for sild ble det til støtte for førstehandsprisen på vintersild i 1959 ytt et tilskott på tilsammen 16 mill. kroner. Den gjennomsnittlige pris til fisker gikk opp fra kr. 21,78 pr. hl vintersild i 1958 til kr. 25,75 pr. hl i 1959, en prisøkning på 18 prosent.

Maksimalprisene for feitsild og småsild til sildmjøl og sildolje ble hevet med gjennomsnittlig kr. 0,80 pr. hl. For feitsild og småsild til annen bruk fastsettes prisene av sildesalgslagene etter forhandlinger med tilvirkerorganisasjonene. Det samme gjelder for brisling. Prisene på brisling var de samme som i 1958, dvs. ved levering til hermetikk kr. 28,00 pr. skjepe for brisling av størrelse 9—11,5 cm og kr. 12,00 pr. skjepe for større brisling, og ved levering til ansjos kr. 30,00 pr. skjepe for brisling i størrelsesgruppen 10—14 cm og kr. 14,00 pr. skjepe for brisling over 14 cm.

Etter at Prisreguleringsfondet for fisk ble oppløst i 1958 har det vært overlatt til de enkelte fiskesalgslag å fastsette prisene til fisker, etter at salgslagene har ført forhandlinger med de forskjellige fiskekjøperorganisasjoner.

På grunn av lave markedspriser for tilvirkede fiskeprodukter ble det stilt et beløp på 25,5 mill. kr. til disposisjon for fiskesalgslagene. Beløpet ble bevilget over statsbudsjettet og skulle nyttes som tilskott til førstehandsprisene på fisk som ble omsatt i tiden 1. februar 1959—31. januar 1960. Tilskottet skulle bare utbetales for torsk, sei, hyse, lange, brosme, pigghå, steinbit og blåkveite som ble brukt til frysing, hending eller salting.

Som et ledd i støtten av torskefisket ble det ytterligere bevilget inntil 7,5 mill. kr. for at de

gjeldende maksimalpriser for fiskeredskaper i torskefisket kunne opprettholdes, og inntil 1 mill. kr. til gjennomføring av agnsubsidiert. Også disse tilskottene gjaldt tiden 1. februar 1959—31. januar 1960.

Under lofotfisket var minsteprisen for sløyd hodekappet torsk over 43 cm 80 øre pr. kg lik som i foregående sesong. Gjennomsnittsprisen til fisker ble 87,5 øre pr. kg. Fra og med 30. mars, da Norges Råfisklags nye minstepriser tok til å gjelde, ble minsteprisen for sløyd torsk med eller uten hode satt opp til 85 øre pr. kg i Lofoten og 79 øre pr. kg i Finnmark. Gjennomsnittsprisen til fisker for loddetorsk ble 79 øre pr. kg som minsteprisen.

Prisbevegelsen i de senere årene for en del fiskesorter går ellers fram av tabell 43.

Tabell 43. *Gjennomsnittspriser i kroner pr. tonn.*

	1956	1957	1958	1959 *
Kveite.....	2 986	3 253	2 993	3 133
Skrei	704	734	840	820
Sei	466	470	529	431
Makrell	604	628	654	662
Makrellstørje	1 668	1 635	1 434	1 614
Pigghå	343	387	363	399

Fiskerinæringens samlede inntekter og utgifter er tatt inn i tabell 44.

Tabell 44. *Totalregnskap for fiske.¹ Mill. kr.*

	Inntekter	Kostnader	Godtgjøring til arbeid og kapital
1955	690	221	469
1956	784	249	535
1957	699	260	439
1958 *....	665	269	396
1959 *....	757	279	478

¹ Tall for selfangsten er inkludert i tabellen.

Selfangst.

Foreløpige oppgaver over selfangsten viser en deltakelse på 66 fartøyer og 1 210 mann i 1959. Tilsvarende tall for foregående år var 66 fartøyer og 1 195 mann.

Opgavene for 1959 omfatter 76 fangstturer, mens det i alt ble innklartert fangst fra 80 turer i 1958. Det ble foretatt 13 turer til feltene ved Newfoundland, 44 turer til Vestisen, 7 til Danmarkssundet og 12 turer til Nord- og Østisen.

Etter de foreløpige oppgavene ble det i 1959 fanget 292 438 dyr mot 260 819 i 1958 og 208 271

i 1957. Spesielt ga fangsten ved Newfoundland godt utbytte i 1959.

Det var gode avsetningsforhold for selfangst-produktene i 1959. Førstehåndsverdien av fangsten er oppgitt til 20,6 mill. kr. mot 17,1 mill. kr. i 1958.

Også i 1959 var det hjelpefartøy til stede under fangsten i Vestisen.

Tabell 45. *Utbyttet av selfangsten.*

	1958	1959
Antall fartøyer	66	66
Besetning	1 195	1 210
Innklarerte fangstturer	80	76
F a n g s t:		
Dyr i alt Stk.	260 866	292 438
Av dette:		
Grønlandssel »	179 105	254 591
Klappmyss »	81 443	36 551
Storkobbe »	178	975
Snadd »	10	193
Isbjørn »	83	128
Kvitfisk.....	47	..
Spekk Tonn	6 320	4 792
Innklareringsverdi 1 000 kr.	17 147	20 560

Hvalfangst.

Den norske hvalfangstflåten besto ved utgangen av 1959 av 9 flytende kokerier på tilsammen 137 860 br.tonn. Her er tatt med det flytende kokeri «Suderøy» på 7 562 br.tonn, som i 1959 ble solgt av hvalfangstselskapet Suderøy til de andre pelagiske hvalfangstselskapene i fellesskap. Dette flytende kokeri ligger i opplag i sesongen 1959—60. Hvalbåtflåten ble i 1959 redusert med 5 eldre båter, hvorav 3 ble solgt til utlandet og 2 ble solgt til opphogging. Videre ble 6 eldre båter solgt til fiske eller hvalfangst på Norskekysten. På den annen side ble det bygd en ny hvalbåt i 1959. Den norske hvalbåtflåten utgjorde etter dette ved utgangen av 1959 113 båter på tilsammen 60 900 br.tonn.

Sammenliknet med hvalbåtflåten ved utgangen av 1953, som besto av 144 båter med en samlet tonnasje på 68 000 br.tonn, er hvalbåtflåten i de senere årene blitt sterkt redusert. Reduksjonen skyldes overgangen til stadig større og mer effektive båter for å oppnå en bedre økonomisk utnytting av hvalbåtmateriellet.

I tabell 46 er vist hvalbåtenes gjennomsnittlige størrelse og maskinstyrke i de senere sesonger, for alle ekspedisjoner og særskilt for norske. Stigningen i hvalbåtenes gjennomsnittlige bruttotonnasje og indikerte hestekrefter har i de to siste sesongene vært særlig stor for de

Tabell 46. *Hvalbåtenes gjennomsnittlige bruttotonnasje og maskinstyrke.*

Sesong	Bruttotonn		Indikerte hestekrefter (I. hk.)	
	Alle eksp.	Norske eksp.	Alle eksp.	Norske eksp.
1953—54....	498	511	1 874	1 902
1954—55....	511	522	1 933	1 928
1955—56....	513	517	1 945	1 904
1956—57....	545	549	2 073	2 000
1957—58....	570	563	2 190	2 034
1958—59....	599	565	2 390	2 041

utenlandske ekspedisjoner. Grunnen til dette er at de japanske og sovjet-russiske ekspedisjoner tok i bruk bortimot 30 nye hvalbåter, mens Norge i samme tidsrom ikke fikk noen nye.

Gjennomsnittstallet for hvalbåter nyttet pr. flytende kokeri gikk, som det framgår av tabell 47, for alle ekspedisjoner ned fra 14,4 i 1952—53 til 11,8 i 1958—59. For de norske ekspedisjonene gikk gjennomsnittstallet i samme tidsrom ned fra 13,6 til 10,3.

Tabell 47. *Gjennomsnittlig hvalbåttall pr. flytende kokeri.*

Sesong	Alle ekspedisjoner	Norske ekspedisjoner
1952—53	14,4	13,6
1953—54	12,1	11,1
1954—55	12,3	11,2
1955—56	13,5	12,2
1956—57	11,3	10,4
1957—58	11,9	10,4
1958—59	11,8	10,3

De norske ekspedisjonene nyttet i alt 93 hvalbåter og alle 9 flytende kokerier i den pelagiske fangst i sesongen 1958—59. På en hvalbåt nær var dette samme fangstapparat som i foregående sesong. Landstasjonen i Husvik Harbour på Sør-Georgia, som ikke var i drift i foregående sesong, gjenopptok driften i sesongen 1958—59 med 7 hvalbåter.

Tallet på nordmenn sysselsatt i Antarktisfangsten 1958—59 var litt høyere enn i foregående sesong. I alt var det sysselsatt 6 817 nordmenn, hvorav på norske ekspedisjoner 4 707, på britiske 1 796 og på den argentinske 314. I foregående sesong var tallet på nordmenn 6 693. Stigningen skyldes først og fremst at landstasjonen i Husvik Harbour kom i fangst igjen i sesongen 1958—59. Av de 6 817 nordmenn som tok del i fangsten i Antarktis i

sesongen 1958—59 var 4 647 eller 68 prosent fra Vestfold fylke.

Tallet på sysselsatte utlendinger i Antarktisfangsten, som i løpet av perioden 1953/54—1957/58 ble nesten fordoblet, gikk ned fra 11 018 mann i sesongen 1957—58 til 10 650 i 1958—59. Nordmennenes prosentvise andel av den totale mannskapsstyrke ble redusert fra 57,5 prosent i sesongen 1953—54 til bare 37,8 prosent i 1957—58, men steg i siste sesong til 39,0. Grunnen til den sterke stigning i tallet på sysselsatte utlendinger er Japans utvidde hvalfangst. Japanernes andel i den totale mannskapsstyrke gikk opp fra 27,0 prosent i 1955—56 til 39,3 prosent i 1956—57 og 47,4 prosent i 1957—58. I siste sesong gikk den ned til 45,9 prosent.

I Antarktisfangsten 1958—59 deltok 6 land med 20 flytende kokerier, 3 landstasjoner og 256 hvalbåter. Dette var 1 landstasjon mer enn i foregående sesong, idet den norske landstasjonen i Husvik Harbour på Sør-Georgia, som ikke var i fangst i sesongen 1957—58, gjenopptok fangsten i 1958—59. Tallet på nyttede hvalbåter i alt var én mindre enn i foregående sesong.

Tabell 48. *Sysselsettingen på hvalfangst-ekspedisjonene.*

Sesong	Nordmenn	Utlendinger	I alt	Nordmenn i pct. av alle
1953-54	7 240	5 351	12 591	57,5
1954-55	7 279	7 003	14 282	51,0
1955-56	7 594	7 474	15 068	50,4
1956-57	7 299	9 208	16 507	44,2
1957-58	6 693	11 018	17 711	37,8
1958-59	6 817	10 650	17 467	39,0

De viktigste bestemmelser som gjaldt for pelagisk hvalfangst i sesongen 1958—59 var følgende:

Fangsttiden for finnhval og seiwhval var fra 7. januar til 7. april, for blåhval fra 1. februar til 7. april.

For knølhval var fangsttiden begrenset til dagene 1. til 4. februar. Det var forbudt å fange knølhval mellom 0° og 60° vest.

Fangsten av bardehval skulle bare finne sted inntil den fastsatte maksimumskvote på 15 000 blåhvalenheter var nådd. (1 blåhvalenhet = 1 blåhval = 2 finnhval = 2½ knølhval = 6 seiwhval.)

Det var forbudt å fange blåhval under 70 fot, finnhval under 57 fot, knølhval under 35 fot, seiwhval under 40 fot og spermhval under 38 fot.

Som i de to foregående sesonger ble bardehvalfangsten i sesongen 1958—59 avsluttet 16. mars og varte således 69 dager for finnhval og 44 dager for blåhval. Fangsten omregnet til blåhvalenheter utgjorde i alt 15 300,8 enheter eller 300,8 blåhvalenheter mer enn den fastsatte maksimumsfangst. I foregående sesong ble fangstknoten overskredet med 351 blåhvalenheter.

I tabell 49 er gitt fangsttallene for de forskjellige arter hval og oljeproduksjonen i Antarktis i de siste 5 sesonger.

Etter tabell 49 gikk tallet på fanget blåhval i Antarktis ned fra 2 176 i sesongen 1954—55 til 1 512 i sesongen 1956—57. Etter en mindre stigning i 1957—58 gikk tallet ytterligere ned til 1 192 i siste sesong. Finnhvalfangsten som er den helt dominerende i Antarktis, viste også en liten nedgang i hver av sesongene 1954/55—1958/59. Til gjengjeld har det vært økt fangst av knølhval og av den mindre verdifulle seiwhval. Seiwhvalfangsten i de tre siste sesonger har vært usedvanlig stor.

Av de 38 890 hval som ble fanget av alle ekspedisjoner i Antarktis i sesongen 1958—59 ble det produsert 1 890 560 fat hvalolje og 262 099 fat spermolje, tilsammen 2 152 659 fat. Dette var en nedgang på 1 006 hval og 164 979 fat olje sammenliknet med foregående sesong.

Tabell 49. *Fanget hval etter art og samlet oljeproduksjon i Antarktis.*

Sesong	Blåhval	Finnhval	Knølhval	Seiwhval	Spermhval	Andre hval	Fanget hval i alt	Oljeproduksjon
								Fat ¹
1954-55....	2 176	28 624	495	569	5 790	—	37 654	2 242 555
1955-56....	1 614	27 958	1 432	560	6 974	42	38 580	2 307 171
1956-57....	1 512	27 757	679	1 692	4 429	46	36 115	2 246 922
1957-58....	1 690	27 473	396	3 309	6 535	493	39 896	2 317 638
1958-59....	1 192	27 128	2 394	2 421	5 652	103	38 890	2 152 659

¹ Fat = 170 kg.

Tabell 50. Samlet fangstutbytte og anvendt materiell.

Sesong og land	Hval fanget	Olje-produksjon	Land-stasjoner	Kokerier	Fangst-båter
1957—58:		Fat			
Norge	13 289	853 810	—	9	94
Storbritannia	7 080	400 705	1	3	45
Nederland ..	1 867	116 497	—	1	14
Japan	11 763	627 849	—	6	68
Sovj.-Samv..	4 037	224 578	—	1	24
Argentina...	1 860	94 199	1	—	12
I alt	39 896	2 317 638	2	20	257
1958—59:					
Norge	14 071	826 037	1	9	100
Storbritannia	5 425	293 660	1	3	44
Nederland ..	2 226	126 488	—	1	12
Japan	12 558	646 130	—	6	69
Sovj.-Samv..	3 687	220 914	—	1	24
Argentina...	923	39 430	1	—	7
I alt	38 890	2 152 659	3	20	256

Nedgangen skyldes en mindre fangst fra Sør-Georgia til tross for at det i denne sesong deltok 3 landstasjoner her, mot 2 i sesongen 1957—58. Videre var det en nedgang i produksjonen på grunn av et lavt oljeutbytte av hvalen i siste sesong. Det gjennomsnittlige oljeutbytte pr. blåhvalenhet i sesongen 1958—59 var 118,0 fat mot 125,1 fat i sesongen 1957—58 og 128,2 fat i sesongen 1956—57.

Det samlede fangstutbytte og anvendte materiell i de to siste sesonger fordelte seg på de deltakende land som vist i tabell 50.

For de norske ekspedisjonene utgjorde olje-produksjonen i Antarktis i sesongen 1958—59 i alt 826 037 fat. Dette var en god del lavere enn produksjonen i de nærmest foregående sesonger, nemlig 27 773 fat lavere enn i sesongen 1957—58 og 178 336 fat lavere enn i sesongen 1956—57. Av den norske oljeproduksjonen i sesongen 1958—59 var 737 683 fat hvalolje og 88 354 fat spermolje.

Norges prosentvise andel av tallet på fanget hval i alt utgjorde i sesongen 1958—59 36,2 prosent mot 33,3 prosent i foregående sesong og 41,6 prosent i sesongen 1956—57. For Norges andel av den samlede oljeproduksjon var de tilsvarende prosenttall henholdsvis 38,4, 36,8 og 44,7.

Den norske hvaloljeproduksjonen i de to siste sesonger fordelte seg med følgende kvanta på de enkelte avtakerland:

	1957—58 Long ton	1958—59 Long ton
Norge	31 568	33 123
Danmark	4 993	7 021
Sverige	3 537	5 018
Belgia	2 120	—
Frankrike	12 121	10 937
Nederland.....	12 460	6 104
Storbritannia		
og N.-Irland	30 573	31 064
Vest-Tyskland	25 012	30 111
I alt	122 384	123 378

Den norske hvaloljen fra sesongen 1958—59 ble solgt til priser som varierte mellom £ 72.10.0 og £ 78.0.0 pr. long ton. Gjennomsnittsprisen ble £ 73.2.4 mot £ 72.0.2 i sesongen 1957—58. Verdien av den norske hvaloljeproduksjonen utgjorde ca. 180 mill. kr. i sesongen 1958—59 mot ca. 176 mill. kr. i foregående sesong.

Den norske spermoljeproduksjonen i de to siste sesonger fordelte seg slik på de enkelte avtakerland:

	1957—58 Long ton	1958—59 Long ton
Norge	8 798	6 959
Frankrike	1 000	504
Nederland.....	5 723	2 683
Storbritannia		
og N.-Irland	201	—
Vest-Tyskland	493	1 000
U.S.A.	4 153	3 701
I alt	20 368	14 847

Gjennomsnittsprisen på spermoljen i siste sesong var £ 50.01.3 mot £ 64.19.9 i sesongen 1957—58. Verdien av den norske spermoljen ble 14,9 mill. kr. i sesongen 1958—59 mot 26,5 mill. kr. i foregående sesong.

Verdien av biproduktene fra sesongen 1958—59 er anslått til 23 mill. kr. Produksjonen utgjorde i alt 11 451 long ton mot bare 7 272 long ton i sesongen 1957—58.

I de to siste sesonger produserte de norske ekspedisjonene i Antarktis følgende kvanta av de forskjellige biprodukter:

	1957—58 Long ton	1958—59 Long ton
Kjøtt- og beinmjøl	5 099	9 609
Hvalkjøttekstrakt	178	399
Hvalkjøtt	401	1 375
Lever.....	57	25
Leverolje	47	40
Flytende førstoffer	1 486	—
Andre produkter.....	4	3

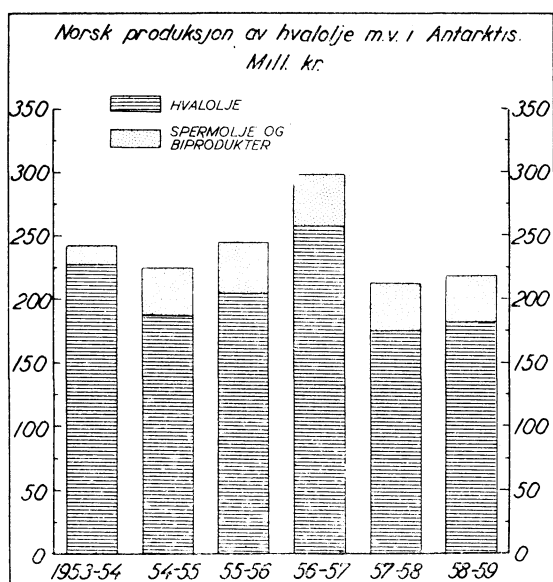

Fig. 24.

Den store produksjon av mjøl skyldes først og fremst at landstasjonen i Husvik Harbour var i drift igjen i sesongen 1958—59.

Den samlede verdi av den norske produksjon av hvalolje, spermolje og biprodukter i sesongen 1958—59 utgjorde etter dette ca. 218 mill. kr. I foregående sesong var totalverdien ca. 214 mill. kr. og i sesongen 1956—57 ca. 298 mill. kr.

Lønnsinntekten for nordmenn sysselsatt på utenlandske ekspedisjoner i Antarktis i sesongen 1958—59 er beregnet til ca. 29 mill. kr.

Sesongen 1959—60.

For å komme fram til en fangstordning for den nye pelagiske Antarktissesong 1959—60 har det siden høsten 1958 vært holdt en rekke konferanser mellom representanter for regjeringene i de land som har pelagiske ekspedisjoner i Antarktis. Forhandlingene kom i gang fordi Sovjet-Samveldet planla å utvide sin fangstflåte med 4 ekspedisjoner. For å komme til en ordning med Sovjet-Samveldet tok en norsk delegasjon opp forhandlinger i Moskva i oktober 1958. Dette førte til et møte i London mellom regjeringsdelegasjoner for de 5 land som driver pelagisk hvalfangst i Antarktis. Møtet endte med en tilråding om vedtakelse av en overenskomst gjeldende for 7 år. I denne periode skulle Sovjet-Samveldet binde seg til ikke å sette inn mer enn 3 flytende kokerier i tillegg til flytende kokeri «Slava». Den årlige tillatte fangst skulle fordeles med 20 prosent på Sovjet-Samveldet og 80 prosent på de andre 4 land. Da enkelte av disse 4 land forlangte en meget stor andel av de 80

prosent, måtte det forutses vanskeligheter når forhandlinger om kvotefordeling skulle ta til. For å tilskynde at en overenskomst kom i stand og for å stå fritt hvis dette ikke lyktes, besluttet den norske regjering å si opp Den Internasjonale Hvalfangstkonvensjon, med forbehold om at utmeldingen ville bli trukket tilbake hvis man kom fram til enighet innen 30. juni 1959. Senere sendte også Nederland og Japan beskjed om utmelding. Det ble holdt en rekke konferanser i første halvår 1959, men det ble ikke oppnådd enighet om fordeling, og Norges utmelding ble derfor effektiv fra og med 1. juli 1959. Også Nederland opprettholdt sin utmelding, mens Japan trakk sin utmelding tilbake.

I det siste Kommisjonsmøte som Norge deltok i, erklærte den norske kommisjonær at Norge, selv om landet sto utenfor Konvensjonen, ville overholde alle dens bestemmelser bortsett fra at maksimumsgrensen for fangsten var sprengt.

For å holde fangsten innenfor en viss ramme til beskyttelse av hvalbestanden, ga Norge beskjed til de andre 3 land om at den norske fangst ville bli begrenset til 5 800 blåhvalenheter i 1959—60 — svarende til siste sesongs fangst, forutsatt at de 3 andre land ville gå til en tilsvarende begrensning. Japan har sagt fra at det vil begrense fangsten for sine 6 ekspedisjoner til fjorårets fangst — 5 000 enheter. Storbritannia vil for sine 3 ekspedisjoner sette fangsten til 2 500 enheter. Dette ligger over fangsten i 1958—59, men denne sesong var meget uheldig for britene. Den nederlandske ekspedisjon kan fange 1 200 enheter, som er et langt større tall enn den har hatt noen gang tidligere. Sovjet-Samveldet deltar i kommende sesong med 2 ekspedisjoner, nemlig foruten «Slava», den nye ekspedisjon «Sovietskaya Ukraina». Settes den Sovjet-russiske fangst til 3 000 enheter, vil totalfangsten utgjøre 17 500 blåhvalenheter mot 15 000 blåhvalenheter i foregående sesong.

De norske selskaper som i sesongen 1959—60 skal fange med pelagiske ekspedisjoner i Antarktis, har inngått en avtale som går ut på at 5 400 enheter skal fordeles med faste kvoter på hver enkelt ekspedisjon, slik at 2 ekspedisjoner får 585 enheter og de andre 705 enheter hver. De resterende 400 enheter skal det konkurreres om. Videre er det avtalt at 2 ekspedisjoner ikke skal bruke mer enn 8 hvalbåter og de andre 9 hvalbåter hver. Dermed vil Norge i kommende sesong bruke 8 flytende kokerier med tilsammen 70 hvalbåter i den pelagiske fangst, mot 9 flytende kokerier og 93 hvalbåter i sesongen 1958—59. Hertil kommer landstasjonen i Husvik Harbour på Sør-Georgia, som fanger med 7 hvalbåter.

De utenlandske ekspedisjoner vil antakelig bruke følgende fangstmateriell i sesongen 1959—60:

	Flytende kokerier	Land- stasjoner	Hval- båter ¹
Storbritannia ...	3	1	38 (44)
Nederland.....	1	—	12 (12)
Japan	6	—	69 (69)
Sovjet-Samveldet	2	—	32 (24)
Argentina	—	1	7 (7)
Tilsammen	12	2	158 (156)

¹ Tallene i parentes gjelder foregående sesong.

Etter dette vil det i Antarktisingsten 1959—60 alt i alt bli brukt 20 flytende kokerier og 3 landstasjoner — som i foregående sesong, mens tallet på hvalbåter vil bli ca. 235 mot 256 i foregående sesong.

Åpningsdagen for fangst av finnhval og sei-hval i sesongen 1959—60 blir den 28. desember mot 7. januar i de foregående sesonger. For blåhval blir åpningsdagen i likhet med tidligere 1. februar. Sesongen for fangst av knølhval er forandret fra 1.—4. februar til 20., 21., 22. og 23. januar.

Hvalfangsten fra de 3 landstasjonene på Sør-Georgia omfattes ikke av kvoteordningen. De har en fangsttid fra 1. oktober til 31. mars og kan i denne tid fange et ubegrenset antall hval.

Hvalfangstens samlede inntekter og utgifter er tatt inn i tabell 51.

Tabell 51. *Totalregnskap for hvalfangsten.*
Mill. kr.

År	Inntekter	Kostnader	Godtgjøring til arbeid og kapital
1955	264	170	94
1956	284	177	107
1957	342	190	152
1958*	255	176	79
1959*	253	184	69

Gruvedrift, industri og kraftforsyning.

I 1959 var produksjonen i disse næringene vel 4 prosent større enn i 1958. Produksjonsøkningen henger blant annet sammen med at etter-spørselen etter flere av våre viktige eksport-varer har tatt seg godt opp etter den internasjonale nedgangskonjunkturen i 1958, samtidig som produksjonskapasiteten er økt i enkelte grener av eksportindustrien, f. eks. ved aluminiumsverkene. Stigende innenlandsk konsum har stimulert til økt produksjon av blant annet tekstiler, klær og skotøy. Ved sildoljefabrikken og hermetikkfabrikkene var råstoff-tilgangen bedre i 1959 enn året før.

En bør være merksam på at produksjonsindeksen ikke gir et absolutt pålitelig uttrykk for endringene i produksjonsvolumet. Indekstallet for jern- og metallindustrien som har vel femteparten av industriens samlede produksjon, beregnes for en vesentlig del på grunnlag av oppgaver over utførte timeverk. Dersom produksjonen pr. timeverk i denne gruppen har vært større i 1959 enn i 1958, vil produksjonsøkningen i industrien være større enn produksjonsindeksen viser. Det omvendte vil være tilfelle om produktiviteten har gått ned fra 1958. Det foreligger ingen sikre oppgaver over produktivitetutviklingen i jern- og metallindustrien, men en anser det for trolig at produktiviteten har gått noe opp.

Når dette skrives, foreligger ennå ikke produksjonstall for de to siste måneder av 1959, og det er uvisst om produksjonen fortsatt vil ligge like høyt over foregående års produksjon som i januar—oktober. En må ta i betraktning at industriproduksjonen var på vei oppover igjen allerede høsten 1958, og at den vanskelige kraftsituasjonen kan redusere produksjonsvolumet i enkelte industrigrupper. Stigningstakten i produksjonsoppgangen var imidlertid fortsatt økende i høstmånedene, og erfaring tyder på at for industrien under ett, vil kraftmangelen ikke gi noen særlig virkning på produksjonen før i vårmånedene. Alt i alt regner Byrået derfor med at den samlede industriproduksjonen var minst 4 prosent større i 1959 enn året før.

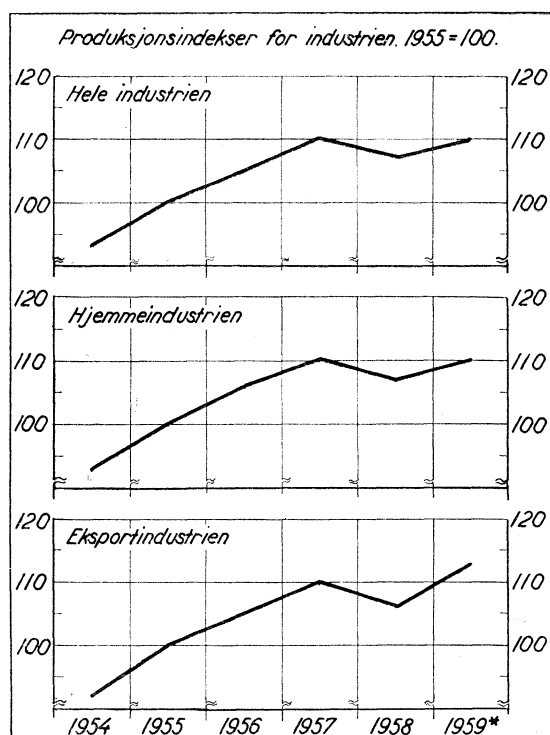

Fig. 25.

Tallet på sysselsatte lønnstakere i industrien i alt var i gjennomsnitt for året om lag 1 prosent lavere i 1959 enn året før. I annet halvår lå imidlertid sysselsettingen litt høyere i 1959 enn i 1958.

Ser vi på de kvartalsvise endringene i produksjonsindeksen for hele industrien, finner vi at produksjonsoppgangen tok til i fjerde kvartal 1958. I første kvartal 1959 gikk produksjonen ned igjen i forhold til første kvartal 1958, men dette skyldes utelukkende at påsken falt i mars i 1959 og i april året før. Produksjonen i de fire første månedene av 1959 var 2,3 prosent, i mai—juni 4,4 prosent og i tredje kvartal 6,2 prosent større enn i tilsvarende periode i 1958. Disse tallene viser at det etter hvert er blitt større kraft i produksjonsstigningen.

For hele året under ett var økingen i produksjonsvolumet større for eksportindustrien enn for hjemmeindustrien. Gjennomsnittet av den månedlige produksjonsindeksen for tidsrommet januar—oktober gikk opp med 7,6 prosent for eksportindustrien og 3,0 prosent for hjemmeindustrien. Men nedgangen i produksjonen fra 1957 til 1958 var også noe større for eksportindustrien enn for hjemmeindustrien.

Produksjonsøkningen fra 1958 til 1959 i eksportindustrien var 7,0 prosent for perioden januar—april, 9,4 prosent for mai—juni og 7,8 prosent for juli—september. I forhold til 1957 viser imidlertid januar—april en nedgang på 1,7 prosent, mens mai—juni og juli—september viser en øking på henholdsvis 1,1 og 7,1 prosent.

Innen eksportindustrien var produksjonsøkningen størst for hermetikkfabrikkene, papirfabrikkene, sildoljefabrikkene, aluminiumsverkene og ferrolegeringsverkene. For sildoljefabrikkene og ferrolegeringsverkene var produksjonen likevel vesentlig mindre i 1959 enn i 1957.

Gjennomsnittlige indekstall for hjemmeindustrien viser en øking i 1959 i forhold til 1958 på 0,8 prosent i januar—april, 2,8 prosent i mai—juni og 5,7 prosent i tredje kvartal. Flere av de viktigste gruppene i hjemmeindustrien, bl. a. tekstilindustri, bekledningsindustri og jord- og steinvareindustri, hadde en tilsvarende stigende takt i produksjonsøkningen.

Produksjonsøkningen i hjemmeindustrien på 3,0 prosent fra januar—oktober 1958 til samme periode i 1959, skyldes i sin helhet konsumvareindustrien som økte produksjonen med 5,8 prosent. Det er særlig tekstil- og bekledningsindustrien som trekker gjennomsnittstallet oppover. For investeringsvareindustrien var det gjennomsnittlige indekstallet for januar—oktober om lag det samme i 1959 som året før. Investeringsvareindustrien omfatter imidlertid det meste av jern- og metallvareindustrien, og som tidligere nevnt, er indekstallene for denne

gruppen usikre fordi de for en stor del beregnes på grunnlag av oppgaver over utførte timeverk. Det gjennomsnittlige indekstallet for jern- og

Tabell 52. *Månedlig produksjonsindeks. Gjennomsnitt av de månedlige indekstall. 1955 = 100.*

	Jan.— okt. 1957	Jan.— okt. 1958	Jan.— okt. 1959
Hele industrien	110	106	110
Bryting av kull og malm	110	110	107
Nærings- og nytelses- middelindustri i alt ..	107	107	111
Av dette: Hermetikk- fabrikker	97	84	101
Tekstilindustri	110	92	107
Bekledningsindustri i alt	112	102	114
Av dette: Skotøy- fabrikker	112	108	115
Trevare- og møbelindustri	104	93	94
Treforedlingsindustri i alt	107	103	113
Av dette: Papirfabrik- ker	108	105	116
Kjemisk industri i alt ..	107	96	104
Av dette: Kjemisk grunnindustri	109	103	113
Jord- og steinvareindustri	109	111	119
Primær jern- og metall- industri	130	132	149
Annen jern- og metall- industri	108	106	102
Andre industrier	105	102	101
Gass- og elektrisitetsverk	111	117	124
Eksportindustri	110	105	113
Hjemmeindustri i alt ...	109	106	110
Av dette: Konsumvare- industri	109	106	112
» » Investerings- vareindustri	110	107	107

Tabell 53. *Prosentvis endring i den månedlige produksjonsindeks.*

	Hele indu- strien	Eks- port- indu- strien	Hjem- me- indu- strien
1957—1958	— 2,4	— 3,6	— 2,0
1958—1959	4,0	7,8	2,8
1. kv. 1957 — 1. kv. 1958	— 3,6	— 9,1	— 1,7
2. kv. 1957 — 2. kv. 1958	— 3,4	— 6,6	— 2,3
3. kv. 1957 — 3. kv. 1958	— 3,7	— 0,6	— 4,7
4. kv. 1957 — 4. kv. 1958	0,8	1,7	0,6
1. kv. 1958 — 1. kv. 1959	— 2,4	2,6	— 4,0
2. kv. 1958 — 2. kv. 1959	8,8	13,4	7,2
3. kv. 1958 — 3. kv. 1959	6,2	7,8	5,7

metallvareindustrien for de 10 første månedene av året gikk ned med 4,4 prosent fra 1958 til 1959, mens tallet for bl. a. maling- og lakkfabrikker og rujerns-, stål- og valseverk viser sterk øking.

Produksjonsutviklingen i enkelte industrigrupper.

Avsetningsforholdene for kull fra de norske gruvene på Svalbard var dårlige også i 1959, og produksjonen utgjorde bare om lag 275 000 tonn mot 292 000 tonn i 1958 og 384 000 tonn i 1957. I driftssesongen 1959—60 blir produksjonen litt større enn i foregående sesong.

Malmproduksjonen viste alt i alt små endringer fra 1958 til 1959. Produksjonen av jernmalm var 1,7 mill. tonn, dvs. om lag like stor som de to foregående år. I de 10 første månedene av 1959 ble det skipet 0,81 mill. tonn mot 1,02 mill. tonn i samme periode året før.

For svovelkis er avsetningsforholdene fortsatt svært dårlige, dels fordi eksporten til Øst-Europa har stoppet helt opp og dels som følge av sterkere konkurranse på svovelmarkedet. Produksjonen i 1959 var om lag 740 000 tonn. Dette er 45 000 tonn mindre enn i 1958 og 105 000 tonn mindre enn i 1957.

Produksjonen av sink- og blykonsentrat gikk opp fra 20 000 tonn i 1958 til 23 000 tonn i 1959, mens produksjonen av koppermalm og -konsentrat gikk ned fra 30 000 tonn til 28 000 tonn.

I nærings- og nytelsesmiddelindustrien sett under ett var produksjonen i 1959 4 prosent større enn i 1958 og 1 prosent større enn i 1957. Ved hermetikfabrikkene økte produksjonen meget sterkt det siste året. Tilgangen på brisling var bedre enn i noe år siden 1953 på grunn av et rikt høstfiske, og til utgangen av november 1959 var det pakket 670 000 kasser brislinghermetikk mot 310 000 kasser til samme tid året før. Også av vintersild til kippersproduksjon fikk hermetikfabrikkene tilført større kvanta enn på flere år. Det ble pakket 145 000 hl mot 88 000 hl i 1958 og 135 000 hl i 1957. Produksjonen av småsildhermetikk var derimot vesentlig mindre enn de to foregående år. Til utgangen av november var det pakket om lag 500 000 kasser eller vel 65 prosent av kvantumet til samme tid i 1958 og 1957.

Produksjonen av mineralvann, sjokolade og meieriprodukter viste også oppgang fra 1958, mens bl. a. margarinproduksjonen gikk litt ned.

I tekstilindustrien økte produksjonen med 15 prosent fra 1958 til 1959. Ordretilgangen var vesentlig bedre i 1959 enn året før blant annet på grunn av større forbruk av

metervarer i konfeksjonsfabrikkene. Men produksjonsstigningen må også ses på bakgrunn av at produksjonen i 1958 var mindre enn forbruket, fordi en vesentlig del av dette ble dekket ved reduksjon av de store lagerbeholdningene som i løpet av 1957 var lagt opp både hos produsenter og omsetningsledd.

Produksjonsøkningen fra 1958 til 1959 var størst for de gruppene som viste størst nedgang fra 1957 til 1958. Ullvarefabrikkene økte produksjonen med 25 prosent og trikotasje- og trikotasjefabrikkene med 20 prosent. Ved bomullsvarefabrikkene var produksjonsøkningen 5 prosent.

I bekledningsindustrien gikk produksjonen opp med 12 prosent fra 1958 til 1959 og kom dermed over produksjonsnivået for 1957. Detaljomsetningen av klær og skotøy som målt i volum gikk ned med anslagsvis 2 prosent fra 1957 til 1958, økte igjen i 1959 med om lag 7 prosent.

Innen bekledningsindustrien var produksjonsøkningen størst for konfeksjonsfabrikkene med 13 prosent. For skofabrikkene var økingen 6 prosent.

For treforedlingsindustrien var avsetningsforholdene noe bedre i 1959 enn året før. Dette gjelder særlig papir-, papp- og kartongfabrikkene, som økte produksjonen fra 640 000 tonn i 1958 til om lag 720 000 tonn i 1959. Etterspørselen etter papir og papp var mindre god i begynnelsen av 1959, men tok seg godt opp i løpet av sommer- og høstmånedene. Gjennomsnittsprisene var imidlertid lavere enn på flere år. Moderniserings- og ombyggingsarbeider har økt papirfabrikkenes kapasitet til vel 800 000 tonn papir, papp og kartong pr. år. Eksporten i månedene januar—oktober 1959 utgjorde 371 000 tonn til en verdi av 459,4 mill. kr. mot 321 000 tonn og en verdi av 425,6 mill. kr. i samme tidsrom året før.

Produksjonen av cellulose gikk siste år opp med 6—7 prosent og ventes å bli om lag 680 000 tonn i 1959 mot 638 000 tonn året før og 700 000 tonn i 1957. Produksjonsøkningen har i sin helhet gått til økt forbruk ved papirfabrikkene.

Ved tremassefabrikkene gikk produksjonen opp fra 645 000 tonn i 1958 til om lag 700 000 tonn i 1959. Eksporten har økt noe, og prisene har stort sett holdt seg på nivået fra høsten 1958.

I kjemisk industri i alt var produksjonen 9 prosent større i 1959 enn foregående år, men litt mindre enn i 1957.

Produksjonen av nitrogenprodukter økte med 7 prosent i 1959. I de 10 første månedene av året ble det ved Norsk Hydro's bedrifter produsert kalksalpeter m. v. med et innhold av nitrogen på 202 000 tonn i 1959 mot 189 000 tonn året før. Primærproduksjonen av am-

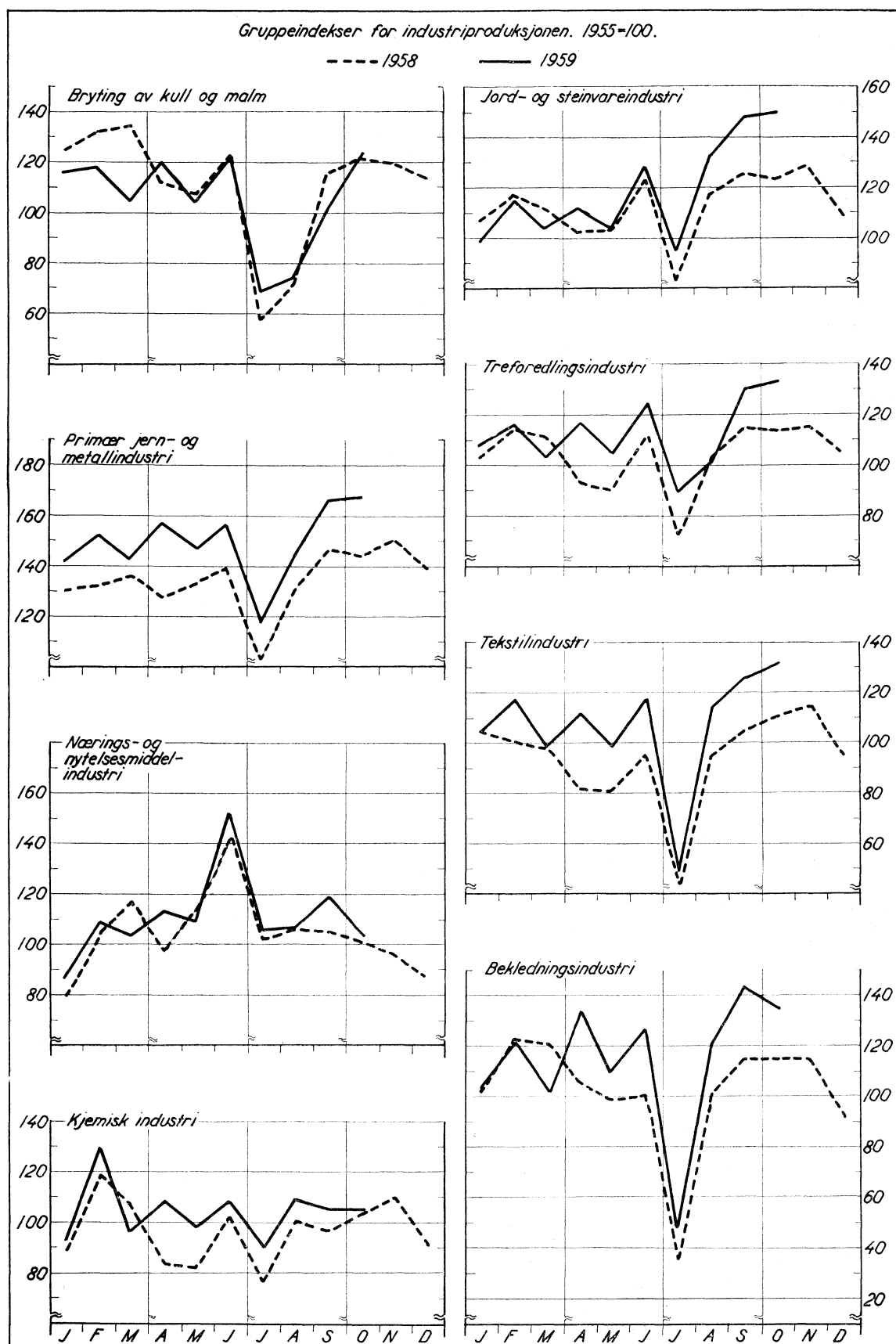

Fig. 26.

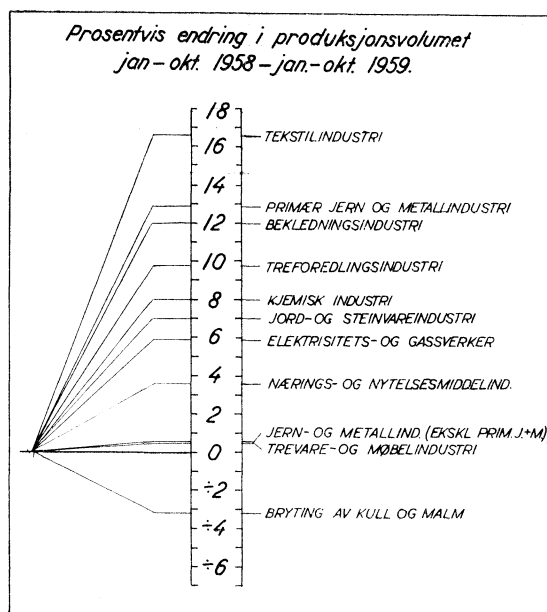

Fig. 27.

moniakk ble redusert i høstmånedene på grunn av dårlig magasinfylling ved Norsk Hydro's kraftanlegg i Sør-Norge. Det er imidlertid blitt importert relativt store kvanta ammoniakk slik at produksjonen av ferdigvarer holdes oppe. Avsetningsforholdene for nitrogenprodukter var stort sett gode også i 1959. En vesentlig del av Norsk Hydro's nitrogenproduksjon i driftsåret 1959—60 ble forhåndssolgt sommeren 1959.

Produksjonen av karbid økte fra 63 000 tonn i 1958 til 65 000 tonn i 1959. Norsk Hydro's nye karbidfabrikk har vært i drift siden våren 1958. Cyanamidproduksjonen gikk sterkt ned i 1959. Eksporten av karbid i perioden januar—oktober utgjorde 50 600 tonn i 1959 mot 48 600 tonn året før.

Produksjonen ved sildoljefabrikken gikk opp med 13 prosent fra 1958 til 1959. Vintersildfisket var noe bedre enn i 1958, men vesentlig dårligere enn tidligere år. Produksjonen ventes å bli 110 000 tonn sildmjøl og 40 000 tonn olje i 1959 mot 100 000 tonn mjøl og 34 000 tonn olje året før. Eksporten av sildmjøl i de 10 første månedene av året gikk ned fra 74 000 tonn til en verdi av 85,0 mill. kr. i 1958 til 64 000 tonn og en verdi av 79,4 mill. kr. i 1959. Lagrene av sildmjøl gikk opp fra 23 000 tonn pr. 1. juli 1958 til 31 000 tonn pr. 1. juli 1959.

Ved olje- og fettraffineriene gikk produksjonen ned med 8—10 prosent fra 1958 til 1959. Eksporten av herdet fett i tidsrommet januar—oktober utgjorde 45 000 tonn i 1959. Dette er om lag 5 000 tonn mer enn året før.

Maling og lakk-fabrikkenes produksjon økte med 25 prosent fra 1958 til 1959.

I jord- og steinvarerindustrien under ett økte produksjonen med 7 prosent i 1959. Ved sementfabrikkene gikk produksjonen opp fra 1 033 000 tonn i 1958 til 1 100 000 tonn i 1959.

I primær jern- og metallindustri sett under ett var produksjonen i 1959 om lag 12 prosent større enn året før og 13 prosent større enn i 1957. For de fleste metaller har markedsforholdene vært bedre enn i 1958.

Ved ferrolegeringsverkene økte produksjonen av ferrosilicium (beregnet 45 % basis) med 7 prosent til 120 000 tonn og produksjonen av andre ferrolegeringer med 12 prosent til 150 000 tonn. Etterspørselen var liten i 1958, men tok seg godt opp i løpet av 1959. Prisene ligger imidlertid fortsatt på et lavt nivå. Innskrenkninger i kraftleveransene på Østlandet vil antakelig redusere produksjonen noe i vinterhalvåret 1959—60.

Råjern-, stål- og valseverkene økte produksjonen med i alt 17—18 prosent fra 1958 til 1959. Produksjonen av råjern gikk opp med 25 prosent til 325 000 tonn og produksjonen av råstål med 8 prosent til 395 000 tonn. Prisene og avsetningsforholdene ellers var bedre i 1959 enn året før. I 1960 ventes råjernproduksjonen å komme opp i 365 000 tonn.

Ved aluminiumsverkene økte produksjonen fra 122 000 tonn i 1958 til 145 000 tonn i 1959. I 1957 var produksjonen 104 000 tonn. Etterspørselen etter aluminium på verdensmarkedet har tatt seg opp etter svikten i 1958, men prisene lå fortsatt relativt lavt høsten 1959.

Produksjonskapasiteten ved aluminiumsverkene vil fortsette å stige i årene framover. Det er nå vedtatt planer om utbygging som i 1963 vil bringe kapasiteten opp i 225 000 tonn pr. år. I 1960 ventes produksjonen å bli over 180 000 tonn.

For jern- og metallindustrien ellers gikk produksjonsindeksen for tidsrommet januar—oktober ned fra 106 i 1958 til 102 i 1959. Som tidligere nevnt er månedsindeksen for de fleste grupper innen jern- og metallindustrien rene timeverksindekser. En har foreløpig ingen holdepunkter for å avgjøre om produksjonen pr. timeverk har gått opp eller ned, men en holder det for mest trolig at produktiviteten har gått noe opp og at produksjonsnedgangen ikke har vært så stor som nedgangen i månedsindeksen.

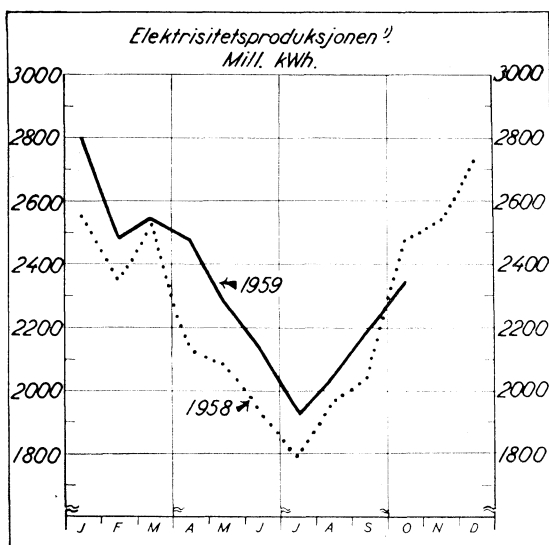
I transportmiddelindustrien (ekskl. bilverksteder) gikk timeverkstallet ned med 9 prosent fra 1958 til 1959. I skipsindustrien har tilgangen på reparasjonsarbeider og

nybyggingskontrakter vært dårlig. De fleste verftene er imidlertid dekket med nybyggingskontrakter ennå en tid, og leveringen av tonnasje var litt større i 1959 enn året før, da det ble levert 255 000 br.reg.tonn.

I elektroteknisk industri var produksjonen av elektrotekniske forbruksapparater noe mindre enn i 1958. Produksjonen av elektrotekniske investeringsvarer holdt seg godt oppe.

Elektrisitetsverker.

Elektrisitetsproduksjonen vil etter foreløpige beregninger bli om lag 29 000 mill. kWh i 1959. Dette er en øking på 1 500 mill. kWh eller 5,5 prosent fra 1958. Stigningen er noe mindre enn i forrige år, da den var 6,4 prosent.

1/ VED ELEKTRISITETSVERK PÅ 1000 KW OG OVER.

Fig. 28.

Tabell 54. *Elektrisitetsproduksjonen ved verker på 1 000 kW og over.*

Område	Januar–september mill. kWh		Stigning pct.
	1958	1959	
Østlandet	9 627	10 133	5,3
Sørlandet	1 258	1 293	2,8
Vestlandet	5 618	5 986	6,6
Trøndelag	845	979	15,9
Nord-Norge	2 086	2 489	19,3
Hele landet	19 434	20 880	7,4

I de tre første kvartaler av 1959 var produksjonen i hele landet under ett 1 446 mill. kWh eller 7,4 prosent større enn i tilsvarende tids-

rom 1958. Av økingen hadde Østlandet 506 mill., Nord-Norge 403 mill. og Vestlandet 368 mill. kWh.

Pr. 30. september 1959 hadde Østlandsmagasinenene en samlet energibeholdning på 4 990 mill. kWh eller hele 21,8 prosent mindre enn til samme tid året før. For landet ellers var energibeholdningen 5,6 prosent mindre enn i 1958.

Tabell 55. *Reguleringsmagasinenes energibeholdning pr. 30. september. Mill. kWh.*

	Østlands- området	Landet ellers	I alt
1955	4 305	4 954	9 259
1956	4 473	4 722	9 195
1957	5 601	5 617	11 218
1958	6 382	6 237	12 619
1959	4 990	5 889	10 879

På Østlandet, som i alminnelighet har over halvparten av landets samlede elektrisitetsproduksjon, var vannforholdene svært skiftende i 1959. På grunn av god vannfylling i magasinene høsten 1958 var forholdene svært bra i begynnelsen av året, til tross for lite snø i fjellet. Den usedvanlig tørre sommeren og høsten førte imidlertid til stor svikt i tilsiget, og magasinene var i oktober bare omtrent halvfulle. Nedbøren i november økte vannføringen i elvene og reduserte uttappingen fra magasinene. Ved utgangen av november var fyllingsgraden for magasinene på Østlandet bare 66 prosent mot 88 prosent i 1958, men tilsiget til magasinene var relativt bra.

For landet ellers, unntatt Sørlandet, var det jamt gode vannforhold hele året. Fyllingsgraden ved utgangen av november var likevel noe dårligere enn vanlig på Vestlandet, men relativt bra nordenfjells. Således hadde både Glomfjord — hvor forholdene vanligvis ikke er så bra — og Røssåga meget store beholdninger. På Sørlandet var vannsituasjonen svært dårlig hele sommeren og utover høsten, men bedret seg vesentlig i november. Magasinfyllingen i november var varierende og totalt sett under middels.

Den utbygde vannkraft ved lavvannføring og 75–80 prosent effekt (årgangskraften) var ved utgangen av 1958 kommet opp i 3,21 mill. kW. Dette tallet vil sannsynligvis øke med om lag 230 000 kW i løpet av 1959. Økingen faller vesentlig på storanleggene Øvre Vinstra (60 000 kW), Fortun (50 000 kW), Hemsil II (40 000 kW), Hemsil I (27 000 kW) og Aunfossen (19 000 kW).

I siste femårsperiode (1955–1959) har det vært en gjennomsnittlig tilgang på utbygd vannkraft på 202 000 kW årgangskraft pr. år.

Dette er 85 prosent mer enn i femårsperioden 1950—1954, da det var en gjennomsnittlig årlig utbygging på 109 000 kW. Til sammenlikning kan nevnes at det i femårsperioden 1935—1939 bare ble utbygd 16 000 kW pr. år.

Inntektsutviklingen.

De samlede inntekter og utgifter i gruvedrift, industri og kraftforsyning er tatt inn i tabell 56.

Tabell 56. *Totalregnskap for gruvedrift, industri og kraftforsyning. Mill. kr.*

	Inntekt	Kostnader	Godtgjøring til arbeid og kapital
1955	19 181	12 835	6 346
1956	21 049	14 113	6 936
1957	22 186	15 019	7 167
1958	21 816	14 675	7 141
1959	22 813	15 374	7 439

Bygge- og anleggsvirksomhet.

Bygge- og anleggsvirksomheten var stor også i 1959. Igangsettingen av bygg i de tre første kvartaler var nær 8 prosent høyere enn forrige år, men 7 prosent lavere enn i 1957. Stigningen fra 1958 til 1959 faller på de fem første måneder av året. Arealet av bygg under arbeid har gjennom hele 1959 ligget betydelig over nivået fra året før. Ved utgangen av året var det samlede areal under arbeid etter foreløpig anslag 3—4 prosent større enn ved forrige årsskifte.

Sysselsettingen i byggevirksomheten har ikke økt like mye som byggevolumet. I gjennomsnitt for de tre første kvartaler av året ble det utført 2,2 prosent flere månedsværk enn i fore-

gående år. For bygge- og anleggsvirksomhet under ett er det tilsvarende tall 4 prosent.

Tilgangen på byggematerialer i 1959 var tilstrekkelig til å dekke behovet. Sementforbruket lå i første halvår 19 prosent over nivået fra 1958. Dette forholdsvis høye forbruket skyldes dels at det sesongmessige oppsvinget i byggevirksomheten kom tidlig på grunn av værforholdene. For hele året er sementforbruket anslått til 8 prosent mer enn i 1958. Forbruket av murstein og lettbetong viste ingen vesentlige endringer fra det foregående år.

Byggereguleringen ble i 1959 opprettholdt i samme utstrekning som året før i samsvar med de regler som ble gitt ved Kronprinsregentens resolusjon av 15. februar 1957. Etter disse reglene har følgende grupper av bygg vært unnatt fra byggeløyveordninger: (1) bygg med inntil 40 m² brutto golvflate, (2) bygg som utelukkende skal brukes til helårsbolig og hvor de enkelte leiligheter ikke får større brutto golvflate enn 80 m², (3) bygg som oppføres for statens eller en statsetats regning, (4) skogshusvære og skogstaller til bruk under skogsarbeid og fløting, (5) driftsbygninger i tilknytning til gårdsbruk, (6) veksthus og (7) naust, rorbuer og egnebuer. Videre har det kunnet gis byggeløyve uten kvotebelastning for boliger av den størrelse og standard som statens boligbanker finansierer. Den samme ordning har gjeldt for våningshus på gårdbruk når fylkesforsyningsnemnda har funnet at størrelsen av huset har stått i rimelig forhold til bruket.

Også i 1959 er det blitt fastsatt tre ulike kvoter for de grupper av bygg som det kreves byggeløyve for, nemlig en kvote for fylkesforsyningsnemndene, en som disponeres av Industridepartementet til industribygg over 150 m² og en som disponeres av Landbruksdepartementet til større industribygg og lagerbygg i tilknytning til landbruket.

De samlede byggekvoter for fylkesforsyningsnemndene ble satt til 950 000 m² for 1959, mens

Tabell 57. *Tilgang av byggematerialer.¹*

	1957	1958	1.—3. kvartal 1958	1.—3. kvartal 1959
Murstein, 1 000 stk.	94 975	84 000	60 200	59 346
Sement, tonn	951 138	968 145	688 143	746 313
Armeringsstål, tonn	86 000	..	..	63 476
Trefiberplater, tonn	63 273	59 884	42 927	43 366
Spiker og stift, tonn	11 600	11 831	9 300	7 432
Vindusglass, tonn	13 900	13 053	8 811	8 548
Lettbetong, 1 000 mursteinsenheter..	129 500	138 676	103 100	108 400

¹ Norsk produksjon pluss import minus eksport.

Tabell 58. Byggeløype gitt i årene 1955—1959 i 1 000 m² flate.

	1955	1956	1957 ¹	1958 ¹	1.—3. kvartal 1958 ¹	1.—3. kvartal 1959 ¹
Boliger	2 145	1 898	2 649	2 177	1 607	1 735
Industribygg.....	305	411	473	390	300	257
Kontor- og forretningsbygg	186	230	301	296	164	172
Landbruksbygg	397	..	385	412	305	325
Andre bygg	551	424	541	810	464	479
Av dette:						
Tallet på leiligheter	27 317	23 146	31 108	25 410	18 645	19 879

¹ Herunder også registrering av bygg som er unntatt fra byggeløypeordningen.

nemndene disponerte 1 047 000 m² for 1958. Kvoten for større industribygg ble satt til 325 000 m², det samme som i 1958. Landbruksdepartementets kvote ble også satt til det samme som foregående år, nemlig 30 000 m².

På tross av reduksjonen i kvotene har fylkesforsyningnemndene innvilget mer i de tre første kvartaler i 1959 enn i 1958. Før oppgaver for hele året foreligger, kan det derfor ikke sies noe om hvilke grupper av bygg som reduksjonen i forhold til 1958 vil falle på. Igangsettingen av boligbygg som kan oppføres uten byggeløype, eller som det kan gis byggeløype for uten kvotebelastning, vil for hele året 1959 vise en mindre nedgang i forhold til 1958 etter foreløpige beregninger. En oversikt under ett for areal innvilget eller registrert er gitt i tabell 58.

I de tre første kvartaler av 1959 ble det satt i arbeid ca. 19 450 leiligheter mot ca. 18 900 i samme tidsrom i 1958. For hele 1959 regnes det med at tallet vil bli ca. 26 500, dvs. omtrent som året før. For kontor- og forretningsbygg var det en øking i igangsettingen på 19 prosent og for «andre bygg» på 32 prosent sam-

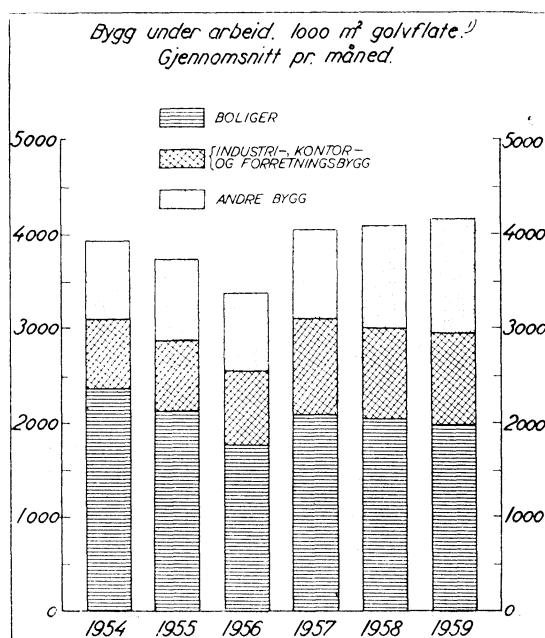

Fig. 29.

Tabell 59. Bygg under arbeid ved utgangen av hvert kvartal. Golvflate i 1 000 m².

	Boligbygg	Industribygg	Kontor- og forretningsbygg	Andre ¹
1957. 3. kvartal	2 254	599	408	913
4. »	2 074	615	424	944
1958. 1. kvartal	1 902	574	422	903
2. »	1 964	532	434	917
3. »	2 188	546	451	977
4. »	2 053	517	431	1 096
1959. 1. kvartal	1 849	449	476	1 177
2. »	² 2 007	469	494	1 212
3. »	² 2 216	508	482	1 208

¹ Eksklusive landbruksbygg. ² Beregnet etter gjennomsnittsareal på 84 m² pr. leilighet.

Tabell 60. Bygg tatt i bruk. Golvflate i 1 000 m².

	Boligbygg	Industribygg	Kontor- og forretningsbygg	Andre ¹
1957. 3. kvartal	531	57	71	154
4. »	714	108	68	138
1958. 1. kvartal	458	105	50	105
2. »	534	145	52	90
3. »	507	104	56	191
4. »	754	131	81	195
1959. 1. kvartal	501	119	34	112
2. »	522	99	49	102
3. »	² 476	63	83	226

¹ Eksklusive landbruksbygg. ² Beregnet etter et gjennomsnittsareal på 84 m².

menliknet med de tre første kvartaler av 1958, mens det for verksted- og fabrikkbygg var en nedgang på 8 prosent. For alle grupper under ett var igangsettingen i de tre første kvartaler 8 prosent større i 1959 enn i 1958. For hele året vil økingen bli litt mindre.

Tallet på leiligheter finansiert utenom statens boligbanker antas å ha gått ned fra ca. 9 500 i 1958 til knapt 8 000 i 1959. Det var en nedgang av om lag samme størrelse også fra 1957 til 1958, men det er ikke mulig å si om denne nedgangen vil fortsette. I tidligere år har det nemlig vært sterke variasjoner i tallet på privatfinansierte leiligheter.

Som følge av den store igangsettingen ut over høsten 1958, særlig av boliger og av bygg i gruppen «andre bygg», var det ved inngangen til 1959 likesom i 1958 et svært stort areal under arbeid. Ved utgangen av 3. kvartal 1959 var

arealet 6 prosent større enn ett år tidligere. Etter foreløpige beregninger var det ca. 2 prosent færre leiligheter under arbeid ved utgangen av 1959 enn ved utgangen av 1958. For de andre grupper av bygg er det grunn til å anta at arealet under arbeid var 3—4 prosent større enn ved utgangen av 1958.

I de tre første kvartaler av 1959 var det hele tiden færre sysselsatte i byggevirksomhet i forhold til arealet av bygg enn i 1958. Denne utviklingen kan henge sammen både med at store bygg etter hvert utgjør en noe større andel av det som er under arbeid, og at rasjonaliserings tiltakene i byggevirksomheten gir utslag. Husbankens statistikk tyder på at den siste faktoren kan ha gjort seg betydelig gjeldende i boligbyggingen.

Av boliger er det i de tre første kvartaler av 1959 tatt i bruk 17 606 leiligheter, praktisk talt det samme antall som i tilsvarende periode i

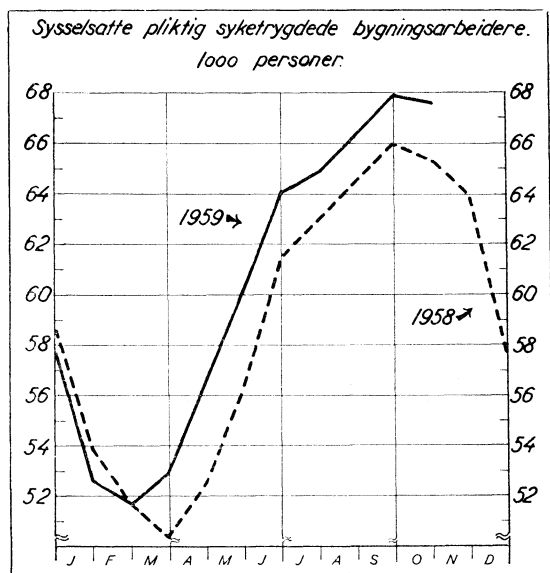

Fig. 30.

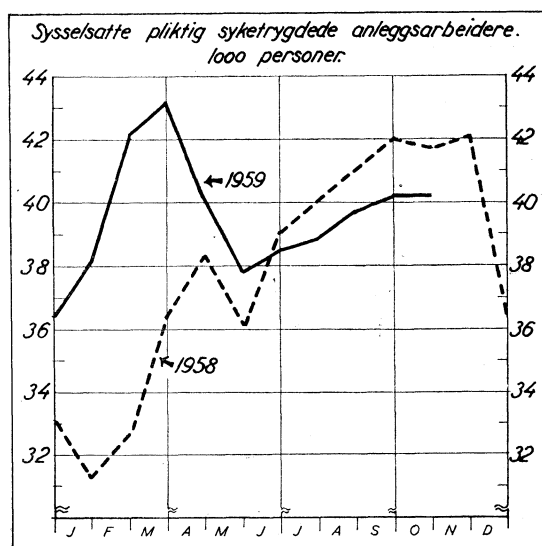

Fig. 31.

Tabell 61. *Sysselsatte lønnstakere i anleggsvirksomhet.¹*

	Kommunal og fylkes- kommunal	Statlig ²	Privat	I alt
1958. 1. kvartal	13 559	15 653	4 271	33 483
2. »	14 874	18 145	4 837	37 856
3. »	15 682	19 398	5 926	41 006
4. »	16 628	18 246	5 197	40 071
1959. 1. kvartal	17 831	19 875	3 532	41 238
2. »	15 245	18 676	5 019	38 940
3. »	14 364	19 202	6 201	39 767

¹ Kvartalsvisе gjennomsnitt av tallene ved utgangen av hver måned.² Omfatter også forsvarets anleggsvirksomhet.Tabell 62. *Sysselsettingen ved statens sivile anlegg.¹*

	Veg- vesenet	Norges Stats- baner	Telegraf- verket	Vass- drags- og elektr.- vesenet	Havne- vesenet	Diverse anlegg	I alt
1958. 1. kvartal.....	6 856	893	3 413	2 286	318	465	14 231
2. »	7 870	1 124	3 688	2 628	656	470	16 436
3. »	8 314	1 284	3 869	2 908	647	421	17 443
4. »	7 801	1 055	3 857	2 591	618	671	16 593
1959. 1. kvartal.....	6 912	833	3 696	2 338	477	245	14 501
2. »	7 744	1 044	3 988	2 504	639	415	16 334
3. »	8 038	1 267	4 034	2 674	668	416	17 097

¹ Oppgaver fra etatene. Kvartalsvisе gjennomsnitt av tallene ved utgangen av hver måned.

1958. Tallet for hele året er anslått til 26 000. For de andre grupper av bygg er det etter foreløpige anslag fullført praktisk talt like meget i 1959 som i 1958.

Anleggsvirksomheten var i de første månedene av 1959 sterkt preget av de ekstraordinære arbeidere som ble satt i gang for å holde vinter-sysselsettingen oppe. I månedene januar—mai lå den samlede sysselsetting i anleggsvirksomhet godt over foregående års nivå, men avviklingen av de ekstraordinære arbeidene brakte sysselsettingen i tidsrommet juni—september ned på et lavere nivå enn året før. Nedgangen falt i det vesentlige på kommunale og fylkeskommunale anlegg. Sysselsettingen i statlig anleggsvirksomhet var temmelig stabil gjennom de tre første kvartalene av året og lå i 3. kvartal på praktisk talt samme nivå som et år tidligere (se tabell 61). Den private anleggsvirksomhet sysselsatte i 1. kvartal en del færre, men i 2. og 3. kvartal noen flere lønnstakere enn til samme tid året før.

I siste kvartal 1959 ble det igjen satt i gang ekstraordinære offentlige anleggsarbeidere. For hele året under ett vil den samlede anleggsvirksomhet ligge høyere enn i 1958. Men den

ordinære anleggsvirksomheten, utenom de ekstraordinære sysselsettingstiltakene, vil alt i alt ligge under foregående års nivå.

De samlede inntekter og utgifter for bygge- og anleggsvirksomheten er tatt inn i tabell 63.

Tabell 63. *Totalregnskap for bygge- og anleggsvirksomhet. Mill. kr.*

	Inntekter	Kostnader	Godtgjøring til arbeid og kapital
1955	4 499	2 865	1 634
1956	4 609	2 970	1 639
1957	5 173	3 414	1 759
1958	5 310	3 390	1 920
1959	5 485	3 436	2 049

Skipsfart.

Handelsflåten.

Den 1. januar 1959 besto den norske handelsflåte av 2 169 skip på tilsammen 9,6 mill. bruttonn. Det er da i tallene ikke regnet med skip

Tabell 64. Tilgang og avgang i handelsflåten i månedene januar—september 1959¹.

	100—499 br.tonn		500—2 499 br.tonn		2 500—4 999 br.tonn		5 000—9 999 br.tonn		10 000—14 999 br.tonn		15 000 br.tonn og over		I alt	
	Skip	Br.tonn	Skip	Br.tonn	Skip	Br.tonn	Skip	Br.tonn	Skip	Br.tonn	Skip	Br.tonn	Skip	Br.tonn
Flåten 1. januar 1959	800	179 955	355	539 654	207	785 408	451	3 358 880	267	3 080 773	89	1 662 944	2 169	9 607 614
Tilgang januar—september:														
Nybygg i utlandet	2	993	4	8 520	5	19 602	16	136 585	21	246 781	13	262 521	61	675 002
Eldre skip kjøpt i utlandet	1	478	—	—	—	—	1	5 852	5	58 734	1	20 464	8	85 168
Nygbygg i Norge	14	3 386	2	3 378	3	10 668	6	34 636	7	87 592	2	40 963	34	180 983
Tilgang i alt	17	4 857	6	11 898	8	30 270	23	177 073	33	393 107	16	323 948	103	941 153
Avgang januar—september:														
Solgt til utlandet	4	1 378	21	28 488	9	37 564	14	99 237	4	41 895	—	—	52	208 562
Forlis	6	1 175	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	1 175
Opphogd	2	397	1	2164	—	—	2	11 584	1	10 316	—	—	6	24 461
Avgang i alt	12	2 950	22	30 652	9	37 564	16	110 821	5	52 211	—	—	64	234 198
Netto tilgang i alt	5	1 907	—16	—18 754	—1	—7 294	7	66 252	28	340 896	16	323 948	39	706 955
Flåten 1. oktober 1959	805	181 862	339	520 900	206	778 114	458	3 425 132	295	3 421 669	105	1 986 892	2 208	10 314 569
Av dette:														
Motor tørrlastskip	719	156 540	192	279 649	169	652 272	323	2 297 725	30	335 832	5	86 270	1 438	3 808 288
Damp tørrlastskip	48	12 120	131	212 858	26	90 674	25	176 885	3	39 732	8	162 475	241	694 744
Motor tankskip	38	13 202	12	18 944	7	23 493	108	937 275	247	2 872 357	67	1 205 237	479	5 070 508
Damp tankskip	—	—	4	9 449	4	11 675	2	13 247	15	173 748	25	532 910	50	741 029

¹ Omfatter bare egentlige handelsskip over 100 bruttotonn

på under 100 bruttotonn. Spesialskip som fiske- og fangstskip, hvalkokerier, tau- og bergningsbåter, isbrytere, kabelskip o. l. er heller ikke tatt med.

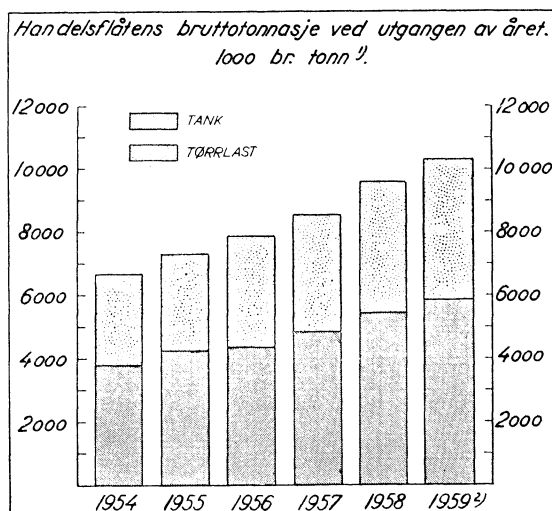
I alt 511 skip med en tonnasje på 5,4 mill. bruttotonn var tankskip, mens 1 658 skip på tilsammen 4,2 mill. bruttotonn var tørrlastskip av forskjellig art. En oversikt over fordelingen av handelsflåten pr. 1. januar 1959 på de ulike arter skip er vist nedenfor.

Skipenes art	Skip	Br.tonn	Dw.tonn ¹
Tankskip	511	5 419 000	7 981 000
Tørrlastskip:			
Malmtankskip .	7	120 000	186 000
Kjøle- og			
fryseskip	37	73 000	72 000
Passasjerskip ..	283	209 000	121 000
Tørrlastskip			
ellers	1 331	3 787 000	5 681 000
I alt	2 169	9 608 000	14 041 000

¹ Tallene er delvis beregnet.

Nettoutilveksten av tonnasje var i de tre første kvartaler 1959 i alt 39 skip på 707 000 bruttotonn. I tilsvarende periode 1958 utgjorde nettoutilveksten 78 skip på tilsammen 853 000 bruttotonn. Pr. 1. oktober 1959 besto handelsflåten av 2 208 skip på i alt 10,3 mill. bruttotonn. Av dette var 1 679 skip med en samlet tonnasje av 4,5 mill. bruttotonn tørrlastskip, mens tankskipflåten utgjorde 529 skip på i alt 5,8 mill. bruttotonn.

Bruttotilgangen i perioden januar—september 1959 var 103 skip på i alt 941 000 bruttotonn. Tilgangen fordelte seg med 449 000 bruttotonn på tørrlastskip og 492 000 bruttotonn på tankskip. Over 90 prosent av tilgangen besto av nybygd tonnasje. Av denne leverte utenlandske verksteder 61 skip på 675 000 bruttotonn, mens det fra norske verksteder ble levert 34 skip på 181 000 bruttotonn. Resten av tilgangen — 8

¹) HANDELSKIP PÅ 100 BR. TONN OG OVER (EKSKL. FISKE- OG FANGSTSKIP, HVALKOKERIER OG ANDRE SPESIALSKIP).
²) FOR 1959 PR. 1. OKTOBER.

Fig. 32.

skip på tilsammen 85 000 tonn — besto av eldre skip innkjøpt fra utlandet.

Nedenfor er vist hvordan nybyggingene fordelte seg på leveringsland:

Leveringsland	Tankskip		Tørrlastskip	
	Skip	Br.tonn	Skip	Br.tonn
Tyskland	6	124 651	18	154 080
Sverige	10	166 328	8	71 511
Danmark	1	13 543	4	34 071
Nederland	1	13 165	3	12 999
Japan	—	—	1	20 310
Storbritannia	1	12 909	1	5 999
Jugoslavia	—	—	2	18 608
Frankrike	—	—	2	16 426
Italia	—	—	3	10 402
Utlandet i alt ...	19	330 596	42	344 406
Norge	7	102 042	27	78 941
I alt	26	432 638	69	423 347

Tabell 65. Tilgang og avgang i handelsflåten. 1 000 bruttotonn¹.

Ar	Tilgang i alt	Nybygd i Norge	Nybygd i utl.	Eldre skip fra utl.	Avgang i alt	Forlist, kondemnert etc.	Solgt til utl.	Netto-øking i alt	Av dette tankskip
1955	947	170	612	162	286	15	271	661	496
1956	964	174	689	97	385	29	356	579	189
1957	946	185	722	39	260	28	232	686	387
1958	1 296	255	1 002	39	261	26	235	1 035	637
1959 jan.—sept.	941	181	675	85	234	1	209	707	392

¹ Skip over 100 br.tonn. T. o. m. 1956 alle skip. Oppgavene for 1957—1959 gjelder handelsskip (ekskl. fiske- og fangstskip, hvalfangstskip og spesialskip som taubåter, bergingsbåter, isbrytere, kabelskip o. l.).

Vel 80 prosent av nyttilgangen til tørrlastflåten var skip på mellom 5 000 og 15 000 bruttotonn. Et damptørrlastskip var på over 20 000 bruttotonn. Av tilgangen til tankflåten besto ca. 60 prosent av skip på over 15 000 bruttotonn. I alt 9 skip var tankskip på over 20 000 bruttotonn — eller over 31 000 tonn dw. — og av disse var det en turbintanker på ca. 48 000 tonn dw.

Praktisk talt hele avgangen i handelsflåten i 1959 var salg til utlandet av eldre tonnasje. I alt ble det solgt 52 skip på tilsammen nærmere 210 000 bruttotonn. Det forliste 6 mindre tørrlastskip på i alt 1 175 bruttotonn. Fire tørrlastskip på tilsammen 7 669 bruttotonn og 2 tankskip på i alt 16 792 bruttotonn ble opphøgd.

Tabell 65 gir en oversikt over endringene i flåten i tidsrommet 1955—1959. Tallene er ikke helt sammenliknbare, da oppgavene for årene 1957—1959 bare omfatter egentlige handelsskip.

Tilgangen og avgangen av handelsskip i de tre første kvartaler av 1959 fordelte seg slik:

	Tilgang		Avgang	
	Skip	Br.tonn	Skip	Br.tonn
Motortørrlastskip	69	403 515	24	70 231
Dampertørrlastskip	3	46 027	27	64 424
Motortankskip ...	24	340 311	9	57 648
Damptankskip ...	7	151 300	4	41 895
I alt	103	941 153	64	234 198

Tabell 66 viser fordelingen av flåten etter aldersgrupper ved utgangen av 1958 sammenliknet med en del tidligere år.

Tabell 66. *Bruttotonnasjen fordelt etter alder ved utgangen av året. Prosent.*

	1939	1946	1955	1956	1957	1958
0—4 år	25	18	42	43	44	46
5—9 »	21	21	23	29	30	28
10—14 »	18	10	13	11	10	10
15—19 »	16	23	9	7	6	7
20—29 »	14	19	8	6	7	6
30 år og over..	6	9	5	4	3	3
I alt	100	100	100	100	100	100

Pr. 1. oktober 1959 var den samlede kontraktsbestand for norsk regning 3 669 000 bruttotonn. Sammenliknet med kontraktsbestanden på samme tidspunkt i 1958 betyr dette en nedgang på ca. 21 prosent. Nesten 65 prosent, eller 2 377 000 bruttotonn, var kontrahert ved utenlandske verksteder.

De inngåtte kontrakter for bygging av norske skip i utlandet har i de senere år fordelt seg slik:

Ar	Tørrlast- tonnasje 1 000 br.t.	Tank- tonnasje 1 000 br.t.	I alt 1 000 br.t.
1954	304	64	368
1955	419	774	1 193
1956	864	1 331	2 195
1957	301	376	677
1958	57	— 151	— 94
1959 1.—3. kv.	— 44	71	27

Tabell 67. *Norske nybyggingskontrakter fordelt etter byggeland og sannsynlig leveringsår. Beregnet etter kontraktsbestanden pr. 1. oktober 1959. 1000 bruttotonn.*

Land	4. kvartal 1959	1960	1961	1962	1963	1964	I alt	Av dette tankskip og andre spesial- skip
Danmark	—	40	38	69	—	—	147	97
Frankrike	—	—	10	—	—	—	10	—
Italia	3	2	—	—	—	—	5	—
Nederland	44	9	7	—	—	—	60	45
Storbritannia	—	110	65	35	107	37	354	223
Sverige	96	317	309	221	175	34	1 152	846
Vest-Tyskland	21	277	177	111	27	—	613	335
Andre land	—	5	31	—	—	—	36	31
Utlandet i alt	164	760	637	436	309	71	2 377	1 577
Norge	91	235	188	260	248	270	1 292	1 038
I alt	255	995	825	696	557	341	3 669	2 615

Siden 1956 har kontraheringsaktiviteten vært sterkt avtakende. De siste par årene er en del tidligere inngåtte kontrakter blitt kansellert.

Fraktmarkedet.

Konjunkturoppgangen i verdensøkonomien har ikke vært fulgt av en tilsvarende bedring på fraktmarkedet. Etter en tilbakegang i 1958 er mengden av varer transportert sjøverts igjen økt i løpet av 1959, men virkningene av dette på fraktmarkedet er motvirket av stor tilgang på nybygd tonnasje. Ratene på skip i løsfart har følgelig i 1959 holdt seg på samme lave nivå som året før.

Storparten av økingen i den sjøgående handel falt på økte oljetransporter. Verdens oljeproduksjon var i 1959 rundt 10 prosent større enn i 1958. Den tilsvarende øking fra 1957 til 1958 var bare 3 prosent, som følge av at en relativt liten øking i verdens oljeforbruk i stor utstrekning ble dekket ved reduksjon av de lager som var lagt opp i forbindelse med Suez-krisen. Virkningen på tankmarkedet av den økte oljeproduksjon i 1959 ble imidlertid i stor utstrekning oppveid ved stor tilgang på nybygd tonnasje. Verdens tankflåte økte i 1959 med ca. 15 prosent. Videre har skjerpede importrestriksjoner i U.S.A. ført til at en betydelig større del av landets oljeforbruk må dekkes ved innenlandsk produksjon. Fraktene for tankskip i løsfart har derfor gjennom de første tre kvartaler av 1959 svinget omkring Scale —50, eller omtrent på samme nivå som året før.

Økingen i de transporterte mengder av tørrlast har ikke vært av samme omfang, samtidig som økingen i en viss utstrekning har funnet sted i form av stykkgods, noe som i første rekke har kommet linjene til gode. Av massevarer er

det særlig de transporterte mengder av korn som har økt. Tørkesommeren har ført til en øking i korntransportene, men dette har bare i liten utstrekning gitt seg utslag i ratene for trampskip, idet en rekke tankskip som følge av ulønnsomme rater på tankmarkedet har søkt beskjeftigelse i kornfarten.

Behovet for skipning av kull fra U.S.A. til Vest-Europa, som i enkelte tidligere år har betydd en vesentlig stimulans for løsfraktmarkedet, er nå mer enn dekket ved de langsiktige befraktningskontrakter som er inngått tidligere. Netto har derfor den varemengde som kommer trampskipene i løsfart til gode økt relativt lite, samtidig som det i 1959 har vært en ikke ubetydelig tilgang av nye trampskip. Norwegian Shipping News Index for turfrakter har i de ni første måneder av 1959 ligget på omtrent 95—100 (1949 = 100).

Både for tank og tørrlast har interessen for langtidsbefraktning vært relativt ubetydelig i 1959.

Skipene i linjefart har merket økingen i verdenshandelen i form av noe bedre tilgang på last. Dette influerer imidlertid ikke på fraktene for stykkgods, da disse er faste og bare endres som følge av vesentlige endringer i kostnadene.

Løsfraktmarkedet har i 1959 bare for moderne skip gitt resultater som har vært tilstrekkelig store til å dekke de løpende kostnader. For eldre skip har inntektsforholdene stort sett vært så dårlige at mange skip i denne gruppe har måttet gå i opplag. Verdens opplagsflåte preges derfor i stor utstrekning av skip bygd før og under krigen, men særlig innen den opplagte tankflåte finnes det en betydelig tonnasje bygd etter krigen.

Verdensopplagene av tørrlastskip (ekskl. den amerikanske reserveflåte) økte i løpet av 1958 fra ca. 300 000 brt. til bort imot 5 mill. brt. I løpet av første halvår 1959 økte tørrlastflåten i opplag med ytterligere 500 000 brt., mens det utover høsten har vært noe nedgang. Per 1. November var det opplagt vel 4,1 mill. brt. tørrlastskip. Den opplagte tankflåte i verden økte i 1958 fra knapt 2 mill. brt. til 7,5 mill. brt. Tankflåten i opplag kulminerte på ca. 9,5 mill. brt. midtsommers 1959 og har senere vært i svak tilbakegang. I midten av oktober var det opplagt vel. 8 mill. brt.

Opplagene varierer sterkt fra land til land. Av flåtene under bekvemmelighetsflagg ligger ca. 20 prosent i opplag, av Hellas og Italias flåter henholdsvis 25 prosent og 17 prosent, mens f. eks. Sverige bare har 3 prosent i opplag.

En naturlig konsekvens av 2 ½ års depresjon på fraktmarkedet har vært en økt opphogging av eldre tonnasje, selv om økingen nok til en viss grad skyldes de salg som har funnet sted fra den amerikanske reserveflåte. I løpet av

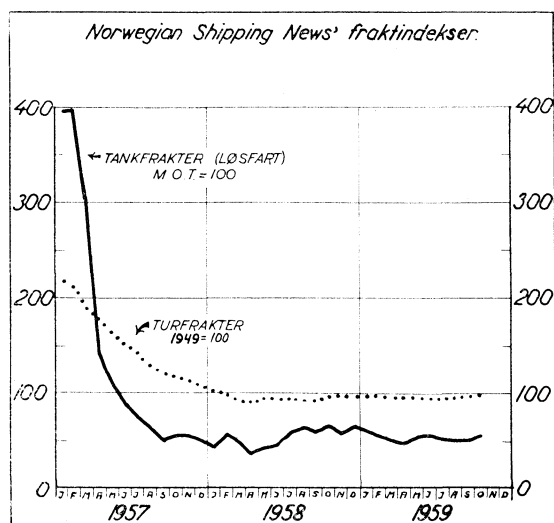

Fig. 33.

første halvår 1959 ble det i verden hogd opp 1,6 mill. brt. eller mer enn dobbelt så mye som i samme periode året før.

Beskjeftigelsen av Norges flåte.

Etter tilbakegang i siste halvdel av 1958 økte opplagene av norsk tonnasje i de første månedene av 1959 og nådde maksimum ved halvårsskiftet med 1 096 000 brt. Utover høsten gikk opplagene igjen noe ned. Pr. 30. november var det i alt 682 000 brt. i opplag.

Svingningene har særlig funnet sted innen tankflåten, mens forandringene i den opplagte tonnasje av tørrlastskip har vært mindre. Pr. 30. november var det opplagt 462 000 brt. tankskip og 220 000 brt. tørrlastskip. De opplagte tørrlastskip er hovedsakelig trampskip. Opplagstonnasjen tilsvare ca. 8 prosent av tankflåten og ca. 6 prosent av tørrlastflåten. Særlig hardt har opplagene rammet småskipsflåten, hvor gjennomsnittlig ca. 20 prosent har ligget i opplag i løpet av året.

Til tross for store opplegg var det pr. 30. november 1959 større tonnasjemengde i fart enn på samme tid året før. Dette henger sammen med den store tilgangen av nybygd tonnasje det siste året.

Fraktkontrollen i Norges Rederforbund har utarbeidd en oversikt over beskjeftigelsen av skip over 1 000 dwt. (ca. 700 brt.) pr. 1. oktober 1959.

	Tørrlastskip 1000 br. tonn	Tankskip 1000 br. tonn
Pr. 1. oktober 1958	3 680	5 385
Pr. 1. oktober 1959	4 058	5 935
Av dette:		
I linjefart	1 457	—
På tidscertepartier av mer enn 12 måneders varighet	1 294	4 045
På konsekutive reiser av mer enn 12 måneders varighet	102	463
I løsfart (skip på reise- certeparti og skip på timecharter og konse- kutive reiser av 12 måneders varighet og under)	1 018	557
I opplag ¹ og under lang- varige reparasjoner ..	187	870

¹ Skip lagt opp for befrakters regning er ikke tatt med.

Andelen av tørrlastflåten som er beskjeftiget på certepartier av mer enn 12 måneders varighet, er uforandret fra 1958, ca. 35 prosent. Linje-

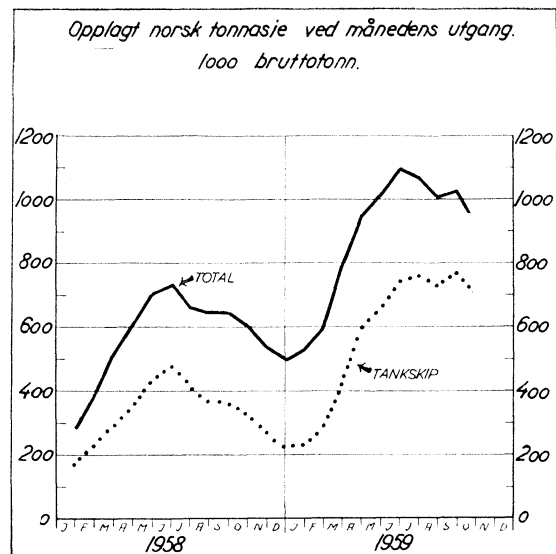

Fig. 34.

flåtens andel har også holdt seg uforandret på ca. 36 prosent.

Om lag 76 prosent av tankflåten var sluttet på tidscertepartier eller konsekutive reiser pr. 1. oktober 1959 mot 83 prosent i 1958. Under tidscertepartier og konsekutive reiser er tatt med skip som er sluttet på mer enn 12 måneder, uansett hvor stor del av løpetiden som gjenstår. Er varigheten kortere, er de tatt med under skip i løsfart.

Inntektsutviklingen.

Tabell 68 viser skipsfartens samlede inntekter og utgifter i innen- og utenriksfart. Etter fradrag av kostnader til driftsmidler, vedlikehold og nedskrivning av realkapital, framkommer det restbeløp som skipsfarten har til dekning av renter og godtgjøring for eget og leid arbeid. Dette beløpet svarer til faktorinntekten i Byråets nasjonalregnskap. I inntektene er inkludert tilskott til skip i rutefart på kysten, og i kostnadene er tatt med frakt-, tonnasje-, laste- og fyravgifter.

Tabell 68. Totalregnskap for skipsfarten.
Mill. kr.

	Inntekter	Kostnader	Godtgjøring til arbeid og kapital
1955	4 820	3 410	1 410
1956	5 981	3 785	2 196
1957	6 713	4 376	2 337
1958	5 871	4 476	1 395
1959	6 068	4 922	1 146

Annen samferdsel.*Sysselsetting.*

Tallet på sysselsatte lønnstakere i annen samferdsel enn sjøtransport gikk ned fra om lag 70 400 ved utgangen av oktober 1958 til om lag 70 300 ved utgangen av oktober 1959. Fordelingen på de forskjellige grener av samferdselen framgår av tabell 69.

Tabell 69. *Sysselsatte lønnstakere pr. 31/10.*

	1958	1959
Jernbane-, forstadsb.- og sporveistransp.	23 600	23 200
Rutebiltransport	7 500	7 700
Drosje- og turbiltransport	1 900	2 000
Lastebiltransport	3 500	3 500
Landtransport ellers . .	1 600	1 600
Lufttransport	1 900	1 900
Tjenester i tilknytning til transport	4 000	3 900
Lagring	1 000	900
Post	11 000	11 000
Telefon og telegraf . .	14 400	14 600
I alt	70 400	70 300

Jernbanetransport.

I begynnelsen av oktober 1959 ble jernbanestrekningen Hokksund—Hønefoss (54 km) åpnet for elektrisk drift. Dermed er i alt 1 583 km eller om lag 36 prosent av NSB's jernbanenett elektrifisert.

Tallet på passasjerer med NSB gikk ned med om lag 1,5 prosent fra driftsåret 1957—58 til driftsåret 1958—59. Nedgangen faller på reisende med månedsbilletter og ukekort. Det var altså de «faste» trafikanter som sviktet. Tallet på andre reisende steg ubetydelig. På grunn av at den gjennomsnittlige reiselengde er betydelig større for disse reisende enn for de «faste» trafikanter, viste passasjerkilometertallet en liten oppgang.

Når en ser bort fra malmtransporten på Ofotbanen, steg NSB's godstransport fra driftsåret 1957—58 til driftsåret 1958—59. Målt i tonn var stigningen svært liten, men på grunn av økt gjennomsnittlig transportlengde steg tonnkilometertallet sterkere (knappt 3 prosent). Som følge av at malmtransporten på Ofotbanen gikk ned med nesten 11 prosent, viste imidlertid den samlede godstransport med NSB nedgang fra 1957—58 til 1958—59. Nedgangen var 7 prosent målt i tonn transportert og vel 1 prosent målt i tonnkilometer.

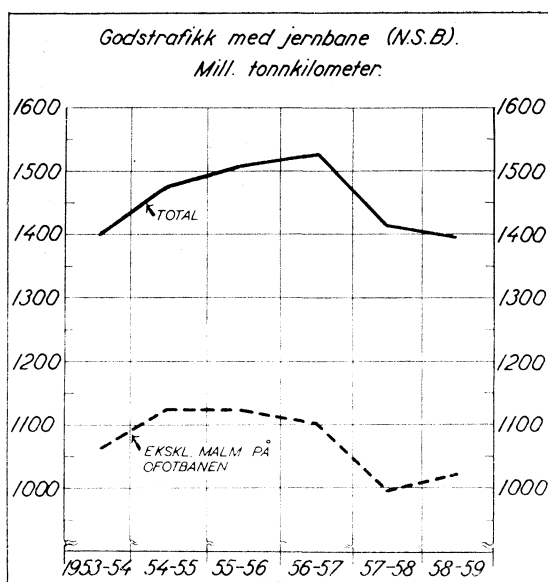

Fig. 35.

Tabell 70. *Jernbanetrafikken (Norges Statsbaner).*

	1957—58	1958—59
Persontrafikk		
Antall reiser (1000)	41 942	41 253
Passasjerkilometer (Mill.)	1 720	1 726
Godstrafikk		
Ekskl. malm på Ofotbanen		
Tonn transportert (1000)	5 208	5 226
Tonnkilometer (Mill.).	997	1 024
Inkl. malm på Ofotbanen		
Tonn transportert (1000)	15 681	14 579
Tonnkilometer (Mill.).	1 416	1 399

NSB's persontrafikkinntekter økte med 2,8 mill. kr. fra 1957—58 til 1958—59 og utgjorde 165,7 mill. kr. i siste driftsår. Økingen gjaldt også månedsbilletter og ukekort selv om tallet på reisende med slike billetter, som tidligere nevnt, gikk ned. Dette henger sammen med at takstene for månedsbilletter og ukekort ble forhøyd med 10—15 prosent fra 1. januar 1958. Godstrafikkinntektene gikk ned med 0,4 mill. kr. og utgjorde 206,5 mill. kr. i driftsåret 1958—59. De samlede inntekter av jernbanedriften i 1958—59 var 397,8 mill. kr. eller 3,8 mill. kr. større enn i foregående driftsår. Utgiftene økte imidlertid samtidig med 5,1 mill.

kr. og utgjorde 523,7 mill. kr. i 1958—59. Underskottet ved jernbanedriften ble derfor 125,9 mill. kr. eller 1,3 mill. kr. større enn i foregående driftsår.

Tabell 71. Økonomiske resultater av jernbanedriften (NSB). Mill. kr.

	1957—58	1958—59
Inntekter		
Persontrafikk	162,9	165,7
Godstrafikk	206,8	206,5
Reisegods, post og annet	24,2	25,6
I alt	393,9	397,8
Utgifter	518,6	523,7
Underskott	124,7	125,9

Ved utgangen av driftsåret 1958—59 besto NSB's personvognpark av i alt 1 304 vogner (ekskl. motorvogner), dvs. 10 flere enn året før. Vognene hadde i alt 3 181 soveplasser og 67 217 sitteplasser (ekskl. plasser i spisevogner). Av sitteplassene var 11 336 i motorvogner. Godsvognparken besto av i alt 12 214 vogner, dvs. en nedgang på 330 siden forrige år. Den samlede lastevne for godsvognene var 200 060 tonn.

Av trekraft fikk NSB en nettotilvekst på 9 elektriske lokomotiver, 6 diesellokomotiver, 4 elektriske motorvogner og 2 dieselmotorvogner i driftsåret 1958—59. På den annen side gikk tallet på damplokomotiver ned med 44. Ved utgangen av driftsåret hadde Statsbanene i alt 144 elektriske, 29 diesel- og 301 damplokomotiver. Bestanden av motorvogner var samtidig 96 vogner med elektrisk drift og 92 med diesel- eller bensindrift.

Endringene i trekraftstrukturen ga meget sterke utslag i driftsyttelsene for diesellokomotiver og damplokomotiver. Tallet på vognakselkilometer i trafikktoget trukket av diesellokomotiver steg med over 150 prosent fra driftsåret 1957—58 til driftsåret 1958—59. Vognakselkilometer trukket av damplokomotiver gikk derimot ned med mer enn 40 prosent. Driftsyttelsene for de andre trekraftslag viste forholdsvis moderat stigning. Av alle vognakselkilometer i trafikktoget i 1958—59 ble 51 prosent trukket av elektriske lokomotiver, 20 prosent av diesellokomotiver, 18 prosent av damplokomotiver, 9 prosent av elektriske motorvogner og 2 prosent av diesel- eller bensinmotorvogner.

Veitransport.

Lengden av de offentlige veier (utenom byene) i Norge økte med 848 km i siste regnskapsår til i alt 50 383 km pr. 30. juni 1959. Nesten tre

fjerdedeler av økingen falt på bygdeveiene. Pr. 1. oktober 1959 hadde 3 751 km av de offentlige veiene utenom byene fast dekke. Dette er 237 km mer enn et år før.

Ved utgangen av 1958 var det i Norge registrert i alt 282 461 sivile motorvogner, 128 579 motorsykler og mopeder og 9 992 tilhengere. Tallet på motorvogner i alt økte med om lag 10 prosent i 1958, det samme som året før. For motorsykler og mopeder under ett var tilveksten om lag 22 prosent, dvs. en god del svakere enn i 1957, da tallet økte med 40 prosent. Den registrerte tilhengerbestand steg med knapt 5 prosent i 1958, mens den var praktisk talt uforandret året før.

Tallet på registrerte personbiler økte med 13 prosent i 1958 og utgjorde vel 166 000 ved utgangen av året. I perioden januar—september 1959 var importen av personbiler ca. 2 prosent mindre enn i tilsvarende periode i 1958. Tilveksten til personbilparken har derfor neppe vært så stor i 1959 som året før. Av de 15 310 nye personbiler som ble innført i januar—september 1959, kom 3 438 eller 22,5 prosent fra østeuropeiske land. Både absolutt og relativt er dette en stigning fra januar—september 1958, da de tilsvarende tall var 2 541 og 16,0 prosent. Mens bilene fra Øst-Europa kan selges fritt, har omsetningen av personbiler fra andre land fortsatt vært regulert i 1959. Det blir imidlertid tatt sikte på å avvikle bilrasjoneringen i 1960. I perioden januar—september 1959 var Vest-Tyskland det viktigste land når det gjelder levering av nye personbiler til Norge. Landets andel var 37 prosent (42 prosent i januar—september 1958). Deretter fulgte Sverige med 18 prosent (21 prosent), Storbritannia med 13 prosent (14 prosent), Tsjekkoslovakia med 9 prosent (6 prosent), Frankrike med 7

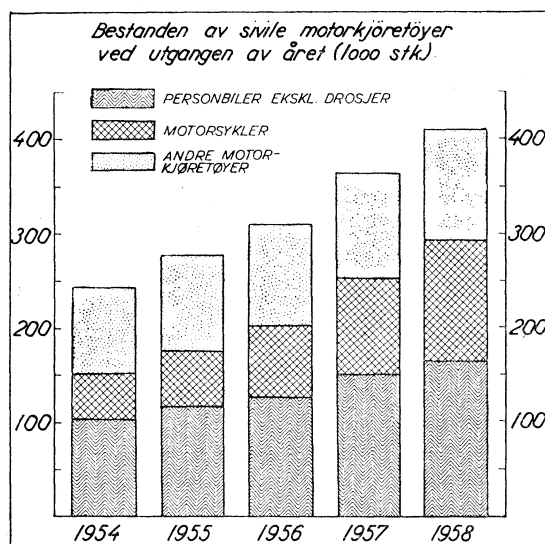

Fig. 36.

Tabell 72. *Bestanden av sivile motorkjøretøyer og tilhengere.*

	31/12 1957		31/12 1958		Prosentøkning 1957—58	
	Alle	Diesel i pct. av alle	Alle	Diesel i pct. av alle	Alle	Diesel
Personvogner:						
Busser og turbiler.....	4 860	58,3	4 911	62,5	1,0	8,2
Drosjer o. l.	5 960	11,9	6 113	12,4	2,6	6,6
Personbiler	147 063	0,0	166 162	0,1	13,0	38,8
Varevogner:						
Rutebiler	31	6,5	35	17,1	12,9	200,0
Leiebiler	343	0,3	413	—	20,4	— 100,0
I egentransport	40 297	0,1	45 687	0,1	13,4	4,7
Lastevogner og komb. vogner:						
Rutebiler	1 803	48,9	1 797	52,3	— 0,3	6,6
Leiebiler	10 045	32,3	10 189	33,5	1,4	5,3
I egentransport	36 339	9,5	36 359	10,0	0,1	5,0
Spesialvogner:						
Brann-, syke- og servise- biler	1 252	1,5	1 269	1,8	1,4	21,1
Tankbiler	876	18,0	944	15,8	7,8	— 5,7
Traktorer og motor- traller.....	8 646	35,4	8 582	37,2	— 0,7	4,2
Motorvogner i alt	257 515	5,6	282 461	5,4	9,6	5,8
Motorsykler og mopeder ..	105 115	—	128 579	—	22,3	—
Tilhengere	9 544	—	9 992	—	4,7	—

prosent (5 prosent), Sovjet-Samveldet med 7 prosent (6 prosent) og Øst-Tyskland med 6 prosent (3 prosent).

Tallet på importerte varebiler var 4 992 i perioden januar—september 1959, dvs. om lag 14 prosent mer enn i tilsvarende periode 1958. Varebilkvotene var meget rommelige i 1959, og fra høsten ble reguleringen av varebilomsetningen i realiteten opphevet uten at dette syntes å føre til noen øking av salget. Av varebilene som ble innført i januar—september 1959 kom 60 prosent fra Vest-Tyskland, 29 prosent fra Storbritannia og 8 prosent fra Sverige. Året før var de tilsvarende tall henholdsvis 62 prosent, 25 prosent og 11 prosent.

Av lastebiler og spesialbiler ble det importert 1 597 i januar—september 1959, dvs. 17 prosent mindre enn i tilsvarende periode forrige år. Tallet på importerte og nyregistrerte lastebiler har stadig gått ned i løpet av de senere årene. Nedgangen i 1959 var noe sterkere enn året før. De viktigste leveringsland i 1959 var Storbritannia med en andel på 40 prosent (30 prosent i 1958), Vest-Tyskland med 26 prosent (24), Sverige med 22 prosent (25) og U.S.A. med 11 prosent (20).

Tallet på importerte motorsykler økte med 1 prosent i januar—september 1959 sammenliknet med januar—september 1958. Motorsykkel- og mopedbestanden steg antakelig sterkt også i 1959, men da det ikke foreligger oppgaver over den innenlandske produksjon eller omsetning, er det ikke mulig å si noe om hvor sterk stigningen var.

Dieseldrift av busser og lastebiler (særlig godsroutebiler og leiebiler) har fått stadig større betydning. Etter oppgaver innhentet av Opplysningsrådet for Biltrafikken var det imidlertid i 1959 en nedgang i andelen dieseldrevne busser og lastebiler blant førstegangsregistrerte biler av disse kategorier. I perioden januar—september 1959 var andelen 83 prosent for busser og 27 prosent for lastebiler, mot henholdsvis 92 prosent og 30 prosent i hele året 1958. Denne utvikling kan tenkes å ha sammenheng med endringer i bilavgiftssystemet.

I 1959 var bilavgiftene gjenstand for flere viktige endringer. Fra 2. februar ble investeringsavgiften for biler generelt satt opp fra 10 prosent til 25 prosent, men for personbiler var forhøyelsen gjennomgående noe større. Samtidig ble imidlertid gummiavgiften opphevet. Videre ble

Tabell 73. Innførte motorkjøretøyer fordelt etter art.

	Året 1958	Januar–september		Prosent- vis endr. jan.–sept. 1958— jan.–sept. 1959	Relativ fordeling	
		1958	1959		Jan.–sept. 1958	Jan.–sept. 1959
Personbiler, nye komplette	19 944	15 865	15 310	— 3,5	58,5	55,9
Personbiler, brukte	3 269	2 614	2 751	5,2	9,7	10,0
I alt	23 213	18 479	18 061	— 2,3	68,2	65,9
Motorsykler og sidevogner, nye	1 863	1 746	2 007	14,9	6,4	7,3
Motorsykler og sidevogner, brukte	181	152	134	— 11,8	0,6	0,5
I alt	2 044	1 898	2 141	12,8	7,0	7,8
Varebiler, nye	6 434	4 393	4 992	13,6	16,2	18,2
Lastebiler og spesialbiler, nye (inkl. lastebilunderstell)	2 744	1 933	1 597	— 17,4	7,2	5,8
Brukte motorvogner (ekskl. personbiler og motorsykler)	100	70	97	38,6	0,2	0,4
I alt	9 278	6 396	6 686	4,5	23,6	24,4
Understell til motorvogner (ekskl. laste- bilunderstell)	426	326	521	59,8	1,2	1,9
Motorkjøretøyer i alt	34 961	27 099	27 409	1,1	100,0	100,0

«luksusskatten» for personbiler importert etter 2. februar 1959 generelt fastsatt til kr. 200, uansett merke, pris og modellår.

Fra 1. juli 1959 er det innført vektavgift for bensindrevne lastebiler med totalvekt over 5 tonn. Denne avgiften kommer i tillegg til bensinavgiftene (inkludert i bensinprisen). Den tidligere vektavgiften for dieseldrevne lastebiler og busser ble fra høsten 1959, etter hvert som bilene fikk installert godkjente kilometertellere, avløst av kilometeravgiften som er gradert etter bilenes art og størrelse.

Foreløpige oppgaver over rutebiltrafikken tyder på svakere stigning i passasjertrafikken i 1958 enn året før. Tallet på passasjerer økte med 1 prosent og passasjerkilometer med 2 prosent. Godstrafikken var uforandret målt i tonn transportert, men viste nedgang på 3 prosent, målt i tonnkilometer. Det foreligger hittil ingen opplysninger om trafikkutviklingen i 1959.

Tallet på motorkjøretøyer som ble befordret over ferjesamband som var i drift både i 1957 og i 1958, økte med 13 prosent i 1958. For personbiler var stigningen 16 prosent, for motorsykler 11 prosent, for lastebiler 10 prosent og for busser 7 prosent. Det er grunn til å tro at trafikken har steget fortsatt i 1959.

By- og forstadstrafikk.

Passasjerantallet ved Oslo Sporveier gikk ned med om lag 2 prosent fra driftsåret 1957—58 til driftsåret 1958—59. Nedgangen var større for sporvognstrafikken enn for busstrafikken. Tallene for første halvår 1959 er praktisk talt uforandret fra første halvår 1958, men det skyldes redusert trafikk i april 1958 på grunn av streik. På NSB's forstadsstrekninger i Oslo-området gikk passasjertrafikken ned med om lag 2 prosent i første halvår 1959, mens derimot trafikken med de egentlige forstadsbaner i Oslo steg med ca. 6,5 prosent.

Med alle de nevnte transportmidler ble det i første halvår 1959 befordret 84 mill. passasjerer mot knapt 83 mill. i første halvår 1958. Tallet for 1959 fordelte seg med 36 mill. på sporvognene, 18 mill. på bussene, 8 mill. på NSB og 22 mill. på de egentlige forstadsbaner.

Sjøtransport (vesentlig innenlands).

Det foreligger ennå ikke oppgaver over kystfarten i 1959. I 1958 reiste i alt 503 000 passasjerer med hurtigruten på Nord-Norge. Det er vel 15 000 færre enn året før. Inntektene av passasjertrafikken i 1958 var 28 mill. kr. eller

0,4 mill. kr. lavere enn i 1957. Stykkgodstransporten med hurtigruten på Nord-Norge gikk ned fra ca. 62 000 tonn i 1957 til ca. 61 000 tonn i 1958. Postmengden på nordturene økte med 3 prosent og ferskfisktransporten sørover steg med om lag 15 prosent.

For andre skip i innenlandsk rutefart og for fartøyer i løs fraktfart på kysten foreligger oppgaver bare for 1957. Oppgavene viser at både passasjertrafikken og godstrafikken med skip i innenlandsk rutefart (inkl. hurtigruten på Nord-Norge) var mindre i 1957 enn i 1956. Nedgangen var henholdsvis 8 prosent og 11 prosent. I 1957 ble det i alt transportert 24,6 mill. passasjerer og 2,5 mill. tonn gods. De samlede kostnader i rutefarten (ekskl. avskrivninger) var 230,6 mill. kr. og ruteinntektene 217,6 mill. kr. (ekskl. tilskott). Dette gir et underskott på 13,0 mill. kr. når avskrivninger ikke regnes med. I 1956 var underskottet 12,6 mill. kr. Statstilskott og andre tilskott til rutefarten var på 47,7 mill. kr. i 1957 mot 41,6 mill. kr. i 1956. Avskrivningene var i de samme år henholdsvis 43,5 mill. kr. og 41,1 mill. kr.

Fartøyene i løs fraktfart på kysten transporterte 4,2 mill. tonn gods i 1957 mot 4,4 mill. tonn i 1956. Kostnadene (ekskl. avskrivninger) utgjorde 105 mill. kr. i 1957, dvs. 1 mill. kr. mer enn året før. Fartsinntektene var 119 mill. kr. eller 6 mill. kr. lavere enn i 1956. Nettoinntekten gikk ned fra 21 mill. kr. i 1956 til 14 mill. kr. i 1957.

I skipstrafikken mellom Norge og utlandet var nettotonnasjen av norske og utenlandske skip som kom med last til Norge ubetydelig lavere i januar—august 1959 enn i tilsvarende periode året før. Nettotonnasjen av skip som gikk med last til utlandet (ekskl. skip med jernmalm fra Narvik) økte med vel 1 prosent i samme tidsrom.

Lufttransport.

Ved utgangen av 1958 var det i Norge innregistrert i alt 163 sivile motorfly (det samme som året før) og 49 glidere (46 året før).

I norsk ruteflyging (inkl. 2/7 av SAS's internasjonale ruter) ble det i perioden januar—august 1959 fløyet 13,1 mill. km eller 6 prosent mindre enn i samme periode året før. Passasjertrafikken økte likevel med 1,5 prosent og utgjorde 396,3 mill. passasjerkilometer i januar—august 1959. Gods- og posttrafikken viste samtidig en øking på om lag 11 prosent til i alt 8,3 mill. tonnkilometer.

I perioden januar—september 1959 reiste vel 290 000 passasjerer med norske og utenlandske fly fra de fire største flyplassene i Norge. Dette er over 15 prosent mer enn i tilsvarende periode året før. Økingen var noe sterkere for trafikken

på utlandet enn for innenlandstrafikken. Både i 1958 og i 1959 reiste litt under halvparten av passasjerene til flyplasser i utlandet.

Reiseliv.

Etterat passskontrollen ved de internordiske grenser ble opphevet 1. mai 1958 foreligger bare ufullstendige og til dels mindre pålitelige oppgaver over innreiste utlendinger. Andre opplysninger tyder imidlertid på at reisetrafikken økte i 1959, til dels meget betydelig.

Tallet på innpasserte utenlandske motorkjøretøyer (inkl. endagskjøretøyer) over landegrensen økte således med 38 prosent fra januar—september 1958 til tilsvarende periode i 1959. Det var sterkere øking for svenske motorkjøretøyer (40 prosent) enn for andre utenlandske motorkjøretøyer under ett (25 prosent). Trafikken av norske motorkjøretøyer over landegrensen til utlandet økte også med 38 prosent.

Reisetrafikken fra Norge med skip eller fly direkte til ikke-nordiske land økte i 1959 med vel 3 prosent for utlendinger og med knapt 3 prosent for nordmenn. Tallene for mai—september 1959 er da sammenliknet med tilsvarende periode i 1958. Det samlede antall nordmenn som reiste fra det nordiske område direkte til ikke-nordiske land steg samtidig med om lag 5 prosent.

Trafikktellinger på noen av de viktigste innenlandske jernbanestrekninger viser at reisetrafikken økte med over 6 prosent i perioden mai—september 1959 sammenliknet med tilsvarende periode året før. Det var stigning ved alle tellepunktene, men stigningen var særlig sterk på Nordlandsbanen (19 prosent ved Majavatn og 29 prosent ved Dunderland). Tellepunktene er valgt slik at minst mulig lokaltrafikk kommer med. Tellinger ved grenseovergangene viser at passasjertrafikken til og fra utlandet gikk ned med 1 prosent. Nedgangen er nesten utelukkende konsentrert til Meråkerbanen (nedgangen var her 15 prosent), noe som vel kan skyldes konkurranse fra den nye mellomriksveien over Storlien.

Kapasitetsutnyttningen på de godkjente hotellene viste i 1959 jamt over nedgang i hovedsesongen om vinteren sammenliknet med tilsvarende sesong i 1958. Også utenom denne sesong var det stort sett nedgang i kapasitetsutnyttningen både for byhotellene og for landhotellene, mens tallene for turist- og høyfjellshotellene viste en betydelig oppgang både i januar, mai og hovedsesongen om sommeren.

På turist- og høyfjellshotellene økte andelen av utenlandske gjestedøgn forholdsvis sterkt i vintersesongen. Det utenlandske innslaget på de andre hotellkategoriene var derimot noe mindre i vintersesongen 1959 enn året før. I sommer-

Tabell 74. Hotellbelegget.

	Kapasitetsutnyttning (prosent)				Utenlandske gjestedøgn i prosent av alle			
	Turist- og høyfjells-hoteller	By-hoteller	Land-hoteller	Alle godkjente hoteller	Turist- og høyfjells-hoteller	By-hoteller	Land-hoteller	Alle godkjente hoteller
Januar.								
1958	24,8	52,5	27,5	40,9	42,7	15,1	22,5	19,8
1959	37,5	49,3	22,8	40,7	47,6	14,7	18,8	21,0
Februar—april.								
1958	67,7	59,4	45,1	57,9	41,3	18,3	19,9	24,4
1959	62,8	57,1	39,3	54,0	47,1	17,0	19,4	24,6
Mai.								
1958	42,8	67,9	31,5	56,5	27,8	23,7	18,8	23,5
1959	50,5	66,8	33,1	56,9	26,5	23,7	15,5	22,8
Juni—august.								
1958	60,4	90,1	60,9	74,3	54,1	40,6	35,3	42,6
1959	64,5	87,7	60,7	74,4	57,4	42,2	32,4	43,8

sesongen 1959 var den utenlandske andelen av hotellgjestene stort sett større enn i tilsvarende sesong 1958.

Postverket.

I året 1958 var det et overskott på 0,6 mill. kr. ved postverkets drift, mens det året før var et underskott på 8,2 mill. kr. I månedene januar—september 1959 var det et overskott på 0,6 mill. kr. sammenliknet med et underskott på 12,3 mill. kr. i tilsvarende periode i 1958. Renter av statens kapital er tatt med blant utgiftene. Bedringen av driftsresultatene må ses i sammenheng med takstforhøyelsene i 1958 og 1959.

I løpet av månedene januar—september 1959 ble det registrert 9,5 mill. bokførte sendinger (ekskl. girosendinger) fra postkontorene. Dette er 0,2 mill. færre sendinger enn i tilsvarende periode året før. Det foreligger ingen oppgaver over vanlige brevpostsendinger m. v. i 1959. I året 1958 ble det ekspedert om lag 730 mill. postsendinger i alt, dvs. 2 prosent mer enn i året 1957.

Portotakstene for innenrikske postanvisninger, pakker og innbetalingskort ble satt opp fra 1. april 1959. Fra samme dato ble også alle takster for sendinger til utlandet forhøyd.

Telegrafverket.

Stasjonenes bruttoinntekter i 1958 var 9,0 mill kr. større enn driftsutgiftene (inkl. renter av statens kapital), mens tilsvarende tall for 1957 var 13,1 mill. kr. I perioden januar—august

1959 lå bruttoinntektene 0,6 mill. kr. over driftsutgiftene, mens det i samme periode i 1958 var et underskott på 5,2 mill. kr. (Overskottet i året 1958 skyldes bedringen i de siste månedene.)

I perioden januar—august 1959 økte tallet på rikstelefonsamtaler med 3 prosent sammenliknet med tilsvarende periode året før. Stigningen var sterkere for trafikken til utlandet enn for innenlandstrafikken. Telegramtrafikken, både innenlands og til og fra utlandet, gikk derimot fortsatt ned. Nedgangen var sterkere for innenlandstrafikken. Tallet på ekspederte telegrammer var i alt 6 prosent lavere i januar—august 1959 enn i tilsvarende måneder i 1958.

Bortsett fra at den faste avgift for telefonabonnement ble forhøyd med kr. 3 pr. kvartal fra 1. juli 1959, var det ingen endringer i telegrafverkets takster i 1959.

Inntektsutviklingen.

De samlede inntekter og utgifter i annen samferdsel er tatt inn i tabell 75.

Tabell 75. Totalregnskap for annen samferdsel. Mill. kr.

	Inntekter	Kostnader	Godtgjøring til arbeid og kapital
1955	1 940	961	979
1956	2 124	1 081	1 043
1957	2 156	1 120	1 036
1958	2 374	1 277	1 097
1959	2 522	1 348	1 174

Inntekter og inntektsnyting.**Inntekter.***Inntektsskapingen.*

Mens verdien av landets vare- og tjeneste-produksjon gikk ned med ca. 1 prosent fra 1957 til 1958, var produksjonsverdien i 1959 5 prosent høyere enn året før. Nettonasjonalproduktet økte fra 25,6 milliarder kr. i 1958 til 26,9 milliarder kr. i 1959. I femårsperioden før 1958 steg den nominelle verdi av nettonasjonalproduktet med gjennomsnittlig 7 prosent pr. år.

Oppgangen i nasjonalproduktet siste år kan vesentlig tilskrives økt produksjonsvolum. Prisendringer virket også inn, men nettovirkningen av dem på nasjonalproduktet var liten. Prisutviklingen har ikke vært den samme for de ulike komponenter av nasjonalproduktet. Mens prisnivået for varer og tjenester levert til privat konsum og investering gikk opp med 2,5 prosent, falt prisene på varer og tjenester levert til eksport med gjennomsnittlig 4 prosent. Prisfallet var størst for skipsfartstjenester.

I 1959 krevde det offentlige inn 3,9 milliarder kr. i form av indirekte skatter, mot 3,7 milliarder kr. året før. Samtidig falt de offentlige subsidieutgifter fra 1,2 til 1,1 milliarder kr. Sammen med en oppgang i nettoverdien av vare- og tjenesteproduksjonen på 1,3 milliarder kr., førte dette til at faktorinntekten, dvs. den samlede godtgjørelse for arbeids- og kapitalinnsats, gikk opp med ca. 1000 mill. kr. fra 1958 til 1959.

Faktorinntekten var høyere enn året før i de fleste næringer (se tabell 77). Relativt størst var inntektsstigningen i fiske (80 mill. kr. eller 20,7 prosent). Faktorinntekten i industri og bergverk økte med ca. 280 mill. kr. og i vare-

Tabell 76. *Nettonasjonalprodukt — faktorinntekt.*
Mill. kr.

	Nettonasjonalprodukt	Indirekte skatter	Subsidier	Faktorinntekt
1955 ..	21 609	3 026	1 140	19 723
1956 ..	24 360	3 367	1 164	22 157
1957 ..	25 803	3 765	1 428	23 466
1958 ..	25 613	3 696	1 210	23 127
1959 ..	26 871	3 918	1 109	24 062

handel med 300 mill. kr. Det var nedgang i faktorinntekten i skogbruk, hvalfangst og sjøtransport. Skogbruket kastet av seg 100 mill. kr. mindre enn i 1958, dvs. en nedgang på 10,7 prosent. Inntektene i sjøtransport gikk ned med ca. 250 mill. kr. eller bortimot 15 prosent.

Oppgangen i jordbrukets inntekter siste år skyldes vesentlig høyere produktpriser, mens nedgangen i skogbruk skyldes mindre avvirkning.

Om lag to tredjedeler av inntektsstigningen i fiske skyldes økt produksjon og en tredjedel prisendringer. Oppgangen siste år må imidlertid ses på bakgrunn av de ekstraordinært lave inntekter i fiske i 1958.

Over halvparten av inntektsnedgangen i hvalfangst skyldes økt vare- og tjenesteforbruk. Lavere produktpriser og mindre produksjonsvolum har også virket inn.

I industrien økte produksjonsvolumet siste år med 5—6 prosent. Det var gjennomsnittlig små prisendringer på industriprodukter. Dette førte

Tabell 77. *Faktorinntekt etter næring.*

	Absolutte tall. Mill. kr.				Endringer fra år til år. Pct.		
	1956	1957	1958	1959	1956-57	1957-58	1958-59
Jordbruk	1 544	1 433	1 417	1 518	— 7,2	— 1,1	+ 7,1
Skogbruk og jakt	945	1 024	954	852	+ 8,4	— 6,8	— 10,7
Fiske	535	439	396	478	— 17,9	— 9,8	+ 20,7
Hvalfangst	107	152	79	69	+ 42,1	— 48,0	— 12,7
Bergverk og industri	6 622	6 789	6 727	7 006	+ 2,5	— 0,9	+ 4,1
Bygge- og anleggsvirksomhet ..	1 639	1 759	1 920	2 049	+ 7,3	+ 9,2	+ 6,7
Kraft- og vannforsyning	325	390	427	447	+ 20,0	+ 9,5	+ 4,7
Varehandel	2 573	3 001	3 268	3 505	+ 16,6	+ 8,9	+ 7,3
Sjøtransport	2 439	2 611	1 660	1 416	+ 7,1	— 36,4	— 14,7
Annen samferdsel	1 043	1 036	1 097	1 174	— 0,7	+ 5,9	+ 7,0
Annen tjenesteyting	4 385	4 832	5 182	5 548	+ 10,2	+ 7,2	+ 7,1
I alt	22 157	23 466	23 127	24 062	+ 5,9	— 1,4	+ 4,0

til at inntektene av bergverk og industri gikk opp med 4 prosent.

Over halvparten av inntektsstigningen i varehandel og i bygge- og anleggsvirksomhet skyldes økt omsetning og produksjon, mens resten av oppgangen skriver seg fra økte priser.

Den seilende flåten økte fra 1958 til 1959 med vel 8 prosent. Når faktorinntekten i skipsfart likevel gikk vesentlig ned, skyldes dette at skipsoppleggene var store og at nettovalutafraktene pr. tonn for den seilende flåten gjennomsnittlig var 4—5 prosent lavere enn året før.

Inntektsfordelingen.

Den del av faktorinntekten som tilfaller det offentlige og utlandet i form av kapitalinntekter, er forholdsvis liten. Disse inntektsandeler øker imidlertid stadig noe, i 1959 således med ca. 40 mill. kr. fra året før. De private ervervsinntekter gikk samtidig opp med ca. 950 mill. kr. eller 6 prosent.

Tabell 78 gir bl. a. tall for fordelingen av de private ervervsinntekter på lønn, selvstendiges inntekt av jordbruk, skogbruk og fiske og andre inntekter. Lønnsandelen var i 1958 61,8 prosent, dvs. vesentlig større enn i noe tidligere år. Den ekstraordinært høye lønnsandelen dette år skyldtes vesentlig inntektssvikten i skipsfarten, som fikk eierinntekten i denne næring til å gå kraftig ned, mens lønnsutbetalingene økte som følge av større seilende flåte.

Lønnsandelen har økt ytterligere i 1959 til 62,7 prosent. En del av økingen skyldes økte arbeidsgivertilskott til sosiale trygder. (Inn-

føringen av alderstrygdpremie betyr særlig meget.) Slike tilskott regnes i nasjonalregnskapet med under lønn. Økingen av lønnsandelen kan ellers føres tilbake til skipsfartsnæringen. Både den seilende flåten og lønnsutbetalingene i skipsfarten økte ganske sterkt fra 1958 til 1959, samtidig som nedgangen i fraktrater førte til at eierinntekten gikk vesentlig ned.

Inntektene til selvstendige i jordbruk, skogbruk og fiske gikk opp med 3,6 prosent fra 1958 til 1959, men gruppens andel av de private ervervsinntekter økte bare svakt fra 8,8 til 8,9 prosent.

Nedgangen i «Andre private inntekter» skyldes vesentlig fallet i eierinntekten i skipsfarten.

For flere formål er det av interesse å kjenne de disponible inntekter for de enkelte grupper, dvs. ervervsinntektene med tillegg av stønader fra det offentlige, men med fradrag for betalte skatter. Tabell 79 viser utviklingen av den samlede privat disponible inntekt siden 1955 og fordelingen av denne på konsum og sparing. I tabellteksten er nyttet betegnelsen privat kapitaltilvekst for å markere at tallene ikke svarer til privat sparing etter vanlig bedriftsøkonomisk oppfatning. Tallene er blant annet upåvirket av eventuelle opp- eller nedvurderinger av kapital, og de er framkommet etter fradrag, ikke av bedriftenes faktiske avskrivninger, men av beregnet kapitalslit basert på gjenanskaffelsespriser.

Stønadene fra det offentlige økte med ca. 400 mill. kr. eller 18,6 prosent fra 1958 til 1959. De private bruttoinntekter gikk samtidig opp med over 1 350 mill. kr. Innbetalingene av

Tabell 78. Godtgjøring til arbeid og kapital.

	1955	1956	1957	1958	1959	Endring 1958—59
	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Pct.
Faktorinntekt.....	19 723	22 157	23 466	23 127	24 062	+ 4,0
— Offentliges nettoinntekt av kapital ..	77	111	118	123	123	0,0
— Utlendingers nettoinntekt av kapital	134	179	187	222	260	+ 17,1
Privat ervervsinntekt	19 512	21 867	23 161	22 782	23 679	+ 4,2
Av dette:						
Lønn ¹	11 363	12 463	13 391	14 052	14 843	+ 5,6
Selvstendiges inntekt av jordbruk, skog- bruk og fiske	1 970	2 282	2 137	2 007	2 107	+ 5,0
Andre private inntekter	6 179	7 122	7 633	6 723	6 729	+ 0,1
	Pct.	Pct.	Pct.	Pct.	Pct.	
Lønn ¹	58,2	57,0	57,9	61,8	62,7	..
Selvstendiges inntekt av jordbruk, skog- bruk og fiske	10,1	10,4	9,2	8,8	8,9	..
Andre private inntekter	31,7	32,6	32,9	29,4	28,4	..

¹ Foruten kontraktsmessig kontant- og naturallønn omfatter posten også arbeidsgivers bidrag til trygdepremier og andre ytelser til beste for lønnstakere.

Tabell 79. *Privat disponibel inntekt.*

	1955	1956	1957	1958	1959	Endring 1958—59
	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Pct.
Privat ervervsinntekt.....	19 512	21 867	23 161	22 782	23 679	+ 3,9
+ Stønader fra det offentlige	1 409	1 577	1 815	1 956	2 346	+ 19,9
+ Stønader fra utland (netto)	60	46	46	66	91	+ 37,9
Privat bruttoinntekt	20 981	23 490	25 022	24 804	26 116	+ 5,3
— Direkte skatter	3 633	4 031	4 948	5 170	5 328	+ 3,1
Privat disponibel inntekt	17 348	19 459	20 074	19 634	20 788	+ 5,9
Privat konsum	14 831	15 772	16 743	17 291	18 263	+ 5,6
Privat kapitaltilvekst	2 517	3 687	3 331	2 343	2 525	+ 7,8

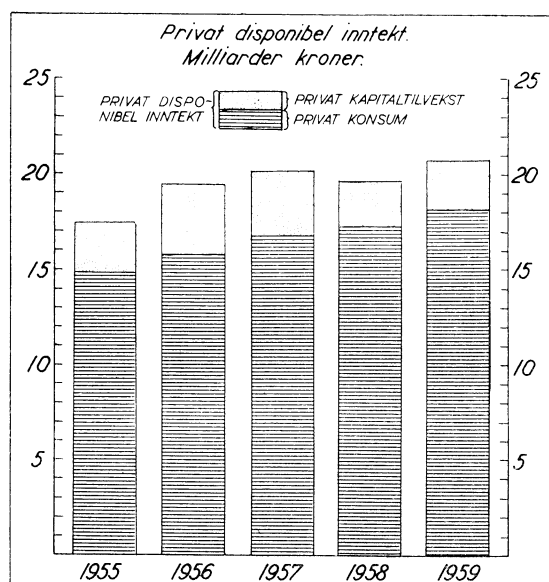

Fig. 37.

direkte skatter var ca. 3 prosent større i 1959 enn året før. Dette førte til at den privat disponible inntekt økte med ca. 1 200 mill. kr. eller vel 6 prosent siste år.

Av økingen i den privat disponible inntekt gikk rundt 970 mill. kr. til økt konsum, mens den private sparing gikk opp med ca. 230 mill. kr.

Lønnsutviklingen.

Hovedtendensene i lønnsutviklingen for en del viktigere lønnstakergrupper går fram av tabell 80. Da fortjenestebegrepet ikke er det samme for alle grupper, og tallene refererer seg til ulike tidspunkter i året, må en være varsom med å jamføre lønnsnivået gruppene imellom.

Lønnsstigningen var for de fleste gruppenestere fra første halvår 1958 til første halvår 1959

enn fra året 1957 til året 1958. I 1958 fant det sted tariffoppgjør og indeksreguleringer for de langt fleste lønnstakere. De nye overenskomstene ble gjort gjeldende fra ulike tidspunkter for de forskjellige gruppene, og de lønnstillegg som ble gitt er derfor registrert på forskjellige tidspunkter for de enkelte gruppene.

For industriarbeidere, bygge- og anleggsarbeidere, laste- og lossearbeidere og arbeidere i privat landtransport gir statistikken opplysninger om den gjennomsnittlige timefortjeneste. For disse gruppene skyldes stigningen i for-

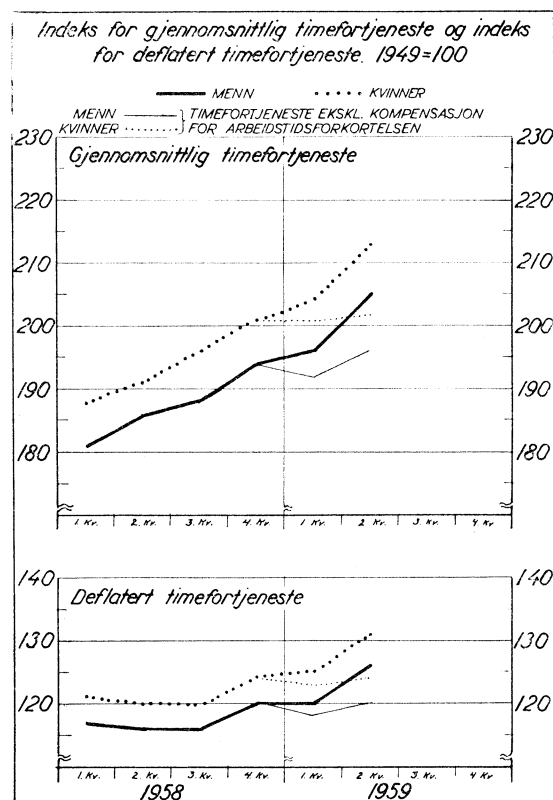

Fig. 38.

tjenesten fra 2. kvartal 1958 til 2. kvartal 1959 vesentlig indekstillegget fra 16. juli 1958 og kompensasjon for arbeidstidsforkortelsen fra 1. mars 1959. Kompensasjonen for arbeidstidsforkortelsen ville ikke ha gitt en tilsvarende øking om en hadde hatt oppgaver over ukefortjenesten eller årsinntekten. For voksne mannlige industriarbeidere kan lønnsstigningen fra 2. kvartal 1958 til 2. kvartal 1959 eksklusive kompensasjonen for arbeidstidsnedsettelsen regnes til 5,7 prosent. For kvinnelige industriarbeidere gir en tilsvarende beregning en stigning på 6,1 prosent.

For matroser i utenriksfart har tariffoppgjør funnet sted mellom de to tellingstidspunkter i 1958 og 1959, og stigningen i månedsfortjenesten skyldes vesentlig de lønnstillegg som da ble gitt. For kommunale tjenestemenn skyldes stigningen dels tariffoppgjør, dels dyrtidstillegget av 16. juli 1958.

Ved avtalerevisjonen i 1958 fikk de fleste avtalene 3 års varighet, men enkelte fikk 2 års varighet. Alle avtalene fikk bestemmelser om halvautomatisk indeksregulering. I 1958 ble det gitt dyrtidstillegg etter disse bestemmelsene med grunnlag i levekostnadsindeksen pr. 15. juni 1958 som var 160. Etter avtalene kan forhandlinger kreves opptatt dersom levekostnadsindeksen etter 6 måneder fra den dag juniindeksen 1958 ble offentliggjort (15. juli) viser stigning eller fall på minst 6 poeng. For den overveiende del av lønsmottakerne er altså «den røde streken» en levekostnadsindeks på 166. Utviklingen i levekostnadsindeksen har ikke gitt grunnlag for forhandlinger om dyrtidstillegg i 1959.

I 1959 har det funnet sted få tariffrevisjoner. En av de mer omfattende var overenskomstene for funksjonærer ved de bedrifter tilsluttet Norsk Arbeidsgiverforening som har tariff-

Tabell 80. Lønnsutviklingen for enkelte grupper av lønnstakere.

	Tids- enhet	Gjennomsnittslønn			Prosentvis stigning		
		Absolutte tall			1956—57	1957—58	1958—59
		1957	1958	1959			
		Kr.	Kr.	Kr.	Pct.	Pct.	Pct.
M e n n :							
Jordbruksarb., sommer ¹	måned	453	472	..	4,4	4,2	..
Skogsarb., vinter ²	dag	33,97	35,51	..	3,6	4,5	..
Industri:							
Voksne arbeidere	time	5,45	5,69	³ 6,24	6,4	4,4	⁴ 10,6
Funksjonærer ⁵	måned	1 414	1 506	1 582	7,8	6,8	4,6
Bygge- og anleggsarbeidere ...	time	6,94	7,42	³ 7,88	5,0	6,9	⁴ 9,1
Laste- og lossearbeidere	»	6,37	6,65	³ 7,56	7,1	4,4	⁴ 14,7
Matroser:							
Utenriksfart ¹ , ⁶	måned	1 031	1 050	1 191	13,4	1,8	13,4
Innenriksfart ¹ , ⁷	»	842	926	..	4,9	10,0	..
Arbeidere i landtransport	time	4,94	5,13	³ 5,60	3,3	3,8	⁴ 10,0
Varehandel⁸:							
Kontorfunksjonærer	måned	1 381	1 406	1 492	..	1,8	6,1
Butikkfunksjonærer	»	941	975	1 059	..	3,6	8,6
Lagerfunksjonærer	»	1 013	1 039	1 110	..	2,6	6,8
Arbeidere	»	885	917	964	..	3,6	5,1
Kommunale tjenestemenn ⁹	»	..	1 208	1 391	..	..	15,1
K v i n n e r :							
Jordbruksarb., sommer ¹	måned	282	294	..	6,0	4,3	..
Industri:							
Voksne arbeidere	time	3,68	3,84	³ 4,21	6,1	4,3	⁴ 11,4
Funksjonærer ⁵	måned	831	879	924	8,2	6,5	4,9
Varehandel⁸:							
Kontorfunksjonærer	»	795	820	870	..	3,1	6,1
Butikkfunksjonærer	»	619	643	691	..	3,8	7,5
Kommunale tjenestemenn ⁹	»	..	880	1 006	..	..	14,3

¹ Til dette kommer kost og losji. ² Vintrene 1957—58 og 1958—59. ³ 2. kvartals oppgaver. Betalingen for bevegelige helgedager, 1. og 17. mai er utjamnet over året. ⁴ Stigningen fra 2. kv. 1958 til 2. kv. 1959 inkl. kompensasjon for arbeidstidsforkortelsen. ⁵ Pr. 1. september. Lønnsstigningsprosentene er standardberegnet. ⁶ Mars. ⁷ November. ⁸ Pr. 30. april. ⁹ Pr. 1. januar.

avtale for underordnede kontor-, butikk- og lagerfunksjonærer. Overenskomstene omfatter om lag 10 000 funksjonærer. Med virkning fra 1. april 1959 ble det gitt generelle lønnstillegg som i gjennomsnitt betyr en øking på om lag 3,5 prosent. Den ukentlige arbeidstid skal fra 1. juni 1959 ikke overstige 45 timer pr. uke. Indeksbestemmelsene svarer til den som gjelder de fleste avtaler, men utgangspunktet i denne avtalen er 164 og «den røde streken» 170.

Overenskomstene for 30 000 mann i utenriksfart ble revidert i 1958 og fikk ett års varighet uten bestemmelser om indeksregulering. I 1959 ble avtalene mellom Norsk Sjømannsforbund og Skibsfartens Arbeidsgiverforening prolongert et år.

Fra 1. mars 1959 ble den ordinære effektive arbeidstid for de lønnstakergrupper som går inn under, eller som følger avtalene mellom Norsk Arbeidsgiverforening og Landsorganisasjonen i Norge, satt ned fra 48 timer til 45 timer pr. uke. Arbeidstiden for lønnstakere som fra før hadde 45 timer eller mindre pr. uke ble ikke satt ned. Lønnstakere som tidligere hadde 48 timers uke fikk kompensasjon for arbeidstidsnedsettelsen med $6\frac{2}{3}$ prosent tillegg til time-lønnen og 4,5 prosent tillegg på akkordtariffer og faste akkorder. Alle tarifferte uke- og måneds-lønninger ble beholdt uforandret. De viktigste gruppene som ikke har fått tilsvarende avtaler om arbeidstiden er jordbruksarbeiderne, sjøfolk i utenriks fart og sjøfolk i innenriks fart. For jordbruksarbeiderne er arbeidstiden i lov av 19. desember 1958 fastsatt til 48 timer med virkning fra 1. januar 1959. For innenriksfarten ble arbeidstiden satt ned til 48 timer pr. uke ved lov om endringer i lov om arbeidstiden på skip av 10. juni 1949. For sjøfolk i utenriksfart og innenriksfart ble det i overenskomsten av 1958 tatt inn en bestemmelse om at det i stedet

for 45 timers uke ble gitt en fjerde ferieuke for mannskaper som har vært 12 måneder på samme skip eller i samme rederi.

Norsk Arbeidsgiverforening har foretatt en undersøkelse av på hvilken måte arbeidstidsforkortelsen er gjennomført for arbeidere ved medlemsbedriftene. Undersøkelsen omfatter 186 835 arbeidere og viser at 44,5 prosent av disse har fått arbeidstidsforkortelsen som fri annen hver lørdag pluss en eller annen ytterligere forkortning for å få gjennomsnittlig 45 timers uke. Av de øvrige har 17,2 prosent fått arbeidstiden forkortet med $\frac{1}{2}$ time hver dag. For 8,6 prosent av arbeiderne er den ukentlige arbeidstid før 1. mars 1959 opprettholdt mot at det gis tilsvarende fridager spredt over hele året, eller ved at det gis sammenhengende fritid i enkelte perioder av året.

I 1959 har det vært få arbeidskonflikter. Tallet på tapte arbeidsdager kan anslås til 40 000. De mest omfattende konflikter har funnet sted innen landtransporten.

	Konflikter begynt i året	Lønns- takere	Tapte arbeids- dager i 1000
1956	26	56 173	964
1957	18	2 792	27
1958	15	12 541	60

Privat konsum.

De foreløpige beregninger viser at utgiftene til privat konsum økte med 972 mill. kroner, eller vel 5 prosent, fra 1958 til 1959. Prisene på konsumvarer er i samme tidsrom økt med ca. 2 prosent. Målt i faste priser var konsumøkningen vel 3 pro-

Tabell 81. Sammensetningen av det private konsum.

	I løpende priser					I faste (1955)-priser				
	Endringer fra år til år. Mill. kr.			1959		Endringer fra år til år. Mill. kr.			1959	
	1956 —57	1957 —58	1958 —59	Mill. kr.	Pro- sent	1956 —57	1957 —58	1958 —59	Mill. kr.	Pro- sent
Matvarer	112	199	319	5 440	30	31	130	157	4 740	30
Drikkevarer og tobakk..	62	27	75	1 382	8	21	24	71	1 239	8
Bolig, lys og brensel ...	178	128	88	2 054	11	47	56	26	1 653	10
Møbler og husholdnings- artikler	36	25	79	1 499	8	11	47	19	1 384	9
Klær og skotøy	161	19	190	2 769	15	64	25	185	2 608	16
Reiser og transport	141	43	55	1 158	7	93	17	35	1 031	7
Andre utgifter	232	185	142	3 688	21	40	67	81	3 214	20
Spesifisert konsum i alt..	922	576	948	17 990	100	245	38	574	15 869	100

Tabell 82. Prosentvise endringer i volum og priser for det private konsum etter utgiftsgrupper.

	Prosentvise endringer i volum fra år til år			Prosentvise prisendringer fra år til år			Prosentvis endring i relative priser (gruppepriser i forhold til konsumpris) 1958—59
	1956—57	1957—58	1958—59	1956—57	1957—58	1958—59	
Matvarer.....	— 0,7	— 2,8	+ 3,4	+ 3,0	+ 7,0	+ 2,8	+ 1,0
Drikkevarer og tobakk	+ 1,9	+ 2,1	+ 6,1	+ 3,1	—	— 0,4	— 2,0
Bolig, lys og brensel	+ 3,1	+ 3,6	+ 1,6	+ 7,4	+ 3,2	+ 2,9	+ 1,0
Møbler og husholdningsartikler..	+ 0,8	— 3,3	+ 1,4	+ 1,7	+ 1,7	+ 4,1	+ 2,0
Klær og skotøy	+ 2,7	— 1,0	+ 7,6	+ 4,0	+ 1,7	— 0,2	— 2,0
Reiser og transport	+ 10,5	+ 1,7	+ 3,5	+ 4,3	+ 2,2	+ 1,4	— 0,5
Andre utgifter	+ 1,3	+ 2,3	+ 2,6	+ 5,9	+ 3,3	+ 1,3	— 0,5
Spesifisert konsum i alt	+ 1,6	— 0,2	+ 3,8	+ 4,2	+ 3,8	+ 1,8	—

sent fra 1958 til 1959, eller omtrent det samme som den gjennomsnittlige vekstraten i tiårs-perioden 1949—1958.

Det private konsums andel av bruttonasjonalproduktet har både i 1958 og 1959 vært vel 54 prosent. Regnet i faste priser var konsumandelen litt mindre i 1959 enn i 1958.

Sammensetningen av det private konsum i 1959 og endringene i de siste år framgår av tabell 81. De prosentvise endringer i volum (utgiftene målt i 1955-priser) og de prosentvise endringer i priser framgår av tabell 82.

Av den samlede utgiftsøking fra 1958 til 1959 gikk en tredjepart til matvarer. Prisen på matvarer steg med ca. 3 prosent i samme tidsrom. I faste priser steg konsumet av matvarer med 1,2 prosent. Utgiftene til drikkevarer og tobakk og utgiftene til klær og skotøy har steget sterkt, samtidig som prisene har holdt seg omtrent uendret.

Utviklingen i konsumet av de enkelte vareslag er i noen grad belyst ved tabellene 83—86. Tabellene viser den totale tilgang for varene fratrasket eksport. Matvarene er korrigert for endringer i lagerhold så langt den foreliggende statistikk tillater det. Tallene for lagerhold omfatter imidlertid ikke lager i alle detaljleddene, og er derfor noe ufullstendige. Med unntak av mjølk nyttet til framstilling av andre meieriprodukter, gjelder tallene det samlede forbruk av varene, uansett om de er konsumert direkte eller er nyttet til framstilling av andre produkter. Tabellene over varige utstyrsvare og transportmidler viser tilgangen uten korreksjon for lager.

Det har vært noe nedgang i forbruket av mjølk og ost. Forbruket av smør viser øking, samtidig som forbruket av margarin har gått ned. Det var øking i forbruket av fløte, men stor nedgang i forbruket av sukker. Forbruket av importert frukt og nøtter sank sterkt fra 1958

Tabell 83. Forbruk av enkelte matvarer. 1 000 tonn.

	1954	1955	1956	1957	1958	1959
Mjølk ¹	654	627	623	640	637	630
Fløte, omregnet til helmjølk ¹	147	151	153	158	155	160
Smør	13,7	14,2	13,2	13,3	13,2	13,4
Ost	27,3	26,4	26,5	26,3	28,9	27,6
Kjøtt og flesk	117,3	123,2	128,5	130,8	130,2	131,5
Egg.....	25,6	27,5	27,4	27,8	28,0	28,3
Margarin	74,8	83,6	86,8	85,3	86,1	85,8
Sukker	133,6	122,4	156,4	123,9	140,1	131,0
Kaffe (rå vekt)	17,4	20,5	24,1	22,4	26,3	27,0
Importert frukt.....	57,4	61,4	69,9	91,4	98,3	90,0
Norsk frukt	74,4	54,8	73,6	50,0	77,0	69,0
Tørket frukt, nøtter.....	14,9	10,4	11,8	10,6	11,2	10,0
Grønnsaker	119	128	159	151	140	134

¹ Mill. liter.

Tabell 84. *Forbruk av tobakk og drikkevarer.*

	1954	1955	1956	1957	1958	1959
Sigarer mill. stk.	20	21	21	24	25	23
Sigaretter »	1 315	1 427	1 340	1 441	1 394	1 473
Røyketobakk, skrå, snus.... tonn	3 456	3 369	3 371	3 461	3 584	3 638
Alkoholfree drikkevarer mill. liter	41,1	53,9	51,8	53,6	54,9	65,2
Alkoholholdig øl »	67,6	77,6	78,7	78,9	80,8	84,5
Vin »	4,1	4,1	4,2	4,2	4,0	4,2
Brennevin »	8,9	9,0	9,1	9,3	9,2	9,8
Ren alkohol i alt »	7,3	7,9	8,0	8,1	8,2	8,5

til 1959, samtidig som tilgangen av norsk frukt gikk ned.

Konsumet av sigaretter har økt med nærmere 6 prosent, mens røyketobakk, skrå og snus bare økte med vel 1 prosent. Forbruket av vin og brennevin har steget noe sterkere enn forbruket av øl. Konsumet av alkoholfree drikkevarer har steget med nærmere 20 prosent, noe som for en stor del må ses i sammenheng med den varme sommeren i store deler av landet.

Som det framgår av tabell 85 viser forbruket av nesten alle spesifiserte varige utstyrsvarer en stigning fra 1958 til 1959. Tilgangen av kjøleskap steg med mer enn 12 prosent. Tilgangen av vaskemaskiner, som har sunket i alle år fra 1955, viste fortsatt nedgang fra 1958 til 1959. I årene 1950 til 1959 ble det solgt ca. 470 000 vaskemaskiner, og mer enn 45 prosent av landets husholdninger har nå egen vaskemaskin. I samme tidsrom er det solgt ca. 340 000 kjøleskap, og nærmere 35 prosent av husholdningene har

nå kjøleskap. Mer enn 45 prosent av husholdningene har kjøpt ny støvsuger i løpet av de siste 10 år.

Omsetningen av radioapparater, fjernsynsapparater og båndopptakere steg med ca. 10 prosent fra 1958 til 1959. Denne øking skyldes delvis at omsetningen av fjernsynsapparater for alvor begynte å komme i gang i 1959, men også at omsetningen av andre apparater steg betraktelig. I løpet av de siste 10 år er det omsatt ca. 700 000 radioapparater inklusive radiogrammofoner.

Bruken av offentlige befordringsmidler har steget noe. Oppgangen var svak både for jernbane- og bussreiser, mens derimot bruk av fly til reise innenlands steg med hele 15 prosent. Anskaffelse av egne biler var omtrent som i 1958, mens anskaffelsen av motorsykler steg igjen etter å ha gått noe ned fra 1957 til 1958.

Med støtte i Byråets undersøkelser av strukturen i det private konsum er det i tabell 87

Tabell 85. *Tilgang av varige utstyrsvarer.*

	1954	1955	1956	1957	1958*	1959*
Kjøleskap 1 000 stk.	39	55	60	60	43	54
Vaskemaskiner »	70	75	63	48	43	38
Vannvarmere m. kolbe »	45	42	38	35	35	37
Magasinkomfyrer »	10	6	2	1	1	—
Platekomfyrer »	63	62	53	55	52	49
Strykejern..... »	116	103	100	92	85	..
Kjøkkenapparater (mixere).. »	8	10	9	10	19	20
Støvsugere »	52	63	70	61	48	55
Båndopptakere..... »	10	17	18	18	12	125
Radiogrammofoner »	13	19	20	21	17	
Andre radiomottakere »	88	86	84	80	85	
Barbermaskiner »	88	92	113	91	119	..
Juletrelys, elektriske..... »	84	53	47	60	59	..
Armbånds- og lommeur..... »	129	122	259	292	220	206
Møbler mill. kr. i 1955-priser	278	326	347	355	329	346

Tabell 86. *Konsum av reiser og transportmidler.*

	1954	1955	1956	1957	1958*	1959*
Jernbanereiser mill. personkm	..	..	..	1 734*	1 720	1 726
Bussreiser	2 140	2 282	2 345	2 425	2 500	2 550
Innenl. ruteflyging	25	36	57	71	80	92
Sykler 1 000 stk.	83	82	72	64	60	60
Motorsykler	..	..	17	34	22	27
Personbiler	18	15	14	21	23	23
Hotellbesøk (nordmenn).. 1 000	1 404	1 359	1 368	1 388	1 349	1 360

gjort et forsøk på å anslå hvor stor del av de mengdemessige endringene i hver enkelt av konsumets hovedposter som skyldes henholdsvis endringer i relative priser, endringer i konsumentenes inntekter og endring i folketallet. (I Økonomisk utsyn 1958, side 83—86, er beregningsmåten omtalt noe utførligere.) Det hefter atskillig usikkerhet ved beregninger av denne art, idet presisjonsgraden bl. a. er bestemt av regelmessigheten i konsumentenes reaksjoner på pris- og inntektsendringer. Når det gjelder beregningene for 1959, kommer i tillegg den usikkerhet som følger av at en bygger på foreløpige tall for prisendringer, mengdeendringer og inntektsendringer. På tross av de forbehold en må ta, gir beregningene holdpunkter for å vurdere størrelsesordenen av hver enkelt av de faktorene som en må regne med påvirker konsumet. Dette gir bl. a. grunnlag for å anslå hva virkningen på konsumet ville ha blitt under andre forhold, f. eks. om prisutviklingen hadde vært en annen.

Beregningene gir inntrykk av at endringene

i relative priser har bidratt en god del til de endringene som har funnet sted i sammensetningen av det private konsum. I særlig grad gjelder dette posten utstyrsvare m. v., leid hjelp, som etter beregningene ville ha økt med nesten 3 prosent mer i volum, dersom det ikke hadde forekommet endringer i relative priser. For drikkevarer og tobakk og for klær og skotøy går de direkte prisvirkningene i motsatt retning. Ved uendrede relative priser skulle volumøkningen for begge poster ha vært omtrent 1 prosent mindre enn den faktiske endring.

Beregningene av inntektsvirkningene bygger på den forutsetning at den disponible realinntekt pr. innbygger er økt med 2 prosent fra 1958 til 1959. Inntektsvirkningen er svakest — mindre enn 1 prosent — for matvarer, og sterkest — over 4 prosent — for utstyrsvare og for reiser og transport. Overensstemmelsen mellom beregnede og faktiske volumendringer er relativt god. I de tilfelle hvor det forekommer nevneverdige avvik — det gjelder klær og skotøy, drikkevarer og tobakk, og reiser og transport — går de

Tabell 87. *Anslåtte volumendringer 1958—59 i hovedposter for det private konsum som følge av prisendringer, endring i disponibel realinntekt pr. innbygger og endring i folketallet. Prosent.*

	Anslått endring som følge av:				Samlet anslått virkning av endringer i priser, realinntekt og folketall	Faktisk endring
	prisendring for vedkommende gruppe	prisendring for alle øvrige grupper	endring i disponibel realinntekt pr. innbygger	endring i folketallet		
	1	2	3	4	5	6
Matvarer	— 0,3	—	+ 0,7	+ 1,0	+ 1,4	+ 3,4
Drikkevarer og tobakk ...	+ 1,4	— 0,4	+ 2,7	+ 1,0	+ 4,7	+ 6,1
Bolig, lys og brensel	— 0,5	— 0,2	+ 1,7	+ 1,0	+ 2,0	+ 1,6
Utstyr m.v., leid hjelp ...	— 2,2	— 0,6	+ 4,4	+ 1,0	+ 2,6	+ 1,4
Klær og skotøy	+ 1,4	— 0,4	+ 2,5	+ 1,0	+ 4,5	+ 7,6
Reiser og transport	+ 0,6	— 0,6	+ 4,5	+ 1,0	+ 5,5	+ 3,5
Andre utgifter	— 0,7	— 0,2	+ 2,2	+ 1,0	+ 2,3	+ 2,6
Spesifisert konsum i alt ..	— 0,1	— 0,3	+ 2,0	+ 1,0	+ 2,6	+ 3,8

Tabell 88. *Private konsumutgifter fordelt på leverandørgrupper. Prosent.*

Leverandørgrupper	1957	1958	1959
Utland	13	13	13
Jordbruk, skogbruk, jakt, fiske og tilknyttet foredlingsvirksomhet	16	16	16
Annen industri, bergverk, kraftforsyning	27	26	25
Handel	22	23	24
Annen tjenesteyting	22	22	22
I alt	100	100	100

i en retning som synes å kunne ha sin forklaring i spesielle forhold som beregningene ikke tar hensyn til.

Fordelingen av private konsumutgifter på leverandørgrupper i tabell 88 viser liten endring fra 1956. Handelens andel stiger litt, mens industri, bergverk og kraftforsyning sett under ett går litt tilbake relativt sett.

Investering.

De økonomiske stagnasjonstendensene som gjorde seg gjeldende i 1958, virket bare i begrenset utstrekning inn på investeringene det året. Alt i alt økte volumet av bruttoinvesteringene i fast kapital med 5 prosent fra 1957 til 1958. Denne oppgangen skyldtes først og fremst at skipsinvesteringene økte med 17 prosent. Men også investeringene i annen fast kapital lå på høyde med eller over nivået i 1957. Lagerbeholdningene gikk derimot sterkt ned i 1958.

I siste del av 1958 og utover i 1959 ble det satt i verk forskjellige offentlige tiltak for å stimulere investeringsvirksomheten. Omsetningsavgiften for skole- og helsebygg ble opphevet, statsbankenes utlånsbudsjett ble økt, og i vinterhalvåret ble det satt i gang ekstraordinære offentlige anleggsarbeider. Høsten 1958 ble 300 mill. kr. av tidligere båndlagte midler frigitt, og i kredittavtalene med de private kredittinstitusjoner for 1959 ble det gjennomført endringer som ga grunnlag for en større utlånsvirksomhet. Disse tiltak bidro til at byggevirksomheten økte betydelig mot slutten av 1958 og i første halvår 1959. Ser vi året 1959 under ett, har imidlertid de totale investeringer endret seg lite sammenliknet med året før.

Den samlede investering inklusive lager er i løpende priser foreløpig beregnet til 12,1 milliarder kr. i 1959, eller praktisk talt det samme som i 1958. Regnet i volum gikk totalinvesteringene ned med 1,4 prosent.

Bruttoinvesteringen i fast kapital, regnet i

Tabell 89. *Investeringsindikatorer. Kvartalstall i prosent av tilsvarende periode året før.*

	1958				1959		
	1. kv.	2. kv.	3. kv.	4. kv.	1. kv.	2. kv.	3. kv.
Produksjon:							
Investeringsvareproduksjon	98	101	96	99	95	102	102
Byggevirksomhet ¹ :							
Bygg under arbeid, total golvflate ² ..	117	103	100	101	104	109	106
Bygg satt i gang, total golvflate .	95	79	94	120	133	113	88
Importverdi:							
Maskiner og apparater	115	99	102	102	86	119	113
Lastebiler, varevogner o. l.	131	95	86	143	111	93	110
Skip	107	162	211	173	160	58	96
Lager: ²							
Totalindeks	98	92	98	98	102	106	99

¹ Ekskl. landbruksbygg. ² Ved kvartalets utgang.

Tabell 90. *Bruttoinvestering i fast kapital fordelt etter art (1955-priser).*

	Årstall i prosent av foregående år					Prosentfordeling				
	Bygninger og anlegg	Skip og båter	Andre transportmidler	Maskiner, utstyr m. v.	I alt	Bygninger og anlegg	Skip og båter	Andre transportmidler	Maskiner, utstyr m. v.	I alt
1955	101	131	97		107	46	27	8	19	100
1956	97	108	113	99	102	44	28	9	19	100
1957	107	100	104	106	104	45	27	9	19	100
1958	101	117	105	100	105	43	30	9	18	100
1959	100	90	98	102	97	44	28	9	19	100

løpende priser, sank etter foreløpige beregninger med 1,1 prosent fra 1958 til 1959. Regnet i faste priser var nedgangen om lag 3 prosent. Praktisk talt hele nedgangen skyldes mindre skipsinvesteringer. Utgiftene til investering i skip gikk ned med 300 mill. kr., mens utgiftene til andre transportmidler var uendret. På den annen side økte investeringene i bygg og anlegg med 120 mill. kr. og utgiftene til maskiner og utstyr med 50 mill. kr. Regnet i faste priser gikk skipsinvesteringene ned med 10 prosent og investeringene i andre transportmidler med 2 prosent, mens investeringene i maskiner og utstyr steg med 2 prosent. Investeringsvolumet i bygg og anlegg var uendret. Forskjellen mellom endringstallene i løpende og faste priser henger først og fremst sammen med prisutviklingen. For de totale bruttoinvesteringer var det en gjennomsnittlig prisstigning på om lag 2 prosent. For skip var prisstigningen vel 3 prosent, mens prisøkningen for andre transportmidler og i bygg og anlegg var rundt 2 prosent. Gjennomsnittsprisene for maskiner og utstyr steg med 0,5 prosent.

Bruttoinvesteringsraten, dvs. bruttoinvesteringen i fast kapital i prosent av bruttonasjonalproduktet regnet i løpende priser, gikk ned fra 38,3 prosent i 1958 til 35,8 prosent i 1959. Bruttoinvesteringsraten i 1958 var imidlertid den høyeste i etterkrigstiden. Holdes skipsinvesteringene utenfor, viser bruttoinvesteringen i annen fast kapital en nedgang fra 26,2 prosent i 1958 til 25,2 prosent i 1959.

Investeringen i bygg og anlegg er nærmere behandlet i avsnittet om bygge- og anleggsvirksomheten, og flere detaljer om skipsinvesteringene er gitt i avsnittet «Skipsfart».

I tabell 91 er gitt tall for importens andel av den samlede investering i de forskjellige typer fast kapital. Importandelen er beregnet på grunnlag av importverdien cif. ved norsk grense. Totalt sett viste importandelen en nedgang på 2 prosent fra 1958 til 1959. Dette hadde i første rekke sammenheng med nedgangen i skipsimporten. Importandelene for andre typer fast kapital endret seg lite.

I de fleste næringer endret utgiftene til investeringer seg lite fra 1958 til 1959 (se tabell 92 og tabell D side* 3 i tabellverket). Nedgangen i skipsinvesteringene førte til at sjøtransportens relative andel av de samlede bruttoinvesteringer gikk ned fra ca. 30 prosent i 1958 til 28,0 prosent i 1959. Investeringene i offentlig konsumkapital utgjorde en noe større andel i 1959 enn året før.

Byråets investeringsstatistikk for industrien omfatter ikke bedrifter med mindre enn 5 arbeidere og heller ikke alle næringsgrupper i industrien. Det blir derfor ikke fullt samsvar mellom investeringsstatistikkenes tall og nasjonalregnskapets investeringstall, som er beregnet ved å ta utgangspunkt i importerte og innenlands produserte investeringsobjekter. De nyeste oppgaver fra investeringsstatistikken gjelder

Tabell 91. *Import av investeringsvarer (cif.) i prosent av bruttoinvestering i forskjellige typer av fast kapital.*

	1956	1957	1958	1959
Maskiner, redskap og inventar	34,9	37,1	36,6	37,4
Skip og båter (Eksport fratrasket)	65,4	65,4	71,1	68,2
Andre transportmidler	36,8	38,6	32,6	29,6
Fast kapital i alt	27,4	27,4	31,5	29,6
Fast kapital ekskl. bygg og anlegg	50,2	50,9	55,0	52,8

Tabell 92. *Bruttoinvestering i fast kapital fordelt på næring. Prosent.*

	1957	1958	1959
Jordbruk	6,0	5,5	5,6
Skogbruk	0,9	0,8	0,8
Fiske og hvalfangst	3,2	2,7	2,6
Gruvedrift, industri	16,5	15,2	15,3
Bygge- og anleggsvirk- somhet	1,6	1,4	1,5
Elektrisitets- og gassverk	7,2	6,5	6,4
Forretningsbygg	3,4	2,9	3,3
Boliger	14,9	13,1	13,4
Sjøtransport	24,1	30,2	28,0
Annen samferdsel	7,8	7,6	7,7
Andre næringer	4,7	4,4	4,5
Off. konsumkapital	9,7	9,7	10,9
I alt	100,0	100,0	100,0

1958 (tabell 93). Tallene viser en nedgang i industriens investeringsutgifter fra 1957 til 1958 på 6 prosent når meieriene holdes utenfor i begge

år. Den relative endring var størst i malm- og mineralutvinning, grafisk industri, produkter av petroleum og kull, og i kjemisk industri. Gjennom hele perioden 1954 til 1958 var forholdet mellom investeringene i hjemmemarkedsindustrien og eksportindustrien forholdsvis stabilt, med noe over halvparten på den førstnevnte gruppen.

De offentlige bruttoinvesteringers andel av de totale investeringer var litt større i 1959 enn i 1958 (se tabell 94). Investeringen i offentlig konsumkapital økte med 11 prosent regnet i løpende priser, mens investeringene i offentlige bedrifter økte med 1 prosent. Investeringsovergangen i offentlig konsumkapital skyldtes særlig større investeringer i veier. For de offentlige bedrifter var det mindre investeringer enn året før i industri og jernbanedrift, mens det var oppgang i investeringene i post, telefon, telegraf og luftfart.

I 1959 fant det sted en mindre lagerøkning her i landet. Regnet i løpende priser er lagerøkningen foreløpig anslått til om lag 25 mill. kr. Året før gikk lagerbeholdningene ned med 150 mill. kr.

Tall fra Byråets volumindeks over lagerhold viser at lagerbeholdningene var på sitt laveste

Tabell 93. *Bruttoinvestering i industrien¹. Mill. kr.*

	1954	1955	1956	1957	1958
Malm- og mineralutvinning	70	83	85	116	90
Nærings- og nytelsesmiddelindustri	96	113	109	142	² 208
Tekstil- og bekledningsindustri	68	59	70	76	64
Treindustri	52	50	48	50	48
Treforedlingsindustri	242	257	244	245	233
Grafisk industri, bokbinderier	38	33	31	50	38
Lær- og gummiwareindustri	12	11	11	11	12
Kjemisk industri	201	230	245	253	218
Produkter av petroleum og kull	4	4	—	3	21
Jord- og steinvareindustri	47	67	53	57	58
Primær jern- og metallindustri	302	178	246	333	325
Jern- og metallwareindustri	64	61	60	62	55
Maskinindustri	20	29	24	30	32
Elektroteknisk industri	30	34	39	38	41
Transportmiddelindustri	90	103	128	154	156
Diverse industri	6	6	10	13	12
Gassverk	4	3	4	3	2
I alt	1 346	1 321	1 407	1 636	1 613
Eksportindustri	616	607	685	787	681
Hjemmemarkedsindustri	730	714	722	849	932

¹ Omfatter ikke all investering i industrien. (Se teksten.)

² I 1958 omfatter tallet også meierier med 78 mill. kr.

Tabell 94. Offentlig og privat bruttoinvestering i fast kapital.

	1954	1955	1956	1957	1958	1959
Privat bruttoinvestering Mill. kr.	6 800	7 425	7 585	8 403	9 381	9 098
Offentlig bruttoinvestering » »	2 033	2 055	2 385	2 635	2 843	2 997
Av dette: Offentlige bedrifter.. » »	1 221	1 156	1 378	1 562	1 658	1 677
Offentlig konsumkap. » »	812	899	1 007	1 073	1 185	1 320
I alt mill. kr.	8 833	9 480	9 970	11 038	12 224	12 095
Prosentvis fordeling:						
Privat bruttoinvestering	77,0	78,3	76,1	76,1	76,7	75,2
Offentlig bruttoinvestering	23,0	21,7	23,9	23,9	23,3	24,8
Av dette: Offentlige bedrifter.....	13,8	12,2	13,8	14,2	13,6	13,9
Offentlig konsumkapital	9,2	9,5	10,1	9,7	9,7	10,9
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

sommeren 1958. Lagrene økte så noe i siste halvår 1958 og første halvår 1959. Ved utgangen av 2. kvartal 1959 lå lagerindeksen 5,5 prosent over nivået på samme tid året før. Ser vi på de enkelte kategorier av varer, lå indeksen høyere enn et år tidligere for industribedriftenes lager av egne produkter og for engrosbedriftenes lager, mens indeksen for industribedriftenes lager av råstoffer endret seg lite.

Lagerindeksen pr. 30. september 1959 viste en liten nedgang fra kvartalet før. Nedgangen falt på industribedriftenes lager av egne produkter, mens det var oppgang i industriens lager av råstoffer og i engrosbedriftenes lager.

Tabell 95 viser hvordan investeringene er blitt

finansiert. Både i 1956 og i 1957 var den innenlandske sparing stor nok til å finansiere investeringene uten netto bidrag fra utlandet. I 1958 ble 20 prosent og i 1959 13 prosent av nettoinvesteringene finansiert ved lån og gaver fra utlandet. Den private kapitaltilvekst dekket i 1959 47 prosent av nettoinvesteringene mot 40 prosent året før. I årene 1955—1957 lå det tilsvarende tallet vesentlig høyere.

I 1958 var den offentlige kapitaltilvekst like stor som den private, men i 1959 gikk den offentlige andel av den innenlandske kapitaltilveksten ned til ca. 46 prosent. Det var imidlertid fremdeles en høyere offentlig andel enn gjennomsnittet for femårsperioden 1953—1957, som lå på knapt 37 prosent.

Tabell 95. Investering og sparing.

	1954	1955	1956	1957	1958	1959
Bruttoinvestering (inkl. lager).. Mill. kr.	9 083	9 580	10 570	11 313	12 074	12 120
— Kapitalslit » »	4 339	4 674	5 178	5 832	6 337	6 896
Nettoinvestering Mill. kr.	4 744	4 906	5 392	5 481	5 737	5 224
Dekket ved:						
Privat kapitaltilvekst (ekskl. gaver fra utlandet)..... Pct.	47	50	68	60	40	47
Offentlig kapitaltilvekst (ekskl. gaver fra utlandet) »	27	31	32	41	40	40
Gaver fra utlandet (netto) »	1	1	1	1	1	1
Lån fra utlandet (netto) »	25	18	— 1	— 2	19	12
I alt..... Pct.	100	100	100	100	100	100

Priser og finanser.

Priser og levekostnader.

Prisnivået har vært noenlunde stabilt i 1959. Engrosprisindeksen lå i september på samme nivå som i september året før, mens levekostnadsindeksen hadde gått opp med 1 poeng i løpet av denne perioden.

Innførselsprisene.

Det gjennomsnittlige importprisnivået har vist nedgang helt siden begynnelsen av 1957 (se tabell 96). Byråets prisindeks for innførselen

Tabell 96. *Prisindeks for innførselsvarer (uten skip) etter handelsstatistikken. (1955 = 100.)*

Ar	1. kvartal	2. kvartal	3. kvartal	4. kvartal	Gjennomsnitt
1954	98	98	95	97	97
1955	100	99	100	102	100
1956	103	104	104	107	106
1957	114	110	108	108	111
1958	106	105	102	101	103
1959	100	99	97	..	..

etter handelsstatistikken (uten skip) lå i 3. kvartal 1959 ca. 5 prosent lavere enn på samme tid året før og var derved kommet ned på sitt laveste nivå siden slutten av 1954. Denne prisindeksen er imidlertid også påvirket av importens sammensetning og gir bare et omtrentlig bilde av prisutviklingen. Byråets engrosprisindeks for importerte varer viser fra 3. kvartal 1958 til 3. kvartal 1959 en oppgang på 1 prosent. Den ulike utvikling i de to indeksseriene henger sammen med at beregningsgrunnlaget er forskjellig.

I tabell 97 er gjengitt importprisene på en del viktige varer. De fleste av dem lå høsten 1959 lavere enn et år tidligere. Særlig stor var nedgangen i kaffeprisen. Følger vi prisutviklingen fra kvartal til kvartal i 1959, finner vi gjennomgående en synkende tendens. Unntak fra denne regelen var ull og ullgarn, som steg en del i pris fra bunnivået i begynnelsen av året, og kopra, som i løpet av de to siste årene har hatt en prisoppgang på over 50 prosent.

Engrosprisene.

Engrosprisnivået har stort sett holdt seg stabilt i de to siste årene. Engrosprisindeksen var 110 (1952 = 100) i de første 8 måneder av

Tabell 97. *Gjennomsnittlige importpriser etter handelsstatistikken. (Kr. pr. kg.)*

	Hvete	Mais	Sukker (farin)	Kaffe, rå	Råbakk, usauset med stilk	Kopra	Ull, vasket, ikke kardet	Råbomull	Ullgarn, ufarget	Bomullsgarn, ubleikt	Steinkull	Fyringsolje nr. 1.
1957. 1. kv.	0,59	0,54	1,00	10,08	10,46	1,25	15,69	4,85	30,71	12,05	0,18	0,33
2. »	0,59	0,54	1,09	9,84	10,67	1,24	17,00	5,06	32,14	11,91	0,17	0,32
3. »	0,59	0,48	1,28	9,54	10,64	1,25	16,49	5,07	36,77	11,88	0,16	0,28
4. »	0,56	0,42	1,09	9,18	10,35	1,21	16,29	5,04	32,38	12,26	0,14	0,25
1958. 1. kv.	0,46	0,42	0,91	9,08	10,69	1,25	14,87	5,08	28,85	11,72	0,13	0,25
2. »	0,50	0,42	0,81	8,96	10,66	1,33	14,35	4,99	30,43	11,21	0,13	0,24
3. »	0,50	0,41	0,81	8,17	10,38	1,37	13,17	4,90	28,25	11,42	0,12	0,24
4. »	0,49	0,40	0,84	7,55	10,86	1,40	11,60	4,82	24,91	11,11	0,12	0,24
1959. 1. kv.	0,48	0,40	0,80	7,02	10,80	1,59	11,48	4,51	24,29	10,31	0,13	0,26
2. »	0,49	0,41	0,80	6,75	10,33	1,71	11,45	4,27	25,86	9,28	0,13	0,24
3. »	0,47	0,41	0,74	6,32	10,51	1,87	13,25	4,23	26,12	9,01	0,12	0,21
September	0,48	0,42	0,73	6,13	10,19	1,86	13,83	4,49	24,98	9,67	0,12	0,21
Prosentvis endring:												
3. kv. 1958—												
3. kv. 1959.	— 6,0	—	8,6	— 22,6	1,3	36,5	0,6	— 13,7	— 7,5	— 21,1	—	— 12,5
Sept. 1958—												
sept. 1959..	— 5,9	—	12,0	— 20,7	— 2,8	35,8	2,1	— 7,8	— 10,1	— 12,4	— 7,7	— 12,5

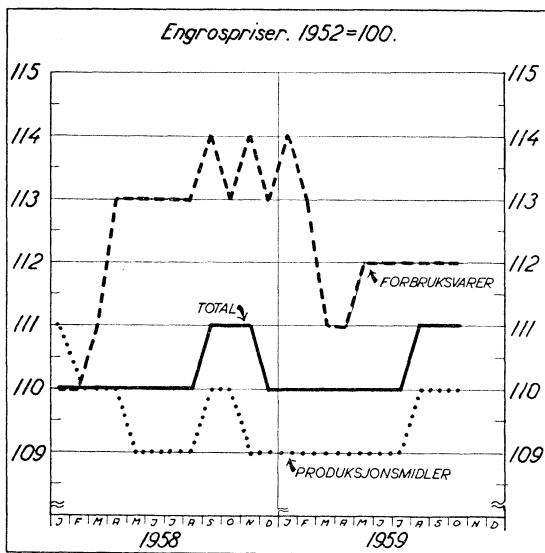

Fig. 39.

1958, 111 i de tre følgende måneder og 110 igjen fra desember 1958 til og med juli 1959. I august steg indeksen til 111 og var uendret i september. Indekstallet for september 1959 var således det samme som for september 1958. Bak det stabile totaltall skjuler det seg imidlertid en del prisforskyvninger (se tabell 98). Indekstallene for gruppen animalske oljer og fett og for maskiner og transportmidler har steget om lag 3 prosent. Stigningen i den siste gruppen kom-

mer vesentlig av avgiftsøkningen på biler fra 3. februar 1959. Gruppene bearbeidde varer, forskjellige ferdigvarer, drikkevarer og tobakk og kjemikalier viste også noe stigning, mens gruppene matvarer, råvarer og brensel, brenselolje og elektrisk kraft har falt litt.

En gruppering av varene etter deres anvendelse viser at prisindeksen for konsumvarer i september 1959 lå 1,8 prosent lavere enn på

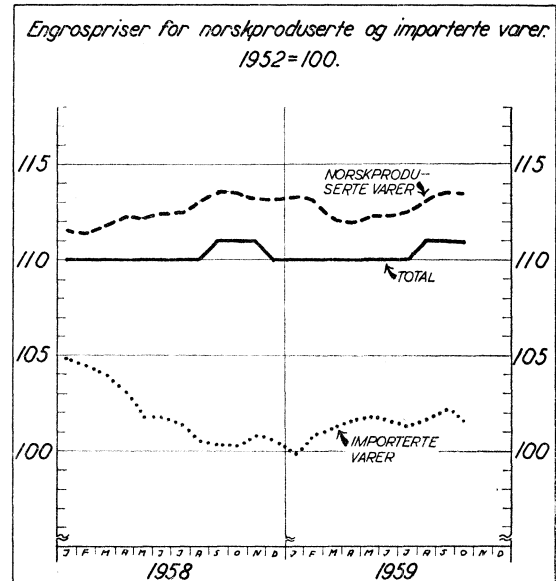

Fig. 40.

Tabell 98. Engrosprisindeks. Varegrupper. (1952 = 100).¹

	Generalindeks	Matvarer	Drikkevarer og tobakk	Råvarer	Brensel, brenselolje og elektrisk kraft	Animalske og vegetabiliske oljer og fett	Kjemikalier	Bearbeidde varer	Maskiner og transportmidler	Forskjellige ferdigvarer
1954	101	108	100	101	98	96	100	96	99	96
1955	103	109	100	106	101	95	102	100	102	96
1956	108	115	106	112	110	105	107	103	105	95
1957	112	118	109	115	128	112	109	107	106	96
1958	110	121	110	113	109	97	108	104	105	97
1958. 1. kvartal	110	118	109	114	113	103	109	105	105	97
2. »	110	121	109	113	108	98	110	104	105	97
3. »	110	123	110	113	107	94	106	104	105	96
4. »	111	124	111	111	107	94	107	103	105	97
1959. 1. kvartal	110	123	111	112	106	94	109	103	107	96
2. »	110	120	111	112	105	96	109	103	108	96
3. »	111	122	111	112	105	97	106	104	108	97
September	111	123	111	112	106	97	107	105	108	97
Prosentvis endring:										
3. kv. 1958—3. kv. 1959	0,9	—0,8	0,9	—0,9	—1,9	3,2	—	—	2,9	1,0
Sept. 1958—sept. 1959..	—	—1,6	0,9	—0,9	—0,9	3,2	0,9	1,9	2,9	1,0

¹ Alle kvartalsindekser er beregnet på grunnlag av månedsindekser med desimal.

Tabell 99. Engrosprisindeks. Grupper etter varenes anvendelse og fordeling på norskproduserte og importerte varer. (1952 = 100).

	Konsumvarer		Maskiner og transportmidler	Ikke-varige produksjonsmidler				Norsk-produserte varer	Importerte varer
	I alt	Matvarer		I alt	Byggematerialer	Brensel, br.olje og elektr. kraft	Andre produksjonsmidler		
1954	105	111	99	99	100	98	99	101	100
1955	105	112	102	102	102	101	103	104	101
1956	109	117	105	109	106	110	109	109	106
1957	110	117	106	114	113	128	112	112	112
1958	113	123	105	110	114	109	110	113	102
1958. 1. kv.	110	117	105	110	114	114	110	112	104
2. »	113	124	105	109	114	108	109	112	102
3. »	113	125	105	109	114	108	109	113	101
4. »	113	125	105	110	114	108	110	113	101
1959. 1. kv.	113	123	107	109	113	106	109	113	101
2. »	112	121	108	109	113	106	109	112	102
3. »	112	122	108	110	113	106	110	113	102
Sept.	112	122	108	110	113	106	111	113	102
Prosentvis endring:									
3. kv. 1958–3. kv. 1959	— 0,9	— 2,4	2,9	0,9	— 0,9	— 1,9	0,9	—	1,0
Sept. 1958–sept. 1959	— 1,8	— 3,2	2,9	—	— 0,9	— 1,9	0,9	— 0,9	2,0

samme tid året før. Nedgangen skyldes for det meste lavere priser på mjølk og ost fra 1. mars, vesentlig på grunn av økte subsidier. Prisindeksen for ikke varige produksjonsmidler lå i september 1959 på samme nivå som et år tidligere. Byggematerialer og brensel viste noe fall, mens gruppen andre produksjonsmidler har steget litt.

Levekostnadene.

Levekostnadene har endret seg lite det siste året. Levekostnadsindeksen som i september 1958 lå på 163, steg til 164 i januar og februar 1959. Økingen i pristilskottene på mjølk og ost fra 1. mars brakte indekstallet for mars ned til 162. Siden har levekostnadsindeksen (med desimal) vist en svak, jamn stigning og nådde i august og september igjen opp i 164. Indekstallet for september 1959 lå altså ett poeng høyere enn i september 1958. Fra 3. kvartal 1958 til 3. kvartal 1959 var stigningen 1,2 prosent. Av tabell 100 går det fram at prisforskyvningene har vært noe ulike for de ymse utgiftsgrupper. Indekstillene for matvarer og for brensel falt vel 2 prosent fra september 1958 til september 1959, mens husleie og posten «andre utgifter» steg nesten 3 prosent, og utgiftene til klær og drikkevarer og tobakk 0,7 prosent.

I gruppen «andre utgifter» har det vært en viss stigning for de fleste varer. Forskjellig innbo og andre anskaffelser til huset og utgifter til personlig pleie har steget mest. Fra 1. august 1959 ble husleien satt opp i hus bygd før krigen. Denne stigningen kom i tillegg til den vanlige justeringen i indekstallet for husleie på grunn av de nybygde leilighetene i året. Stigningen i indekstallet for drikkevarer og tobakk kommer av økt detaljvare på mineralvann og økt avgift på eksportøl. Delindeksen for konfeksjons- og manufakturvarer har falt noe, mens utgiftene til søm er steget.

Prisutviklingen for de ymse grupper av matvarer har vært noe ulike (se tabell 101). Indekstallet for gruppen mjølk, smør, ost og egg har falt nesten 10 prosent. Denne nedgangen skyldes de økte subsidier på mjølk og ost og avtalen med jordbruksorganisasjonen om reduksjon av mjølk- og fløteprisene fra 1. mars 1959. Prisen på mjølk gikk da ned med 19 øre pr. liter, 35 prosent fløte med 15 øre pr. liter og ost med kr. 1,10 pr. kg. Nedgangen i indekstallet for kolonialvarer på 6 prosent kommer for størstedelen av at prisene på kaffe og sjokolade er sunket. En må tilbake til 1952 for å finne så lave kaffepriser som nå. De andre matvaregruppene er steget. Fisk og fiskevarer viste størst stigning med 4,5 prosent. Gruppen brød

Tabell 100. *Indekstall for levekostnader. (1949 = 100.)*

	I alt	Mat- varer	Drikke- varer og tobakk	Kull, koks, ved og petro- leum	Gass og elek- trisitet	Kles- varer	Husleie	Andre utgifter
1954.....	142	160	123	147	109	139	114	132
1955.....	143	159	122	160	115	138	120	134
1956.....	148	167	133	189	116	138	123	138
1957.....	152	167	137	198	125	144	130	144
1958.....	160	180	138	189	127	147	137	149
1958 1. kvartal	155	168	138	193	127	147	134	148
2. »	159	180	138	190	127	147	136	149
3. »	162	187	138	187	127	147	139	150
4. »	162	187	138	186	128	147	139	150
1958 1. kvartal	163	186	138	186	128	147	139	154
2. »	163	184	138	184	128	147	141	154
3. »	164	185	138	183	128	147	142	154
September	164	185	139	183	128	148	143	154
Prosentvis endring:								
3. kv. 1958—3. kv. 1959	1,2	— 1,1	—	— 2,1	0,8	—	2,2	2,7
Sept. 1958—sept. 1959	0,6	— 2,6	0,7	— 2,1	—	0,7	2,9	2,7

og andre bakervarer er steget vel 3 prosent, og mjøl, gryn m. v. bortimot 2 prosent. Stigningen for disse gruppene skyldtes økte avanser. Prisene på kjøtt av okse og sau viste noe stigning. Ellers er kjøttprisene stort sett uendret. Det er også for kjøtt, kjøttvarer og fleisk foretatt en oppjustering av detaljavansen.

Oppstillingen på side 90 viser endringene i)

poeng) i levekostnadsindeksen fra september 1958 til september 1959. Totalindeksen steg med 0,26 poeng. Stigningen i utgiftene til gruppen «andre utgifter» har trukket indeksen opp 1,33 poeng. Av stigningen ellers skrev 0,39 poeng seg fra øking i husleie og 0,14 poeng fra økte utgifter til klær. Fallet i matvareprisene trakk indeksen ned 1,57 poeng.

Tabell 101. *Indekstall for matvaregruppene i levekostnadsindeksen. (1949 = 100.)*

	I alt	Kjøtt og kjøtt- varer	Fleisk	Fisk og fiske- varer	Mjøl, smør, marga- rin, ost og egg	Poteter, grønn- saker, frukt og bær	Mjøl, gryn m. v.	Brød og andre baker- varer	Kolo- nial- varer	Andre mat- varer
1954.....	160	207	211	147	133	127	128	149	264	176
1955.....	159	196	192	153	140	136	128	155	230	171
1956.....	167	194	183	160	154	137	142	172	237	181
1957.....	167	198	212	168	150	121	147	177	253	190
1958.....	180	211	227	177	168	139	154	184	250	198
1958 1. kvartal	168	201	219	174	142	136	146	176	250	192
2. »	180	203	221	175	167	148	148	179	254	197
3. »	187	222	233	177	177	147	159	188	253	200
4. »	187	220	234	182	188	123	164	193	243	203
1959 1. kvartal	186	221	232	183	182	130	164	194	237	202
2. »	184	225	226	185	171	137	164	194	234	199
3. »	185	228	233	186	174	136	166	196	234	199
September	185	228	236	187	174	133	167	197	234	200
Prosentvis endring:										
3. kv. 1958—3. kv. 1959	— 1,1	2,7	—	5,1	— 1,7	— 7,5	4,4	4,3	— 7,5	— 0,5
Sept. 1958—sept. 1959...	— 2,6	2,2	1,3	4,5	— 9,8	3,1	1,8	3,1	— 6,0	— 1,5

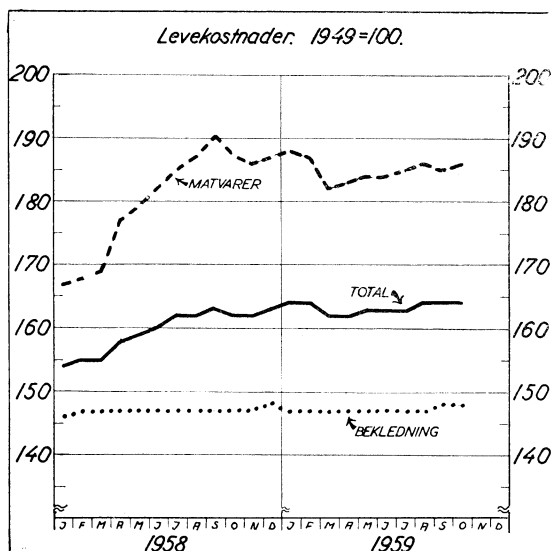

Fig. 41.

	Indeks- poeng
Kjøtt og kjøttvarer	0,26
Flesk	0,04
Fisk og fiskevarer	0,23
Mjøl, smør, margarin, ost og egg	— 2,11
Av dette: Mjøl, smør og ost	— 2,09
Margarin	0,09
Egg	— 0,11
Poteter, grønnsaker, frukt og bær	0,22
Mjøl, gryn m. v.	0,03
Brød og andre bakervarer ..	0,21
Kolonialvarer	— 0,39
Matvarer ellers	— 0,06
Matvarer i alt	— 1,57
Drikkevarer og tobakk	0,02
Lys og brensel:	
1. Kull, koks, ved og pe- troleum	— 0,05
2. Gass og elektrisitet	—
Bekledning	0,14
Husleie	0,39
Andre utgifter	1,33
I alt	0,26

Den offisielle levekostnadsindeks bygger på forbrukssammensetningen hos arbeiderfamilier i byer og industristeder for tidsrommet oktober 1951—september 1952. Den kan derfor ikke uten videre tas som representativ for andre befolkningsgrupper. Byrået beregner imidlertid også, for siste måned i hvert kvartal, en levekostnadsindeks på grunnlag av forbruksundersøkelsen 1952—53 blant funksjonærer i høyere

inntektsklasser. Da matvarene spiller relativt mindre rolle i dette forbruksgrunnlaget enn i forbruksgrunnlaget til den offisielle levekostnadsindeksen, viste indeksen for høyere funksjonærer litt større stigning fra september 1958 til september 1959 enn indeksen for arbeiderfamilier.

	Sept. 1958	Des. 1958	Mars 1959	Juni 1959	Sept. 1959
Levekostnads- indeks for funksjonærer i høyere inn- tektsklasser (1949 = 100)	153	153	153	154	155
Levekostnads- indeks for arbei- derfamilier (1949 = 100)	163	163	162	163	164

Byrået beregner også en levekostnadsindeks hvor omsetningsavgiften og andre indirekte skatter med unntak av toll er trukket fra forbruksprisene. Forbruksgrunnlaget er det samme som for den offisielle levekostnadsindeks. Indekstallet uten indirekte skatter ligger om lag 4 poeng lavere enn når en tar disse avgifter med.

	Sept. 1958	Des. 1958	Mars 1959	Juni 1959	Sept. 1959
Levekostnads- indeks for ar- beiderfamilier uten indirekte skatter (1949 = 100)	159	158	158	159	160
Levekostnads- indeks for ar- beiderfamilier (1949 = 100)	163	163	162	163	164

Prispolitikk og prisregulering.

Ved kongelig resolusjon av 2. januar 1959 ble de retningslinjene for kontroll- og reguleringsvirksomheten som var blitt fastsatt 11. januar 1957, gjort gjeldende også for 1959. Prisreguleringsmyndighetenes arbeid i 1959 har vesentlig vært lagt på kontroll med de private konkurransereguleringer og storbedrifter. Dessuten har det vært arbeidd med nye regler for kontroll med de horisontale prisregulerende avtaler. I september 1959 ble det gitt stortingsmelding om saken. Regjeringen går her inn for at det bør settes forbud mot horisontale konkurransereguleringer av priser og avanser, rabatter og andre ekstraytelser. Reglene skal også gjelde konkurransereguleringer ved anbud. Forbudet skal gjelde både bindende og veiledende reguleringer, men prismyndighetene skal ha høve

til å gi dispensasjon fra bestemmelsen. Salg eller levering fra produsent eller produsentorganisasjoner i jordbruk, skogbruk og fiske skal unntas fra forbudet.

I mai 1959 ble det fastsatt forbud mot avtaler i trykkeribransjen som går ut på fastsetting av priser, fortjenester eller forretningsvilkår for utføring av trykningsarbeid.

I løpet av det siste året er noen få reguleringsbestemmelser blitt opphevet. Fra 10. desember 1958 er maksimalprisen opphevet for skurlast og trelast og for skipsmaterialer av furu. Reglene om prisutjamning for importert frisk frukt er tatt bort fra 22. desember 1958. Den någjeldende ordning med import av kaffe gjennom et eget importutvalg vil falle bort fra 1. april 1960.

Våren 1958 vedtok Stortinget en vesentlig reduksjon av pristilskottene. Den nye jordbruksavtalen førte også til stigning i prisene på en rekke jordbruksprodukter. Indekstallet for levekostnadene hadde derfor steget til 163 i september 1958. De fleste indeksavtaler gir rett til forhandlinger om kompensasjon for prisstigningen dersom indekstallet når 166. Høsten 1958 var det god grunn til å gå ut fra at dette indekstallet ville bli nådd i løpet av de første måneder i 1959. Ved kongelig resolusjon av 17. oktober 1958 ble det etter drøftinger mellom Regjeringen og hovedorganisasjonene i næringslivet satt ned en komité som skulle klarlegge problemene i sammenheng med pris- og inntektsutviklingen. Innstillingen fra denne komiteen ble lagt til grunn for forhandlinger mellom Regjeringen og organisasjonene. Forhandlingene førte til at næringsorganisasjonene skulle prøve å sette i verk prisnedsettelse som netto svarte til 2/3 poeng i levekostnadsindeksen. Organisasjonene i jordbruket gikk med på prisreduksjoner som svarte til 1/3 poeng. Regjeringen skulle så fra 1. mars 1959 øke subsidiene på mjølk og

ost med 105 mill. kr. på årsbasis, og derved bringe levekostnadsindeksen ned om lag 2 poeng. Den frivillige prisnedsettelsen fra jordbruksorganisasjonene førte til at konsummjølk ble satt ned 3 øre og 35 prosent fløte 15 øre pr. l i utsalg. Som kompensasjon for prisnedsettelsen ble det fra kraftfôrfondet ført over 12 mill. kr. til Norske Melkeprodusenters Landsforbund. Denne avtalen gjelder til 31. desember 1959.

I 1959 er avansesatsene for en rekke varer blitt hevet. Det gjelder en rekke kolonialvarer, brødvarer, kjøtt og kjøttvarer m. v. Økingen i detaljavansen for disse varer utgjør om lag 0,4 poeng i levekostnadsindeksen.

Ved kongelig resolusjon av 3. april 1959 ble det vedtatt at husleien i førkrigsbygg kunne settes opp fra 1. august. Økingen i leien var om lag 3,2 prosent av basisleien og utgjorde en stigning på vel 0,2 poeng i levekostnadsindeksen.

For budsjettåret 1959—60 er det bevilget 508 mill. kr. til gjennomføring av jordbruksavtalen og 105 mill. kr. til de nye subsidiene som ble satt i verk fra 1. mars 1959.

Tabell 102 viser utbetalte subsidier over statsregnskapets kapitel 1166. I 1958—59 ble det betalt ut 481 mill. kr. i pristilskott. Dette var 262 mill. kr. mindre enn 1957—58. Nedgangen skyldes vesentlig reduksjon av subsidiene på mjølk og mjølkeprodukter, brødmjøl og storfekjøtt i 1958. For mjølk og mjølkeprodukter har tilskottene gått ned med 124 mill. kr., for brødmjøl med 54 mill. kr. og for kraftfôr med 43 mill. kr.

Tilskottene utbetalt over Prisdirektoratets fond var 78 mill. kr. mindre i 1958—59 enn i 1957—58. Nedgangen i pristilskottene i alt utgjør 340 mill. kr.

En gir på side 92 en oppstilling over de gjeldende pristilskott og detaljpriser for mjølk og mjølkeprodukter i september 1959.

Tabell 102. *Utbetalte pristilskott over statsregnskapet¹ (kap. 1166) og Prisdirektoratets fond. Mill. kr.*

	1954—55	1955—56	1956—57	1957—58	1958—59
Kunstgjødsel	40	35	26	26	7
Kraftfôr og fettstoffer	115	101	51	96	53
Brødmjøl	104	113	120	144	90
Mjølk og mjølkeprodukter	266	322	369	450	326
Kjøtt og flesk	6	20	17	27	8
Annet	1	2	1	—	—
Statsregnskapets kapitel 1166 i alt ...	532	593	584	743	481
Prisdirektoratets fond ²	136	112	118	149	71
I alt	668	705	722	892	552

¹ Pristilskott fra kap. 1166 til Prisdirektoratets fond er ikke tatt med under kap. 1166.

² Prisreguleringsfondet for tømmer og kubb er ikke med.

	Mengde-	Detaljpris	Tilskott i kr. ekskl. ¹ avanse og omsetnings- avgift
	enhet	i kr.	
Helmjøl	1	0,73	0,37
Fløte, 35 pct.	1	7,80	1,76
Meierismør	kg	10,20	4,15
Geitmysost G 35	kg	7,70	2,61
Sveitserost F 45	kg	10,55	2,58
Gaudaost F 45	kg	7,70	2,53

Offentlige finanser.

Formålet med denne oversikten er dels å gi en beskrivelse av den offentlige forvaltnings utgifter og inntekter og dels å peke på enkelte hovedsammenhenger mellom disse transaksjoner og den økonomiske utvikling ellers.

Innen den offentlige forvaltning vil vi skille mellom stats- og trygdeforvaltningen, kommuneforvaltningen og skatteoppkreverne. Stats- og trygdeforvaltningen omfatter statens budsjettregnskap, forskott- og depositakontiene, de offentlige fond og de sosiale trygder. Kommuneforvaltningen omfatter kommunekassenes budsjettregnskaper, mens skatteoppkreverne består av kommunekasserne i egenskap av oppkrevere og Sentraltrekkkontoret for sjømenn. Sektoren skatteoppkrevere er tatt med for å få oversikt over de samlede skattebetalinger og ikke bare de beløp som er tatt til inntekt i statens og kommunenes regnskaper. Alt utenom disse gruppene, dvs. offentlige og private foretak, institusjoner og personer, vil vi kalle publikum.

Med det omfang den offentlige forvaltnings utgifter og inntekter har i dag, vil disse transaksjoner ha sterk innflytelse på den økonomiske utvikling. Finanspolitikken kan således nyttes til å fremme spesielle næringspolitiske, prispolitiske, sosialpolitiske og pengepolitiske formål. Dessuten vil finanspolitikken ved innvirkning på publikums disponible inntekter og ved det offentliges etterspørsel etter varer og tjenester ha direkte innflytelse på det alminnelige aktivitetsnivå. De økonomiske virkninger av ulike sider ved finanspolitikken kan ofte gå i motsatte retninger, noe som gjør det vanskelig å dømme om totalvirkningen.

Inntektsoverføringene.

En viktig gruppe av den offentlige forvaltnings utgifter og inntekter er inntektsoverføringene, dvs. de ensidige betalingsstrømmer fra og til publikum. Eksempler på slike transaksjoner er skatter, subsidier, trygdeytelser etc.

Det er spesielt to typer virkninger som er knyttet til inntektsoverføringene. Som regel vil

den offentlige forvaltning trekke inn et større beløp enn det som betales ut i overføringer. Dette innebærer at publikums disponible inntekter totalt sett blir redusert. Derneft vil inntektsvirkningen falle ulikt på de ulike grupper innen publikums sektor, noe som fører til at inntektsfordelingen etter overføringene blir en annen enn den var opprinnelig. Denne omfordeling av de disponible inntekter kan ha innflytelse på publikums etterspørselsreaksjoner, og virkningene kan være forskjellige for de ulike typer av overføringer. I det følgende skal vi se nærmere på enkelte viktigere grupper av transaksjoner.

De direkte skatter virker til å redusere skattebetalernes nominelle disponible inntekter. En vesentlig del av disse betalinger faller på de ordinære skatter utliknet på inntekt og formue. Tabell 103 viser hvor store skattebeløp som ble innbetalt til skatteoppkreverne i årene 1957, 1958 og 1959, og hvor store beløp som ble tatt til inntekt i statens og kommunenes regnskaper de samme år. For 1959 er de samlede netto innbetalinger anslått til 3 878 mill. kr., eller 379 mill. kr. mindre enn i 1958. Beløp trukket av arbeidsgiverne, men ved årets utgang ennå ikke overført til skatteoppkreverne, er da regnet med. Nedgangen skyldtes flere forhold. I tidligere år ble alderstrygden delvis finansiert ved en direkte skatt på inntekt. Denne ordningen falt bort fra og med 1959. Til sammenlikning kan nevnes at det i 1958 ble overført 320 mill. kr. i alderstrygd- og krigspensjoneringsavgift til staten, mens det i 1959 bare ble overført et restbeløp på 53 mill. kr. En annen grunn til nedgangen var visse lempninger i den personlige skattlegging som ble gjort gjeldende i 1959. Minstefradraget i inntekten for lønsmottakere ble således økt fra 6 til 8 prosent, skattefradraget i statsskatten for klasse 3 og høyere ble økt, og det ble gjennomført gunstigere reduksjonstabeller fra og med klasse 2 ved kommuneskattelikningen. Ellers ble det foretatt visse lempninger i progresjonstabellen ved statskattelikningen, og det skattefrie beløp ved livsforsikring ble hevet for klasse 2 og høyere. Alt i alt er disse skattelettelser anslått til å utgjøre rundt 250 mill. kr. Når forskottsinntektingene ikke viste større nedgang enn de gjorde i 1959 (214 mill. kr.), skyldtes dette stigningen i den skattbare inntekt. Endelig viste etterskottsskatten en nedgang på vel 100 mill. kr. Utlikningsgrunnlaget var her inntekten dels i 1957 og dels i 1958. Da inntektene spesielt i rederinæringen sank sterkt i 1958, førte dette til svikt i skattene.

De indirekte skatter er i alminnelighet avgifter på omsetning og produksjon som innkalkuleres i prisene og dermed påvirker publikums realinntekter. I den utstrekning avgiftene

Tabell 103. Den offentlige forvaltnings utgifter og inntekter etter art. Mill. kr.

	I alt			Stats- og trygde- forvaltningen			Kommune- forvaltningen			Skatteoppkrevere		
	1957	1958*	1959*	1957	1958*	1959*	1957	1958*	1959*	1957	1958*	1959*
A. Inntektsoverføring til det offentlige	9 060	9 256	9 672	4 799	4 891	5 688	111	108	106	4 150	4 257	3 878
I. Skatter	8 036	8 077	7 912	3 795	3 731	3 947	91	89	87	4 150	4 257	3 878
a. Direkte skatter	4 271	4 381	3 994	83	92	91	38	32	25	4 150	4 257	3 878
1. Forskottstrekk ¹	2 280	2 457	2 319	—	—	—	—	—	—	2 280	2 457	2 319
2. Forskottsskatt	765	850	774	—	—	—	—	—	—	765	850	774
3. Etterskottsskatt	461	858	751	—	—	—	—	—	—	461	858	751
4. Restskatt, netto	—	— 20	— 56	—	—	—	—	—	—	—	20	56
5. Andre direkte skatter	765	236	206	83	92	91	38	32	25	644	112	90
b. Indirekte skatter	3 765	3 696	3 918	3 712	3 639	3 856	53	57	62	—	—	—
1. Vanlig omsetningsavgift	1 746	1 761	1 870	1 746	1 761	1 870	—	—	—	—	—	—
2. Spesielle omsetnings- og produksjonsavgifter	1 417	1 341	1 457	1 417	1 341	1 457	—	—	—	—	—	—
3. Andre indirekte skatter	602	594	591	549	537	529	53	57	62	—	—	—
II. Trygdepremier	722	834	1 379	722	834	1 379	—	—	—	—	—	—
III. Renter og utbytte m. v.	302	345	381	282	326	362	20	19	19	—	—	—
B. Inntektsoverføring fra det offentlige	3 826	3 787	4 114	2 723	2 639	3 450	1 103	1 148	664	—	—	—
I. Subsidier	1 428	1 210	1 109	1 355	1 137	1 034	73	73	75	—	—	—
II. Trygdeytelser	1 502	1 631	1 969	852	951	1 811	650	680	158	—	—	—
III. Renter	299	309	340	282	289	314	17	20	26	—	—	—
IV. Underskott på offentlige foretak, netto	265	293	298	127	153	165	138	140	133	—	—	—
V. Andre overføringer	332	344	398	107	109	126	225	235	272	—	—	—
C. Interne overføringer	—	—	—	871	1 112	1 256	2 803	3 048	2 655	—3 674	—4 160	—3 911
I. Overføringer fra skatteoppkrevere	—	—	—	1 527	1 788	1 499	2 147	2 372	2 412	—3 674	—4 160	—3 911
a. Ordinær skatt på formue og inntekt	—	—	—	1 255	1 468	1 446	2 147	2 372	2 412	—3 402	—3 840	—3 858
b. Alderstrygd- og krigspensjoneringsavgift	—	—	—	272	320	53	—	—	—	— 272	— 320	— 53
II. Overføringer fra statsforvaltningen til kommunefor- valtningen, netto	—	—	—	— 656	— 676	— 243	656	676	243	—	—	—
D. Netto overføringer til det offentlige (A — B + C)	5 234	5 469	5 558	2 947	3 364	3 494	1 811	2 008	2 097	476	97	33
E. Kjøp av varer og tjenester, netto	3 994	4 261	4 697	2 172	2 282	2 519	1 822	1 979	2 178	—	—	—
I. Bruttoinvestering i konsumkapital	1 073	1 185	1 320	368	435	497	705	750	823	—	—	—
II. Annet kjøp av varer og tjenester	2 921	3 076	3 377	1 804	1 847	2 022	1 117	1 229	1 355	—	—	—
a. Sivilt konsumformål	1 912	2 085	2 324	800	861	974	1 112	1 224	1 350	—	—	—
b. Forsvarsformål	1 009	991	1 053	1 004	986	1 048	5	5	5	—	—	—
F. Netto fordringsøking (nedgang —) (D — E)	1 240	1 208	861	775	1 082	975	— 11	29	— 81	476	97	— 33

¹ Inkl. arbeidsgivernes beholdninger av lønnstrekk.

bare gjelder spesielle produkter, vil også de relative priser endres, noe som kan forandre etter-spørselens retning. Alt i alt er de indirekte skatter i 1959 anslått til å innbringe rundt 3 920 mill. kr. mot 3 700 mill. kr. året før. Beløpet som i 1959 var av samme størrelsesorden som de direkte skatter, falt om lag i sin helhet på staten. Den alminnelige omsetningsavgift er anslått til å innbringe vel 100 mill. kr. mer i 1959 enn året før, trass i at avgiften på investeringer i helse- og undervisningsbygg ble opphevet fra 1. juli 1958. Stigningen hang sammen med økingen i priser og omsetning i 1959. De spesielle omsetnings- og produksjonsavgifter innbrakte etter foreløpige anslag rundt 115 mill. kr. mer enn året før. En viktig gruppe av disse avgifter er knyttet til omsetning av tobakk, sjokolade og sukkervarer og til produksjon og omsetning av alkohol. Avgiftene på import, omsetning og drift av motorkjøretøyer veier også tungt i denne skattegruppe. Det kan nevnes at fra 1. juli 1958 ble sjokolade- og sukkervareavgiften redusert en del, mens bensinavgiften og vektavgiften på dieselvogner ble økt. I 1959 ble ellers hele avgiftsordningen på motorkjøretøyer lagt om.

Finansieringen av de forskjellige trygdeordninger er svært uensartet oppbygd. Stort sett kan en skille mellom to hovedtyper, nemlig trygder hvor ytelsene i sin helhet dekkes av staten og kommunene og trygder hvor ytelsene dekkes av premier betalt av den trygdede og arbeidsgiveren, eventuelt med tilskott fra stat og kommuner. Eksempler på disse hovedtypene er henholdsvis barnetrygden og syketrygden. Premien på de trygdede er som regel gradert etter inntekten og har således karakteren av en direkte skatt. Arbeidsgiverdelen av premiene kan derimot oppfattes som en indirekte skatt. Alt i alt er premieinntektene for 1959 utenom tilskott fra stat og kommune anslått til 1 379 mill. kr. Opptjente, ikke overførte alderstrygd-premier i arbeidsgivernes beholdning for siste kvartal 1959 er da tatt til inntekt. Dette er en stigning på vel 540 mill. kr. fra 1958. En vesentlig del av stigningen skyldtes omleggingen av alderstrygden. Alderstrygd- og krigspensjoneringsavgiften ble fra 1. januar 1959 avløst av en trygdepremie gradert etter tre inntektsgrupper med et arbeidsgivertilskott på 60 prosent av premien. Premieinntekter og arbeidsgivertilskott er anslått til rundt 450 mill. kr. for 1959, dvs. 130 mill. kr. mer enn alderstrygd- og krigspensjoneringsavgiften utgjorde i 1958.

Rente- og utbytteinntekter m. v. er anslått til 380 mill. kr. i 1959. Stigningen på 35 mill. kr. fra 1958 skyldtes for en stor del økte renteinntekter i forbindelse med statens utlån til statsbanker og statsforetak.

Alt i alt ble det etter foreløpige anslag over-

ført rundt 9 670 mill. kr. til det offentlige i form av skatter, trygdepremier o. l. Dette var en øking på 415 mill. kr. i forhold til 1958. Inndragingen utgjorde 36 prosent av den totale inntekt, dvs. samme prosent som i 1958. Som anslag på den totale inntekt har en da nyttet netto nasjonalproduktet.

En betydelig del av de inndratte midler ble imidlertid ført tilbake til publikum. De samlede brutto overføringer fra det offentlige er for 1959 beregnet til vel 4 110 mill. kr., dvs. 330 mill. kr. mer enn i 1958.

Posten subsidier omfatter tilskott i pris-senkende øyemed, investeringstilskott og forskjellige andre tilskott til bedrifter. Tilleggs-lånene (tidligere nedskrivningsbidrag og stønadslån) i Husbanken og Småbruk- og Bustad-banken og tilskottene over Prisdirektoratets fond er tatt med her. Subsidiene kan ses som negative skatter. Prissubsidiene har således en prisvirkning og en virkning på publikums realinntekter som er motsatt av omsetningsavgiften. Andre typer subsidier fører mer direkte til en øking i publikums disponible nominelle inntekter. Alt i alt er subsidiene i 1959 anslått til 1 110 mill. kr., eller 100 mill. kr. mindre enn i 1958. Nedgangen skyldtes stort sett omleggingen av prissubsidiene. En viser i denne forbindelse til avsnittet om priser og levekostnader hvor prissubsidiene er mer detaljert behandlet.

Trygdeytelsene økte med 340 mill. kr. fra 1958 og er for 1959 anslått til å utgjøre 1 970 mill. kr. Av dette beløp falt rundt 700 mill. kr. på syketrygden, 630 mill. kr. på alderstrygden og 180 mill. kr. på barnetrygden. Økingen skyldtes for en vesentlig del at behovsprøvingen for alderstrygden ble opphevet fra 1. januar 1959 og at trygdesatsene samtidig ble økt. Tabell 103 viser at den delen av trygdeytelsene som falt på kommunene gikk sterkt ned i 1959. Dette skyldtes at utbetalingen av alderstrygden og barnetrygden fra 1. januar 1959 ble overført Rikstrygdeverket. En jamføring av trygdeytelsene med premieinntektene i 1959 viser at 540 mill. kr. måtte dekkes ved tilskott fra staten og kommunene. Det tilsvarende tall for 1958 var 480 mill. kr. Alderstrygd- og krigspensjoneringsavgiften er da betraktet som trygdepremier.

Renteutgiftene økte fra 309 mill. kr. i 1958 til 340 mill. kr. i 1959. Stigningen skyldtes i første rekke endret struktur for stats- og kommunegjelden, idet avdragene reduserte den lavtforrentede obligasjonsgjeld og nyemisjonene økte den høyere forrentede delen. Den samlede gjeld viste også en del øking i 1959.

Netto underskottet på de offentlige foretak utgjorde om lag samme beløp i 1959 som året før (rundt 300 mill. kr.), mens andre overføringer steg med vel 50 mill. kr. til 400 mill. kr.

Netto overføringene fra statsforvaltningen til kommuneforvaltningen sank fra 676 mill. kr. i 1958 til 243 mill. kr. i 1959. Nedgangen hadde sammenheng med at utbetalingen av aldersstrygden og barnetrygden ble overført fra kommunene til Rikstrygdeverket. En betydelig del av overføringene i tidligere år besto av refusjoner for kommunenes trygdeytelser.

Overføringene til og fra den offentlige forvaltning førte i 1959 til en netto inndraging fra publikum som er anslått til nær 5 550 mill. kr. Av dette beløp falt rundt 3 500 mill. kr. på statsforvaltningen og 2 100 mill. kr. på kommuneforvaltningen. Netto inndragingen fra publikum utgjorde i 1959 20,7 prosent av netto nasjonalproduktet, mot 21,2 prosent i 1958. Selv om netto inndragingen i 1959 var 100 mill. kr. større enn i 1958, førte den alminnelige inntektsøkning til at såvel publikums disponible inntekter som publikums prosentandel av de totale inntekter økte. Når det gjelder den etterspørselsreducerende virkning av overføringene, kan det være grunn til å peke på at det i 1959 fant sted en relativt stor endring i selve inntektsfordelingen. Lemplingene i den personlige skattlegging må antas å ha virket stimulerende på etterspørselen. En sterk etterspørselsstimulerende effekt må en også anta at den store øking i trygdeytelsene har hatt. Overføringer i form av alderstrygd, barnetrygd, sykepenges etc. vil for det alt vesentlige bli disponert for løpende konsum. Innbetalinger i form av trygdepremier, arbeidsgivertilskott etc. kommer fra grupper som i større utstrekning enn de trygdede disponerer deler av inntekten til oppsparing. Ut fra disse synspunkter er det alt i alt grunn til å anta at inntektsoverføringene til den offentlige forvaltning i 1959 virket relativt mindre reducerende på etterspørselen enn året før.

Kjøp av varer og tjenester.

En annen viktig gruppe transaksjoner er den offentlige forvaltnings kjøp av varer og tjenester. Denne etterspørsel kommer i tillegg til publikums etterspørsel og kan derfor ha meget sterk innflytelse på det alminnelige aktivitetsnivå.

Alt i alt er den offentlige forvaltnings netto kjøp av varer og tjenester i 1959 anslått til rundt 4 700 mill. kr. Av dette beløp falt 2 520 mill. kr. på statsforvaltningen og 2 180 mill. kr. på kommuneforvaltningen. Dette er en stigning på nær 440 mill. kr. i forhold til 1958. I prosent av den samlede vare- og tjenestetilgangen (brutto nasjonalproduktet pluss importoverskottet) utgjorde den offentlige forvaltnings netto kjøp 13,7 prosent i 1959 mot 13,0 prosent året før. Disse tall viser at denne offentlige

etterspørsel virket mer stimulerende på aktiviteten i 1959 enn den gjorde i 1958.

Den offentlige forvaltnings utgifter til kjøp av varer og tjenester kan deles i to hovedgrupper etter økonomisk art, nemlig utgifter til investering i offentlig konsumkapital og utgifter til konsum. Den offentlige forvaltnings bruttoinvesteringer dekker utgifter til nybygg, nyanlegg, reparasjoner og vedlikehold av bygninger og anlegg. Alt i alt disponerte den offentlige forvaltning i 1959 etter foreløpige anslag 1 320 mill. kr. til slike investeringer, dvs. 135 mill. kr. mer enn i 1958 (se tabell 103). Av beløpet falt 500 mill. kr. på statsforvaltningen og 820 mill. kr. på kommuneforvaltningen. Tallene omfatter ikke investeringer foretatt av stats- og kommuneforetak, idet disse foretak regnes med i sektoren publikum. Regnet i prosent av de totale bruttoinvesteringer utgjorde den offentlige forvaltnings andel 10,8 prosent i 1959, mot 9,9 prosent i 1958. Stigningen hadde sammenheng med de ekstraordinære sysselsettingsmidler som var bevilget på budsjettet for 1958—59 med sikte på å holde sysselsettingen oppe i vintertiden.

Annet kjøp av varer og tjenester omfatter lønninger unntatt lønninger i bygge- og anleggsvirksomhet, alle utgifter til forsvarsformål og dessuten andre utgifter i forbindelse med det offentliges virksomhet og tjenesteyting. Tjenesteyting som publikum betaler for direkte, f. eks. gebyrer etc., er trukket ut. Det offentliges samlede utgifter til kjøp av slike varer og tjenester utgjorde i 1959 3 380 mill. kr., eller 300 mill. kr. mer enn året før. Statsforvaltningens andel utgjorde 2 020 mill. kr. og kommuneforvaltningens 1 360 mill. kr. Av den del av landets samlede vare- og tjenestetilgang som ikke gikk til investeringer (samlet vare- og tjenestetilgang minus bruttoinvesteringer) la således det offentlige beslag på 15,4 prosent i 1959 mot 14,8 prosent i 1958.

Tabell 104 gir en oversikt over hvorledes den offentlige forvaltnings kjøp av varer og tjenester fordelte seg etter de ulike formål. Som det framgår av oversikten viste utgiftene under alle formålsgrupper stigning i 1959. Dette skyldtes dels øking i lønningene og dels en faktisk utvidelse av virksomheten. Utgiftene til undervisningsformål økte således med 119 mill. kr. i 1959. Utgiftene til dette formål utgjorde nær en fjerdepart av den offentlige forvaltnings samlede utgifter til varer og tjenester. Av beløpet falt 252 mill. kr. på statsforvaltningen og 833 mill. kr. på kommuneforvaltningen. Det var spesielt de økte investeringer i nye undervisningsbygg som førte til stigningen. Utgiftene til veier og andre offentlige arbeider økte med 70 mill. kr., slik at de samlede utgifter til disse formål i 1959 utgjorde 970 mill. kr. Stor stig-

Tabell 104. Den offentlige forvaltnings nettokjøp av varer og tjenester etter formål. Mill. kr.

	I alt			Stats- og trygdeforvaltningen			Kommuneforvaltningen		
	1957	1958*	1959*	1957	1958*	1959*	1957	1958*	1959*
Administrasjon	477	525	574	235	259	277	242	266	297
Forsvar	1 009	991	1 053	1 004	986	1 048	5	5	5
Rettspleie, politi	154	159	175	152	157	173	2	2	2
Kirker og religiøse formål	60	61	74	24	24	35	36	37	39
Undervisning	923	964	1 085	201	205	252	722	759	833
Helsevern	111	125	143	64	70	81	47	55	62
Sosiale formål	165	186	206	59	71	83	106	115	123
Veier	534	603	652	263	320	358	271	283	294
Andre off. arbeider	295	297	317	73	76	84	222	221	233
Uspesifisert	266	350	418	97	114	128	169	236	290
I alt	3 994	4 261	4 697	2 172	2 282	2 519	1 822	1 979	2 178
I prosent av bruttonasjonalproduktet	12,6	13,4	14,0	6,9	7,2	7,5	5,7	6,2	6,5
I prosent av brutto vare- og tjenestetilgang	12,7	13,0	13,7	6,9	6,9	7,4	5,8	6,1	6,3

ning viste også utgiftene til administrasjon (50 mill. kr.). En betydelig del av utgiftsøkningen gjaldt investeringer i administrasjonsbygg. De økte utgifter under de nevnte formålgrupper tok direkte sikte på å stimulere aktiviteten i vinterhalvåret. Det meste av de midler som ble bevilget over statsbudsjettet 1958—59 til ekstraordinære sysselsettingstiltak ble nemlig disponert til investeringer i offentlig konsumkapital, dvs. til investeringer i administrasjons- og undervisningsbygg og veier. Utgiftene til forsvar som i alt utgjorde 1 053 mill. kr., viste en øking på ca. 60 mill. kr. i 1959. Byggetilskott fra andre NATO-land og andre inntektsposter er da trukket fra.

Netto finansinvestering og sparing.

Differansen mellom netto overføringer til den offentlige forvaltning og denne sektors utgifter til kjøp av varer og tjenester svarer til sektorens netto fordringsøking eller netto finansinvestering. En overbalansering av regnskapene skaper en positiv netto finansinvestering hos den offentlige forvaltning og en like stor negativ netto finansinvestering hos publikum. Omvendt ved underbalansering av regnskapene. Størrelsen av denne post kan ikke tas som et mål på hvor sterkt finanspolitikken har virket på etterspørselen. En kan således godt tenke seg et overbalansert regnskap som virker mer etterspørselsstimulerende enn et balansert budsjett. Ved den inntektsutjamning som progressive inntektsskatter, bruk av prissubsidier og en omfattende sosialtrygd skaper, kan selv en betyde-

lig netto inndraging være forbundet med en etterspørselsstimulerende effekt. Av disse grunner gir heller ikke endringen i netto finansinvesteringen fra et år til et annet noe sikkert uttrykk for endring i etterspørselsvirkning. Denne virkningen av finanspolitikken må derfor vurderes ut fra de enkelte transaksjoner slik en har forsøkt å gjøre i oversikten foran.

Den offentlige forvaltnings netto fordringer på publikum økte i 1959 med 861 mill. kr., dvs. nær 300 mill. kr. mindre enn året før. Av beløpet falt 975 mill. kr. på statsforvaltningen, — 81 på kommuneforvaltningen og — 33 mill. kr. på skatteoppkreverne. Statens kapitalinnskott i statsforetakene er da regnet som finansinvesteringer. For 1959 er økingen i disse kapitalinnskott anslått til 450 mill. kr. Et tilsvarende beløp ble også lånt ut til statsbankene for å finansiere denne bankgruppes utlånsvirksomhet. I avsnittet om penge- og kredittmarkedet er ellers den pengepolitiske virkning av finanspolitikken nærmere drøftet.

Tabell 105 gir en oversikt over den offentlige forvaltnings samlede sparing. Disse tall svarer ikke helt til offentlig sparing i nasjonalregnskapet, idet denne også omfatter fondsopplegg i de offentlige foretak. For 1959 er sparingen anslått til 1 724 mill. kr., fordelt med 1 284 mill. kr. på statsforvaltningen, 473 mill. kr. på kommuneforvaltningen og — 33 mill. kr. på skatteoppkreverne. Beløpet var nær 200 mill. kr. mindre enn i 1958. Nedgangen falt på kommuneforvaltningen og skatteoppkreverne. Den offentlige forvaltnings sparing utgjorde i 1959 38 prosent og i 1958 42 prosent av landets totale sparing.

Tabell 105. *Den offentlige forvaltnings sparing.*

	I alt			Stats- og trygde- forvaltningen			Kommune- forvaltningen			Skatte- oppkreverne		
	1957	1958*	1959*	1957	1958*	1959*	1957	1958*	1959*	1957	1958*	1959*
Bruttoinvestering i kon- sumkapital.....	1 073	1 185	1 320	368	435	497	705	750	823	—	—	—
— Kapitalslit på offent- lig konsumkapital ...	405	430	457	166	178	188	239	252	269	—	—	—
Nettoinvestering i kon- sumkapital.....	668	755	863	202	257	309	466	498	554	—	—	—
Netto finansinvestering.	1 240	1 208	861	775	1 082	975	—11	29	—81	476	97	—33
Sparing.....	1 908	1 963	1 724	977	1 339	1 284	455	527	473	476	97	—33

Penge- og kredittmarkedet.

Den penge- og kredittpolitikk som har vært ført de siste årene har hatt som mål å redusere etterspørselen etter varer og tjenester. Det er i første rekke presset på utenriksøkonomien og på lønns- og prisnivået som har vært motiverende for denne politikk. Ved å begrense kapitaltilførselen fra kredittsystemet og obligasjonsmarkedet har myndighetene søkt å skjære ned den kredittfinansierte etterspørsel. Dessuten har finanspolitikken ved overbalansering av de offentlige budsjetter virket reduserende på de private disponible inntekter.

Den relativt stramme penge- og finanspolitikk i 1957 og 1958 var en medvirkende årsak til sviktende etterspørsel og nedgang i produksjon og sysselsetting i 1958. I løpet av 1958 ble det truffet en del penge- og finanspolitiske tiltak som skulle motvirke disse tendenser. Noe markert omslag i konjunkturene fant imidlertid ikke sted i 1958. Med denne konjunktursituasjon som bakgrunn fikk opplegget av penge- og finanspolitikken for 1959 et mindre stramt preg enn året før. Det førte til at penge- og kredittmarkedet i 1959 ble betydelig lettere enn det hadde vært i de siste årene.

Betalingsstrømmene og likviditeten.

De likvide beholdninger i forretnings- og sparebankene har i årene etter krigen holdt seg på et så høyt nivå at de har gitt bankene muligheter for å øke sine utlån betydelig. For å holde kredittøkningen innen en viss ønsket ramme har kredittavtalene mellom Norges Bank og bankene i de siste år satt grenser for den årlige stigning i utlånene. Dette «utlånstaket» ble sløffet i avtalen for 1959. Endringen i avtalen bygde på den oppfatning at bankenes likviditet i 1958 var brakt så langt ned at bankene bare kunne øke sine utlån i begrenset utstrekning. Da myndighetene fortsatt ønsket å øve en viss kontroll

med bankenes utlånsvirksomhet, ble det pengepolitikkens oppgave å holde bankenes likvide beholdninger på et passende nivå.

For lettere å gi en oversikt over hvorledes de likvide beholdninger utviklet seg i 1959 og hvilke betalingsstrømmer denne utvikling var knyttet til vil vi i det følgende dele kredittmarkedet i tre hovedgrupper: statsinstitusjoner, de private finansinstitusjoner og publikum. Som likvider vil vi regne sedler og skillemynt og plaseringer som raskt og uten risiko for kurs- tap kan byttes om i slike betalingsmidler, dvs. de vanlige typer bankinnskott og statskasseveksler.

Statsinstitusjonene omfatter statskassen, skatteoppkreverne, Norges Bank, postgiro, Postsparebanken, statsbankene og i en viss utstrekning også de offentlige fond og statsforetakene. Ut fra et pengepolitisk synspunkt danner disse institusjoner en enhet, idet deres disposisjoner i stor utstrekning fastsettes og kontrolleres av statsmyndighetene.

En oversikt over statsinstitusjonenes finansielle transaksjoner er gitt i tabell 106. Oversikten gir konsoliderte tall, dvs. at transaksjoner mellom institusjonene innbyrdes er trukket ut. For de tre første kvartaler 1959 viser regnskapet at statsinstitusjonenes transaksjoner førte til en netto inngang på 106 mill. kr. i likvider fra de andre sektorene. Dette tallet er betydelig lavere enn i samme periode 1958, da nettoinngangen av likvider utgjorde 352 mill. kr. Nedgangen kan i første rekke tilskrives en mindre kontraktiv finanspolitikk. Posten inngang før låne- og valutatransaksjoner svarer stort sett til overskottet på statens drifts- og kapitalbudsjett. I de tre første kvartaler 1959 utgjorde denne inngang av likvider 568 mill. kr., mot 757 mill. kr. samme periode året før. Nedgangen skyldtes bl. a. lettelsene i den personlige skattlegging og overgangen til den nye ordningen for finansiering av alderstrygden i 1959. Norges Banks valuta-

Tabell 106. Konsolidert oversikt over inngang og avgang av likvider for statsinstitusjonene.¹ Mill. kr.

	1958		1959
	1.—3. kvartal	1.—4. kvartal	1.—3. kvartal
A. Inngang av likvider i alt	1 245	1 228	1 196
I. Inngang før låne- og valutatransaksjoner	757	706	568
II. Salg av nyemitterte ihendehaverobligasjoner .	410	474	526
1. Staten.....	386	437	460
2. Statsforetak.....	13	15	60
3. Statsbanker	11	22	6
III. Netto øking i kontolån m. v.....	78	48	102
1. Staten.....	22	44	63
2. Statsbanker	56	4	39
B. Avgang av likvider i alt	893	1 387	1 090
I. Betalte avdrag på obligasjonslån, oppkjøp ...	283	460	372
II. Netto øking i utlån	310	465	340
1. Norges Bank.....	14	16	26
2. Postsparebanken	40	39	18
3. Statsbanker	256	410	296
III. Valutakjøp	242	405	327
IV. Annet	58	57	51
C. Netto inngang av likvider (A — B)			
I. Inngang av likvider i alt	352	—	106
II. Avgang av likvider i alt	—	159	—

¹ Omfatter statskassen, skatteoppkreverne, Norges Bank, postgiro, Postsparebanken, statsbankene og delvis også de offentlige fond og statsforetakene.

kjøp fram til utgangen av september 1959 førte til en langt større avgang av likvider enn i samme periode 1958. Tallene var henholdsvis 327 og 242 mill. kr. Når bankens valutakjøp trass i meget store underskott på utenriksregnskapet både i 1958 og 1959 fortsatt lå på et slikt nivå, skyldtes dette valutatilgang i forbindelse med de betydelige offentlige og private låneopptak i utlandet. Statens emisjonsvirksomhet økte sterkt i 1959. Da avdragene på obligasjonsgjelden var meget store, ble imidlertid nettoinngangen av likvider som følge av disse transaksjoner relativt liten. For året 1958 sett under ett gikk praktisk talt hele opplåningen med til å dekke avdragene. Den sterke stigningen i avdragsbeløpene skyldtes bl. a. de kortsiktige, avdragsfri statslån som ble innfridd i 1958 og 1959. Utlånsøkingen fra de offentlige finansinstitusjoner viste bare en mindre stigning i 1959. Avgangen av likvider i forbindelse med den offentlige utlånsvirksomhet var imidlertid både i 1958 og 1959 langt mindre enn inngangen av likvider før lånetransaksjoner.

De private finansinstitusjoner omfatter forretningsbanker, sparebanker, kredittforeninger og livsforsikringsselskaper. De pengepolitiske tiltak tar i stor utstrekning sikte på direkte eller indirekte å regulere denne gruppes kredittvirksomhet.

I tabell 107 er det gitt en konsolidert oversikt over inngang og avgang av likvider for de private finansinstitusjoner. For kredittforeningene tilsvarende salg av nyemitterte ihendehaverobligasjoner fratrasket betalte avdrag på obligasjonsgjelden stort sett netto øking i utlån. Forsikringsselskapenes netto utlånsøking og netto øking i beholdning av ihendehaverobligasjoner er tilnærmet lik kapitaltilveksten, dvs. den netto innbetaling som fører til øking i de forsikringsmessige fond. Virksomheten ved disse to grupper finansinstitusjoner kan derfor bare påvirke likviditeten for de andre sektorer sett under ett med et beløp som svarer til periodens netto innbetalinger. Forretningsbankene og sparebankene derimot står i en annen stilling, idet de kan påvirke de andre sektors likvide be-

Tabell 107. *Konsolidert oversikt over inngang og avgang av likvider og endring i likvide beholdninger for de private finansinstitusjoner.¹ Mill. kr.*

	1958		1959
	1.—3. kvartal	1.—4. kvartal	1.—3. kvartal
A. Inngang av likvider i alt	814	865	983
I. Netto innbetaling til livsforsikring	206	329	258
II. Salg av nyemitterte ihendehaverobligasjoner ² ..	50	96	144
III. Mottatte avdrag på og netto salg av obligasjons- beholdning	214	374	263
1. Forretnings- og sparebanker	160	317	258
2. Livsforsikringsselskaper	54	57	5
IV. Valutasalg	—	59	47
V. Annet	344	7	271
B. Avgang av likvider i alt	1 088	1 248	1 338
I. Kjøp av nyemitterte ihendehaverobligasjoner ..	376	427	425
1. Forretnings- og sparebanker	237	281	319
2. Livsforsikringsselskaper	139	146	106
II. Betalte avdrag på ihendehaverobligasjonslån, oppkjøp ²	46	77	53
III. Netto øking i utlån	635	717	860
1. Forretnings- og sparebanker	501	420	614
2. Kredittforeninger o. l.	4	79	76
3. Livsforsikringsselskaper	130	218	170
IV. Valutakjøp	21	—	—
V. Annet	10	27	—
C. Netto avgang av likvider i alt (B — A)	274	383	355
Dekket ved: 1. Øking (nedgang —) i innskott fra publikum	—170	234	197
2. Nedgang (økning —) i egne likvide beholdninger	444	149	158
a. Kassebeholdning	52	25	33
b. Innskott i Norges Bank	316	5	202
c. Innskott på postgiro	15	16	4
d. Statskasseveksler	61	103	—81

¹ Omfatter forretningsbanker, sparebanker, kredittforeninger o. l. og livsforsikringsselskaper. ² Kredittforeninger o. l.

holdninger ved å låne ut likvide midler som er plasert i bankene i form av innskott. Avgangen av 355 mill. kr. i likvider i de tre første kvartaler 1959 skyldtes således i det alt vesentlige bankenes virksomhet. Når avgangen av likvider lå på et noe høyere nivå enn i 1958, hadde dette sammenheng med den sterkere utlånsøking i 1959. Posten «annet» i oppstillingen er en saldo-post som bl. a. omfatter opptjente, ikke avregnede renter på innskottene, netto av diverse

uspesifiserte transaksjoner og statistiske differanser.

Avgangen av likvider fra forretnings- og sparebankene de tre første kvartaler 1959 ble dekket dels ved disponering av 211 mill. kr. som var innbetalt til bankene i form av innskottsøkning og dels ved at bankene reduserte sine likvide beholdninger med 165 mill. kr. Dette var en beskjeden nedgang jamført med samme periode 1958, da de likvide beholdninger sank

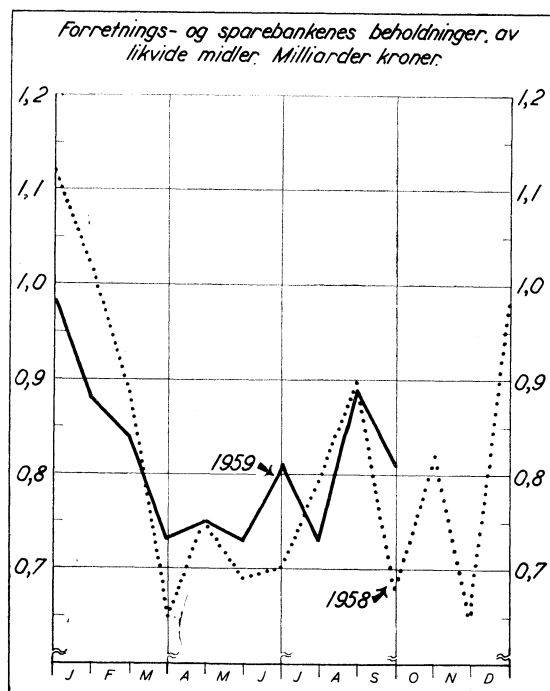

Fig. 42.

med 440 mill. kr. Den uvanlig sterke reduksjon i likvide beholdninger i 1958 skyldtes at publikum ved siden av å øke sine lån også trakk på sine bankinnskott. Endringen i bankenes likvide beholdninger i 1958 og 1959 er nærmere belyst i fig. 42. Det er tre typer bevegelser som er spesielt framtrædende i kurvene. For det første har vi skatteterminene (forskottstrekk) som forfaller annen hver måned og som gir kurven en sagttakket form. Disse bevegelser var mer dempet i 1959 enn året før, noe som bl. a. skyldtes at betalingen av etterskottsskatten fra 1958—59 ble delt på fire terminer mot tidligere to. Dernest har vi en årlig sesongbevegelse som gir en markert nedgang i beholdningene i første halvår og en stigning mot slutten av året. Denne bevegelse har nær sammenheng med sesongbevegelserne i forretningsbankenes utlån. Når nedgangen fram til mars 1959 var mindre sterk enn året før, skyldtes dette bl. a. at innskottene gikk sterkt ned i 1958. Endelig har vi bevegelsene i beholdningenes gjennomsnittlige nivå fra år til år. Fra 1955 til 1957 lå gjennomsnittsbeholdningen på vel 900 mill. kr. I 1958 sank nivået med over 100 mill. kr., og som figuren viser har dette nye nivået ikke endret seg nevneverdig i de tre første kvartaler 1959.

Betrakter vi forretningsbankene og sparebankene hver for seg, finner vi at likviditeten utviklet seg svært ulikt for de to bankgrupper. En vesentlig del av nedgangen i de likvide beholdninger både i 1958 og 1959 falt på for-

retningsbankene. Det er i første rekke den forskjellige utvikling i bankinnskottene som forklarer disse bevegelser. Mens innskottsmassen i sparebankene økte relativt sterkt i begge år, viste innskottene i forretningsbankene nedgang i 1958 og bare en ubetydelig stigning i de tre første kvartaler 1959. Den alminnelige nedgang i bankenes likvide beholdninger i 1958 hadde sammenheng med den betydelige nettoinngangen av likvider over statsinstitusjonenes regnskaper. Når likviditetsutviklingen ble så ulik for de to bankgrupper, hadde dette nær sammenheng med publikums disposisjoner.

Publikum. De betalingstransaksjoner publikum (dvs. alt utenom statsinstitusjonene og de private finansinstitusjoner) har med andre sektorer og som er bestemmende for endringene i sektorens likvide beholdninger er også registrert i betalingsregnskapene for statsinstitusjonene og de private finansinstitusjoner. Regnskapet over inngang og avgang av likvider for publikum kan derfor utledes av tilsvarende regnskaper for de to andre sektorer, slik det er gjort i tabell 108. En slik restberegning er imidlertid ikke ensbetydende med at inngang og avgang av likvider for publikum er bestemt av transaksjoner statsinstitusjonene og de private finansinstitusjoner har hånd over. Publikum har selv innen visse grenser muligheter for å bestemme de likvide beholdninger, bl. a. ved valutatransaksjoner og ved transaksjoner i

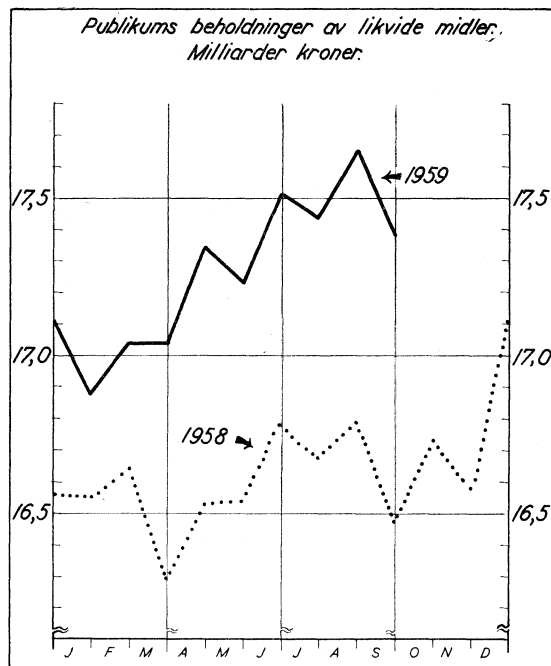

Fig. 43.

Tabell 108. *Konsolidert oversikt over inngang og avgang av likvider og endring i likvide beholdninger for publikum.¹ Mill. kr.*

	1958		1959
	1.—3. kvartal	1.—4. kvartal	1.—3. kvartal
A. Inngang av likvider i alt	1 380	1 817	1 633
I. Salg av nyemitterte ihendehaverobligasjoner .	40	44	9
II. Mottatte avdrag på og netto salg av obligasjonsbeholdning	115	163	162
III. Netto øking i lån	904	1 180	1 131
1. Norges Bank	29	19	4
2. Postsparebanken	40	39	18
3. Statsbanker	256	410	296
4. Forretningsbanker	188	138	275
5. Sparebanker	257	277	292
6. Kredittforeninger o. l.	4	79	76
7. Livsforsikringsselskaper	130	218	170
IV. Valutasalg	263	346	280
V. Annet	58	84	51
B. Avgang av likvider i alt	1 458	1 275	1 384
I. Netto avgang til statsinstitusjoner (før statens lånetransaksjoner)	757	706	568
II. Kjøp av nyemitterte ihendehaverobligasjoner ..	124	187	254
III. Øking i utlån	27	53	79
IV. Netto innbetaling til livsforsikring	206	329	258
V. Annet	344	—	225
C. Netto øking i likvide beholdninger (nedgang —) (A — B)	—78	542	249
I. Sedler og skillemynt	—155	71	—15
II. Innskott på postgiro	172	174	—58
III. Innskott i Postsparebanken	68	83	87
IV. Innskott i statsbanker	— 1	— 4	— 2
V. Innskott i forretnings- og sparebanker	—160	222	222
VI. Statskasseveksler	— 2	— 4	15

¹ Omfatter alt utenom statsinstitusjoner og de private finansinstitusjoner.

kredittmarkedet. Selv om oppstillingen i tabell 108 ikke sier noe om årsaksforholdet, gir den likevel en oversikt over hvorledes netto endringene i sektorens likvide beholdninger er kommet i stand, og hvorledes disse endringer har motposter i de andre sektors betalingsregnskaper.

Alt i alt økte publikum sine likvide beholdninger med 249 mill. kr. i de tre første kvartaler 1959, mot en nedgang på 78 mill. kr. samme tidsrom 1958 (se tabell 108). Stigningen i de likvide beholdninger hadde i første rekke sammenheng med økt tilgang av lånemidler. Lånene fra finansinstitusjonene steg således med 1 131 mill.

kr., mot en øking på 904 mill. kr. året før. Der nest var netto avgang av likvider til staten (før statens lånetransaksjoner) betydelig mindre i 1959 enn i 1958. På den andre side viste publikum lagt større interesse for obligasjonsmarkedet enn i tidligere år. Hele 254 mill. kr. ble plasert i nye obligasjonslån opptatt av kredittforeninger og statsinstitusjoner. Ellers økte overføringene til livsforsikringsselskapene relativt sterkt. Likviditetstilførselen ved valutasalg lå om lag på samme nivå som året før.

Endringene i publikums likvide beholdninger fra måned til måned i 1958 og 1959 er belyst

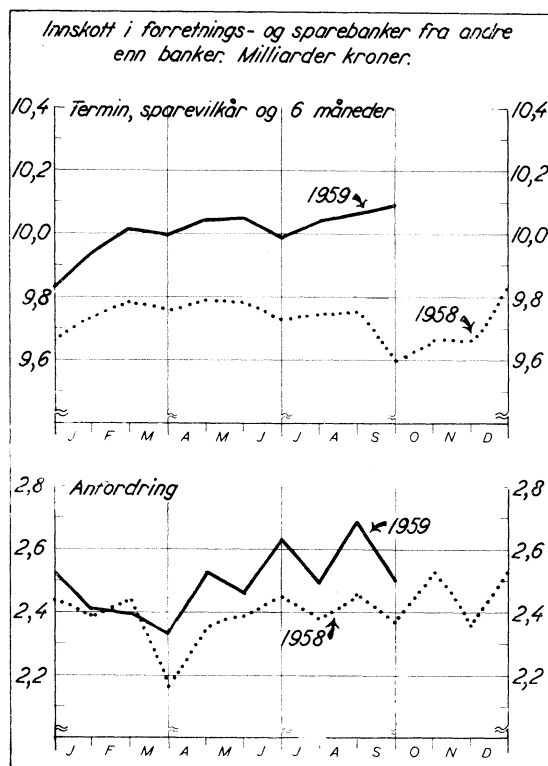

Fig. 44.

grafisk i fig. 43. Den periodiske nedgang annen hver måned skyldes skatteterminene. I motsetning til 1958 viser kurven for 1959 stort sett stigning fram til utgangen av september. De likvide beholdninger utgjorde da rundt 17 370 mill. kr. En vesentlig del av stigningen falt på innskott i forretnings- og sparebankene (222 mill. kr.). Som fig. 44 viser lå innskott på anfordring fra mars 1959 på et noe høyere nivå enn året før. De månedlige bevegelser var ellers stort sett parallelle de to år. Tidsinnskottene som før rentetilskrivingen i desember 1958 praktisk talt lå på samme nivå som ved årets begynnelse, viste i 1959 en markert stigning. Fram til utgangen av september utgjorde stigningen vel 260 mill. kr., mot en nedgang på 60 mill. kr. i 1958. Utviklingen var ellers temmelig ulik for de to bankgruppene. I forretningsbankene sank spesielt termininnskottene sterkt i 1958, og denne nedgangen fortsatte også i 1959. For hele 1958 viste de samlede innskott i forretningsbankene en mindre nedgang, mens innskottene i sparebankene økte med nær 300 mill. kr. Disse ulike tendenser gjorde seg også gjeldende i de tre første kvartaler 1959. Innskottene i sparebankene økte i denne periode med vel 200 mill. kr., mens innskottene i forretningsbankene bare viste en ubetydelig stigning. De forskjellige artede bevegelser i publikums innskott i de to

bankgrupper kan skyldes flere forhold. For det første har postgiroen trukket til seg en del av de midler som ellers ville gå til forretningsbankene. Et viktigere moment er at konjunkturedgangen i 1958, spesielt da det dårlige fraktmarked, førte til at en del av forretningsbankenes kunder trakk på sine bankkonti. Endelig kan omplaseringer i visse typer obligasjoner ha spilt en viss rolle for utviklingen, spesielt da i 1959.

Obligasjonsmarkedet.

Det var spesielt ved bestemmelsene om godkjenning av obligasjonsemisjoner etter rentelovens § 3 og ved avtalen med bankene og livsforsikringsselskapene om kjøp av statsobligasjoner at pengepolitikken direkte påvirket obligasjonsmarkedet i 1959. Etter at emisjonskontrollen ble satt i verk, har myndighetene tildelt realkredittforeningene og skipsfinansieringsinstituttene årlige lånekvoter. Lånebeløpet ble i 1959 hevet fra 160 til 190 mill. kr. Alt i alt ble det godkjent lånesøknader for et noe større beløp i 1959 enn året før. Industrien kom således med i emisjonsvirksomheten i langt sterkere grad enn tidligere. Myndighetene hadde hverken i 1959 eller i tidligere år i særlig utstrekning avslått lånesøknader. Når tallet på lånesøknader i 1959 økte, hadde dette sammenheng med de lettere avsetningsforhold i obligasjonsmarkedet.

Kredittavtalen for 1959 (jfr. rundskriv fra Norges Bank til forretningsbankene, sparebankene og livsforsikringsselskapene av 27. januar 1959) inneholdt visse bestemmelser om finansinstitusjonenes kjøp av stats- og statsgaranterte obligasjoner. For sparebankene gikk avtalen ut på at den enkelte bank skulle øke sin beholdning av stats- og statsgaranterte obligasjoner med et beløp som minst svarte til 25 prosent av en eventuell innskottøkning. Bestemmelsen var således langt lempeligere enn året før, da beholdningsøkningen var satt til 50 prosent av innskottøkningen. Avtalen for forretningsbankene forutsatte at denne bankgruppe skulle opprettholde de beholdninger av stats- og statsgaranterte obligasjoner som de hadde ved årets begynnelse. Livsforsikringsselskapene skulle etter avtalen tegne nye statslån for minst 85 mill. kr. og øke sine beholdninger av stats- og statsgaranterte obligasjoner med minst 60 mill. kr. De tilsvarende tall som avtalen for 1958 fastsatte, var henholdsvis 110 og 90 mill. kr. Endelig forutsatte avtalen at både bankene og livsforsikringsselskapene skulle medvirke ved plasing av slike lån som ble godkjent etter rentelovens § 3. Hensikten med avtalen var dels å sikre staten de nødvendige lånemidler og dels å redusere finansinstitusjonenes likviditet for derved å begrense utlånsvirksomheten.

Tabell 109. *Emisjoner i norske kroner 1. januar—30. september 1959 etter låntakere og långivere. Mill. kr.*

Låntakere \ Långivere	Forretningsbanker	Sparebanker	Livsforsikrings-selskaper	Andre	Lagt ut på markedet	I alt
1. Staten	115	199	103	¹ 86	² 32	535
2. Kommuner	6	2	—	—	25	33
3. Statsbanker	—	—	—	—	6	6
4. Kredittforeninger	—	—	—	—	144	144
Av dette:						
Realkredittforeninger	—	—	—	—	60	60
5. Statsforetak	—	—	—	—	60	60
6. Kommuneforetak	3	2	4	2	20	31
7. Andre	—	—	—	—	89	89
I alt	124	203	107	88	376	898

¹ Av dette Postsparebanken 75 mill. kr. ² Premieobligasjoner.

Fram til utgangen av september 1959 ble det på det innenlandske marked emittert ihendehaverobligasjoner for nær 900 mill. kr. (se tabell 109). Dette var et betydelig høyere beløp enn i samme periode 1958, da emisjonene utgjorde 636 mill. kr. Staten emitterte obligasjoner for 535 mill. kr., eller for vel 100 mill. kr. mer enn i 1958. Kredittforeningenes emisjoner økte fra 52 mill. kr. i 1958 til 144 mill. kr. i 1959. Betydelig øking viste også emisjonene fra de private foretak som i de tre første kvartaler 1959 utgjorde 89 mill. kr., mot 22 mill. kr. samme periode i 1958.

Statslånene ble i 1959 i likhet med tidligere år for en vesentlig del overtatt av finansinstitusjonene i samsvar med gjeldende avtaler. Fram til utgangen av september overtok forretningsbankene statsobligasjoner for 115 mill. kr. og økte i samme periode sine beholdninger av stats- og statsgaranterte obligasjoner med 54 mill. kr.

(se tabell 110). Sparebankene overtok statsobligasjoner for 199 mill. kr., mens beholdningen av stats- og statsgaranterte obligasjoner økte med 51 mill. kr. Dette svarer til 25 prosent av innskottøkningen i samme periode. Livsforsikrings-selskapene hadde tegnet statslån for 103 mill. kr. og økt beholdningen av stats- og statsgaranterte obligasjoner med 70 mill. kr. og således mer enn oppfylt låneavtalen. Endelig overtok Postsparebanken statsobligasjoner for 75 mill. kr., mens obligasjoner for 43 mill. kr., i det vesentlige premieobligasjoner, ble tegnet av publikum. Obligasjonslånene de andre gruppene tok opp i perioden ble, bortsett fra et par mindre beløp, lagt ut til offentlig tegning.

Vanskene med å få plasert nye emisjoner har vært et karakteristisk trekk ved obligasjonsmarkedet helt fram til 1959. Obligasjonslånene ble derfor i stor utstrekning tatt opp direkte i banker og forsikringsselskaper. Så sent som i

Tabell 110. *Beholdningen av ihendehaverobligasjoner og netto endringer i denne etter långivergrupper. Mill. kr.*

Långivergrupper	Beholdning pr. 1/1 1959		Netto beholdningsøkning (nedgang —)			
	Stats- og statsgaranterte obligasjoner	Obligasjoner i alt	1/1—31/12 1958		1/1—30/9 1959	
			Stats- og statsgaranterte obligasjoner	Obligasjoner i alt	Stats- og statsgaranterte obligasjoner	Obligasjoner i alt
1. Forretningsbanker	307	576	—36	—26	54	—
2. Sparebanker	1 547	1 947	64	27	51	61
3. Livsforsikringsselskaper.	1 198	2 374	95	89	70	99
I alt	3 052	4 897	123	90	175	160

Tabell 111. Større obligasjonsemisjoner i tiden 1. januar—30. september 1959.

Emittert	Utsteder	Beløp	Appro- bert	Rente- sats	Løpe- tid	Emisjons- kurs
		Mill.kr.	Ar	Pct.	Ar	Pct.
Jan.—sept.	Statskassen	165,1		4 ½	15	100
Feb.—juli	»	120,0		3	4(2)	100
Jan.—sept.	»	212,8		5	35	100
Jan.—sept.	De Norske Bykredittforeninger	17,7		5	40	97
Feb.—sept.	Den Norske Hypotekforening for 2. pr. pantelån	9,8		5 ¼	45—50	97
Jan.—april	A/S Den Norske Industribank	6,8	1958	4 ½	12	100
Mars	A/S Esso-Raffineriet	34,0	1958	6	16	100
Mars	Fana Kommune	8,0	1959	5 ½	20	100
Mars	Kongsberg Våpenfabrikk	15,0	1958	5	25	100
Mars og aug.	Norsk Hydro	15,5	1958	5 ½	20	100
April	Norsk Jernverk A/S	25,0	1959	5	25	100
April og juni	Akershus Fylke	8,5	1958	5 ¼	12	100
Mai	Follum Fabrikker	12,0	1959	5 ¾	17	100
Juni	Akers Mek. Verksted	30,0	1959	5 ¾	20	100
Juli	N.S.B. (Bergensbanens forkortelse) ...	20,0	1959	5	25	100
August	Haugesund Elektrisitetsverk	4,0	1959	5 ½	20	100
September	Bergen Kommune	20,0	1959	5 ½	20	100

1958 måtte garantistene overta store deler av lån som ble lagt ut til offentlig tegning. Av en årskvote på 160 mill. kr. fikk kredittforeningene f. eks. bare solgt 136 mill. kr. De trege avsetningsforhold førte til en gradvis stigning i det nominelle rentenivå. Langsiktige stats- og statsgaranterte obligasjoner nådde således i 1958 opp i 5 prosent, kommunelån en halv prosent høyere og private lån tre kvart til en prosent høyere (se tabell 111).

I 1959 skiftet obligasjonsmarkedet karakter. Tendensene begynte alt å gjøre seg gjeldende i 1958, men det markerte omslag kom først i 1959. En rekke obligasjonslån som var lagt ut til offentlig tegning, ble sterkt overtegnet. Kredittforeningene som fram til september 1958 bare fikk solgt obligasjoner for 52 mill. kr., solgte i samme tidsrom 1959 for 144 mill. kr. Etterspørselen var så sterk at en rekke av de nye obligasjonene kort etter emitteringen ble omsatt til kurser over pari. Dette førte til at den effektive rente i obligasjonsmarkedet fikk en synkende tendens alt fra begynnelsen av året.

Omslaget til et stramt obligasjonsmarked skyldtes i første rekke at nye kjøpergrupper gjorde seg gjeldende i 1959. Bankene og livsforsikringsselskapene som tidligere var de viktigste kjøpergrupper, økte sine obligasjonsbeholdninger med om lag samme beløp i de tre første kvartaler 1959 som i samme periode 1958 (ca. 160 mill. kr.). Publikum derimot økte sine kjøp sterkt i 1959. I de tre første kvartaler

kjøpte således publikum nyemitterte obligasjoner for 389 mill. kr., mot for 254 mill. kr. i samme periode 1958.

Publikums nye interesse for plaseringer i obligasjoner skyldtes trolig flere forhold. Et viktig moment var at publikum nå neppe regnet med ytterligere rentestigning. Dette innebar at nyemitterte obligasjoner kunne ventes omsatt til kurser rundt pari uten særlig risiko for kurstap. Plaseringer i obligasjoner ville derved være meget likvide plaseringer. Et annet viktig moment var forholdet mellom obligasjonsrenten og avkastningen ved alternative plaseringer. Det viktigste alternativ her var bankinnskott. For innskott på sparevilkår var renten i 1959 2,5 prosent, for innskott på 6 måneder 3 prosent og for termininnskott på 18 måneder 3,5 prosent. Obligasjonsrenten gikk helt opp i 6 prosent. At det har foregått visse omplaseringer fra bankinnskott til obligasjoner synes å framgå av bevægelene i publikums bankinnskott. Omplasing av bankinnskott i obligasjoner vil i alminnelighet ikke føre til nevneverdige endringer i de samlede innskott så lenge omsetningen skjer innen publikums sektor. Kjøpes det derimot obligasjoner fra andre sektorer, vil likvidene bli trukket ut av publikums sektor, og bankinnskottene vil synke. Dette er trolig en av forklaringene på nedgangen i forretningsbankenes innskott, spesielt da termininnskott. I den utstreking forretningsbankenes kunder har trukket på sine bankinnskott for plasing i sektorens

egne obligasjoner, kan dette ha ført til en omfordeling av bankinnskottene mellom forretningsbankene og sparebankene. Sparebankenes innskott viste således en ikke ubetydelig øking både i 1958 og 1959.

I forbindelse med Paulson-utvalgets innstilling ble Samarbeidsnemnda bedt om å uttale seg om en heving av innskottsrenten uten samtidig heving av utlånsrenten. Sparebankenes representanter i nemnda gjorde da gjeldende at bankene utover i distriktene holdt så lav rentemarginal at en heving av innskottsrenten ikke var mulig uten samtidig heving av utlånsrenten. Forretningsbankenes representanter derimot uttalte seg til fordel for en renteheving. Nemndas uttalelse konkluderte imidlertid med å frarå en heving av innskottsrenten.

Lånemarkedet.

Kapitaltilførselen fra finansinstitusjonene til publikum er i dag i stor utstrekning fastlagt av penge- og kredittpolitikken. Utlånene fra de offentlige finansinstitusjoner (Postsparebanken og statsbankene) er regulert ved bindende budsjetter for innvilgning av lånesøknader. Forretnings- og sparebankenes utlånsvirksomhet påvirkes dels ved de årlige kredittavtaler og dels ved regulering av likviditeten. Utlånene fra kredittforeningene begrenses ved de lånekvoter kredittforeningene får godkjent etter rentelovens § 3. Endelig blir livsforsikringsselskapenes utlån stort sett bestemt indirekte ved de årlige avtaler om kjøp av statsobligasjoner.

Utlånene fra finansinstitusjonene til publikum

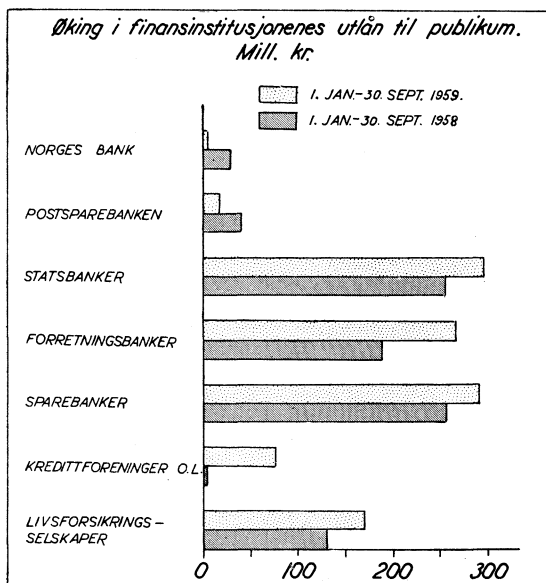

Fig. 45.

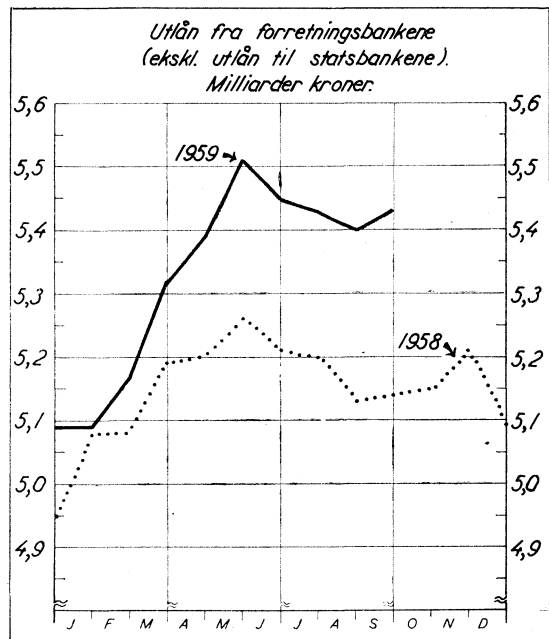

Fig. 46.

økte betydelig mer i de tre første kvartaler 1959 enn i samme periode 1958. Tallene var henholdsvis 1 131 og 904 mill. kr. (se tabell 108). De enkelte finansinstitusjoners utlånsvirksomhet er belyst grafisk i fig. 45.

Størst utlånsøkning hadde statsbankene, nemlig 296 mill. kr., mot 256 mill. kr. året før. Denne stigning i utlånsvirksomheten henger sammen med de årlige hevinger som er foretatt i budsjettene for godkjente lånesøknader. I 1957 ble det gitt lånetilsagn for 619 mill. kr., i 1958 for 651 mill. kr. og i 1959 for 719 mill. kr. Utlånene ble som vanlig for en vesentlig del finansiert ved lån i statskassen og av offentlige fond.

Figuren viser ellers at forretningsbankene og sparebankene var de to grupper finansinstitusjoner som ved siden av statsbankene dominerte lånemarkedet. I de tre første kvartaler 1959 økte således forretningsbankene sine utlån med 275 mill. kr. og sparebankene med 292 mill. kr. Særlig for forretningsbankene var dette en sterk øking i utlånene sammenliknet med samme periode 1958, da utlånsøkingen for forretningsbankene utgjorde 188 mill. kr. og for sparebankene 257 mill. kr. I kredittavtalen med bankene av 27. januar 1959 ble det gitt generelle retningslinjer for hvilke typer kredittformål bankene burde tilgodese, men ellers ble det overlatt til den enkelte bank å avgjøre i hvilken utstrekning kreditt skulle gis. Dels for å stimulere produksjonen og dels fordi bankenes likviditet lå på et så lavt nivå at den bare kunne gi grunnlag for en begrenset øking av utlånene, ble det ikke fastsatt noen kvantitativ grense for kreditt-

økingen slik som i tidligere år. Ellers ble bankenes utlånsevne styrket i forhold til 1958 ved at det ble lempet på kravet om kjøp av statsobligasjoner.

Bevegelsene i forretningsbankenes utlån fra måned til måned i 1958 og 1959 er belyst i fig. 46. Kurvene viser bl. a. at utlånsøkingen i første halvår var langt mer markert i 1959 enn året før. Stigningen i utlånene i første halvår skyldtes det sesongbestemte behov for driftskreditter. En sammenlikning bakover viser at utlånsøkingen i 1959 lå temmelig nær det normale, mens 1958 viste en noe mindre utlånsøking enn vanlig. Den svakere stigning i 1958 kan dels skyldes mindre etterspørsel etter lån som følge av nedgangen i lager, produksjon og sysselsetting og dels tilstrømming på tilbudssiden som følge av nedgang i bankenes likviditet. Forretningsbankenes likvide beholdninger kom

således i mars 1958 ned i 481 mill. kr., og dette er det laveste nivå som er registrert i årene etter krigen. De likvide beholdninger viste ikke nevneverdig øking i 1959. Det forhold at utlånene i 1959 ikke steg mer enn normalt trass i at kredittavtalen ikke satte grenser for utlånsøkingen, skulle tyde på at dette nivå for de likvide beholdninger for tiden er det minimum som forretningsbankene i dag trenger for sin løpende virksomhet.

Sparebankenes utlån viser liten sesongbevegelse, da en betydelig del av utlånene er langsiktige plasseringer i pantelån. Heller ikke for denne bankgruppe viste utlånene noen påfallende stor øking i 1959. Da de likvide beholdninger endret seg lite både i 1958 og 1959, kan dette tyde på at heller ikke sparebankene lenger hadde noen overskottsbeholdning av likvide ressurser.

Tabell 112. Utlån fra finansinstitusjoner. Endringstall. Mill. kr.

Låntakere	1957		1958		1959
	1. halvår	2. halvår	1. halvår	2. halvår	1. halvår
A. Offentlig forvaltning	115	164	98	113	175
1. Statskassen	79	145	95	55	115
2. Kommuner og kommuneforetak	36	19	3	58	60
B. Finansinstitusjoner	6	17	15	17	129
1. Statsbanker	— 2	8	21	— 14	33
2. Forretnings- og sparebanker ...	— 3	5	—	15	96
3. Kredittforeninger o.l.	10	11	— 9	15	1
4. Forsikring	1	— 7	3	1	— 1
C. Andre innenlandske låntakere	841	202	727	360	819
1. Jordbruk og skogbruk	— 18	35	27	42	91
2. Fiske m. v.	— 16	—	18	16	24
3. Hvalfangst	6	— 6	— 3	13	— 11
4. Bergverksdrift og industri	271	7	141	—148	117
5. Bygge- og anleggsvirksomhet ..	75	— 53	7	— 12	1
6. Kraft- og vannforsyning	26	12	33	— 34	17
7. Varehandel	134	— 65	36	— 27	97
8. Boliger, forretningsbygg til utleie	275	196	275	410	299
9. Sjøtransport	68	30	139	— 1	136
10. Annen samferdsel	10	34	9	5	4
11. Andre tjenesteytende foretak ..	1	— 2	23	32	11
12. Andre næringer	5	2	—	18	—
13. Private forbrukere	4	12	22	46	33
D. Utenlandske låntakere	14	— 15	7	16	— 9
Utlån i alt	976	368	847	506	1 114

Livsforsikringsselskapenes utlån økte med 170 mill. kr. fram til utgangen av september 1959, mot 130 mill. kr. i samme periode 1958. Denne stigningen skyldtes dels en større tilstrømning av kapital ved økte premieinntekter og dels lemping i kravet om plasing i statsobligasjoner.

Kredittforeningenes utlån viste også en meget sterk stigning i 1959. Økingen utgjorde 76 mill. kr., mot 4 mill. kr. i 1958. Det var de bedre avsetningsforhold i obligasjonsmarkedet som gjorde denne kredittøking mulig. — I 1959 ble det etablert et nytt skipsfinansieringsinstitutt i denne gruppe, nemlig A/S Låneinstituttet for skipsbygging med 2. prioritets pant i skip. Virksomheten kom i gang så sent at den ikke fikk noen betydning for kredittyttingen i 1959.

Endelig kan nevnes at Norges Bank og Postsparebanken økte sine utlån med henholdsvis 4 og 18 mill. kr. Etter de retningslinjer Norges Bank følger, ytes det bare driftskreditter og da bare i de tilfelle hvor kredittbehovet ikke dekkes av andre banker. Postsparebanken får liksom statsbankene fastsatt budsjetter for hvor mye som kan lånes ut til publikum.

I perioden 1. juli 1958 til 30. juni 1959 stilte finansinstitusjonene 1 179 mill. kr. til disposisjon for publikum i form av økte kreditter (se tabell 108). Fig. 47 viser hvorledes lånemidlene fordelte seg på de ulike låntakergrupper. Til sammenlikning er også tatt med utlånsøkingen i samme periode et år tidligere, som var 250 mill. kr. mindre.

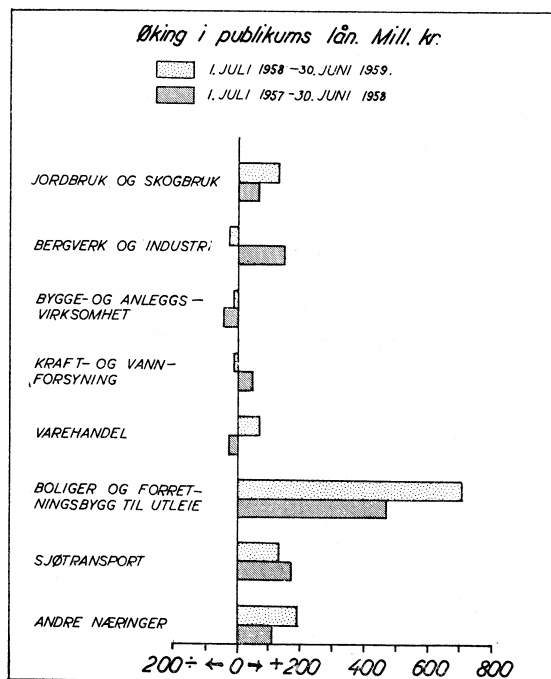

Fig. 47.

Lån tatt opp i forbindelse med boligbygging økte i 1958—59 sin relative andel av den totale utlånsøking fra 50 til 60 prosent (709 mill. kr.). Denne stigningen hadde sammenheng med den betydelige øking i byggevirkksomheten som fant sted i 1958. Varehandelen økte sine lån med 70 mill. kr. Nedgangen i 1957—58 hadde sammenheng med lagerreduksjonen i 1958. Gruppen jordbruk og skogbruk økte sine lån i 1958—59 med 133 mill. kr., mot 62 mill. kr. i den foregående periode. Denne økingen var langt større enn normalt og skyldtes økt behov for driftskreditt. Bergverk og industri, bygge- og anleggsvirkksomhet og kraft- og vannforsyning fikk alle redusert sine lån i 1958—59. For gruppen bergverk og industri skyldtes nedgangen en spesielt sterk reduksjon i lånene siste halvår 1958, noe som trolig hadde sammenheng med svikten i konjunktorene. Nedgangen i investeringsvirkksomheten førte til at gruppen bygge- og anleggsvirkksomhet også reduserte sine lån. Gruppen kraft- og vannforsyning dekker bare private kraftverk og vannverk. Etter at det er blitt fart i den offentlige kraftutbyggingen, er den private utbyggingen stoppet opp. Det er derfor rimelig at utlånene til denne næringsgruppe etter hvert vil synke.

Sammenfatning.

Hovedtrekkene i utviklingen på penge- og kredittmarkedet i de tre første kvartaler 1959 kan kort sammenfattes i følgende punkter:

1. De stagnasjons- og nedgangstendenser som gjorde seg gjeldende i 1958 førte til at opplegget av penge- og finanspolitikken for 1959 fikk et mindre stramt preg enn året før.

2. Inngangen av likvider til statsinstitusjonene som følge av deres finansielle virksomhet ble av den grunn mindre enn i 1958. Dette skyldtes i første rekke at finanspolitikken i 1959 virket mindre kontraktivt.

3. De private finansinstitusjoners transaksjoner førte til avgang av et noe større beløp i likvider enn året før. Denne utvikling hadde spesielt sammenheng med økingen i forretnings- og sparebankenes utlån. Bankenes egne beholdninger av likvide midler som i 1958 viste en sterk nedgang, endret seg ikke nevneverdig i 1959.

4. Da avgangen av likvider fra de private finansinstitusjoner var betydelig større enn inngangen av likvider for statsinstitusjonene, økte publikum sine likvide beholdninger. Om lag hele økingen falt på innskott i sparebankene.

5. Etterspørselen i obligasjonsmarkedet økte sterkt i 1959. De fleste obligasjonsemisjoner bortsett fra statens ble lagt ut på markedet og til dels overtegnet. Omslaget skyldtes at publikum kom med som en betydelig kjøpergruppe.

Den nye interessen for obligasjonsmarkedet skyldtes trolig dels en forventning om at obligasjonsrenten nå hadde nådd toppen, noe som ville redusere mulighetene for kurstap, og dels forskjell i avkastning ved plasing i obligasjoner og plasing i bankinnskott.

6. Utlånene fra finansinstitusjonene økte

langt sterkere enn i 1958. Dette skyldtes dels en mindre stram penge- og kredittpolitikk og dels bedre avsetningsforhold i obligasjonsmarkedet. Det tidligere «utlånstak» i kredittavtalene med forretnings- og sparebankene ble sløyet og kontrollen med utlånsvirksomheten basert på regulering av likviditeten.

Sluttord.

Året 1959 var for verden som helhet preget av alminnelig konjunkturoppgang. Styrken i oppgangen har jamt over vært økende i løpet av året, og i de aller fleste land ligger nå produksjonsnivået høyere enn under den forrige konjunkturtoppen i 1957. Aktivitetsstigningen i Vest-Europa har denne gang i vesentlig mindre grad enn i tidligere oppgangsperioder etter krigen gitt seg utslag i press på utenriksøkonomien og det indre prisnivå.

Også for Norge ble 1959 et år med sterk produksjonsframgang. Etter foreløpige volumberegninger var bruttonasjonalproduktet bort imot 4,5 prosent og nettonasjonalproduktet vel 3,5 prosent større enn i 1958. Det svarer til en vekstrate som ikke bare ligger vesentlig høyere enn i 1958, men også klart over gjennomsnittet for oppgangsperioden 1953—1957. Her må det skytes inn at reviderte nasjonalregnskapstall for 1958 gir et gunstigere bilde av dette året enn de foreløpige tall som ble offentliggjort i «Økonomisk utsyn over året 1958». Mens det da ble anslått en volumnedgang i bruttonasjonalproduktet på nær 1 prosent fra 1957 til 1958, viser de siste tallene en stigning på rundt 1 prosent. Avviket mellom foreløpige og reviderte tall faller i det vesentlige på industriproduksjonen, som etter de mer fullstendige oppgaver som nå foreligger, holdt seg betydelig bedre oppe i 1958 enn tidligere tilgjengelige tall tydet på.

I tiårsperioden 1950—1959 økte bruttonasjonalproduktet med 45 prosent. Det svarer til en gjennomsnittlig årlig vekstrate på 3,8 prosent. Til sammenlikning kan nevnes at den gjennomsnittlige vekstraten i perioden 1900—1950 var 2,8 prosent pr. år.

Konjunkturuomslaget i Norge kom, som i flere andre vesteuropeiske land, senhøstes 1958. Oppgangen var forholdsvis svak den første tiden, men ble mer markert utpå våren 1959 og forsterket seg ytterligere gjennom resten av året.

De viktigste drivkrefter bak konjunkturoppgangen var til å begynne med vareeksporten og byggevirksomheten. I første halvdel av 1959 kom produksjons- og omsetningsleddene og de private konsumenter i stigende grad inn i bildet,

og vi fikk et økende privat konsum og en lagerutvikling som ikke lenger virket kontraktivt. Både byggevirksomheten og det private konsum ble i ikke liten grad stimulert gjennom den omlegging av penge- og finanspolitikken i mindre restriktiv retning som ble innledet i siste halvpart av 1958 og fortsatt i 1959. En øking i den offentlige etterspørsel etter varer og tjenester har også trukket i ekspansiv retning.

Utlandets etterspørsel etter norske eksportprodukter tok seg opp mot slutten av 1958, og bedringen ble særlig markert fra og med 2. kvartal 1959. Etterspørselsøkningen ga seg bare for få varer utslag i høyere priser, men de eksporterte mengder økte til dels betydelig. Størst var økingen for uedle metaller, papir og papp, kjemikalier, hermetikk og meieriprodukter. Volumet av vareeksporten var for hele 1959 om lag 10 prosent større enn året før.

I de siste måneder av 1958 ble det satt i arbeid et relativt stort byggeareal, og byggevirksomheten fortsatte å øke sterkt i første halvpart av 1959. Gode værforhold bidro til dette, men ekspansjonen i byggevirksomheten ble også stimulert av forskjellige offentlige tiltak. Sommeren 1958 ble fylkesforsyningsnemndenes byggekvote satt betraktelig opp for resten av året, og omsetningsavgiften for skole- og helsebygg ble opphevet. Likviditetsforholdene ble noe lettere ved at det høsten 1958 ble frigjort 300 mill. kr. av tidligere båndlagte midler. Statsbankenes utlånsbudsjetter for 1959 ble opprinnelig hevet med 51 mill. kr. i forhold til innvilgningene i 1958 og senere økt med ytterligere vel 31 mill. kr. Kredittavtalene med private kredittinstitusjoner for 1959 har dessuten gitt grunnlag for en større utlånsvirksomhet. I første halvår 1959 var igangsettingen av nye bygg bort imot 20 prosent større enn i samme periode året før. I siste halvår kom igangsettingen ikke opp på nivået fra ett år tidligere, men byggevirksomheten må ha vært en betydningsfull ekspansiv faktor i den innledende fasen av oppsvinget.

Ellers bidro investeringsaktiviteten — som i de fleste andre vesteuropeiske land — lite til produksjonsframgangen i 1959. Ser vi året under ett, økte investeringsvolumet i bygninger

og anlegg og i maskiner, utstyr m. v. tilsammen med mindre enn 1 prosent. Da skipsinvesteringene samtidig gikk betydelig ned, viste den samlede bruttoinvestering i fast kapital en nedgang på nærmere 3 prosent.

Lageravviklingen, som i 1958 var en sterk kontraktivt virkende faktor, ebbet ut mot slutten av året, og i første halvdel av 1959 slo tendensen om til lagerøking totalt sett. Regnet på kalenderårsbasis viser foreløpige tall at det for alle lager under ett fant sted et omslag fra en lagerreduksjon på 150 mill. kr. i 1958 til en lagerøking på 25 mill. kr. i 1959. Byråets lagerindeks tyder på at det først og fremst var engrosbedriftene som bygde opp sine lagerbeholdninger i 1959, mens utviklingen var mer uensartet for industribedriftenes lager av råstoffer og egne produkter.

Utover våren 1959 begynte den private konsumetterspørsel å ta seg merkbart opp. Impulsene kom nok dels fra de merinntekter som eksportøkningen og den stigende byggevirkosomhet hadde skapt, men også finanspolitiske tiltak i første halvår må etter alt å dømme ha bidratt vesentlig til å stimulere konsumetterspørselen. Vinteren 1958—59 ble det brukt om lag 130 mill. kr. av statsmidler til ekstraordinære sysselsettingstiltak. Fra 1. januar 1959 ble det gjennomført lettelsener i den personlige skattlegging, og ytelsene under alderstrygden gikk opp som følge av at behovsprøvingen ble opphevet og trygdesatsene økt (tilsammen et tillegg til de disponible inntekter på anslagsvis 600 mill. kr.). Endelig ble fra 1. mars pristilskottene til visse forbruksvarer økt med vel 100 mill. kr. på årsbasis.

Den økte private konsumetterspørsel har også i noen grad vært stimulert av den relativt betydelige stigning i avbetalingskredittene. Selv om avbetalingshandelen totalt sett ennå spiller liten rolle her i landet, må det ha vært av betydning for etterspørselen etter varige forbruksartikler at utestående avbetalingskreditter økte med vel 45 mill. kr. bare i løpet av 2. og 3. kvartal 1959.

De offentlige utgifter til varer og tjenester økte fra 1958 til 1959 med bort imot 450 mill. kr. Av dette gikk rundt 300 mill. kr. til økt offentlig konsum, vesentlig som lønnsforhøyelser, og resten til investering. Inntektsoverføringene mellom det offentlige og den private sektor førte til at den private sektor fikk en forholdsvis større del av den samlede inntekt i 1959 enn i 1958.

Ser vi året 1959 under ett, er det tydelig at eksportøkningen har vært den sterkeste drivkraft bak produksjonsøkningen. Dernest må økingen i det private konsum ha vært av vesentlig betydning. Endringene i investeringene og i det

offentlige konsum har ikke vært av en slik størrelsesorden at de kan ha gitt noe vesentlig bidrag til produksjonsøkningen i 1959. (Men de ga betydningsfulle utløsende impulser mot slutten av 1958 og i den første del av 1959.) Beregninger (i 1955-priser) som er foretatt med støtte i Byråets undersøkelser av produksjonskryssløpet i det norske næringsliv, underbygger dette ved tallmessige anslag for hvor stor del av produksjonsøkningen som skyldes endringene i henholdsvis eksport, bruttoinvestering, privat konsum og offentlig konsum. Virkningene av disse endringer på import og sysselsetting er også beregnet.

Om lag 60 prosent av økingen i bruttonasjonalproduktet i 1959 er ifølge beregningene et resultat av økt eksport av varer og tjenester, og rundt en fjerdedel skyldes økingen i det private konsum. Endringene i bruttoinvestering og i offentlig konsum har hver for seg bare gitt en svak øking i bruttonasjonalproduktet. Av det private konsum er det særlig økingen i konsumet av klær og skotøy som har betydd mye for veksten i bruttonasjonalproduktet. Denne konsumgruppen svarer for omtrent en tredjedel av den produksjonsøkning som kan tilskrives det private konsum.

For importutviklingen har eksportøkningen betydd enda mer enn for oppgangen i bruttonasjonalproduktet. Ikke mindre enn tre fjerdeparter av importøkningen var en følge av den økte eksport av varer og tjenester. Bruttoinvesteringene (inkl. lagerendringer) har i 1959 betinget mindre import enn i 1958; forskjellen er beregnet til nærmere 150 mill. kr. (regnet i 1955-priser). Økingen i det private konsum svarer for godt og vel en tredjedel av importstigningen, mens importvirkningen av endringen i offentlig konsum er ubetydelig.

For endringen i sysselsettingen har eksportøkningen betydd relativt mindre enn for oppgangen i bruttonasjonalproduktet, men nesten halvparten av den totale sysselsettingsøkning i 1959 kan tilskrives eksportøkningen. En fjerdepart kan tilskrives endringen i privat konsum, mens endringen i bruttoinvestering svarte for anslagsvis en tiendedel og endringen i det offentlige konsum, som har en relativt sterk sysselsettingseffekt, for nesten en sjettedel.

Økingen i det private konsum er i beregningene betraktet som en selvstendig inntektskapende faktor på linje med eksport, bruttoinvestering og offentlig konsum. Konsumøkningen er imidlertid selv for en stor del et resultat av den inntektsstigning som eksportøkningen og finanspolitiske tiltak førte med seg. Dette innebærer blant annet at eksporten må ha bidratt enda mer til produksjonsframgangen enn beregningene gir uttrykk for.

Etterspørselsøkningen i 1959 ga grunnlag for

økt produksjon og sysselsetting i de fleste næringer. For veksten i nasjonalproduktet var det oppgangen i industriproduksjonen som betydde mest.

Industriproduksjonen var etter foreløpige oppgaver, som bygger på den månedlige produksjonsindeks, noe over 4 prosent større i 1959 enn året før. I «Økonomisk utstyn over året 1958» ble det på grunnlag av foreløpige oppgaver anslått en nedgang i industriens produksjon fra 1957 til 1958 på rundt 3 prosent. Reviderte tall, som bygger på mer fullstendige produksjonsoppgaver, viser en vesentlig svakere nedgang. Årsproduksjonen i industrien i 1959 lå således godt over det tidligere rekordnivået i 1957.

Ser vi 1959 under ett, var produksjonsøkningen sammenliknet med året før betydelig større i eksportindustrien enn i hjemmeindustrien. Men den stigende tendens i løpet av året var mest utpreget for hjemmeindustrien, og i høst-månedene lå produksjonen der nesten like mye over foregående års nivå som i eksportindustrien. Innenfor begge de to hovedgrupper var produksjonsstigningen størst i de industrier som året før ble sterkest rammet av etterspørsels-svikten. Det gjaldt først og fremst tekstil- og bekledningsindustri, der produksjonen i september-oktober 1959 lå hele 20 prosent høyere enn et år tidligere, og treforedling og primær jern- og metallindustri, som begge hadde en produksjonsstigning på 15 prosent i løpet av samme periode. I alle disse viktige industriene lå produksjonen høsten 1959 også vesentlig over 1957-nivået.

Produksjonen i investeringsvareindustrien har ligget etter i oppgangen det siste året. Først utpå høsten passerte den såvidt foregående års nivå totalt sett, og for viktige grupper som sagbruk og høvlerier, elektroteknisk industri, transportmiddelindustri og deler av maskinindustrien og jern- og metallvareindustrien registrerte den månedlige produksjonsindeks en nedgang. Utviklingen har utvilsomt sammenheng med den svært beskjedne stigning i investeringsaktiviteten. Det bør imidlertid framheves at månedsindeksen for flere av de nevnte gruppene blir helt eller delvis beregnet på grunnlag av oppgaver over utførte timeverk, slik at den registrerer virkningene av arbeidstidsnedsettingen fra 1. mars 1959, men derimot ikke den produktivitetsøkning som trolig har funnet sted også i disse industriene. Det kan derfor være grunn til å vente at senere og mer fullstendige oppgaver for året 1959 vil vise større investeringsvareproduksjon, og også en sterkere produksjonsoppgang for hele industrien enn de vel 4 prosent som de foreløpige tall viser.

Den totale sysselsetting har fra og med februar ligget over foregående års nivå. I 1. kvartal skyldtes dette i stor utstrekning

de ekstraordinære offentlige sysselsettingstiltak som var satt i gang for å motvirke vinterarbeidsløysa, og som da ga arbeid til ca. 14 000 personer. Men sysselsettingen viste en sterkt stigende tendens i løpet av året, og ved utgangen av oktober var det i alt vel 12 000 flere i lønt arbeid enn et år tidligere. Samtidig var det sysselsatt 2 500 færre ved ekstraordinære arbeider. I gjennomsnitt for året lå tallet på sysselsatte vel 7 000 høyere enn i 1958 og kom derved igjen opp på nesten samme nivå som i 1957. Økingen det siste året svarte til den beregnede tilvekst i yrkesbefolkningen.

Den stigende tendens i sysselsettingen i løpet av 1959 var særlig iøynefallende i industrien, som også hadde hatt den sterkeste nedgangen året før. Allerede mot slutten av 1958 begynte sysselsettingen i tekstil- og bekledningsindustri å ta seg litt opp, og stigningen fortsatte i økende tempo i 1959. Fra 1. kvartal kunne virkningen av oppsvinget i eksporten registreres i sysselsettingstallene blant annet for treforedlingsindustri og primær jern- og metallindustri. Senere kom etter hvert de fleste industrigrupper med i oppgangen, og ved utgangen av oktober sysselsatte industrien i alt bort imot 7 000 flere lønnstakere enn et år tidligere og praktisk talt like mange som på samme tid i 1957. Men enkelte industrigrupper, først og fremst skipsbyggeriene og sagbruk og høvlerier, hadde senhøstes 1959 fremdeles færre sysselsatte enn et år tidligere.

Tendensen fra tidligere år til stigende sysselsetting i tjenesteytende virksomhet, som ikke var mye berørt av utviklingen i 1958, fortsatte gjennom hele 1959. I varehandel var det høsten 1959 sysselsatt 4 000 flere og i annen offentlig og privat tjenesteyting vel 5 000 flere enn på samme tid året før. Ellers var det også i 1959 nedgang i sysselsettingen i jordbruk og lønt husarbeid.

Arbeidsløysa var vinteren 1958—59 vesentlig større enn i tidligere etterkrigsår. Ved utgangen av januar var det registrert 44 000 arbeidsløse (nesten 3 prosent av den totale arbeidsstyrken). Men de ekstraordinære sysselsettings-tiltakene brakte allerede i februar den registrerte ledigheten ned på et lavere nivå enn året før. Nedgangen fortsatte utover våren og sommeren. I månedene august—oktober var arbeidsløysa igjen litt større enn et år tidligere, men november-tallet — det siste månedstall som foreligger — var vel 2 000 lavere enn året før. Selv om bedringen har vært betydelig, er likevel arbeidsløysa ennå en god del større enn i 1957.

For en av våre hovednæringer, nemlig skipsfarten, var 1959 et dårlig år. Fraktratene holdt seg gjennomgående på samme lave nivå som året før, og skipsoppleggene var betydelig større

enn i noe tidligere år etter krigen. På grunn av stor tilgang på nybygd tonnasje økte imidlertid den seilende flåte med rundt 8 prosent, og de innseilte nettovalutafraktene i 1959 beløp seg til vel 100 mill. kr. mer enn foregående år. Nettoimporten av skip gikk ned med noe over 250 mill. kr. fra rekordnivået i 1958. Endringene i disse to poster på driftsregnskapet overfor utlandet var hovedårsaken til at driftsunderskottet etter foreløpige beregninger viste en nedgang fra 1 100 mill. kr. i 1958 til knapt 650 mill. kr. i 1959.

På det rene varebyttet var underskottet i 1959 ca. 100 mill. kr. mindre enn året før. Verdien av vareeksporten uten skip økte med vel 350 mill. kr., mens importverdien uten skip gikk opp med om lag 250 mill. kr. Verdistigningen skyldtes øking i de utførte og innførte varemengder; eksportvolumet gikk opp med ca. 10 prosent og importvolumet med om lag 8 prosent. Det gjennomsnittlige prisnivå viste fra 1958 til 1959 en nedgang på rundt 2 prosent for vareeksporten uten skip og en litt sterkere nedgang for importen.

Mens bytteforholdet for varer således bedret seg litt, viste det totale bytteforhold for varer og tjenester under ett en svak forverring sammenliknet med 1958. Det skyldtes dels en nedgang på 4—5 prosent i de gjennomsnittlige nettovalutafrakter pr. tonn for den seilende flåte, og dels at gjennomsnittsprisene på importerte skip steg, mens det var fall i prisene på skip solgt til utlandet. I de to siste årene har det totale bytteforhold vært bort imot 10 prosent dårligere enn i 1957.

Underskottet på driftsregnskapet førte ikke med seg en tilsvarende belastning på valuta-beholdningen. Opplåningen i utlandet ble så stor at den — foruten å dekke driftsunderskottet — ga en øking i nettovalutabeholdningen på vel 350 mill. kr. Kapitalinngangen skyldtes først og fremst rederienes låneopptak i forbindelse med skipsimport.

Ikke bare utviklingen i utenriksøkonomien, men også inntektsutviklingen, var i 1959 preget av forholdene innen skipsfartsnæringen. Eierinntektene (som omfatter både kapitalinntekter og all arbeidsgodtgjøring for selvstendige) gikk i skipsfarten ned med 350 mill. kr. I toppåret 1957 utgjorde skipsfartens eierinntekter vel 1,3 milliarder kr.; i 1959 lå eierinntekten etter foreløpige beregninger på null-nivå.

I andre næringer økte eierinntektene med om lag 450 mill. kr. Av dette falt 100 mill. kr. på selvstendige i jordbruk, skogbruk og fiske. De samlede lønnsutbetalinger økte med ca. 800 mill. kr. Alt i alt viste de private inntekter for skatt en stigning på 900 mill. kr.

Som følge av nedgangen i skipsfartsinntektene

har lønnstakernes andel av de private inntekter økt sterkt i de siste to årene. I årene 1955—1957 lå lønnsandelen på 57—58 prosent; den steg i 1958 til 61,8 prosent og kom i 1959 helt opp i 62,7 prosent. Det var få tariffrevisjoner siste år, men de omfattende lønnsreguleringene som ble iverksatt året før slo ut med full styrke i årsgjennomsnittet for 1959, og det fant dessuten sted en viss lønnsglidning. Regnet i gjennomsnitt pr. lønnstaker steg de nominelle lønninger med bort imot 5 prosent. Tar vi hensyn til prisstigningen på den ene side, og på den annen side til endringene i den direkte beskatning og i trygdesatsene, finner vi at lønnstakernes disponible realinntekt økte med om lag 3 prosent fra 1958 til 1959.

Det private konsum i 1959 kom i løpende priser opp i nærmere 18,3 milliarder kr. eller bort imot 1 milliard kr. mer enn året før. Regnet i volum økte konsumet etter foreløpige beregninger med vel 3 prosent. Sterkest øking hadde posten klær og skotøy og posten drikkevarer og tobakk, begge med volumøking på mellom 6 og 8 prosent. Matvarer og posten møbler og husholdningsartikler viste øking på vel 1 prosent. Endringer i de relative priser for konsumvarene synes å ha bidratt i ikke liten grad til forskyvningene i sammensetningen av det private konsum.

Den private kapitaltilvekst er for 1959 foreløpig beregnet til vel 2 500 mill. kr. Det er 200 mill. kr. mer enn året før, men rundt 1 000 mill. kr. mindre enn i årene 1956 og 1957. Stigningen det siste året i den private kapitaltilvekst ble imidlertid mer enn oppveid av nedgang i den offentlige kapitaltilvekst. Regnet i prosent av nettonasjonalproduktet falt den samlede sparing fra 18 prosent i 1958 til 17 prosent i 1959.

Prisnivået her i landet var relativt stabilt i 1959. I noen grad hadde det sammenheng med prissenkende tiltak som ble satt i verk for å holde levekostnadsindeksen nede, men det som trolig betydde mest var at aktivitetsstigningen denne gang ikke har utløst så sterke tendenser til prisstigning fra kostnadssiden som under tidligere perioder med stigende etterspørsel. En faktor som i denne sammenheng spilte betydelig rolle var at prisutviklingen på verdensmarkedet førte med seg et fall i vårt importprisnivå. Verdensmarkedets priser på en del industriråvarer har i den senere tid vist en noe stigende tendens, men prisene på konsumråvarer har ikke fulgt med i oppgangen, og det samme gjelder jamt over for ferdigvarer.

Norge går inn i året 1960 med et produksjonsapparat som ennå ikke har nådd full kapasitetsutnyttning; prissituasjonen bærer preg av stabi-

litet; og valutastillingen er mindre anstrengt enn på mange år.

Det er lite som tyder på at prissituasjonen på verdensmarkedet vil endre seg så mye at vi i den nærmeste tiden framover får særlig stigning i importprisenivået. De første tollreduksjoner innenfor Frihandelsforbundet trer i kraft fra 1. juli 1960. Lønnssatsene for rundt 80 prosent av lønnstakerne vil ikke bli hevet i 1960 såfremt levekostnadsindeksen blir holdt på sitt nåværende nivå. Disse faktorene trekker i retning av at det ikke foreløpig vil gjøre seg gjeldende vesentlig prispress fra kostnadssiden.

Valutasituasjonen i tiden framover vil avhenge av utviklingen i varebyttet, av fraktmarkedet, og av lånemulighetene ute. Slik utsiktene nå kan vurderes, er det ikke sannsynlig at valutabehovet i 1960 vil bli større enn reservene kan tåle.

På etterspørselssiden ligger forholdene til

rette for fortsatt ekspansjon. Alt tyder på at den internasjonale konjunkturoppgangen vil fortsette, og at vi derfor vil få økende vareetterspørsel utenfra. De opplysninger som foreligger om industriens og det offentliges investeringsplaner tyder på at det kan ventes betydelig stigning i investeringsaktiviteten. Det er også grunn til å regne med større lagerøking enn i 1959.

Dette gir håp om fortsatt øking i produksjon og sysselsetting. Hvor langt økingen kan fortsette uten at pris- og valutapresset fra etterspørselssiden blir for sterkt, er det vanskelig å si, bl. a. fordi vi vet for lite om omfanget av den unyttede produksjonskapasitet.

Norges tilslutning til Frihandelsforbundet vil føre med seg omstilling i produksjon og sysselsetting etter hvert som toll og andre handelsrestriksjoner blir avvirket. Men dette vil neppe sette spor etter seg i tallene for den samlede produksjon og sysselsetting i 1960.

English summary.

For the world economy as a whole, the year 1959 was characterized by increasing economic activity. The rise gathered speed as the year progressed, and in the majority of countries the level of production is now higher than it was at the previous peak in 1957. In Western Europe, the increase in activity exerted considerably less pressure on foreign exchange reserves and on the internal level of prices than has been the case in previous post-war periods of increasing activity.

In Norway, too, 1959 was a year of pronounced increase in production. According to provisional volume estimates, the gross national product showed an increase of almost 4.5 per cent and the net national product of 3.5 per cent on the 1958 figures. This corresponds to a rate of growth which is not only considerably higher than that of 1958 but is also well above the average for the period of expansion from 1953 to 1957. It should be added that the revised national accounts figures for 1958 show a more favourable picture of that year than the provisional figures published in the "Economic Survey 1958." At that time it was estimated that the volume of the gross national product declined by almost 1 per cent from 1957 to 1958, whilst the latest figures show a rise of about 1 per cent. The difference between preliminary and revised figures falls mainly on industrial production which, according to the more detailed information now available, reached a considerably higher level in 1958 than previously available material gave reason to believe.

The *agricultural harvest* in 1959 for the country as a whole is provisionally estimated at 88

per cent of an average crop year, or somewhat less than in 1958. Varying weather conditions brought about great differences in the harvest from one part of the country to another. The harvest of vegetables and fruit was about the same as in the preceding year. Total production of livestock was, according to provisional figures, somewhat larger than in 1958.

In *forestry*, according to provisional figures, total output during the felling season 1958–59 was 7 million cubic metres of conifer timber for sale. This was 0.7 million cubic metres less than in the previous season.

In the *fishing industry* the total catch in 1959 was approximately 1 370 000 tons. This is somewhat more than in 1958 but considerably less than the average for the period 1950–1957. The relatively low catch in 1959 was mainly due to the poor output of the winter herring fisheries. In most of the other fisheries the catch was better than in the preceding year. Output of coalfish, mackerel and prawns was higher than in any other previous year.

In *whaling* the catch during the 1958–59 season was slightly below that of the season before. Norwegian expeditions produced 826 000 barrels of oil or 28 000 barrels less than in 1957–58.

Industrial production, according to provisional estimates, increased by well over 4 per cent from 1958 to 1959. The increase was larger in the export industries than in the home market industries.

Within the export industries, increases in production were most pronounced in the case of the canning factories, the herring oil factories, paper mills, aluminium and ferro-alloy works.

Demand from abroad picked up in the case of several important export products. Production capacity was increased in certain branches of the export industry, amongst others at the aluminium works. In the case of the herring oil and canning industries, particularly the latter, the supply of raw material was better than in the previous year.

The increase in production in the home market industries occurred mainly in the consumer goods industries, where production was stimulated by the rising demand for many consumer goods. The greatest increase was shown by the textile and clothing industries. Preliminary production figures for the investment goods industries show only a slight increase. There were considerable increases in production of pig-iron, steel and rolling-mill products and in the production of most building articles, whilst the index of production shows a decline in the case of the iron and metal goods and transport equipment industries.

Electricity production in 1959 showed an increase of about 5.5 per cent on the year before. This is a somewhat smaller increase than that during 1958.

Activity in the *building and construction* industries was higher in 1959 than in 1958. Throughout the whole year the volume of buildings under construction lay above the level of the previous year. Figures for building starts showed an increase of 6–7 per cent from 1958 to 1959. About 26.000 dwelling units were completed as against 26 400 the year before. The rise in total activity in the construction industries was due to the extraordinary measures implemented to combat winter unemployment. Private construction activity showed a slight decline compared with 1958.

The *shipping industry* in 1959 was characterized by low freight rates and a large volume of laid-up tonnage. At the end of October, 130 Norwegian vessels, totalling 940 000 gross tons, were laid up. This was 335 000 tons more than a year before. The tonnage in operation was, however, larger than at the same time a year previously. During the first three quarters of 1959 the mercantile fleet showed a net increase of 730 000 gross tons. New contracts for tonnage were few in 1959 and some previously-agreed contracts were cancelled.

In domestic *service industries* there was an overall increase in the volume of production from 1958 to 1959. According to provisional estimates, the net product of these industries (including public administration) increased by 926 million kroner at current prices.

The revival of economic activity in Norway began, as in most other western European coun-

tries, during the late autumn of 1958. To begin with the revival was rather modest but became more pronounced in the spring of 1959 and continued to gather momentum throughout the rest of the year.

The principal factors generating the upswing were to begin with commodity exports and building activity. In the first half of 1959 further stimulus came from an increasing private consumption; moreover, the trend in stockholding was no longer contractive. Both building activity and private consumption were stimulated by the change-over in monetary and financial policy in a less restrictive direction which started in the last half of 1958 and continued in 1959. An increase in public demand for goods and services also had an expansive effect.

The demand from abroad for Norwegian exports improved towards the end of 1958 and the improvement was particularly marked from the second quarter of 1959 onwards. In general, the increased demand did not give rise to higher prices, but for a number of commodities there were substantial increases in the quantities exported. The major increases were in base metals, paper, chemicals, canned fish and dairy products. The volume of total commodity exports in 1959 was 10 per cent larger than in the previous year.

During the last months of 1958 a comparatively large volume of new buildings was put under construction, and building activity continued to show a pronounced increase in the first half of 1959. Good weather conditions contributed, but the expansion in building activity was also stimulated by various government measures. In the summer of 1958, the building quota allocated for purposes still subject to licencing by local authorities was appreciably increased for the remainder of the year, and the purchase tax on school and public health buildings was abolished. Liquidity improved somewhat by the freeing, in the autumn of 1958, of 300 million kroner of previously frozen assets. The lending budgets of the State Banks for 1959 were originally increased by 51 million kroner over and above the grants for 1958 and subsequently increased by a further 31 million kroner. Moreover, the credit agreements with the private credit institutions for 1959 provided a basis for increased lending activity. During the first half of 1959 the volume of new buildings started was about 20 per cent larger than in the same period a year before. During the last half of the year building starts did not reach the level of the previous year, but building activity must have been an important expansionary factor during the initial phase of the revival.

Investment activity otherwise—as in most other western European countries—contributed but little to the upswing in 1959. Taking the year as a whole, the volume of investment in buildings and plant and in machinery, equipment etc. increased by under 1 per cent. Since at the same time, ship investments fell considerably, total gross investment in fixed capital showed a decline of almost 3 per cent.

The liquidation of stocks, which in 1958 was a strong contractive factor, eased off towards the end of the year and in the first half of 1959 the tendency changed to one of increasing stocks. The provisional figures for the calendar year show a change in total stocks from a reduction of 150 million kroner in 1958 to an increase of 25 million kroner in 1959. The Bureau's index of inventories indicates that mainly the wholesale dealers increased their stock-holdings in 1959, whilst the development was less uniform in the case of the manufacturing industry's stocks of raw materials and own products.

During the spring of 1959, the demand for consumer goods picked up noticeably. The impulses came partly from increased incomes arising out of increased exports and expanding building activity, but also fiscal policy measures contributed to stimulate consumers' demand. In the winter 1958—59 about 130 million kroner from public funds were used to combat unemployment. From January 1, 1959 the income tax was reduced and old age pension benefits were increased, resulting in an addition to total disposable income of about 600 million kroner. Finally, from March 1, price subsidies on certain consumer goods were increased by 100 million kroner annually.

The increase in private consumers' demand was also to some extent stimulated by an increase in hire purchase credits. Even though hire purchase sales as a whole still play a minor part in this country, the fact that outstanding hire purchase credits increased by over 45 million kroner during the second and third quarters of 1959 must have had an appreciable effect on the demand for durable consumer goods.

Government expenditure on goods and services increased from 1958 to 1959 by almost 450 million kroner, of which about 300 million kroner was for public consumption and the rest for investment purposes. Income transfers between the public and the private sector resulted in an increase, as compared with 1958, in the private sector's share of total income.

For 1959 as a whole, the dominating stimulus to production was the increase in exports. A noticeable stimulus was provided also by the increase in private consumption. Changes in in-

vestment and government consumption were too small to contribute appreciably to the growth in production. (They did, however, provide an important stimulus towards the end of 1958 and early in 1959). On the basis of input-output studies the Bureau has computed numerical estimates of the effects on domestic production, imports and employment of each of the following categories of final demand: exports, gross investment, private consumption, and public consumption.

The computations indicate that approximately 60 per cent of the increase in gross national product in 1959 may be attributed to the increase in exports of goods and services and another third of the increase was caused by the increase in private consumption. Changes in gross investment and public consumption had only a moderate influence on the gross national product. Of the changes in private consumption, the increase in the item clothing and footwear was of particular importance. The increase in this item alone was responsible for one third of the total of the effect on the gross national product exerted by the change in private consumption.

The increase in exports was even more important for the development in imports. No less than three quarters of the increase in imports was brought about by the increase in exports. Changes in gross investments (including inventory changes) would by themselves have caused a reduction of imports in 1959, the reduction being estimated at 150 million kroner (1955-prices). More than one third of the actual rise in imports was caused by the increase in private consumption whereas the influence of changes in government consumption was negligible even for imports.

The effect on employment from the change in exports was comparatively less than the effect on gross national product. Slightly less than half the increase in employment in 1959 may be put down to increases in exports. One quarter was due to changes in private consumption and one tenth to changes in gross investment. Changes in government consumption had a relatively strong effect on employment, and were responsible for nearly one sixth of the increase in 1959.

The revival of demand in 1959 provided a basis for increases in output and employment in almost all industries. The rise in industrial production contributed most to the rise in the national product.

According to provisional estimates, industrial production in 1959 was somewhat more than 4 per cent above the level in 1958. In the "Economic Survey 1958" it was estimated, on the

basis of preliminary data, that industrial production declined by about 3 per cent from 1957 to 1958. Revised figures, based on more complete industrial production surveys, show the decline to have been considerably less. Total annual production in the manufacturing industries in 1959 was, therefore, well above the peak level in 1957.

Considering the year as a whole, increases in production compared with the year before were considerably larger in the export industries than in the home market industries. The rising tendency throughout the year, however, was most marked in the home market industries. In the autumn months production in the home market industries lay almost as much above the level of the previous year as did production in the export industries. Within both these two main groups, production showed particularly large increases in those industries that, in the year before, had been hardest hit by the decline in demand. In the textile and clothing industries, production in September-October 1959 was as much as 20 per cent higher than a year previously, and in the paper and pulp and the primary iron and metal industries production showed increases of 15 per cent during the same period. In all these important industries, production in the autumn of 1959 was higher than in 1957.

Production in the investment goods industries lagged behind during the past year. Not until the autumn did the level of production rise above that of the previous year, and in some important branches such as sawmills and planing mills, the electro-technical industries, the transport equipment industry, sections of the machinery industries, and the iron and metal goods industries, the monthly index of production showed a decline. This development is partly explained by the very modest rise in investment activity. It should, however, be noted that the monthly index for several of the groups mentioned is wholly or partially based on returns of man-hours worked and is, therefore, influenced by the shortening of the working week from March 1, 1959, whereas increases that might have taken place in productivity have not been registered. It is likely, therefore, that more complete surveys for 1959 will show higher production figures for the investment goods industries and consequently also for the manufacturing industry as a whole.

Total employment was, from February onwards, above the level of the previous year. During the first quarter this was to a large extent due to the extraordinary measures implemented by the authorities to counteract winter unemployment; these measures provided work for about 14 000 persons. Employment showed a pronounced rising tendency during

the year and by the end of October the number of employed persons was 12 000 higher than a year previously. At the same time there were 2 500 fewer employed on extraordinary public works. Average employment in 1959 was 7 000 higher than in 1958 and reached almost the level of 1957. The increase in employment during the past year corresponded to the estimated growth in the labour force.

The rising tendency in employment during 1959 was particularly noticeable in the manufacturing industry, where there had been the steepest decline the year before. Already towards the end of 1958, employment in the textile and clothing industries began to pick up and the increase continued at an accelerating rate during 1959. From the first quarter, the effects of the upward swing in exports could be registered in the employment figures, amongst others in the paper and pulp and primary iron and metal industries. From the second quarter employment increased gradually in most industrial branches. By the end of October there were 7 000 more wage-earners employed in manufacturing than a year before and almost as many as at the same time in 1957. Certain branches, however, had fewer employed in the late autumn of 1959 than a year before. Among these were the ship-building and saw-milling and planing industries.

The trend from previous years towards rising employment in service industries was less affected by the developments in 1958 and continued throughout the whole of 1959. In the autumn of 1959 there were 4 000 more employees engaged in wholesale and retail trade and 5 000 more in other service industries than at the same time in 1958. There was also in 1959 a fall in employment in agriculture and paid domestic work.

In the winter 1958-59, unemployment was considerably higher than in previous post-war years. By the end of January there were 44 000 registered unemployed (nearly 3 per cent of the total labour force). The extraordinary measures to promote employment brought the number of registered unemployed by the end of February down to a lower level than that of a year before. The decline continued throughout the spring and summer. In the months August-October, unemployment was again slightly higher than a year previously, but the November figure—the latest monthly figure available—was more than 2 000 lower than a year before. Even though there has been a considerable improvement, unemployment is still a good deal higher than in 1957.

For one of the main industries, shipping, 1959 was a poor year. Freight rates remained at the

low level of the previous year and the number of ships laid up was considerably greater than in any previous year after the war. Because of large additions of new tonnage, however, the fleet in operation increased by about 8 per cent and net freight earnings in 1959 amounted to well over 100 million kroner more than in the previous year. Net imports of ships declined by somewhat more than 250 million kroner from the record level of 1958. Mainly because of the changes in these two items in the balance of payments the deficit on current account was, according to preliminary estimates, reduced from 1 100 million kroner in 1958 to less than 650 million kroner in 1959.

The deficit on the balance of visible trade excluding ships in 1959 was about 100 million kroner less than in the year before. The value of commodity exports, excluding ships, increased by 350 million kroner, whilst the value of imports, excluding ships, rose by about 250 million kroner. The increase in value was due to increases in the volume of exported and imported commodities; the volume of exports rose by about 10 per cent and that of imports by about 8 per cent. The average level of export prices, excluding ships, showed a fall of about 2 per cent from 1958 to 1959, whereas the average level of import prices declined slightly more.

Whilst the terms of trade in commodities improved somewhat, the terms of trade for goods and services as a whole showed a slight decline as compared to 1958, partly as a result of a decline of 4–5 per cent in average net freight earnings per ton of the sailing fleet, and partly because of a rise in the average price of imported ships and a fall in the prices of exported ships. During the last two years total terms of trade have been almost 10 per cent below the level in 1957.

The deficit on current account did not bring about corresponding fall in foreign exchange holdings. Inflow of capital not only covered the deficit on current account but also provided an increase in net foreign exchange holdings of 350 million kroner. The shipping companies in particular obtained substantial credits from abroad in connection with ship imports.

Not only the balance of payments situation but also the income distribution in 1959 was affected by conditions within the shipping industry. Entrepreneurial incomes in shipping declined by 350 million kroner. In the peak year 1957 entrepreneurial incomes in shipping amounted to over 1 300 million kroner but in 1959, according to preliminary estimates, these incomes lay at nil.

In other industries, entrepreneurial incomes

increased by 450 million kroner. The total wage-bill increased by 800 million kroner. Total private incomes before taxes showed a rise of 900 million kroner.

Mainly due to the fall in shipping income, the wage-bill increased its share of total private income sharply during the last two years. In the years 1955–1957, the wage ratio was 57–58 per cent; the ratio rose in 1958 to 61.8 per cent and in 1959 reached 62.7 per cent. There were few new wage agreements in 1959, but the wide-scale wage adjustments in 1958 showed their full effect in 1959 and a certain wage-drift also took place. Average per wage-earner nominal wages rose by approximately 5 per cent. Taking into account on the one hand the rise in prices and on the other hand changes in direct taxes and in social insurance benefits, wage-earners' disposable real incomes rose by some 3 per cent from 1958 to 1959.

Private consumption expenditure in 1959 amounted to 18 300 million kroner or almost 1 000 million kroner more than in the year before. In volume, according to provisional estimates, consumption increased by 3 per cent. The increases were most pronounced—6–8 per cent—for clothing and footwear and for beverages and tobacco. Food, furniture and household goods increased by 1 per cent. Changes in the relative prices in consumer goods appear to have contributed to no small degree to the changes in the composition of private consumption.

Total private savings in 1959 have been provisionally estimated at about 2 500 million kroner. This is 200 million kroner more than in the year before but about 1 000 million kroner less than in 1956 and 1957. The increase in private savings in the past year was, however, outweighed by an equally large decline in public saving. Expressed as a ratio to the net national product, total savings fell from 18 per cent in 1958 to 17 per cent in 1959.

The internal price level kept relatively stable during 1959. This stability was assisted by various measures taken to prevent a rise in the cost-of-living index, but was mainly attributable to the fact that the tendencies to increased costs of production were much less pronounced during the expansion of economic activity in 1959 than in situations with increasing demand earlier in the post-war period. An important factor in this connection was the prevailing price trend in the world market, which caused a decline in Norwegian import prices.

For Norway, the general economic situation at the turn of the year is characterized by the existence of not yet fully utilized resources of capital and man-power, by a fair degree of

stability in the internal price level, and by a foreign exchange position less precarious than for many years.

There is little likelihood that a general upward movement in world market prices should cause any appreciable rise in Norwegian import prices in the near future. At mid-year, the first customs tariff reductions within the European Free Trade Association will become effective. Wage rates for approximately 80 per cent of the total number of wage-earners will remain unchanged in 1960 provided that the cost-of-living index is kept at its present level. These factors are likely to counteract, at least for some time, the reappearance of a rising price trend due to cost-push tendencies.

The foreign exchange position in the year ahead will depend on the development of exports and imports, the freight market, and the availability of loans from abroad. It appears unlikely that payments difficulties will arise in 1960.

Demand conditions appear to be set for further expansion. There is every indication

that the international upswing will continue and that demand for Norwegian exports will increase. Available information concerning private and public investment plans suggest a considerable rise in fixed investment. There are also reasons to expect higher investment in stocks than in 1959.

Summing up, it seems justified to anticipate continued growth in output and employment. How far expansion may continue without pressure from the demand side on domestic prices and foreign exchange reserves reaching a critical point, is difficult to predict, particularly because information regarding the present volume of underemployed capacity is lacking.

Norway's affiliation to the European Free Trade Association is likely to involve adjustments in production and employment to the changed conditions arising from the scaling down of tariffs and other trade restrictions. It is unlikely, however, that these adjustments will affect noticeably the figures of total output and employment in 1960.

Tabeller

Tabeller.

	Side		Side
I Nasjonalregnskap	*2	C Produksjon av visse varer.....	*11
A Nasjonalprodukt etter anvendelse....	*2	D Elektrisitetsproduksjon	*12
B Nasjonalprodukt etter næringer	*2	VII Byggevirksomhet	*12
C Privat konsum	*2	A Bygg under arbeid.....	*12
D Bruttoinvestering etter næring og art	*3	B Bygg tatt i bruk	*12
E Nasjonalprodukt etter inntektsandeler	*3	VIII Skipsfart	*12
F Offentlige inntekter og utgifter	*3	A Handelsflåten størrelse ved utgangen	
G Driftsregnskapet overfor utlandet....	*4	av året	*12
H Øking i nasjonalformuen.....	*4	B Skip i utenriksfart ved utgangen av året	*12
I Nasjonalprodukt etter anvendelse....		C Opptjente båttofrakter i utenriksfart	*12
I 1955-priser	*4	D Fraktindeks	*12
E Skip med last mellom Norge og ut-		E Skip med last mellom Norge og ut-	
landet	*12	landet	*12
II Vareomsetningen med utlandet.....	*5	IX Annen samferdsel	*13
A Innførselen fordelt på varegrupper..	*5	A Jernbanedrift	*13
a) Verdi	*5	B Rutebiltrafikk	*13
b) Volumtall	*5	C Ruteflytrafikk	*13
c) Pristall	*5	D Post, telefon, telegraf	*13
B Utførselen fordelt på varegrupper...	*6	E Gjestedøgn i alt ved godkjente hoteller	*13
a) Verdi	*6	X Offentlige finanser	*13
b) Volumtall	*6	A Den kommunale skattelikning.....	*13
c) Pristall	*6	B Utiliknede kommunale skatter	*13
C Vareomsetningen med verdensdelene		C Utiliknede statsskatter	*13
og enkelte viktige land	*7	D Alderstrygd- og krigspensjoneringsavgift	*13
III Sysselsetting	*7	E Kommunenes skatterestanser.....	*13
A Sysselsatte lønnstakere.....	*7	F Kommunenes lånegjeld	*13
B Arbeidsløse ved arbeidskontorene....	*7	G Statens lånegjeld	*13
IV Jordbruk og skogbruk	*7	H Statskassens (budsjettregnskapets) og	
A Areal av dyrket jord i rikets bygder.	*7	kommunekassenes nettoutgifter og	
B Høstutbytte av jordbruksprodukter..	*8	skatteinntekter	*14
C Høstutbytte pr. dekar i forhold til		XI Penger og kreditt.....	*16
middelsår	*8	A Norges Bank	*16
D Husdyrhold i rikets bygder pr. 20. juni	*8	B Forretnings- og sparebanker	*16
E Forbruk av kunstgjødsel	*8	C Statsbanker	*16
F Omsetning av kraftfôr til grossist....	*8	D Kredittforeninger	*16
G Kontrollerte slakt.....	*8	E Livsforsikringsselskaper	*16
H Meieridrift	*8	F Postgiro	*16
I Engrospriser på meieriprodukter.....	*8	G Postsparebanken	*16
J Salg av faste eiendommer i rikets		H Totale utlån	*16
bygder.....	*8	I Statsobligasjoner	*16
K Gjennomsnittlig skyldmarksverdi....	*8	J Aksjeindeks	*16
L Jordbrukets prisindeks.....	*9	K Emisjoner	*16
M Produsentpriser for jordbruksvarer...	*9	L Omsetning.....	*16
N Priser på produksjonsmidler.....	*9	M Utlegsforretninger	*16
O Arbeidslønn i jordbruk og skogbruk..	*9	XII Priser og innenlandsk vareomsetning.....	*17
P Hogst av tømmer og ved.....	*9	A Engrospriser	*17
Q Basispriser for tømmer og ved.....	*9	B Levekostnader	*17
R Tømmerfløting.....	*9	C Byggekostnader	*17
V Fiske og hvalfangst	*10	D Importpriser	*17
A Oppfisket mengde	*10	E Eksportpriser.....	*17
B Verdi av oppfisket mengde.....	*10	F Indeks for verdien av detaljomset-	
C Hvalfangst	*10	ningen	*17
VI Gruvedrift, industri og kraftforsyning....	*10	XIII Gjennomsnittlig timefortjeneste	*18
A Timeverk, bruttoproduksjons- og be-		A Voksne menn i industri	*18
arbeidingsverdi	*10	B Bygge- og anleggsvirksomhet.....	*18
a) Utførte timeverk	*10	C Voksne kvinner i industri.....	*18
b) Bruttoproduksjonsverdi	*10		
c) Bearbeidingsverdi	*10		
B Produksjonsindeks	*11		

Følgende standardbetegnelser er brukt i tabellene:

- = null eller mindre enn $\frac{1}{2}$
- .. = oppgave mangler
- * = foreløpig tall; beregnet tall
- = horisontal strek markerer brudd i en serie

I. Nasjonalregnskap.

A. Nasjonalprodukt etter anvendelse. Mill. kr.

	1953	1954	1955	1956	1957	1958*	1959*
Nettonasjonalprodukt	18 868	20 412	21 609	24 360	25 803	25 613	26 871
Kapitalslit	3 944	4 339	4 674	5 178	5 832	6 337	6 896
Bruttonasjonalprodukt	22 812	24 751	26 283	29 538	31 635	31 950	33 767
Bruttoinvestering	8 050	9 083	9 580	10 570	11 313	12 074	12 120
I produksjonskapital	8 100	8 833	9 480	9 970	11 038	12 224	12 095
I lager ¹	— 50	250	100	600	275	— 150	25
Offentlig konsum	2 552	2 712	2 675	3 022	3 321	3 506	3 834
Sivilt	1 556	1 659	1 784	2 083	2 312	2 515	2 781
Militært	996	1 053	891	939	1 009	991	1 053
Privat konsum	13 117	14 120	14 831	15 772	16 743	17 291	18 263
Eksporthoverskott	— 907	— 1 164	— 803	174	258	— 921	— 450
Eksport	8 200	8 806	10 083	12 249	13 220	11 927	12 570
Import	9 107	9 970	10 886	12 075	12 962	12 848	13 020
Bruttonasjonalprodukt	22 812	24 751	26 283	29 538	31 635	31 950	33 767

B. Nasjonalprodukt etter næringer. Mill. kr.

Nettonasjonalprodukt	18 868	20 412	21 609	24 360	25 803	25 613	26 871
— Indirekte skatter ²	2 678	2 842	3 026	3 367	3 765	3 696	3 918
+ Subsidiær ³	1 067	1 096	1 140	1 164	1 428	1 210	1 109
Faktorinntekt	17 257	18 666	19 723	22 157	23 466	23 127	24 062
<i>Av dette i:</i>							
Jordbruk	1 237	1 389	1 352	1 544	1 433	1 417	1 518
Skogbruk og jakt	757	751	811	945	1 024	954	852
Fiske m. v.	356	433	469	535	439	396	478
Hvalfangst	81	115	94	107	152	79	69
Bergverksdrift m. v.	299	290	292	340	327	290	272
Industri	4 947	5 528	5 734	6 282	6 462	6 437	6 734
Bygge- og anleggsvirksomhet	1 443	1 609	1 634	1 639	1 759	1 920	2 049
Kraft- og vannforsyning	264	311	330	325	390	427	447
Varehandel	2 242	2 466	2 399	2 573	3 001	3 268	3 505
Finansinstitusjoner	441	472	507	554	611	637	643
Forretningsbygg og boliger	394	504	629	678	781	853	917
Sjøtransport	1 385	1 165	1 630	2 439	2 611	1 660	1 416
Annen samferdsel	865	927	979	1 043	1 036	1 097	1 174
Offentlig adm. og forsvar	733	807	892	1 006	1 087	1 151	1 252
Andre tjenesteytende næringer ...	1 813	1 899	1 971	2 147	2 353	2 536	2 736

C. Privat konsum. Mill. kr.

Matvarer	3 891	4 273	4 469	4 810	4 922	5 121	5 440
Drikkevarer og tobakk	1 062	1 078	1 161	1 218	1 280	1 307	1 382
Bolig, lys og brensel	1 121	1 289	1 490	1 660	1 838	1 966	2 054
Møbler og husholdningsartikler ...	1 201	1 297	1 281	1 409	1 445	1 420	1 499
Klær og skotøy	2 314	2 305	2 362	2 399	2 560	2 579	2 769
Helsepleie og personlig hygiene...	626	683	726	773	852	886	925
Reiser og transport	801	897	882	919	1 060	1 103	1 158
Utdanning, litteratur, fornøyer...	620	692	757	820	894	937	958
Hotelltjenester og annen personlig oppvarting	340	366	385	405	423	430	452
Annet konsum	943	1 021	1 060	1 131	1 192	1 293	1 353
Spesifisert konsum	12 919	13 901	14 573	15 544	16 466	17 042	17 990
+ Korreksjonsposter ⁴	198	219	258	228	277	249	273
Privat konsum	13 117	14 120	14 831	15 772	16 743	17 291	18 263

¹ Inkluderer endringer i skogbestand og husdyrhold. ² Alle avgifter og skatter på omsetning, produksjon og driftsmidler er regnet som indirekte skatter. ³ Alle støtteutbetalinger til private i egenskap av næringsdrivende er regnet som subsidier. ⁴ Omfatter nordmenns konsum i utlandet minus det offentlige og utlendingers konsum av de spesifiserte poster.

I. Nasjonalregnskap (forts.).

D. Bruttoinvestering etter næring og art. Mill. kr.

	1953	1954	1955	1956	1957	1958*	1959*
Bruttoinvestering uten lagerendr..	8 100	8 833	9 480	9 970	11 038	12 224	12 095
<i>Fordelt etter næring:</i>							
Jordbruk og skogbruk	574	621	669	696	757	774	772
Fiske og fangst	261	288	300	342	353	331	315
Bergverksdrift og industri	1 449	1 629	1 503	1 606	1 818	1 863	1 861
Elektrisitetsforsyning, gassverk ...	560	550	589	662	793	796	779
Forretningsbygg og boliger	1 695	1 765	1 880	1 740	2 020	1 965	2 000
Sjøtransport	1 763	1 987	2 380	2 450	2 676	3 676	3 388
Annen samferdsel	643	667	697	822	861	927	941
Andre næringer	428	514	563	645	687	707	719
Offentlig konsumkapital	727	812	899	1 007	1 073	1 185	1 320
<i>Fordelt etter art:</i>							
Bygninger og anlegg	3 954	4 125	4 333	4 537	5 106	5 239	5 356
Skip og båter	1 897	2 107	2 559	2 667	2 901	3 875	3 574
Annet transportmateriell	626	724	743	879	942	1 010	1 012
Maskiner og annet utstyr	1 623	1 877	1 845	1 887	2 089	2 100	2 153

E. Nasjonalprodukt etter inntektsandeler. Mill. kr.

Nettonasjonalprodukt	18 868	20 412	21 609	24 360	25 803	25 613	26 871
— Indirekte skatter	2 678	2 842	3 026	3 367	3 765	3 696	3 918
+ Subsidiar	1 067	1 096	1 140	1 164	1 428	1 210	1 109
Faktorinntekt	17 257	18 666	19 723	22 157	23 466	23 127	24 062
<i>Av dette:</i>							
Privat inntekt av arbeid og kapital	17 143	18 453	19 512	21 867	23 161	22 782	23 679
Lønninger	9 866	10 538	11 363	12 463	13 391	14 052	14 843
Personlige renteinntekter (netto) .	136	150	201	233	258	275	290
Selvstendiges inntekt av jordbruk, skogbruk, fiske	1 728	2 005	1 970	2 232	2 137	2 007	2 107
Inntekt av boliger	117	195	260	270	323	365	386
Annen privat inntekt av arbeid og kapital	5 296	5 565	5 718	6 619	7 052	6 083	6 053
Offentlig nettoinntekt av kapital ¹ .	41	116	77	111	118	123	123
Utlendingers nettoinntekt av kapitalplaseringer i Norge	73	97	134	179	187	222	260

F. Offentlige inntekter og utgifter. Mill. kr.

<i>Inntekter:</i>							
Offentlig nettoinntekt av kapital ¹ .	41	116	77	111	118	123	123
Direkte skatter fra private	3 298	3 400	3 633	4 031	² 4 948	³ 5 170	⁴ 5 328
Indirekte skatter	2 678	2 842	3 026	3 367	3 765	3 696	3 918
Stønader fra utlandet	87	71	8	8	3	1	—
Inntekter i alt ¹	6 104	6 429	6 744	7 517	8 834	8 990	9 369
<i>Utgifter:</i>							
Subsidiar	1 067	1 096	1 140	1 164	1 428	1 210	1 109
Stønader til private	1 149	1 288	1 409	1 577	1 815	1 956	2 346
Stønader til utlandet	37	38	19	20	22	20	21
Offentlig konsum	2 552	2 712	2 675	3 022	3 321	3 506	3 834
Utgifter i alt	4 805	5 134	5 243	5 783	6 586	6 692	7 310
Offentlig kapitaltilvekst ¹	1 299	1 295	1 501	1 734	2 248	2 298	2 059

¹ Omfatter også beregnet fondsopplegg i offentlige bedrifter. ² Omfatter også 476 mill. kr. innstående hos skatteoppkrevere og arbeidsgivere. ³ Omfatter også 97 mill. kr. øking i innstående hos skatteoppkrevere og arbeidsgivere. ⁴ Omfatter også 33 mill. kr. nedgang i innstående hos skatteoppkrevere og arbeidsgivere.

I. Nasjonalregnskap (forts.).

G. Driftsregnskapet overfor utlandet. Mill. kr.							
	1953	1954	1955	1956	1957	1958*	1959*
<i>Varer og tjenester:</i>							
Eksport.							
Vareutførsel etter handelsstat. fob.	3 466	3 959	4 307	5 056	5 435	5 134	5 500
Vareutførsel utenom handelsstat. .	222	173	223	230	56	58	60
Utførsel av skip	167	208	216	461	432	177	200
Bruttofrakter opptjent i skipsfart.	3 600	3 560	4 350	5 500	6 220	5 385	5 550
Andre tjenester	745	906	987	1 002	1 077	1 173	1 260
I alt	8 200	8 806	10 083	12 249	13 220	11 927	12 570
Import.							
Vareinnførsel etter handelsstat. cif.	5 629	6 014	6 328	7 053	7 537	7 025	7 280
Vareinnførsel utenom handelsstat.	83	104	115	131	136	69	70
Innførsel av skip	886	1 263	1 454	1 601	1 566	2 328	2 080
Skipsfartens utgifter i utlandet. . .	1 890	1 885	2 230	2 500	2 845	2 545	2 600
Andre tjenester	619	704	759	790	878	881	990
I alt	9 107	9 970	10 886	12 075	12 962	12 848	13 020
Eksportoverskott (underskott —) . . .	— 907	— 1 164	— 803	174	258	— 921	— 450
<i>Renter og stønader:</i>							
Fra utlandet.							
Renter, aksjeutbytte o. l.	40	56	55	65	85	90	110
Stønader	168	152	113	108	111	130	150
I alt	208	208	168	173	196	220	260
Til utlandet.							
Renter, aksjeutbytte o. l.	113	153	189	244	272	312	370
Stønader	79	83	64	74	84	83	80
I alt	192	236	253	318	356	395	450
Rente- og stønadsoverskott (underskott —)	16	— 28	— 85	— 145	— 160	— 175	— 190
Overskott (underskott —) på driftsregnskapet	— 891	— 1 192	— 888	29	98	— 1 096	— 640

H. Øking i nasjonalformuen. Mill. kr.

Privat kapitaltilvekst	1 916	2 257	2 517	3 687	3 331	2 343	2 525
Offentlig kapitaltilvekst	1 299	1 295	1 501	1 734	2 248	2 298	2 059
Øking i nasjonalformuen.	3 215	3 552	4 018	5 421	5 579	4 641	4 584
Innenlandsk nettoinvestering	4 106	4 744	4 906	5 392	5 481	5 737	5 224
Netto nedgang (+) eller øking (—) i Norges nettogjeld til utlandet ¹ . .	— 891	— 1 192	— 888	29	98	— 1 096	— 640

I. Nasjonalprodukt etter anvendelse. I 1955-priser.² Mill. kr.

Nettonasjonalprodukt	20 315	21 283	21 609	22 684	23 137	23 017	23 916
Kapitalslit	4 149	4 414	4 674	4 971	5 248	5 562	5 922
Bruttonasjonalprodukt	24 464	25 697	26 283	27 655	28 385	28 579	29 838
Bruttoinvestering	8 500	9 257	9 580	10 184	10 266	10 458	10 307
Bygninger og anlegg	4 208	4 343	4 333	4 196	4 487	4 515	4 526
Skip og båter	1 987	1 998	2 559	2 765	2 758	3 237	2 899
Maskiner, transportmateriell o. a. .	2 359	2 652	2 588	2 674	2 803	2 841	2 865
Lager.	— 54	264	100	549	218	— 135	17
Offentlig konsum	2 683	2 792	2 675	2 754	2 861	2 941	3 069
Sivilt	1 640	1 702	1 784	1 882	1 959	2 064	2 164
Militært.	1 043	1 090	891	872	902	877	905
Privat konsum	13 866	14 388	14 831	15 287	15 584	15 539	16 127
Eksportoverskott	— 585	— 740	— 803	— 570	— 326	— 359	335
Eksport.	8 644	9 453	10 083	11 066	11 456	11 721	12 832
— Import	9 229	10 193	10 886	11 636	11 782	12 080	12 497

¹ Her satt lik overskott på driftsregnskapet overfor utlandet. ² Tallene er midlertidige for 1957, 1958 og 1959.

II. Vareomsetningen med utlandet.

A. Innførselen fordelt på varegrupper.

	I alt med skip	I alt uten skip	Korn og kornvarer	Frukt og grønnsaker	Sukker, kaffe, te m. v.	Andre matvarer	Drikkevarer og tobakk	Førstoffer, unntatt korn	Matvarer, drikkevarer, tobakk	Kjemikalier	Uedle metaller	Arbeider av uedle metaller	Arbeider av ikke-metalliske mineraler
a) Verdi. Mill. kr.													
1955	7 783	6 328	330	155	351	23	68	62	989	342	958	217	104
1956	8 653	7 053	353	201	400	22	75	72	1 123	384	1 104	263	97
1957	9 103	7 537	249	239	414	27	79	36	1 044	467	1 215	274	115
1958	9 352	7 025	247	277	389	63	75	55	1 106	483	1 019	258	124
Jan.-sept. 1958	6 915	5 110	193	216	295	37	54	36	831	346	744	183	90
1959	7 021	5 291	199	175	255	33	61	47	770	411	748	145	88

b) Volumtall. 1955 = 100¹

1955	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
1956	107	105	103	118	116	88	109	124	111	111	101	113	88
1957	106	107	70	135	108	115	115	66	98	133	103	112	103
1958	112	107	85	147	121	277	109	123	116	133	96	106	111
Jan.-sept. 1958	110	103	89	149	119	213	105	109	114	127	92	101	108
1959	115	113	94	131	123	188	115	127	116	165	98	78	103

c. Pristall. 1955 = 100¹

1955	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
1956	104	106	104	109	98	106	101	94	102	101	114	107	106
1957	110	111	107	114	109	103	101	89	108	103	123	113	108
1958	107	103	88	121	92	100	101	73	97	107	111	113	107
Jan.-sept. 1958	105	105	88	124	94	101	100	72	98	106	112	112	106
1959	104	99	86	115	79	102	102	81	90	97	106	115	110

	Maskiner og apparater	Transportmidl. unntatt skip	Garn og tråd	Metervarer og klær	Andre bearbejdede varer	Bearb. varer unntatt matv., drikkev. og tobakk	Tre, trelast, kork, papirmasse, papiravfall	Malmer og mineraler	Spinne-stoffer	Oljefrø, dyre- og plante-fett	Andre råvarer	Råvarer, unntatt brenselstoffer	Brenselstoffer
--	-----------------------	-----------------------------	--------------	--------------------	-------------------------	--	---	---------------------	----------------	-------------------------------	---------------	---------------------------------	----------------

a) Verdi. Mill. kr.

1955	909	271	139	495	337	3 772	209	190	99	209	76	783	784
1956	916	380	152	536	373	4 205	153	233	103	162	85	736	989
1957	1 065	431	165	575	421	4 728	86	270	111	174	85	726	1 039
1958	1 088	446	106	515	429	4 468	95	209	84	132	82	602	849
Jan.-sept. 1958	803	333	72	360	296	3 227	57	148	56	92	59	412	640
1959	869	295	103	418	358	3 435	83	130	73	147	66	499	587

b) Volumtall. 1955 = 100¹

1955	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
1956	97	133	115	110	108	106	73	109	106	80	114	92	109
1957	111	145	118	120	119	115	41	120	113	86	117	89	102
1958	113	146	83	111	123	112	50	104	95	70	123	81	103
Jan.-sept. 1958	112	145	74	102	114	107	37	94	82	65	118	72	102
1959	121	137	118	129	142	121	61	91	111	96	119	89	100

c) Pristall. 1955 = 100¹

1955	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
1956	104	105	95	98	103	105	100	113	97	97	98	102	116
1957	105	110	101	97	105	109	100	118	99	97	96	104	131
1958	106	113	92	93	103	106	92	106	89	91	87	95	105
Jan.-sept. 1958	106	113	94	94	103	106	98	111	93	90	88	98	107
1959	105	105	85	87	100	101	87	100	88	98	97	95	100

¹ Fra og med 1959 er volum- og prisindeksene regnet om til ny basis (1955 = 100) og med nytt vareutvalg. Beregningsmåten er uforandret (se Statistiske meldinger nr. 10, 1959).

II. Vareomsetningen med utlandet (forts.).

B. Utførselen fordelt på varegrupper.

	I alt med skip	I alt uten skip	Matvarer fra jord- bruket	Fisk, fersk og saltet	Fiske- herme- tikk	Andre matvarer, drikke- varer, tobakk	Før- stoffer, unntatt korn	Matvarer, drikke- varer, tobakk	Gjødning	Andre kjemi- kalier	Uedle metaller	Arbeider av tre og kork
a) Verdi. Mill. kr.												
1955	4 630	4 414	59	548	150	31	180	968	249	160	901	43
1956	5 659	5 198	85	614	147	41	230	1 117	247	187	1 216	58
1957	5 867	5 435	103	587	173	36	176	1 075	270	204	1 358	50
1958	5 311	5 134	64	577	156	32	137	966	254	227	1 253	46
Jan.-sept. 1958	3 907	3 788	42	412	110	22	106	692	198	165	911	35
1959	4 211	4 089	82	433	122	17	104	758	228	190	1 060	38
b) Volumtall. 1955 = 100 ¹												
1955	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
1956	114	113	152	115	93	120	129	116	104	110	121	135
1957	115	115	199	107	81	106	98	111	115	117	124	119
1958	115	115	141	103	94	97	79	99	110	133	133	117
Jan.-sept. 1958	111	113	121	99	87	99	82	96	113	130	128	118
1959	127	126	220	101	96	64	73	101	130	159	156	136
c) Pristall. 1955 = 100 ¹												
1955	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
1956	107	104	94	97	105	108	99	99	95	106	112	99
1957	110	107	87	100	110	108	100	100	95	109	122	97
1958	100	101	77	102	111	105	97	101	93	104	105	91
Jan.-sept. 1958	101	102	75	101	111	104	96	100	94	106	105	92
1959	94	98	83	105	113	114	105	103	94	101	100	87
	Papir og papp	Andre bear- beidde varer	Bearb. varer unntatt matvarer, drikke- tobakk	Trelast	Papir- masse	Mineraler	Mahner	Dyre- og plante- fett	Huder og skinn	Andre råvarer	Råvarer, unntatt brensel- stoffer	Brensel- stoffer
a) Verdi. Mill. kr.												
1955	471	283	2 107	50	543	100	139	348	75	70	1 325	14
1956	502	396	2 606	57	563	111	163	408	80	71	1 453	22
1957	558	423	2 863	77	560	108	165	406	88	66	1 470	27
1958	516	559	2 847	69	522	86	154	316	104	52	1 303	18
Jan.-sept. 1958	376	399	2 084	56	388	63	116	267	70	39	999	13
1959	415	426	2 357	31	377	64	94	260	93	48	967	7
b) Volumtall. 1955 = 100 ¹												
1955	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
1956	105	140	117	116	98	103	105	107	118	109	104	119
1957	116	142	123	157	98	98	109	104	143	100	106	141
1958	112	182	132	142	100	89	97	92	147	83	100	118
Jan.-sept. 1958	108	173	127	151	98	86	97	103	134	81	101	112
1959	126	192	151	95	101	97	91	106	142	103	103	72
c) Pristall. 1955 = 100 ¹												
1955	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
1956	102	100	106	98	106	108	111	110	91	94	106	134
1957	102	105	111	98	105	111	108	112	81	95	105	142
1958	98	108	103	98	96	97	114	99	94	90	98	111
Jan.-sept. 1958	99	109	103	99	97	98	115	99	93	92	99	111
1959	93	103	98	88	92	89	99	94	116	89	94	102

¹ Se note 1, side *5.

II. Vareomsetningen med utlandet (forts.).

C. Vareomsetningen med verdensdelene og enkelte viktigere land. Inkl. skip. Mill. kr.

	Europa		Afrika		Nord- og Mellom-Amerika		Sor-Amerika		Asia		Oseania	
	Innførsel	Utførsel	Innførsel	Utførsel	Innførsel	Utførsel	Innførsel	Utførsel	Innførsel	Utførsel	Innførsel	Utførsel
1952	4 493	2 857	177	240	1 096	449	240	225	206	176	27	92
1953	4 936	2 569	147	169	967	475	245	115	180	222	39	62
1954	5 651	3 063	158	234	1 022	439	252	183	167	136	26	107
1955	5 905	3 352	167	245	1 233	483	263	210	195	135	20	97
1956	6 523	4 095	211	334	1 464	576	263	222	173	200	19	90
1957	6 840	4 391	232	303	1 374	581	318	244	317	254	22	91
1958*	7 314	3 945	204	299	1 339	574	253	225	230	192	19	76
Jan.-sept. 1958*	5 317	2 910	163	223	1 051	407	190	162	178	144	16	61
1959*	5 384	3 095	274	189	966	557	174	167	200	157	24	46

	Danmark		Sverige		Storbritannia og N.-Irland		Frankrike		Vest-Tyskland		Sambandsstatene	
	Innførsel	Utførsel	Innførsel	Utførsel	Innførsel	Utførsel	Innførsel	Utførsel	Innførsel	Utførsel	Innførsel	Utførsel
1952	248	225	863	389	1 246	813	228	172	699	354	698	312
1953	207	231	855	341	1 365	708	223	136	1 047	332	833	414
1954	248	270	1 144	397	1 471	797	235	171	1 109	426	611	359
1955	292	238	1 260	409	1 579	930	272	187	1 036	506	667	416
1956	293	289	1 214	546	1 639	1 055	323	257	1 525	653	825	466
1957	288	328	1 474	589	1 588	1 171	338	261	1 556	780	803	398
1958*	414	323	1 494	520	1 447	1 028	303	212	1 892	747	639	476
Jan.-sept. 1958*	277	245	1 076	366	1 084	748	221	167	1 427	554	497	339
1959*	324	278	1 115	374	925	864	220	136	1 489	633	494	472

III. Sysselsetting.

A. Sysselsatte lønnstakere¹ i 1 000

	I alt		Jordbruk, skogbruk og jakt	Fiske og fangst	Bergverksdrift m. v.	Industri	Byggevirksomhet	Anleggsvirksomhet	Varehandel	Sjøtransport	Annen samferdsel	Off. adm.	Annen virksomhet	B. Arbeidsløse ved arbeidskontorene i 1 000	
	Relative tall. 1949 = 100	Absolutte tall												I alt	I industrien
1956															
Mars ²	106,6	1 013,2	68,3	15,7	9,2	329,5	51,2	33,8	122,8	56,6	68,6	35,4	222,3	23,2	5,2
Juni ²	108,5	1 031,4	66,7	7,8	9,9	337,3	60,4	38,2	123,6	56,5	70,8	35,8	224,3	3,5	0,7
Sept.	108,2	1 029,2	62,8	7,7	9,9	333,4	63,8	41,1	124,7	57,1	70,9	36,0	221,7	6,6	2,0
Des.	105,4	1 002,5	60,5	8,2	9,3	326,2	57,0	32,6	126,7	56,4	69,3	35,9	220,5	21,8	3,7
1957															
Mars	106,9	1 016,8	60,9	15,7	9,3	328,8	51,6	34,8	126,1	58,4	69,5	36,0	225,7	24,0	4,7
Juni	109,4	1 040,5	59,8	8,4	9,7	339,8	61,1	38,7	127,0	59,5	72,1	36,4	228,0	4,3	0,6
Sept.	109,1	1 037,4	56,8	7,7	9,5	334,8	65,8	42,3	127,5	59,6	71,7	36,2	225,5	6,9	1,6
Des.	106,3	1 010,4	55,9	8,2	8,9	326,9	58,5	33,1	129,7	59,4	69,7	36,1	224,2	27,5	5,4
1958															
Mars	106,6	1 013,3	58,0	15,8	8,5	323,2	50,4	36,4	127,1	60,1	69,5	36,3	228,0	34,7	8,1
Juni	108,6	1 032,3	55,5	9,6	9,1	328,9	61,5	39,0	127,8	61,2	71,7	36,8	231,2	9,3	2,6
Sept.	108,1	1 027,8	53,4	8,6	9,1	322,5	66,0	42,0	127,9	62,6	70,6	36,9	228,2	13,9	2,9
Des.	104,9	998,1	49,8	8,8	8,5	311,3	57,7	36,4	129,5	62,2	69,2	36,8	227,9	41,8	9,1
1959															
Mars	107,0	1 019,7	49,6	16,6	8,4	317,1	52,9	43,2	128,8	63,4	68,9	37,4	233,5	31,7	6,4
Juni	109,0	1 040,5	50,5	9,1	9,1	328,5	64,1	38,5	131,1	63,9	71,6	37,6	236,5	8,5	1,5
Sept.	108,8	1 040,5	48,5	8,1	8,8	328,4	67,8	40,2	131,8	64,1	71,0	37,6	234,2	15,1	2,2

¹ Nordmenn på norske skip i utenriksfart og fast ansatte ved Norges Statsbaner er tatt med. Tallene for 1949 avviker noe fra tekstavsnittets tall som er beregnet på grunnlag av totaltelling ved utgangen av oktober 1958. Arbeidsdirektoratets tall ved utgangen av måneden korrigert for endringer som følge av ny lov om syketrygd av 2. juli 1956.

IV. Jordbruk og skogbruk.

A. Areal av dyrket jord i rikets bygder. Dekar

	Hvete	Rug	Bygg	Havre	Bland-korn	Erter	Korn og ertre i alt	Poteter	Annen åpen åker og hage	I alt åpen åker	Eng på dyrket jord	I alt dyrket jord
1949	308 275	9 898	399 563	758 499	38 982	4 872	1 520 089	582 410	598 514	2 701 013	5 422 259	8 123 272
1953	172 920	6 168	812 675	723 325	26 420	2 853	1 744 361	561 483	601 334	2 907 178	5 308 438	8 215 615
1954	200 891	6 890	932 706	704 986	22 944	2 617	1 871 034	545 342	597 123	3 013 499	5 239 535	8 253 034
1955	182 150	6 492	1011611	682 544	26 519	4 174	1 913 490	561 155	622 122	3 096 767	5 176 195	8 272 962
1956	207 437	9 148	1086363	663 278	22 320	3 954	1 992 500	581 455	616 453	3 190 408	5 098 340	8 288 748
1957	140 662	5 674	1352570	605 256	18 362	3 136	2 125 660	551 964	607 986	3 285 610	5 069 760	8 355 370
1958	79 807	4 723	1451989	565 443	16 757	1 378	2 120 097	534 418	648 775	3 303 290	5 088 829	8 392 119
1959*	86 200	8 200	1248000	727 000	15 100	2 500	2 087 000	552 000	708 000	3 347 000	5 010 000	8 357 000

IV. Jordbruk og skogbruk (forts.).

B. Høstutbytte av jordbruksprodukter. Tonn

	Hvete	Rug	Bygg	Havre	Blandkorn	Erter	Korn og erter i alt	Poteter	Rot- vekster	Høy	I alt i føreheter
1949	66 991	2 062	86 144	163 257	9 669	973	329 096	1 098 718	646 813	3 060 225	1 976 782
1953	38 876	1 362	206 516	179 114	6 821	547	433 236	1 249 013	912 525	3 155 262	2 200 681
1954	41 191	1 510	223 789	160 626	5 623	471	433 210	1 129 670	737 083	3 113 679	2 149 898
1955	31 758	1 279	209 474	113 960	5 130	701	362 302	980 648	596 592	2 444 469	1 717 690
1956	55 887	2 468	297 400	182 276	6 434	981	545 446	1 392 375	723 530	2 858 577	2 229 684
1957	29 986	1 302	315 563	135 662	4 386	595	487 494	1 010 035	676 851	3 061 657	2 162 574
1958	16 822	1 042	340 065	127 200	3 878	262	489 269	1 201 678	743 586	2 751 560	2 080 872
1959*	..	..	..	..	..	..	423 000	1 090 000	629 000	2 796 000	1 950 000

C. Høstutbytte pr. dekar i forhold til middelsår. Middelsår = 100

1949	96	98	87	90	92	93	90	86	87	103	97
1953	102	97	101	103	103	90	102	100	107	106	104
1954	91	94	94	94	96	86	94	92	95	106	101
1955	73	83	80	67	71	71	75	77	84	81	79
1956	108	111	103	108	108	106	105	104	86	98	101
1957	85	95	87	86	88	81	86	80	90	105	96
1958	83	86	88	86	87	80	87	98	89	94	92
1959*	76	86	81	69	74	84	77	86	95	97	88

D. Husdyrhold i rikets bygder pr. 20. juni

	Hester	Storfe		Svin	Sauer	Geiter	Voksne høns	E. Forbruk av kunstgjødsel Tonn verdistoff		
		I alt	Mjølkekyr					Nitrogen (N)	Fosfor (P)	Kalium (K)
1949	198 266	1 224 133	769 251	418 840	1 735 623	146 594	3 710 906	25 216	14 108	35 056
1953	167 748	1 150 035	696 536	379 035	1 985 284	119 092	3 384 750	36 009	16 558	39 639
1954	158 676	1 180 894	679 326	405 804	1 952 016	122 693	3 562 480	34 078	16 252	38 826
1955	150 342	1 171 280	658 154	464 004	1 921 897	115 557	3 482 101	35 242	15 832	38 757
1956	142 247	1 111 812	639 639	506 597	1 825 908	110 378	3 954 212	37 936	16 047	41 091
1957	133 015	1 103 218	629 817	459 270	1 820 865	109 918	3 837 475	43 508	17 910	44 440
1958	125 782	1 116 211	622 178	423 032	1 809 544	106 014	3 476 616	42 839	17 637	41 572
1959*	119 000	1 090 000	590 000	450 000	1 900 000	90 000	..	46 654	18 754	43 550

F. Omsetning av kraftfôr til grossist. Tonn

	Eggehviterikt		Kullhydratrikt		Storfe	Hest	Svin	Sau	Geit	Spekalv	Gjøkalv
	Innført	Norsk	Innført	Norsk							
1949	31 720	119 185	190 281	56 425	..	..	..	..	..	..	..
1953	49 849	109 123	223 831	84 942	183 114	9 282	326 126	434 363	19 378	161 472	20 641
1954	52 290	118 216	131 965	103 889	202 047	10 075	348 048	408 600	24 046	155 893	19 194
1955	82 274	115 697	235 340	129 760	269 046	7 698	452 378	460 662	23 516	189 766	20 799
1956	99 383	115 671	269 859	177 695	225 362	8 378	507 473	408 579	17 709	177 383	16 335
1957	51 658	108 085	99 564	259 412	218 158	8 460	484 161	411 592	21 404	169 442	17 235
1958	99 156	99 351	168 236	245 274	240 878	7 369	445 957	433 832	19 793	167 299	16 686
Jan.-sept. 1958	64 774	77 852	148 461	153 977	162 076	3 626	326 223	138 572	12 909	129 306	12 844
1959*	76 332	64 205	167 924	167 764	167 000	3 900	338 000	159 000	11 000	121 000	12 700

G. Kontrollerte slakt. Førstegangskontroll

	Eggehviterikt		Kullhydratrikt		Storfe	Hest	Svin	Sau	Geit	Spekalv	Gjøkalv
	Innført	Norsk	Innført	Norsk							
1949	31 720	119 185	190 281	56 425	..	..	..	..	..	..	..
1953	49 849	109 123	223 831	84 942	183 114	9 282	326 126	434 363	19 378	161 472	20 641
1954	52 290	118 216	131 965	103 889	202 047	10 075	348 048	408 600	24 046	155 893	19 194
1955	82 274	115 697	235 340	129 760	269 046	7 698	452 378	460 662	23 516	189 766	20 799
1956	99 383	115 671	269 859	177 695	225 362	8 378	507 473	408 579	17 709	177 383	16 335
1957	51 658	108 085	99 564	259 412	218 158	8 460	484 161	411 592	21 404	169 442	17 235
1958	99 156	99 351	168 236	245 274	240 878	7 369	445 957	433 832	19 793	167 299	16 686
Jan.-sept. 1958	64 774	77 852	148 461	153 977	162 076	3 626	326 223	138 572	12 909	129 306	12 844
1959*	76 332	64 205	167 924	167 764	167 000	3 900	338 000	159 000	11 000	121 000	12 700

H. Meieridrift

	Innveid mjølk	Tilbake- levert skummet mjølk	Produksjon av			Netto- utbytte av mjølka Øre pr. kg	Kr. pr. kg			rikets bygder		snittlig skyld- marks- verdi Kr.
			Smør	Hvit ost	Brun ost		Smør	Helfeit gaudaost	Gud- brands- dalsost	Tallet på salg	Salgssum i alt 1 000 kr.	
1949	890 569	171 341	10 716	11 245	10 040	46,73	5,35	2,90	..	36 214	274 201	10 344
1953	1064231	270 813	12 834	17 474	10 039	55,31	6,60	4,55	4,60	38 539	382 462	13 473
1954	1052175	237 359	10 636	18 030	12 050	58,80	6,83	4,88	4,93	40 329	389 161	13 937
1955	1060699	236 001	10 517	17 302	11 895	63,11	7,05	5,20	5,25	37 780	419 399	15 057
1956	1136120	240 763	12 487	20 842	12 410	71,52	7,74	5,99	6,04	37 955	499 642	16 794
1957	1196717	308 055	15 655	19 516	11 943	71,87	7,49	5,58	5,63	37 036	514 869	17 891
1958	1184632	258 825	13 422	22 871	14 030	73,25	7,77	5,62	5,67	35 965	518 015	19 794
Jan.-sept. 1958	952 201	215 322	11 700	18 544	11 046	..	¹ 8,05	¹ 6,85	¹ 6,90	..	..	..
1959	994 438	226 589	12 742	20 786	11 209	..	¹ 8,05	¹ 5,86	¹ 5,91	..	..	..

1 September.

IV. Jordbruk og skogbruk (forts.).

	L. Jordbrukets prisindeks (fra Norges Landbrukskole) 1952 = 100				M. Produsentpriser for jordbruksvarer									
	Jordbruksprodukter			Produk- sjons- midler	Priser ved storsalg, levert hovedmarked						Statens Kornforretnings grunnpriser			
	I alt	Plante- produkter	Husdyr- produkter		Høy	Poteter	Egg	Okse- kjøtt	Saue- kjøtt	Flesk	Hvete	Rug	Bygg	Havre
Kr. pr. 100 kg		Kr. pr. kg				Kr. pr. 100 kg								
1949	84	74	86	70	..	21,28	..	4,30	4,78	4,40	55,00	55,00	47,00	41,00
1953	99	93	100	103	20,83	21,59	4,15	5,41	4,81	4,98	83,00	83,00	71,00	61,00
1954	106	100	107	103	16,13	28,40	4,02	5,98	5,51	5,54	86,50	83,00	70,50	61,00
1955	109	118	107	105	23,52	34,49	4,43	5,59	5,32	4,99	90,00	83,00	70,00	61,00
1956	111	105	113	115	23,84	29,40	4,30	5,55	5,15	4,77	90,00	83,00	70,00	61,00
1957	114	104	117	121	22,42	22,96	4,38	6,00	5,75	5,30	90,00	83,00	70,00	61,00
1958	117	102	120	124	21,00	35,38	4,75	6,24	6,04	5,46	90,00	83,00	70,00	61,00
Sept.														
1958	122	96	128	123	21,00	21,00	5,07	6,65	6,47	5,60	90,00	83,00	70,00	61,00
1959	123	99	129	124	24,00	30,00	4,97	6,31	6,41	5,66	90,00	83,00	70,00	61,00

N. Priser på produksjonsmidler

	Kraftfôr				Kunstgjødsel			Maskiner og redskap				
	Mais- grøpp	Jord- nøttmjøl	Ruggris	Sildmjøl, salfattig	Kalk- salpeter 15,5 % N	Fosfor- syre- gjødsel 8,7 % P	Kalium- gjødsel 33,2 % K	Plog 2-10'' for traktor	Radså- maskin 13 l.	Slåmaskin for traktor	Arbeids- kjerre	Høyvogn
											med gummi-hjul	
											Kr. pr. 100 kg	
1949	32,00	..	22,50	36,28	14,45	12,74	15,80	..	..	..	..	..
1953	55,80	..	41,00	77,20	17,35	13,13	20,60	..	..	..	..	..
1954	55,80	68,50	41,00	77,20	17,40	13,13	20,60	..	..	..	..	..
1955	55,80	68,50	36,90	77,20	16,90	13,40	20,70	1 141	1 360	1 325	920	1 300
1956	71,07	87,23	51,50	99,80	17,90	15,18	23,10	1 255	1 496	1 325	920	1 300
1957	78,91	96,98	58,80	111,00	18,50	16,08	24,50	1 255	1 630	1 425	920	1 333
1958	79,66	97,46	59,22	112,70	18,60	16,08	24,30	1 255	1 744	1 520	920	..
1959	79,03	95,00	59,63	117,10	20,10	14,54	23,18	1 255	1 694	1 520	920	..

O. Arbeidslønn i jordbruk og skogbruk. Kr.

	I sommerhalvåret								I vinterhalvåret		
	Månedslønn på arbeidsgivers kost		Daglønn på egen kost						Daglønn for		
			i våronna		i slåttonna		i skuronna		skogsarbeid		skogs- kjøring på egen kost (mann og hest)
	Tjeneste- gutter	Tjeneste- jenter							På arbeids- givers kost	På egen kost	
			Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner			
1952-53	341	208	24,11	16,28	25,11	16,85	24,34	16,50	21,58	26,66	38,90
1953-54	349	217	25,23	17,13	26,09	17,82	25,24	17,54	22,34	27,77	40,47
1954-55	374	236	26,49	18,38	27,52	18,93	26,94	18,83	24,03	29,11	42,40
1955-56	398	250	27,89	19,47	28,87	20,14	28,19	19,85	25,29	30,78	45,18
1956-57	434	266	29,91	20,52	31,08	21,21	30,34	21,09	27,26	32,78	47,68
1957-58	453	282	30,95	21,78	32,07	22,68	31,26	22,30	28,42	33,97	51,00
1958-59	472	294	32,67	23,09	33,63	23,57	32,92	23,45	29,62	35,51	51,92

P. Hogst av tømmer og ved. 1 000 m³ fast mål

	Bartretømmer					Lauvtre- tømmer	Barved	Lauvved	Salgsvirke i alt	Husbe- hovsvirke på gårdene	Samlet hogst
	Skur- tømmer	Sliperi- og cellu- lose- tømmer	Spesial- tømmer	Diverse tømmer	Bartre- tømmer i alt						
1952-53	3 282	3 911	305	169	7 667	37	351	207	8 262	2 483	10 745
1953-54	3 410	3 665	254	113	7 442	38	208	183	7 871	2 483	10 354
1954-55	3 505	3 753	243	147	7 648	73	231	213	8 165	2 483	10 648
1955-56	3 886	4 169	306	183	8 544	123	259	241	9 167	2 483	11 650
1956-57	3 752	4 510	196	151	8 609	128	246	200	9 184	2 483	11 667
1957-58	3 416	3 950	163	136	7 665	75	215	196	8 151	2 483	10 634

Q. Basispriser for tømmer¹ (levert vassdrag) og ved
For tømmer kr. pr. m³, for 60 cm ved pr. favn

	R. Tømmerfløting							
	Skurtømmer				Sliperi- og celluloselast			
	Østlandet		Trøndel. Gran	Trøndel. Gran	Østlandet		Trøndel. Gran	Trøndel. Gran
	Gran	Furu			Gran	Furu		
1952-53	78,00	78,00	73,60	67,00	59,00	65,00	60,95	80,00
1953-54	78,00	75,00	73,60	67,00	55,00	65,00	60,95	72,00
1954-55	90,60	87,60	85,10	79,00	61,00	73,50	74,20	72,00
1955-56	97,60	94,60	91,60	83,50	69,00	80,00	78,40	80,00
1956-57	100,50	97,50	94,25	86,00	75,00	85,00	80,70	86,00
1957-58	99,00	96,00	91,90	84,00	73,50	83,50	78,70	86,00
1958-59	94,50	91,50	86,40	81,00	70,00	79,50	75,60	86,00
1959-60	94,50	91,50	85,30	81,00	70,00	79,50	75,60	86,00

¹ Investerings- og pensjonsavgifter nærmere omtalt i tekstavsnittet om skogbruk.

V. Fiske og hvalfangst.

A. Oppfisket mengde. ¹ Tonn												
	I alt	Skrei ²	Lodde- torsk ²	Bank- torsk	Fjord- torsk	Sei	Lange og blålange	Brosme	Hyse	Lyr	Hvitting	Stor- og vårsild
1951	1 668 525	149 070	21 744	59 132	19 713	57 619	6 211	6 855	18 260	2 464	113	888 006
1952	1 669 552	122 198	38 801	50 931	21 025	63 291	5 237	8 540	22 837	2 503	137	820 471
1953	1 398 397	70 815	43 218	61 714	17 933	77 575	4 816	7 874	30 747	2 183	176	670 084
1954	1 904 881	65 304	20 339	72 760	27 110	59 693	4 953	9 160	32 742	2 707	94	1092230
1955	1 646 872	81 085	47 105	76 130	31 530	55 014	7 798	9 203	38 453	3 433	142	965 413
1956	1 986 300	110 351	52 695	81 454	37 423	69 334	10 255	11 061	44 439	2 944	137	1145859
1957	1 573 892	59 497	52 143	86 053	31 776	75 864	9 816	11 225	41 841	2 486	120	795 582
1958	1 238 851	70 589	69 299	81 841	34 937	66 472	10 932	15 939	41 578	2 507	93	345 294
1959*	1 370 000	89 826	52 521	82 700	36 300	90 497	13 895	15 750	38 897	2 316	..	416 360
	Feitsild	Småsild	Trålsild	Islandsild	Brisling	Laks og sjoaure	Makrell	Kveite	Rød- spette	Hummer	Reker	Hå og håbrann
1951	79 223	208 618	1 325	17 132	9 014	896	13 371	5 273	1 414	862	2 728	12 213
1952	54 389	302 435	2 116	23 604	6 790	1 028	14 457	5 126	1 372	712	3 095	13 701
1953	82 620	160 873	2 497	30 032	13 297	1 111	13 483	4 068	1 052	848	3 763	14 547
1954	136 977	208 038	3 238	20 049	8 861	1 207	10 161	4 785	1 189	648	4 961	17 254
1955	34 674	103 137	5 083	24 435	5 670	1 269	10 779	4 410	1 013	632	5 825	18 056
1956	100 313	95 056	5 308	26 291	5 611	1 268	12 111	4 278	1 027	708	6 317	21 685
1957	45 306	129 624	7 651	30 962	9 524	1 398	11 396	4 793	1 056	655	7 071	19 801
1958	53 860	146 103	8 187	52 904	5 617	1 239	14 508	5 622	962	714	7 270	23 243
1959*	45 384	165 967	16 457	55 280	11 062	1 150	17 448	5 313	960	650	9 731	19 460
B. Verdi av oppfisket mengde. ¹ 1 000 kr.											C. Hvalfangst	
	I alt	Torsk	Sei	Hyse	Sild	Brisling	Laks og sjoaure	Makrell	Kveite	Hummer	Olje-pro- duksjon 1 000 fat	Verdi av olje etc. Mill. kr.
1951	492 488	132 467	18 671	9 493	208 245	8 468	7 913	7 082	11 853	6 299	1 131	368,8
1952	522 060	142 751	26 305	13 726	218 724	7 030	7 985	7 653	13 357	5 997	1 152	319,6
1953	486 002	136 670	27 014	16 796	188 564	12 537	11 263	7 373	11 009	6 994	826	204,0
1954	567 760	129 115	25 983	17 859	268 649	8 218	11 501	6 819	14 108	5 648	1 042	248,4
1955	609 748	174 525	24 789	20 908	245 244	5 702	14 205	7 182	12 238	6 036	877	231,1
1956	711 201	197 032	32 275	23 086	313 049	5 724	15 213	7 320	12 773	7 438	859	252,6
1957	626 751	169 547	35 690	23 118	244 176	13 461	13 153	7 157	15 590	6 750	1 010	302,1
1958	582 275	202 211	35 176	25 404	157 525	8 103	14 205	9 482	16 829	7 170	863	217,5
1959*	665 000	212 961	40 684	25 780	195 795	16 868	13 200	11 219	16 911	7 153	* 826	* 218,0

¹ Omfatter de mengder som er brakt i land. ² Vekten gjelder sløyd fisk. ³ Gjelder bare produksjonen i Antarktis.

VI. Gruvedrift, industri og kraftforsyning.

A. Timeverk, bruttoproduksjons- og bearbeidingsverdi ¹												
	Alle grupper	Brytning av kull	Brytning av malm	Stein- brott	Ekstraktiv jord- og steinindu- stri ellers	Nærings- middel- industri	Drikke- vare- industri	Tobakks- industri	Tekstil- industri	Bekled- nings- industri	Tre- og kork- industri	Møbel- og inn- rednings- industri
a) Utførte timeverk. Mill.												
1955	520,0	2,2	10,6	1,6	2,3	45,3	5,4	2,6	33,0	47,3	26,9	22,9
1956	517,6	2,4	10,9	1,8	2,5	45,3	5,6	2,6	33,4	45,3	25,1	21,5
1957	509,1	2,9	10,4	1,8	2,5	44,9	5,3	2,6	31,5	43,2	24,5	21,0
1958*	486,2	2,1	9,3	1,8	2,3	43,8	5,4	2,4	27,0	38,1	22,8	19,8
b) Brutttoproduksjonsverdi. Mill. kr.												
1955	14 962,0	27,7	228,2	19,4	29,6	1 884,0	475,1	335,3	692,3	771,3	746,9	356,9
1956	16 192,7	34,7	272,5	24,4	33,3	2 061,4	294,4	364,5	763,8	820,4	662,2	369,7
1957	17 122,2	31,0	261,8	29,2	37,8	2 123,7	321,1	387,2	787,6	838,1	694,4	396,6
1958*	16 835,4	20,3	252,9	31,6	37,2	2 281,3	332,0	395,7	675,6	755,5	654,1	402,9
c) Bearbeidingsverdi. Mill. kr.												
1955	6 602,8	22,8	206,2	16,9	26,0	653,1	406,2	251,5	275,7	356,3	231,9	179,9
1956	7 083,0	29,8	244,7	21,3	28,6	676,9	221,2	284,0	321,7	380,3	213,9	191,5
1957	7 355,0	28,2	225,2	25,9	31,6	654,2	240,6	303,8	324,9	381,9	223,5	200,1
1958*	7 580,0	17,9	215,7	28,1	31,1	696,7	253,8	309,4	300,4	349,3	223,7	203,0

¹ Ved bedrifter med minst 6 (i enkelte grupper minst 3) sysselsatte.

VI. Gruvedrift, industri og kraftforsyning (forts.).

A. Timeverk, bruttoproduksjons- og bearbeidingsverdi (forts.)

	Trefor- edlings- industri	Grafisk industri	Lær- industri	Gummi- vare- industri	Kjemisk industri	Jord- og steinvare- industri	Primær jern- og metall- industri	Jern- og metall- vare- industri	Maskin- industri	Elektro- teknisk industri	Trans- port- middel- industri	Diverse industri	Gassverk
a) Utførte timeverk. Mill.													
1955	47,4	20,4	3,5	6,0	34,3	22,1	33,6	35,5	16,9	17,8	73,1	8,4	0,9
1956	45,9	20,9	3,5	5,3	34,9	20,4	35,7	34,2	18,1	17,5	75,6	8,4	0,8
1957	45,6	21,2	3,5	4,9	34,1	20,1	35,4	32,3	18,8	17,3	76,0	8,6	0,7
1958*	44,3	21,2	3,1	5,0	32,2	19,9	35,8	32,1	17,6	17,0	74,9	7,7	0,6
b) Brutttoproduksjonsverdi. Mill. kr.													
1955	2 021,5	320,7	87,4	137,3	1 830,8	392,4	1 420,2	782,7	407,9	560,4	1 238,9	172,6	22,5
1956	2 060,6	350,7	90,5	138,2	2 051,9	406,3	1 886,3	816,4	458,6	555,3	1 461,4	187,3	27,9
1957	2 189,7	372,3	86,7	129,1	2 047,6	462,8	2 138,9	844,3	514,3	585,3	1 609,2	209,1	24,4
1958*	2 074,8	392,4	80,5	128,9	1 891,1	477,1	1 963,1	904,0	531,1	604,0	1 740,2	189,1	20,0
c) Bearbeidingsverdi. Mill. kr.													
1955	686,2	205,8	33,9	71,0	625,2	238,1	448,1	393,1	226,5	279,8	658,1	103,8	6,7
1956	683,4	225,4	35,1	73,9	720,1	239,3	680,6	410,0	248,6	269,6	767,5	106,8	8,8
1957	704,3	239,4	34,5	65,6	730,8	265,4	738,4	422,8	265,8	308,1	815,2	118,5	6,3
1958*	690,6	252,0	33,6	68,1	752,2	284,3	719,9	482,9	295,6	334,9	923,4	105,2	8,2

B. Produksjonsindeks. 1955 = 100

	Hele indu- strien	Eksport- industri	Hjemmeindustri			Bryting av kull og malm	Nærings- og nytelles- middel- industri	Tekstil- industri	Bekled- nings- industri	Trevare- og møbel- industri	Trefor- edlings- industri	Kjemisk industri
			I alt	Konsum- vare- industri	Investe- rings- vare- industri							
1953	86	82	87	90	84	90	88	101	91	91	84	82
1954	93	92	93	95	92	91	90	102	94	98	94	99
1955	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
1956	105	105	106	105	106	111	106	110	106	102	100	104
1957	110	110	110	109	111	112	106	109	111	104	106	106
1958*	107	106	107	107	108	111	104	94	102	96	104	97
Jan.-okt. 1958*	106	105	106	106	107	110	107	92	102	93	103	96
1959*	110	113	110	112	107	107	111	107	114	94	113	104

B. Produksjonsindeks (forts.)

C. Produksjon av visse varer. Tonn¹

	Jord- og steinvare- industri	Primær jern- og metall- industri	Jern- og metall- industri- ellers	Andre industrier	Gass- og elektrisi- tets- verk	Kull	Jernmalm og titan- jernstein	Kopper- malm og -konsen- trat	Sink- og bly- konsen- trat	Svovelkis	Råjern
1953	87	79	83	89	86	427 500	1 314 406	24 763	11 996	744 856	58 844
1954	96	81	91	97	96	340 521	1 243 762	26 375	12 354	794 914	59 920
1955	100	100	100	100	100	322 147	1 413 417	26 672	15 071	843 776	123 332
1956	102	121	104	103	105	390 024	1 740 454	27 829	14 548	852 987	191 204
1957	109	132	109	107	114	384 168	1 757 604	29 711	15 480	843 529	245 068
1958	112	134	107	103	121	287 962	1 812 853	29 990	20 876	792 807	259 519
Jan.-okt. 1958*	111	132	106	102	117	259 827	1 427 152	25 660	16 797	650 083	214 247
1959*	119	149	102	101	124	211 031	1 434 700	23 953	18 778	613 332	269 946
	Ferrosili- sium²	Andre ferrole- geringer	Alumi- nium	Kopper	Nikkel	Sink	Svovel	Sement	Tremasse (tørr beregnet)	Cellulose (tørr beregnet)	
1953	94 497	124 107	56 198	12 104	14 934	38 798	103 335	754 515	535 480	542 901	
1954	98 299	87 523	64 101	12 901	17 242	44 461	100 677	770 499	644 063	590 587	
1955	108 315	123 920	74 863	13 737	18 498	45 519	100 449	799 878	647 257	611 356	
1956	107 575	153 073	99 389	15 434	19 444	48 772	96 912	895 027	657 374	589 921	
1957	151 335	169 113	103 733	15 828	21 112	48 352	96 675	1 017 015	668 211	647 863	
1958	124 124	138 568	126 281	17 568	23 590	45 523	90 556	1 031 266	*645 454	*637 536	
Jan.-okt. 1958*	96 043	109 121	100 137	14 578	19 625	36 504	70 965	831 783	526 793	526 777	
1959*	98 075	128 098	120 146	15 879	21 322	42 248	67 800	905 871	572 320	556 882	

¹ Månedstallene er ikke alltid sammenliknbare med årstallene. ² Fra 1948 er tallene omregnet til basis 45 % Si.

VI. Gruvedrift, industri og kraftforsyning (forts.).

	C. Produksjon av visse varer (forts.). Tonn								D. Elektrisitetsproduksjon Mill. kWh ¹		
	Sildher- metikk	Sildolje	Ullgarn	Bomulls- garn ²	Margarin	Ol kl. I, II og III 1 000 hl	Sigaretter Mill. stk.	Koke- og spise- sjokolade	I alt	Av dette	
										Ved elek- trokemisk og elektro- metallur- gisk ind.	Ved den al- minnelige elektrisi- tetsfor- syning
1952	25 238	74 355	5 932	3 317	74 269	710	1 169,8	9 514	18 406	7 069	10 305
1953	25 593	61 107	6 630	3 297	76 165	701	1 343,9	7 318	19 143	6 865	11 201
1954	23 275	93 458	6 552	3 588	79 165	702	1 305,1	7 087	21 353	7 422	12 614
1955	27 486	71 696	7 130	2 891	92 173	801	1 339,1	6 612	22 281	8 378	12 603
1956	21 984	103 800	7 648	2 641	97 882	816	1 445,9	7 950	23 375	8 702	13 319
1957	29 625	66 500	8 021	2 521	95 239	820	1 360,5	7 540	25 457	9 351	14 605
1958*	22 472	101 000	6 464	2 380	93 605	808	1 356,9	7 378	27 113	10 114	15 475
Jan.-okt.											
1958*	19 500	30 000	5 110	1 981	77 771	705	1 154,5	6 166	21 850	8 282	12 328
1959*	23 412	35 300	6 718	2 245	76 282	706	1 171,0	6 612	23 231	9 294	12 693

¹ Ved elektrisitetsverker på 1 000 kW eller over. ² 100 prosent bomullsgarn spunnet i Norge.VII. Byggevirkksomhet.¹

	A. Bygg under arbeid ^a						B. Bygg tatt i bruk					
	Boligbygg		Verk- steds- og fabrikk- bygninger	Kontor- og forret- ningsbygg	Andre bygg	Boligbygg		Verk- steds- og fabrikk- bygninger	Kontor- og forret- nings- bygg	Andre bygg		
	Leilig- heter	Golvflate i 1000 m ²	Golvflate i 1000 m ²				Leilig- heter	Golvflate i 1000 m ²	Golvflate i 1000 m ²			
1953	29 813	2 225	536	251	638	35 140	2 487	326	141	347		
1954	29 973	2 368	427	301	842	35 388	2 610	478	193	453		
1955	26 924	2 139	417	322	902	32 128	2 511	367	186	525		
1956	21 911	1 792	447	327	833	27 281	2 177	340	167	502		
1957	24 820	2 074	615	424	944	26 515	2 193	296	197	458		
1958	24 483	2 053	517	431	1 096	26 389	2 224	486	237	584		
Jan.-sept.												
1958	26 053	2 188	546	451	977	17 515	1 470	353	156	390		
1959*	26 326	2 211	508	482	1 208	17 606	1 478	281	166	440		

¹ Boligdirektoratets tall. ² Ved utgangen av år eller måned.

VIII. Skipsfart.

A. Handelsflåten størrelse ved utgangen av året ¹												
Ved utgangen av året	Tankskip ²		Malm/tankskip		Kjøle- og fryseskip		Passasjerskip		Andre tørrelastskip		Skip i alt	
	Antall	Br.tonn	Antall	Br.tonn	Antall	Br.tonn	Antall	Br.tonn	Antall	Br.tonn	Antall	Br.tonn
		1 000		1 000		1 000		1 000		1 000		1 000
1950	323	2 487	—	—	38	76	256	185	1 136	2 514	1 753	5 262
1951	342	2 844	—	—	35	69	250	183	1 103	2 446	1 730	5 542
1952	360	3 077	2	36	36	72	255	187	1 106	2 451	1 759	5 823
1953	392	3 418	2	36	36	72	262	199	1 121	2 476	1 813	6 201
1954	422	3 793	3	54	31	56	274	202	1 143	2 547	1 873	6 652
1955	448	4 213	5	81	35	62	280	201	1 168	2 746	1 936	7 303
1956	452	4 395	6	100	33	66	284	226	1 220	3 084	1 995	7 871
1957	473	4 782	7	120	37	73	284	228	1 273	3 360	2 074	8 563
1958	511	5 419	7	120	37	73	283	209	1 331	3 787	2 169	9 608
1959 ^{30/9} ..	529	5 811	9	146					1 670	4 358	2 208	10 315

B. Skip i utenriks- fart ved utgangen av året ³	C. Opptjente bruttofrakter i utenriksfart. Mill. kr.							D. Fraktindeks. «Norwegian Shipping News» 1949 = 100		E. Skip med last mellom Norge og utlandet 1 000 nettotonn	
	I alt	Tørrelastskip		Tankskip		Turfrakt	Tidsfrakt	Turfrakt	Tidsfrakt	Kommet	Gått ⁴
		Turfrakt	Tidsfrakt	Turfrakt	Tidsfrakt						
1950	4 910	1 734	906	1 419	335	315	571	103,9	99,9	4 941	3 796
1951	5 204	2 848	1 156	2 064	446	784	710	216,3	267,7	5 425	3 922
1952	5 450	2 788	1 367	1 923	541	865	826	138,1	146,5	5 267	4 402
1953	5 785	2 330	1 320	1 662	423	668	897	107,5	86,9	5 835	4 989
1954	6 295	2 199	1 373	1 655	396	544	977	113,5	101,7	6 233	5 519
1955	6 898	2 727	1 598	2 077	530	650	1 068	158,8	178,0	6 768	5 688
1956	7 468	3 569	1 891	2 479	666	1 090	1 225	187,0	250,0	6 826	5 874
1957	7 908	3 920	2 260	2 735	869	1 185	1 391	153,0	177,0	7 079	6 305
1958	* 8 700	* 2 962	* 2 378	* 2 188	* 775	* 774	* 1 603	96,0	81,0	7 031	6 447
Jan.-nov. ⁵											
1958	..	..	..	..	..	..	..	95,0	82,0	5 395	4 946
1959	..	..	..	..	..	..	..	96,0	81,0	5 441	5 036

¹ Handelsskip på 100 br.tonn og over, eksklusive fiske- og fangstskip, hvalkokeriskip, taubåter, bergingsbåter, isbrytere, kabelskip o. l. spesialskip ² Eksklusive hvalkokeriskip. ³ Skip på over 500 br. tonn. ⁴ Skip med jernmalm fra Narvik ikke regnet med. ⁵ For rubrikk E januar—september.

IX. Annen samferdsel.

	A. Jernbanedrift ¹ (Statsbanene)			B. Rute- bil- trafikk	C. Ruteflytrafikk			D. Post, telefon, telegraf			E. Gjeste- døgn i alt ved god- kjente hoteller
	Gods- transport. Ekskl. malm på Ofotbanen	Opplastede vogner	Reisende	Passasjer- kilometer	Kilometer floyet	Passasjer- kilometer	Gods, post, bagasje tonn-km	Bokførte post- sendering. Ekskl. postgiro	Riks- telefon- samtaler	Tele- grammer	
	1 000 tonn	1000		Mill.			1 000				
1952	6 509	732	38 327	1 847	9 724	221 506	8 395	14 049	40 048	6 518	4 048
1953	5 451	668	38 082	1 947	11 180	260 009	8 834	13 680	42 171	6 157	4 128
1954	5 509	648	38 477	³ 2 130	11 731	264 516	7 978	13 984	44 380	6 060	4 256
1955	5 898	660	39 650	2 282	13 358	327 375	8 576	14 487	⁴ 45 742	5 972	4 170
1956	5 900	663	39 581	2 345	15 755	402 365	9 347	14 755	45 238	5 912	4 234
1957	5 693	647	39 851	2 425	18 584	497 266	10 995	14 166	45 901	5 709	4 278
1958	5 207	617	39 105	2 500	20 276	565 955	12 083	13 998	46 868	5 124	4 085
1959	*5 226	622	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Jan.-aug. ²											
1958	3 320	396	* 27 815	..	13 945	390 394	7 521	9 701	30 840	3 307	1 909
1959	3 441	413	* 27 768	..	13 072	396 313	8 342	9 544	31 860	3 099	1 876

¹ Årsoppgavene gjelder driftsåret som slutter 30. juni i vedk. år. ² Jan.—sept. for bokførte postsenderinger, jan.—juni for gjestedøgn ved godkjente hoteller. ³ Delvis anslått. ⁴ F. o. m. juli 1955 ekskl. inngående rikstelefonsamtaler med utlandet.

X. Offentlige finanser.

Inntektsår		A. Den kommunale skattelikning. Mill. kr.								
		Antatt formue			Antatt inntekt			Skattbar inntekt		
		I alt	Etter-skotts-pliktige	For-skotts-pliktige	I alt	Etter-skotts-pliktige	For-skotts-pliktige	I alt	Etter-skotts-pliktige	For-skotts-pliktige
1938.....	8 840,5	.	.	2 897,3	.	.	1 940,1	.	.	
1953.....	25 867,5	.	.	12 374,0	.	.	9 739,7	.	.	
1954.....	28 354,5	.	.	13 345,8	.	.	10 606,5	.	.	
1955.....	29 499,4	14 764,8	14 734,6	14 159,6	1 307,9	12 851,7	11 378,7	1 307,9	10 070,8	
1956 ²	17 192,4	17 192,4	.	1 471,3	1 471,3	.	1 471,3	1 471,3	.	
1957.....	34 140,3	16 604,4	17 535,9	16 154,9	1 395,0	14 759,9	12 741,2	1 395,0	11 346,2	
1958*.....	32 626,4	14 127,1	18 499,3	16 223,2	1 126,3	15 096,9	..	1 126,3	..	

Inntektsår	B. Utliknede kommunale skatter. Mill. kr.					C. Utliknede statsskatter. Mill. kr.					D. Alders-trygd- og krigspensj.-avg. Mill. kr.		
	I alt	Av dette				I alt	Av dette				Fonds-skatt	Etter-skotts-pliktige	For-skotts-pliktige
		Formuesskatt	Inntektsskatt				Formuesskatt	Inntektsskatt					
		Etter-skotts-pliktige	For-skotts-pliktige	Etter-skotts-pliktige	For-skotts-pliktige		Etter-skotts-pliktige	For-skotts-pliktige	Etter-skotts-pliktige	For-skotts-pliktige			
1938.....	387,9	29,1		315,0		177,8	25,3		138,9		13,6		26,3
1953.....	1 820,8	77,9		1 676,5		1 018,8	85,8		848,6		84,4		182,1
1954.....	1 984,7	87,0		1 827,1		1 132,5	97,5		947,2		87,8		234,1
1955 ¹	1 255,3	52,5	29,4	268,1	859,2	857,2	30,1	37,1	387,1	334,3	68,6	19,9	132,9
1956 ²	412,1	60,3	.	302,5	.	547,1	34,1	.	435,9	.	77,1	22,3	.
1957.....	2 398,4	59,0	59,1	286,6	1 940,4	1 440,9	32,8	92,8	408,0	833,3	74,0	10,7	298,2
1958*....	2 429,4	51,7	62,8	233,0	2 028,6	1 348,4	28,0	91,8	328,0	844,1	56,5	—	303,1

Pr. 30. juni	E. Kommunenes skatterestanser Mill. kr.			F. Kommunenes lånegjeld. ³ Mill. kr.						G. Statens lånegjeld Mill. kr.		
	Riket	Land-kommuner	By-kommuner	Riket		Herreds-kommuner	Fylkes-kommuner	By-kommuner	Felles-komm. foretak ⁴	I alt	I kroner	I uten-landsk valuta
				Samlet lånegjeld	Herav vedk. elektr.-vesenet							
1951..	272,6	138,8	133,8	1 293,3	780,4	148,9	202,3	638,3	303,8	4 884,4	3 732,9	1 151,5
1952..	248,5	139,1	109,4	1 391,9	868,9	160,8	226,8	663,6	340,7	4 873,8	3 675,3	1 198,5
1953..	261,3	152,9	108,4	1 572,4	954,0	193,7	227,5	780,5	370,7	5 373,7	4 152,0	1 221,7
1954..	268,5	160,0	108,5	1 686,6	998,4	238,7	243,6	798,5	405,8	5 878,2	4 457,2	1 421,0
1955..	279,6	166,8	112,8	1 823,7	1 129,9	262,2	266,5	834,0	461,0	6 347,5	4 633,0	1 714,5
1956..	291,4	169,6	121,8	2 187,8	1 408,2	283,2	297,3	940,4	666,9	7 230,5	5 507,4	1 723,1
1957..	183,3	105,0	78,3	2 540,7	1 712,3	328,5	313,8	941,4	957,0	7 648,5	6 054,9	1 593,6
1958..	*111,2	* 61,6	* 49,6	*2 868,1	*1 919,8	* 358,8	* 328,2	*1 109,0	*1 072,1	7 762,1	6 250,0	1 512,1
1959..	..	..	..	*3 030,0	..	..	..	..	..	8 172,0	6 638,2	1 533,8

¹ For inntektsåret 1955 ble det bare utliknet halv skatt på forskottspålykte (personlige) skattytere. ² For inntektsåret 1956 ble det ikke foretatt noen likning av forskottspålykte (personlige) skattytere. ³ Fra og med 1954 omfatter lånegjelden også de kommunale aksjeselskapers gjeld utad. ⁴ Til og med 1955 omfatter gruppen felleskommunale foretak bare felleskommunale elektrisitetsverk, mens den for senere år også omfatter andre typer av felleskommunale foretak.

X. Offentlige finanser (forts.).

Nr.		H. Statskassens (budsjettregnskapets) og					
		1954-55			1955-56		
		Kommune- nene	Staten	I alt	Kommune- nene	Staten	I alt
	Nettoutgifter						
1.	Administrasjon	195,4	195,1	390,5	215,3	227,3	442,6
2.	Militærforsvar	—	874,9	874,9	—	807,9	807,9
3.	Siviltforsvar	4,0	24,1	28,1	3,8	20,0	23,8
4.	Rettspleie og politi	14,2	109,2	123,4	14,7	123,1	137,8
5.	Kirker og religiøse formål	34,9	9,2	44,1	37,5	10,2	47,7
6.	Undervisning	383,2	284,1	667,3	444,6	331,5	776,1
7.	Kunst og kulturformål	21,2	14,1	35,3	18,4	16,5	34,9
8.	Helsevern	151,5	102,3	253,8	171,1	113,8	284,9
9.	Boligforhold, parker, idrettsanlegg	73,9	111,0	184,9	85,7	117,3	203,0
10.	Alders- og barnetrygd m. v.	137,8	346,9	484,7	152,7	399,7	552,4
11.	Syke- og ulykkestrygd	112,8	71,6	184,4	121,3	75,1	196,4
12.	Arbeidsløyse og sysselsetting	16,9	3,1	20,0	17,4	1,8	19,2
13.	Andre sosiale tiltak	106,7	28,2	134,9	117,4	24,3	141,7
14.	Jordbruk og skogbruk	11,2	522,4	533,6	13,8	590,9	604,7
15.	Fiske og fangst	0,6	18,0	18,6	0,6	26,0	26,6
16.	Bergverk og industri	9,2	69,4	78,6	4,9	86,9	91,8
17.	Elektrisitetforsyning	6,7	117,4	124,1	4,1	96,0	100,1
18.	Sjøtransport	6,9	59,9	66,8	8,9	61,1	70,0
19.	Jernbaner	1,9	175,9	177,8	1,7	213,1	214,8
20 a.	Veier	230,9	200,5	431,4	262,0	220,3	482,3
20 b.	Landeveistransport m. v.	17,9	7,0	24,9	21,1	6,0	27,1
21.	Luftfart	—	10,7	10,7	—	11,5	11,5
22.	Post, telegraf, telefon	—	65,1	65,1	—	66,1	66,1
23.	Andre næringsformål og prisstøtte	6,3	158,5	164,8	1,6	154,9	156,5
24 a.	Renter og låneomkostninger	1,1	89,2	90,3	— 0,9	127,4	126,5
24 b.	Avdrag	78,1	310,0	388,1	54,8	307,0	361,8
25.	Uspesifisert	242,3	64,7	307,0	307,1	66,6	373,7
	Nettoutgifter i alt	1 865,6	4 042,5	5 908,1	2 079,6	4 302,3	6 381,9
	Skatteinntekter						
1.	Innbetalte avgifter på omsetning, produksjon og driftsmidler (indirekte skatter)	46,7	2 775,1	2 821,8	45,5	2 957,0	3 002,5
a.	Toll	—	382,5	382,5	—	329,7	329,7
b.	Alminnelig omsetningsavgift	—	1 303,7	1 303,7	—	1 440,0	1 440,0
c.	Avgift på tilvirking og omsetning av brennevin og vin	—	331,0	331,0	—	338,9	338,9
d.	Avgift på tilvirking av øl	—	76,3	76,3	—	88,2	88,2
e.	Avgift på tobakk	—	194,9	194,9	—	218,3	218,3
f.	Andre indirekte skatter	46,7	486,7	533,4	45,5	541,9	587,4
2.	Innbetalte inntekts- og formuesskatter, inn- dragninger m. v. (direkte skatter)	1 751,8	1 228,4	2 980,2	1 900,9	1 400,6	3 301,5
a.	Ordinær skatt på formue og inntekt ¹	1 724,8	1 001,4	2 726,2	1 869,9	1 099,5	2 969,4
b.	Alderstrygd- og krigspensjoneringsavgift	—	183,0	183,0	—	234,8	234,8
c.	Andre direkte skatter	27,0	44,0	71,0	31,0	66,3	97,3
3.	Netto overføring av skatter fra depositakonti	—	41,8	41,8	—	—	—
4.	Netto overføring fra Skattefordelingsfondet ² ..	65,8	—	65,8	68,7	—	68,7
	Skatteinntekter i alt	1 864,3	4 045,3	5 909,6	2 015,1	4 357,6	6 372,7
	Overskott (underskott —) ³	— 1,3	2,8	1,5	— 64,5	55,3	— 9,2

¹ Inkl. sjømannsskatt. ² Inkl. renteskatt. ³ For kommunene nettoøking i beholdninger og fonds — låneopptak.

X. Offentlige finanser (forts.).

kommunekassenes nettoutgifter og skatteinntekter. Mill. kr.								Nr.
1956-57			1957-58			1958-59	1959-60	
Kommune- nere	Staten	I alt	Kommune- nere	Staten	I alt	Staten	Staten. Vedtatt budsjett	
258,4	251,8	510,2	272,2	278,2	550,4	304,0	311,6	1.
—	986,6	986,6	—	967,8	967,8	1 058,7	1 009,8	2.
5,0	17,8	22,8	3,0	19,7	22,7	25,8	31,3	3.
15,2	133,9	149,1	15,5	143,0	158,5	153,9	159,7	4.
40,5	18,7	59,2	43,6	17,0	60,6	20,7	19,7	5.
516,8	394,7	911,5	559,2	428,8	988,0	463,9	539,1	6.
19,2	18,0	37,2	20,7	19,9	40,6	23,4	25,3	7.
184,6	128,6	313,2	199,1	140,2	339,3	160,1	164,4	8.
68,6	116,3	184,9	64,3	108,8	173,1	112,6	108,5	9.
172,4	472,7	645,1	207,0	501,5	708,5	444,6	264,7	10.
136,9	99,3	236,2	147,7	103,9	251,6	115,4	100,4	11.
18,0	1,6	19,6	18,2	6,2	24,4	8,3	14,3	12.
132,2	25,0	157,2	132,3	29,6	161,9	39,2	45,6	13.
14,9	637,3	652,2	17,4	711,0	728,4	559,1	653,6	14.
0,3	19,7	20,0	0,6	32,0	32,6	54,6	34,4	15.
1,5	21,1	22,6	3,0	41,6	44,6	58,9	93,8	16.
8,7	149,9	158,6	4,0	197,1	201,1	201,4	237,3	17.
7,7	66,4	74,1	5,4	74,3	79,7	78,3	79,7	18.
2,1	225,1	227,2	1,4	280,5	281,9	293,2	315,9	19.
274,5	271,0	545,5	281,5	303,8	585,3	390,8	422,9	20 a.
22,9	10,0	32,9	26,6	9,0	35,6	11,7	12,0	20 b.
—	19,8	19,8	—	17,1	17,1	15,4	31,8	21.
—	71,2	71,2	—	62,8	62,8	55,1	64,0	22.
2,0	132,7	134,7	4,3	224,8	229,1	92,3	136,2	23.
—2,2	100,3	98,1	—0,4	87,5	87,1	87,5	82,6	24 a.
45,5	397,5	443,0	32,7	562,8	595,5	709,5	652,8	24 b.
341,2	50,3	391,5	359,8	48,0	407,8	42,8	190,5	25.
2 286,9	4 837,3	7 124,2	2 419,1	5 416,9	7 836,0	5 581,2	5 801,9	
49,9	3 332,6	3 382,5	56,8	3 498,2	3 555,0	3 607,5	3 770,0	1.
—	398,0	398,0	—	413,6	413,6	394,9	415,0	a.
—	1 666,4	1 666,4	—	1 718,4	1 718,4	1 815,4	1 875,0	b.
—	348,1	348,1	—	343,9	343,9	351,7	356,1	c.
—	100,8	100,8	—	104,8	104,8	106,5	110,0	d.
—	232,3	232,3	—	257,7	257,7	259,6	260,0	e.
49,9	587,0	636,9	56,8	659,8	716,6	679,4	753,9	f.
2 112,6	1 571,8	3 684,4	2 261,2	1 726,0	3 987,2	1 784,6	1 458,8	2.
2 072,9	1 226,9	3 299,8	2 223,1	1 340,5	3 563,6	1 479,8	1 380,0	a.
—	276,1	276,1	—	311,2	311,2	225,9	—	b.
39,7	68,8	108,5	38,1	74,3	112,4	78,9	78,8	c.
—	—0,9	—0,9	—	—2,2	—2,2	—15,4	59,1	3.
21,8	—	21,8	14,8	—	14,8	—	—	4.
2 184,3	4 903,5	7 087,8	2 332,8	5 222,0	7 554,8	5 376,7	5 287,9	
—102,6	66,2	—36,4	—86,3	—194,9	—281,2	—204,5	—514,0	

XI. Penger og kreditt.

	A. Norges Bank													Spesifikasjoner				
	Aktiva					Passiva												
	Norske statskasserveksler	Norske ihendehaverobligasjoner	Utlån	Statens konsoliderte konto ¹	Sedler og skillemyntsedler	Statskassen	Andre offentlige konti	Folioinnskott			Utlandet	I alt	Fordringer på utlandet	Gjeld til utlandet	Diskonto			
								Forretnings- og sparebanker	Andre norske innskytere									
Mill. kr.																		Pct.
1952	—	45	58	5 546	2 916	1 632	703	732	79	71	3 217	965	336	21½				
1953	93	34	74	5 546	3 128	1 273	519	721	60	26	2 599	908	729	21½				
1954	11	27	54	5 546	3 321	926	479	557	29	39	2 030	872	980	21½				
1955	11	83	120	5 546	3 305	1 055	574	640	45	28	2 342	1 067	1 001	31½				
1956	—	106	116	5 546	3 502	1 109	553	608	128	33	2 431	1 164	790	31½				
1957	1	99	83	5 545	3 469	1 164	540	638	163	28	2 533	1 221	757	31½				
1958	—	196	99	5 440	3 511	1 372	676	633	106	12	2 799	1 642	816	31½				
Sept. 1958	—	190	97	5 440	3 262	1 390	933	322	105	14	2 764	1 377	799	31½				
1959	—	190	125	5 440	3 464	2 164	832	422	55	11	3 484	1 609	119	31½				

	B. Forretnings- og sparebanker										C. Statsbanker				
	Aktiva					Passiva		Spesifikasjoner			Aktiva		Passiva		
	Kassebeholdning, folioinnskott i Norges Bank og statskasserveksler	Ihendehaverobligasjoner	Utlån ²		I alt	Innskott		Fordringer på utlandet	Gjeld til utlandet		Utlån ³	Ihendehaverobligasjonslån	Andre lån		
			Pantelån	Kassakreditt		Anfordring	Tid						Statskassen	Offentlige fond	Forretnings- og sparebanker
Mill. kr.															
1952	1 375	2 494	7 049	2 235	2 839	2 609	7 206	407	340	2 750	1 412	793	274	143	
1953	1 362	2 381	7 496	2 365	2 979	2 536	7 633	406	314	3 282	1 368	1 319	288	117	
1954	1 110	2 518	8 160	2 543	3 243	2 554	8 069	377	328	3 821	1 267	1 889	305	74	
1955	1 073	2 411	8 526	2 730	3 312	2 470	8 637	415	331	4 414	1 158	2 624	318	27	
1956	1 119	2 480	8 653	2 904	3 083	2 367	9 210	669	331	4 952	1 078	3 170	341	31	
1957	1 159	2 522	9 117	3 101	3 198	2 435	9 657	839	386	5 390	1 016	3 642	352	26	
1958	1 079	2 523	9 537	3 344	3 236	2 532	9 825	887	506	5 800	954	4 088	352	32	
Sept. 1958	671	2 596	9 618	3 292	3 393	2 373	9 589	816	338	5 646	965	3 822	351	82	
1959	775	2 584	10 221	3 502	3 463	2 498	10 089	878	535	6 096	901	4 360	325	74	

	D. Kredittforen. o. l.			E. Livsforsikringsselsk.			F. Postgiro				G. Postsparebanken				H. Totale utlån ^{2, 5}	I. Statsobligasjoner ⁶	
	Aktiva		Passiva	Aktiva		Passiva	Aktiva		Passiva	Aktiva		Passiva	Kurs	Effektiv rente			
	Utlån	Ihendehaverobligasjonslån	Andre lån	Ihendehaverobligasjoner	Utlån	Forsikringsmessige fond	Ihendehaverobligasjoner	Konto- og statskassen	Innskott		Ihendehaverobligasjoner	Utlån				Innskott	
									Ordinære konti	Skattekonti							
Mill. kr.																	Pct.
1952	975	925	70	1 689	891	2 633	82	110	275	—	51	55	112	11 850	—	—	
1953	1 109	1 086	58	1 842	960	2 871	84	190	338	—	64	91	166	13 201	—	—	
1954	1 254	1 188	58	2 019	1 050	3 152	84	225	368	—	81	135	227	14 711	—	—	
1955	1 319	1 211	83	2 042	1 259	3 417	121	215	395	—	130	149	291	16 002	—	—	
1956	1 368	1 255	86	2 155	1 415	3 694	120	265	433	—	139	211	381	16 980	97,65	4,31	
1957	1 393	1 302	78	2 285	1 562	3 999	118	4540	543	162	175	256	456	18 325	96,30	4,54	
1958	1 472	1 364	85	2 374	1 780	4 328	115	630	653	259	198	303	539	19 621	94,93	4,77	
Sept. 1958	1 397	1 307	68	2 370	1 692	..	117	630	974	244	198	309	524	19 441	94	4,94	
1959	1 548	1 456	90	2 473	1 950	..	113	755	523	550	266	344	626	21 039	96½	4,57	

	J. Aksjeindeks. Kjøperkurs i pct. av pålydende	K. Emisjoner							L. Omsetning ³			M. Utleggsforretninger	
		Ihendehaverobligasjoner ²					Aksjer		Bankklarer- ing	Postgiro			
		I alt	Av dette		Statsbanker	Kredittforeninger o. l.	I alt	Av dette: Bergverk og industri					
			Statskassen	Statsforetak							Kommuner og kommune-foretak		
Mill. kr.													
1952	211	509	101	48	92	43	70	98	28	1 403	1 702	4 754	
1953	197	512	2	43	72	57	199	173	102	1 337	2 062	5 038	
1954	220	934	531	42	118	52	161	96	54	1 460	2 416	5 188	
1955	249	1 596	1 276	60	115	1	91	151	73	1 522	2 708	5 960	
1956	288	691	413	18	106	4	138	199	142	1 625	3 070	8 431	
1957	295	747	427	—	133	25	126	122	52	1 763	5 313	7 674	
1958	239	844	474	15	156	22	136	139	72	2 190	8 172	8 343	
Sept. 1958	235	97	63	—	10	—	8	25	18	1 807	5 981	..	
1959	263	74	32	—	23	—	18	..	..	1 849	6 605	..	

¹ Til og med 1957 Okkupasjonskonto. ² Fratrullet en bloc-avskrivninger for utlån fra forretnings- og sparebanker. ³ Eksklusive redskrivningsbidrag og stonadslån. ⁴ Av dette statskasserveksler 50 mill. kr. ⁵ Omfatter utlån fra Norges Bank, forretnings- og sparebanker, statsbanker, kredittforeninger o. l., livsforsikringsselskaper, Postgiro og Norges Postsparebank. ⁶ 4 prosent statslån 1955/75. ⁷ Første gangs salg av obligasjoner i norske kroner (inkl. konverteringslån). ⁸ Årstallene er gjennomsnitt av månedstallene.

XII. Priser og innenlandsk vareomsetning.

A. Engrospriser. 1952 = 100													
Total	Mat-varer	Drikke-varer og tobakk	Råvarer	Brensel, brensel-oljer og elektrisk kraft	Ani-malske og vege-tabilske oljer og fett	Kjemi-kalier	Be-arbeidde varer	Maskiner og transport-midler	For-skjellige ferdig-varer	Ikke-varige produksjonsmidler		Konsum-varer	
										I alt	Bygge-mate-rialer		
1952	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
1953	99	103	100	99	97	96	98	97	100	98	98	102	101
1954	101	108	100	101	98	96	100	96	99	96	99	100	105
1955	103	109	100	106	101	95	102	100	102	96	102	102	105
1956	108	115	106	112	110	105	107	103	105	95	109	106	109
1957	112	118	109	115	128	112	109	107	106	96	114	113	110
1958	110	121	110	113	109	97	108	104	105	97	110	114	113
Sept.													
1958	111	125	110	113	107	94	106	103	105	96	110	114	114
1959	111	123	111	112	106	97	107	105	108	97	110	113	112

B. Levekostnader. 1949 = 100									C. Byggekostnader. 1955 = 100			
Total	Mat-varer	Drikke-varer	Lys og brensel		Bekled-ning	Husleie	Andre utgifter		Murgård i by	Tomanns-bolig av tre	Vånings-hus på lands-bygda	
			Kull, koks, ved og petrol.	Gass og elek-trisitet								
1952	133	146	123	143	105	138	105	124	1950	76	72	74
1953	136	148	124	147	105	138	108	129	1951	83	80	80
1954	142	160	123	147	109	139	114	132	1952	95	94	95
1955	143	159	122	160	115	138	120	134	1953	96	98	100
1956	148	167	133	189	116	138	123	138	1954	95	97	99
1957	152	167	137	198	125	144	130	144	1955	100	100	100
1958	160	180	138	189	127	147	137	149	1956	104	104	103
Sept.									1957	110	112	109
1958	163	190	138	187	128	147	139	150	1958	110	112	112
1959	164	185	139	183	128	148	143	154	1959	114	116	116

D. Importpriser. Gjennomsnittspriser etter handelsstatistikken. Kr. pr. kg													
Hvete	Appel-siner	Sukker, farin	Kaffe, rå	Rå-tobakk, usauset med stilk	Kopra	Ull, vasket, karded eller kjemt	Rå-bomull	Stein-kull	Fyrings-olje	Ullgarn, ufarget	Bomulls-garn, enkelt, ubleikt	Skips-plater	
1952	0,64	1,23	1,06	8,29	10,05	1,32	20,78	7,11	0,13	0,18	33,85	14,72	1,22
1953	0,62	1,26	0,85	8,83	10,60	1,55	25,13	5,89	0,12	0,16	35,85	12,29	1,06
1954	0,54	1,37	0,76	11,74	10,64	1,46	24,40	5,95	0,12	0,16	34,61	12,21	0,80
1955	0,56	1,24	0,81	9,64	10,56	1,32	20,68	6,13	0,12	0,17	30,39	12,46	0,76
1956	0,55	1,36	0,85	9,74	10,53	1,28	20,41	5,35	0,16	0,20	27,95	11,80	1,03
1957	0,58	1,59	1,13	9,72	10,54	1,24	23,85	4,97	0,16	0,24	32,80	12,06	1,34
1958	0,49	1,51	0,83	8,43	10,67	1,33	18,28	4,95	0,12	0,17	27,41	11,35	1,17
Jan.-Sept.													
1958	0,49	1,54	0,83	8,79	10,60	1,32	19,42	5,02	0,12	0,18	29,12	11,46	1,24
1959	0,48	1,42	0,77	6,69	10,53	1,73	16,55	4,39	0,12	0,18	24,54	13,37	0,90

E. Eksportpriser. Gjennomsnittspriser etter handelsstatistikken. Kr. pr. kg						F. Indeks for verdien av detaljomsetningen. 1956 = 100							
Sild-mjøl	Herdet spise-fett av sjødyr-olje	Tre-masse, meka-nisk, i alt ¹	Avispapir 50 g og over, ruller	Jern-malun-kon-sentrat ²	Alumi-nium, rå	Total-indeks ³	Nær-ings-og nyt-telses-midler	Teks-til- og bekled-nings-varer	Møbler og innbo	Jern-varer, farge-varer, sports-utstyr	Bøker, papir og korte-varer	Annen detalj-omset-ning	Friso-rer, foto-grafer og ren-serier ³
1952	0,84	2,51	0,73	1,28	94,32	3,09	80	..	..	..	..	..	..
1953	0,90	1,99	0,50	0,83	95,60	3,14	83	..	..	..	..	..	..
1954	1,01	1,98	0,49	0,88	85,69	3,03	88	..	..	..	..	..	..
1955	1,19	1,99	0,51	0,95	70,85	3,17	92	..	..	..	..	..	..
1956	1,17	2,15	0,57	1,02	79,86	3,61	100	100	100	100	100	100	100
1957	1,19	2,24	0,56	1,00	88,46	3,91	105	105	100	100	106	104	104
1958	1,15	1,97	0,51	0,94	89,36	3,58	108	109	101	99	108	100	114
Jan.-sept.													
1958	1,14	1,98	0,60	0,95	89,16	3,65	101	105	90	87	104	87	109
1959	1,25	1,90	0,49	0,91	73,41	3,44	108	111	97	90	114	91	116

¹ Beregnet tørrvekt. ² Pr. tonn. ³ Frisoer, fotografer og renserier er ikke med i totalindeksen.

XIII. Gjennomsnittlig timefortjeneste.

A. Voksne menn i industri													
	Indeks for gjennomsnittlig timefortjeneste ¹	Deflatert timefortjeneste ¹	Hele industrien		Bergverk	Næringsmiddelindustri	Bryggerier og mineralvannfabrikker	Tobakksfabrikker	Tekstilindustri	Skofabrikker	Kledningsindustri	Bygnings-trevareindustri	Møbel- og annet trevareindustri
			I alt	Av dette for bev. helgedager									
1949 = 100													
1955	156	110	4,75	0,08	5,10	4,22	4,52	4,56	4,27	4,63	4,39	4,55	4,59
1956	168	114	5,12	0,10	5,61	4,57	4,87	4,92	4,64	4,89	4,71	4,89	4,89
1957	179	118	5,45	0,13	6,00	4,83	5,10	5,20	4,87	5,18	5,01	5,11	5,17
1958	187	117	5,69	0,13	6,25	5,05	5,30	5,55	5,08	5,43	5,24	5,32	5,34
1957 3. kv.	180	118	5,34	—	5,89	4,70	4,94	5,09	4,75	5,11	4,93	5,00	5,11
4. »	183	120	5,49	0,06	6,04	4,86	5,11	5,18	4,85	5,17	5,01	5,20	5,29
1958 1. kv.	181	117	5,46	0,10	6,00	4,77	5,01	5,10	4,86	5,29	5,06	5,06	5,12
2. »	186	116	5,86	0,35	6,41	5,25	5,59	5,81	5,20	5,59	5,40	5,47	5,37
3. »	188	116	5,59	—	6,17	4,95	5,22	5,57	4,95	5,34	5,12	5,26	5,20
4. »	194	120	5,84	0,07	6,41	5,23	5,38	5,73	5,32	5,50	5,38	5,49	5,65
1959 1. »	196	120	6,01	0,19	6,63	5,33	5,55	6,00	5,38	5,73	5,54	5,55	5,57
2. »	² 205	² 126	6,35	0,24	6,76	5,58	6,01	6,12	5,61	6,19	5,89	5,91	5,96

	Treforedlingsindustri	Papirvare- og pappvareindustri	Grafisk industri	Lær- og lærvareindustri	Kjemisk og elektrokjemisk industri			Jord- og steinindustri	Metallindustri		B. Bygge- og anleggs-virksomhet		
					I alt	Gummivarefabr.	Elektrokjem. og elektro-met. industri		I alt	Stålskipsbyggerier	I alt	Bygge-virksomhet	Anleggs-virksomhet
1955	4,76	5,26	5,56	4,61	4,86	4,86	5,06	4,85	4,87	4,71	6,02	5,75	7,02
1956	5,13	5,49	5,98	4,89	5,12	5,05	5,29	5,20	5,31	5,20	6,61	6,28	7,66
1957	5,43	5,82	6,34	5,18	5,54	5,37	5,79	5,49	5,67	5,63	6,94	6,39	8,62
1958	5,68	6,12	6,71	5,30	5,72	5,61	5,95	5,75	5,95	5,95	7,42	6,79	9,18
1957 3. kv.	5,33	5,72	6,20	5,06	5,43	5,23	5,69	5,40	5,56	5,51	6,90	6,29	8,47
4. »	5,41	5,87	6,50	5,19	5,52	5,50	5,75	5,59	5,72	5,70	7,53	6,93	9,27
1958 1. kv.	5,42	5,90	6,32	5,12	5,51	5,36	5,78	5,48	5,77	5,76	7,03	6,42	9,17
2. »	5,86	6,31	6,91	5,42	5,91	5,76	6,17	5,89	6,12	6,11	7,33	6,75	9,10
3. »	5,64	6,01	6,65	5,22	5,59	5,41	5,81	5,68	5,84	5,85	7,25	6,63	8,77
4. »	5,82	6,25	6,95	5,45	5,86	5,89	6,05	5,93	6,06	6,06	7,98	7,33	9,60
1959 1. kv.	5,91	6,32	7,00	5,61	6,00	5,91	6,22	5,96	6,37	6,36	7,47	6,89	9,33
2. »	6,26	7,02	7,38	5,95	6,33	6,26	6,56	6,41	6,70	6,75	³ 7,92	³ 7,42	³ 9,20

C. Voksne kvinner i industri														
	Indeks for gjennomsnittlig timefortjeneste ¹	Deflatert timefortjeneste ¹	Hele industrien		Næringsmiddelindustri	Tobakksfabrikker	Tekstilindustri	Skofabrikker	Kledningsindustri	Papirvare- og pappvareindustri	Grafisk industri	Lær- og lærvareindustri	Kjemisk industri	Metallindustri
			I alt	Av dette for bev. helgedager										
1949 = 100														
1955	162	113	3,20	0,07	2,89	3,34	3,10	3,18	3,30	3,43	3,36	3,33	3,27	3,61
1956	175	118	3,47	0,09	3,17	3,71	3,39	3,40	3,56	3,61	3,65	3,49	3,49	3,91
1957	186	122	3,68	0,10	3,35	4,00	3,58	3,61	3,75	3,88	3,94	3,76	3,68	4,21
1958	194	121	3,84	0,12	3,51	4,23	3,73	3,72	3,94	4,05	4,15	3,86	3,83	4,37
1957 3. kv.	187	123	3,59	—	3,27	3,88	3,51	3,53	3,66	3,78	3,85	3,67	3,57	4,10
4. »	188	123	3,68	0,07	3,36	4,03	3,54	3,60	3,75	3,89	4,08	3,80	3,73	4,20
1958 1. kv.	188	121	3,68	0,08	3,33	3,98	3,57	3,60	3,78	3,91	3,95	3,76	3,64	4,26
2. »	191	120	3,96	0,29	3,57	4,43	3,86	3,85	4,05	4,29	4,26	3,98	3,97	4,52
3. »	196	120	3,76	—	3,47	4,19	3,65	3,62	3,85	3,86	4,07	3,78	3,71	4,24
4. »	201	124	3,96	0,09	3,65	4,33	3,83	3,80	4,06	4,12	4,31	3,90	4,00	4,45
1959 1. kv.	204	125	4,07	0,14	3,75	4,58	3,93	3,94	4,15	4,15	4,34	4,00	4,05	4,73
2. »	² 213	² 131	4,29	0,19	3,90	4,69	4,11	4,25	4,41	4,51	4,53	4,20	4,35	4,92

¹ Kvartalstallene er korrigert for betaling for bevegelige helgedager. Deflatert timefortjeneste er indeks for gjennomsnittlig timefortjeneste deflatert med levekostnadsindeks. ² Kompensasjonen for arbeidstidsforkortelsen fra 1. mars er kommet med fullt ut i tallene for 2. kvartal 1959. Uten denne kompensasjonen kan indeks for gjennomsnittlig timefortjeneste og deflatert timefortjeneste for voksne menn beregnes til henholdsvis 196 og 120 i 2. kvartal, og for kvinner til henholdsvis 202 og 124. ³ Kompensasjonen for arbeidstidsnedsettelsen slår ut med en stigning på om lag 4,5-prosent i den gjennomsnittlige timefortjeneste for 2. kvartal 1959.

Norges offisielle statistikk, rekke XII
Norway's Official Statistics, series XII

Rekke XII

Trykt 1960

Nr. 1 Økonomisk utsyn over året 1959 *Economic survey*

Norges offisielle statistikk, rekke A
Norway's Official Statistics, series A

Rekke A

Stensilert 1960

Statistisk Sentralbyrå utgir dessuten skriftserien Samfunnsøkonomiske studier (SØS). I denne serie offentliggjøres undersøkelser, som ikke er av rent statistisk karakter, bl. a. historiske og analytiske studier utført ved Byråets forskningsavdeling. *The Central Bureau of Statistics also publishes the series «Samfunnsøkonomiske studier» (SØS). This series contains reports on investigations of not merely statistical character, such as historical and analytical studies carried out at the Research Department of the Central Bureau of Statistics.*

Kortere avhandlinger gis i serien «Artikler». *Shorter reports in the series «Artikler».*

Statistisk Sentralbyrå utgir følgende periodiske hefter: *The Central Bureau of Statistics publishes the following periodical bulletins:*

Statistisk månedshefte *Monthly bulletin of statistics.*

Månedssstatistikk over utenrikshandelen *Monthly bulletin of external trade.*

Statistisk ukehefte *Weekly bulletin of statistics*

Abonnement på disse hefter tegnes i Statistisk Sentralbyrå. For Statistisk månedshefte er prisen pr. år kr. 15,00, pr. nr. kr. 1,50. Prisen pr. år for Månedssstatistikk over utenrikshandelen er kr. 18,00, pr. nr. kr. 2,00. For Statistisk ukehefte er prisen pr. år kr. 20,00, pr. nr. kr. 0,50 *For subscription of the bulletins please write to the Central Bureau of Statistics, Oslo.*

Publikasjonen utgis i kommisjon hos
H. Aschehoug & Co., Oslo, og er til salgs hos alle bokhandlere.

Pris kr. 7,00

Grøndahl & Sønns boktrykkeri, Oslo.